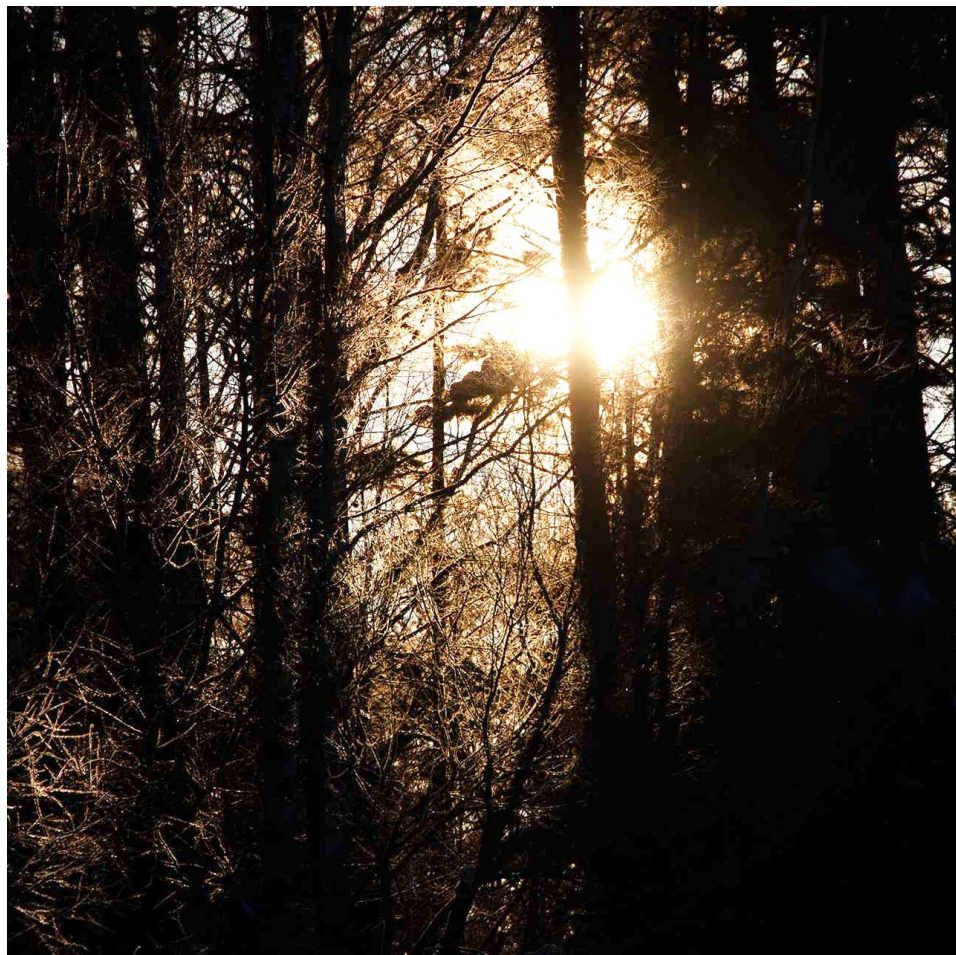

NIKOLAJS MURĀNS

MUNA ZÁMÁ

STŌSTI

VI. Lōča izdevnīceiba
Bayern, Neuötting am Inn, Burghauser-Strasse 2
1948

S A T U R S

REITS	4
PUŠMŌSA NU LATGOLYS	25
MUZYKANTS NU DĪVA VALIS	121
TEKLIS KUNDZIS ATVALINŌJUMS	162
ĪGŌTNIS	192
FRANCIS MURĀNS	
KRYSTS	206

Iz vōka J.Pentjuša foto

REITS

Veronika navarāja sáv izskaidrēt, kō jei pazamūda tik agri — daudž agrōk nakai cytod. Voi tam par īmesli beja stypris viejš, kas dryumi gaudōja jumta paspōrņos, voi žālō suná rīšona, kurs, pīsīts pi klietš, pogolmā kaucá tai kai bez kaida pamata, — jei tō nazynōja. Jei pazamūda i kaidu laiku, cikom naīgōdōja pādejūs diveju dīnu nūtykumus, laiski turpynōja gulāt, naatvārdama ocu i nakustādama, pateikamā cereibā dreīži otkon īmigť, a mīgs vairōk nagōja. Gluži ūtraiž, Veronikys dūmys, kas pec pazamūsšonys sōkumā gurdi i nasakareigi veidōja dažaidus atmiņu tālus, pieški īgiva īrostū skaidreibu i nagaideiti atgrīzá jaunū sīvīti eistineibys pasaulī, tymā pasauli, kuru jei niu dūmōja dryumu, bezcereigu i ļaunu.

Veronika attaisāja acš i eisa nūpyuta izalauzá nu jōš jaunaveigōš, vāļ piļneigi nanūbrīdušōš kryuťš. Tys, kū jei īraudzāja, — nalelus, šaurus lūgus, kurūs speidāja tik kū izausušō reita gaisma, nateiru greidu, lelu goldu, krāslu ryndu, zamu, nabolsynōtu cepli, plotu gultu, kurā jei poša gulāja i kura vāļ stypri smirdāja pec krōšys i pernīcys, vysbeidzūt, veira golvu, kas klusu elpōja mīgā jai sūplok, vyss tys galeigi pamūdynōja jaunū sīvīti i iz vysim laikim izkleidāja soldū cereibu, ka tys, kū jei īgōdōja, varātu bīt napatīseiba.

Veira golva, kū sádzá bīzi i speideigi malni moti, beja ļūti tyvu. Tei gondreiž pīzaskōrá Veronikys kailyjam placam, i jaunō sīvītá niupať īgōdōja sīvys pīnōkumus, kurus jai kūpš divom dīnom niu vajdzāja padeveigi pīldāt; pōrjymta nu rībuma jiu tom pret veiru, jei tik strauji sazakustāja, ka lelō i smogō gulta žieli īzavaidāja.

Veirs napazamūda nu šō trūkšnā. Jys mīgā īzakōsāja, nazkū nūmurmūļōja i, pavīlčš deči sáv cīžōk, turpynōja gulāt. Veronika

nanūlaidá nu jō skota. Vāļ pyrms dažom dīnom jei beja piļneigi vīnaldzeiga pret šū veirīti, paļ aizvakar — lauleibys stuņdi i vālōk kōzu svātkūs, izgierbš sovu lobōkū kōrtu, Ontons Kazušs tūmār naizalyka Veronikai napateikams i naīdereigs laulōtō drauga lūmai, tagad, šymā reitā, kod beja pōrlaistys divys kōzu nakts, Veronikys sirdī pret veiru preteji vysim moralis i logikys lykumim mūdōs i auga sovaīdys jīutys, kur beja vīta i dusmom, i naidam, i paļ nycynōšonai.

Parkū eisti Ontons Kazušs, padzeivōjš atraitš, kurs vīnā goda laikā beja aizvadiejš iz kopsātu i sovu slimeīgū sīvu, i sovu vacū, borgū mōti, nalelōs, nūlaistōs i ļūti vīntuļōs vīnsātys īpašņiks, vālādamīs atrastš vītneicu nūmyrušōm sīvītom, beja izavieliejš par sovu ūtrū laulōtu draudzini taišni jū, Veroniku, tik divdesmit godu vacu, napīdzeivōjušu i eistineibā vāļ nikō nazynūšu jaunovu?

Taisneiba, Veroniku daudzi atzyna par skaistu. A voi skaistumam ir kaida vierteiba? Jei nabeja ni čakla strōdneica, ni loba saimineica. Strōdojūt teirumā, jei dreīži pīkusa, jei naprota labi kūpt, lūpus, jei nazynōja nikaida omota, ar kū na bez pamata lilājās cytys sādžys jaunovys. Jei beja i palyka vīnkōrša i naizgleitōta lauku jaunova, gon dīsgon skaista, bet taidu tik daudz ir ļaudim bogotijā Latgolā.

Ontons Kazušs vysu tū, prūtama līta, labi zynūt, tūmār nagrūzāja sovu nūdūmu. Vāļ mōtái guļūt iz nōvis gultys, jys ceņtās vysur satikt, Veroniku i kaidu breidi pavadāt jōs sabīdreibā. Leidz tam laikam piļneigi nūzasliedzš sevī, dryums i dzeivī sagurš cylvāks, kas meklāja sāv draugu tik vacōku veiru storpā, jys pieški pōrzameja i leidzeigi vysim cytim sādžys jaunīšim sōka staigōt pa sareikōjumim cereibā tī satikt, jū, Veroniku.

Šei Kazuša uzmaneiba sōkumā naviņ izjautrynōja Veroniku, a zynomā mārā i īprīcynōja. Vārojūt, ka dryumīs i styprīs atraitš kai puika, kai kolps steidzās izpīldāt kotru jōs vieleišonūs, jaunovā pret

pošys grybu rodos cīneiba pret sevi. Beja pateikami apzazynot sova skaistuma varu i likt valok piljudziejam darat gon su, gon tu. Tacu jei pat dumos napilaida varbyteibu, ka Kazusam pret ju, Veroniku, bytu kaidi nupitni nuluyuki.

Taisneiba, draudzinis na razi viņ aizrodāja Veronikai, ka Kazusa reiceiba varbyt ir pamatota i sliep sevi pordumotus mierkus. Dzierzut sus labi dumotus breidynojumus, jaunova jautri izasmaja. Par daudz oploma rodajas jai varbyteiba, ka Kazus kod naviņ klivš jos veirs, lai jaunova velteitu tam kaidu viereibu. Prutams, kai kotra jaunova i Veronika bizi sapnoja, kas byš jos dzeivis leidzgaitniks. Jei ceraja, ka tys byš kaidis skaists jaunits, kaidis lelys saimniceibys vineigis ipasniks, varbyt kaidis pilساتniks. Jei dumoja, ka izamilosona i sekojuso lauleiba ir saisteita ar garom pastaigom ar milotu cylvaku, ar glostu i skupstu apmaini. Tai tys vysmoz tyka apraksteits tymos nadaudzijos gramotos, kurys jei beja lasiejusa, tai stostaja draudzinis. Jos i Kazusa sovstarpejos atticeibos nikotamleidzeiga nabeja, i Veronika ar zynomu pamatu sprida, ka vintuleigis atraitš centas izaturat jos sabidreibā tik delto, lai koč iz breidi piemierstu sovys skumis i biedeigos dzeivis dryumus liktinus.

Izarodaja, ka Kazus nabeja romantiks. Jys jau seņ beja piemiersš jaunekleigu jiusmostonu i, lai drusi i nuteikti sasnagtu sovu mierki, pilitoja cytus leidzeklus, praktiskus, prozaiskus leidzeklus, kam ar jaunovys sapnim nabeja nikot kupeja. Jys namieginoja nubucot ju vīnatni, jys ni vorda nascāja jai par sovu milesteibu. Jys reikojas cytaižok, lai padareitu Veroniku par sivu. Febralā sokumā — dažys nedelis pyrms aizgavienā — jys pidarāja ols, ataicynoja pi sevš Veronikys vacokus i kritni tūs pacināja. Atsagrīzuši sātā vālu vokorā, veceiši pamudynoja maitu, pastostaja jaunovai, ka jai byš joprecej Kazus, i aizgoja gulātu, lai izgulātu dzarumu i sazamirynotu ar sirdšapzinis pormatumim.

Sekōjūšūs divi ar pusi mienešūs Veronika darāja vysu īspiejamū, lai tāvs i mōtá lauztu sovu sūliejumu. Vyss beja veļti. Saimá lela, zámis moz, veceiši beja laimeigi, ka nu daudzom maitom varāja izdūt vīnu pi veira.

Garijōs gaviená naktīs Veronika na ŗazi viņ klusi īzaraudōja, īdūmojūt sevi pīlaulōtu pavacijam i nagleitijam Kazušam. Jei veļti prōtōja i gudrōja, kai izavairāt nu pīspīstōs lauleibys. Borgō dzeivá ar sovim borgijīm lykumim naklausāja jaunovys lyugumim. Dīna skrāja dīnai pakal, dagōja Leldīnis svātki, i aizvakar bazneicys prāvests, ārgeļom svineigi dyucūt, pīlaulōja Veroniku dryumijam Kazušam.

Izmysuma osorys pazarōdāja jaunōs sīvītis acīs. Jai beja žāl sevá. Oltora prīškā dūtīs sūliejums iz laiku laikim aproka jōs sapynus par laimeigu i skaistu nōkūtni i lyka atsavadāt nu pagōtnis, kas tagad rōdājās tik prīceiga i jautra.

Veronika otkon izmátá pieteitōjis skotu veiram. Kū dūš jai šys piļneigi svešīs veirīts? Voi jys vāsš jū pa laimis takom? Jys nūpierka jū tik delptō, lai sātā bŷtu sīvítá, kas apkūptu mōjis sūli, lai iz teiruma bŷtu kolpyuná, kas jam paleidzātu zemnīka dorbūs. Jys naklausa sirdšapzinis bolsam, jam naryup, ka nūpierktō cylvāka dvāselá raud izmysuma osorys.

— Kas jys par cylvāku? — Veronika sáv kluseibā vaicōja, — lobs jys voi ļauns, borgs voi cyldots?

Eistineibā jei nikō nazynōja par Kazušu. Jei uzmaneigi pietāja veira seji. Iz augstōs pīris kryta škipsna malnu, speideigu motu, daguns beja plots i gars, ausš lelys, rupi veidōtōs lyupys beja cīži saknībtys. Pi acim, iz pīris i lyupu koktūs beja īzagulušs dzilis rīvys. Vysumā, kai sprīdá Veronika, tei beja ļūti parosta seja, kas pīderāja pavacam cylvākam, kurs jau seņ beja pīmiersš jauneibys pīkus, kurs beja daudz i nasekmeigi strōdōjš i, kas zyna, varbŷt i daudz cīts.

Kazušs nagaideiti pazagrīzā iz sōnim, nazkū otkon nūmurmūļōja pi sevš i, atvierš acš, satyka sīvys skotu.

Veronikys sirdš sōka trauksmaini pukstāt. Satraukums, kas jū sagrōbā, beja tik lels, ka jei nūbōlāja. Ar tik sīvītom pīmitūšu intuiceji jei pieški saprota, ka eistyni tik tagad, šymā myglainā pavasara reitā sōksīs jōs jaunō dzeivá. Jei pīmināja, ka tik tagad veirs ļausīs piļneibā īpazeiņ sevi. Vyss tys, kū jei zynōja agrōk par jū, varāja izarōdāt par malym i nataisneibu, lai patyktu, veiriņš na ratōk kai sīvītá izalik i spielej cyta cylvāka lūmu, ni mozōkā mārā naatbylstūšu jō patisijam raksturam, jō išķdejam as. Vyss tys, kū Kazušs pyrms kōzom i pādejōs divōs dīnōs jai beja stōstiejš i tālōjš — vyss varāja izarōdāt par malym i napatiseibu. Spielis, izalikšonys laiks tagad ir cauri. Tagad Kazušs vairs nazakaunās rōdāt sevi taidu, kaidis jys patiseibā ir. Tagad jei dabōš zynōt, voi jys lobs, voi ļauns.

Kazušs klusāja. Jys tik ar īpašņika lobpatyku naatlaideigi raudzājās iz sīvys kailū placu. Jys klusāja i rōdājās, ka nimos nagryb sōkt sarunu, i Veronika, kaut sirdš dziļumūs ari beidōs īpazeiņ veira patisū dobu, tūmār nūlāmá poša sōkt sarunu. Lai cik sovaidi tys beja, lai cik dažaidi jautōjumi Veronikai šymā izšķireigā breidī lykōs nūteikti prosom atrisynōjumu, jei naatroda sevī vōrdu, kū sacāt veiram. Jei veļteigi pyulājās izdūmōt kaidu teicīni, kas patyktu Kazušam i navarāja. Sovstarpejs klusums ik breidi kliva nacīšamōks. Ka Veronika nabytu tik ļūti uzbudynōta, dūmojūt par dreizū izaskaidrōšonu ar veiru, dūmojūt, ka leidz ar šū izaskaidrōšonu jei niu galeigi i piļneigi īpazeiņ veiru i dabōš zynōt, kas jys eisti par cylvāku, tod jei varbūt saprota, ka i Kazušs, lels, styprys veiriņš, kas nivīnam nagrīzā celá, šymā breidī izjiut tū pošu, kū jei.

Jei nūvārsá skotu, kauneigi apsádzá placu i vaicōja, voi veirs labi guliejš.

Jei nasaprota tās atvīglynōjuma nūpyutys nūzeimi, kas pec jōs vaicōjuma izalauzā nu veira plotūs kryutš, Kazušs laipni pamōvā ar golvu, lykōs, ka mozlīt pasmaidāja i sovukōrt sacāja:

— Nu, redz, Veronika, tagad māš asom veirs i sīva. Tāv vajdzās sōktš saimnīkōt.

Veronika nikō naatbīldāja. Jōs klusōs gaidys, ka veirs varbūt sacās kū lobu, kū pateikamu, kas izklīdās jōs nauzticeibu, bailis i šaubys, napīzapiļdāja. Taisneiba, veirs napascāja nikō taida, kas apstyprynōtu Veronikys aizdūmys, ka jys bētu ļauns cylvāks, bet tūmār šymūs nadaudzijūs vōrdūs varāja saklausāt saiminīka i pavielnīka paļōveibu iz sovom tiseibom. Pať vairōk, šymūs vōrdūs vīgli varāja saklausāt dziļu vīnaldzeibu pret jōs īskdejīm pōrdzeivōjumim, pret jōs sirdš bolsu. Veiru galeigi nainteresāja, kū jei šymā breidī pōrdzeivōja i izjuta. Jam beja vīnolga, ar kaidom dūmom, ar kaidom jiotom jei sōkš sovu jaunū dzeivi, sova veira sīvys dzeivi. Nu vysa tō varāja napōrprūtami secynōt, ka preteji dūtījam sūliejumam bazneicā veirs nagribāja zynōt, kas slāpās sīvys dvāselī, i pať vairōk — nagribāja jū mīlōt. Jys tik gribāja izmontōt sovys tiseibys, tiseibys, kurys jys īgiva, pīlītojūt nakrītņus leidzekļus.

Tai prōtojūt, Veronika nazasteidzā ar atbīldi. Otkon dzilis skumis pret sevi satvārā vysu jaunōs sīvītis byuti. Jai otkon beja žal sovys jaunōs dzeivis, jei otkon klusi apraudōja sovus pazaudātūs sapynus.

Jei klusu cīsdama apraudzāja ustobu i dzili nūzapyutā. Nikas, it nikas jai tá napatyka. Lai gon telpa sakarā ar kōzu svineibom beja mozlīt izpuškōta, tūmār tei rōdājās nateira i tymsa. Veronika konstatāja, ka tá vajdzās pīlikť daudz dorba, daudz pyuļu, lai pīdūtu miteklām pušleidz cīšamu izskotu, Beja nūmanoms, ka patš Kazušs i agrōkōs saimineicys šōm lītom nabeja pīgrīzuši nikaidys viereibys.

— Tá daudz dorba, — jei beidzūt sacāja.

Kazušs vaineigi pasmaidāja.

— Partū as i tai steidžūs ar kōzom, — Veronika izdzierdá jō atbiļdi.

Jeī otkon nūzavārsá nu veira. Tagad lykōs, ka vysys jōs aizdūmys par Kazuša ļaunū dobu pīzapiļdāja vysā sovā ļaunumā. Kazuša attīceibōs pret jū nabeja ni ānys nu mīlesteibys, cytaidi jys navarātu izteikt šūs apvainōtōjus i pazamōtōjus vōrdus. Veronika beja pōrlīcynōta, ka veirs naizjiut pret jū paṭ vīnkōršys draudzeibys.

Kai i ar kū jeī varās atmoksōt Kazušam par taidu izatureišonu i malym?

Jaunū sīvīti slōpāja apvaļdeitys elsys, i tik kauns, kauns, ka šys Kazušs, jōs sirdái piļneigi svešs cylvāks, īraudzās jōs osorys i leidz ar tū varbūt saprasš tūs cālūni, lyka Veronikai saspīš žūkļus, lyupys, lai naizalauztu izmysuma vāids.

„Jam vajdzeiga strōdneica,” jeī aizvainōta dūmōja, „jam vajdzeiga kolpyuná, a tai ka jam nabeja īspiejams tū saleigt, to jys izavielāja sīvu, kas strōdōš deļ jō, kas pyulāsīs deļ jō i kam nabyš tīseibu atsasacāt nu jō nateirīm glōstim.

Pieški Veronikai lykōs, ka vyss tys, kū jeī rādžāja — nateirū goldu, apkvāpušys sīnys, zamu, nabolsynōtu cepli i vysbeidzūt veiru ar jō plotū, spolvainū kryuti i nadabeigū speidumu malnyjūs motūs, vyss tys pieški apzavīnōja vīnā prōtam natveramā byutī, kas īgīvusá jōs, Veronikys personā uperi, nūspīž, saista jū i naļaun jai dzeivōt. Šys ocumirklá īspāids lykōs tik patīss, tik reals, ka Veronika, lai naizrōdeitu sovu mozdūšeibu, sovys bailis, skali i nadabeigi izasmāja. Šī smīkly, kas dreīžōk atgōdynōja elsys, kas rōdājās bādu i skumu vyspiļneigōkīs īmīsōjums, pōrsteidzá Kazušu. Jys mozlīt pīzacálá i, atsaspīdš iz aukiunis, izmátá sīvai vaicōtōju skotu.

— Kas tāv ir? — jys vaicōja.

Veronika naspāja atbiļdāt. Smīkly, naizprūtami, nadabeigi smīkly ļaizī lyka drebāt jōs kryutái i sirdái i ļaizī slōpāja jū. Jai

lykōs, ka vysu sovu dzeivi — garu namīlamys i namīļojūšys sīvys dzeivi jai vīnumār nōksīs tai smītīs, lai zam pīspīsta prika lātys izkōrtnis slāptu osorys, bailis i cīsšonys.

Jeī beidzūt nūzamīrynōja i, iztvārusá veira vaicōtōju skotu, atbīldāja, ka īgōdōjusá kaida vakardīnys cīmená smīkleīgu izatureišonu.

Kazušs, lykūs, apzamīrynōja ar šaidu paskaidrōjumu. Jys vāļražiz izmátá sīvai vaicōtōju skotu, kai grybādams pīrōdāt tai malus, tod, atmetš deča molu, pīzacālá i, pazagrīzš pret Veroniku ar mugoru, sōka gierbtīs. Pōrsteigta i pač nūbīdeita par sovu jīutu patvareīgu izpaudumu, Veronika klusu cīšūt sekōja veira pīmāram. Apzagierbusá jeī gōja ōrā i, padavusá lūpim āšt, atsagrīzá ustobā, lai īkurnōtu cepli i pagatavōtu brūkoškys. Veirs sovukōrt, paborōjš sovu nūlisiejušū zirdzeni, nazkōdeļ lūti ilgi aizakavāja škiunī i īnōcá ustobā tik tod, kod brūkoškys beja jau iz golda. Ādūt Veronika nascāja ni vōrda. Jeī vāļ nabeja atsasvabynōjusá nu nauzticeibys jīutom pret veiru i beidōs, ka kaidis jōs izsaceitīs vōrds varbūt mūdynōš Kazušā izsmīkli, nycynōšonu i, kas zyna, varbūt ari dusmys. Bez tam Veroniku vāļ lelōkā mārā nakai reitā nūspīdā vacōku nagūdeīgō reiceiba pret jū. Jaunō sīvītá ar dziļom skumom dūmōja par mōti i par tāvu, kuri lyka jai izīt pi veira, kas beja dīsgon vacs, tryuceīgs i pač nagleīts.

Tik brūkošku beigōs Veronika īzarunōja. Jeī sacāja, ka ilgstūšīs leits i viejš kotrā zinī sakustynōš ladu iz upis. Par atbīldi Kazušs pīkreitūši pamōvā ar golvu, atgryudá nu sevá trauku ar iedīni i paziņōja, ka īšūt iz pogosta vaļdi nūkōrtōt sovys dareišonys.

Veronika nu sirdš nūzaprīcōja. Vīeleišonōs palīkt vīnai i narādžāt sovā tyvumā veira beja tik lela, ka jeī ar nūlyuku nūklusāja svareīgu apstōkli, ka remonta deļ pogosta vaļdá iz dažom dīnom ir slāgta. Nūgaidiejusá veira aizišonu i pavadiejusá ar skotu jō druknū stōvu leidz pošam meženám, Veronika ar dziļu nūpyutu atsasāda iz

kaida krāsla. Tik tagad vīnatnī jei īzadreikstāja naslāp̄t̄ sovu jiutu i ļaut̄ tōm piļneigu vali.

Jeī sōka raudōt̄, bet osorys naspāja jōs nūmīrynōt̄. Tōs padarāja naskaidru skotu, mūcāja dvāseli i iznycynōja kotru cereibu.

„Voi navar atvīglynōt̄ cīsšonys, voi nav nikō, kas mani samīrynōtu ar dzeivi, voi b̄ytu tys, kas varātu mani pōrlīcynōt̄, ka ŗaiz as b̄yšū p̄riceiga i liksmā?” vaicōja sāv Veronika. Taču nabeja nivīna, kas jai atbildātu, nu kū osorys, kas ōtri skrāja pa vaigim, izalyka vāl̄ ryugtōkys i vāl̄ korstōkys.

„A varb̄yt̄ as poša sāv maloju?” Veronika spīdā sevi dūmōt̄. „Varb̄yt̄, nasaprozdama veira, as par daudz styngri jū tīsoju i pōrspeileju m̄ysu attīceibu ļaunū pusi, varb̄yt̄ jys lobs i jauks cylvāks? Kō pec jys mani precāja? Varb̄yt̄ jys mani nu sirdš mīļoj.”

Bet itī pošmīrynōjuma vaicōjumi it kai izzuda i zaudāja sovu nūzeimi, tikleidz Veronika īgōdōja tūs nadaudzūs vōrdus, kurus veirs šūreit beja jai saciejš.

„Nā, nā, nā, jaunō sīvītā dūmōja tōļōk, „Kazušs ir taidis, kaidu jū vysi pazeist — patmīleigs, rups i solts. Jys navar saprast̄ jiutu cyldoneibu, jo jam jau svešs cyldonuma jiedzīnš. Jō soltō sirdš pukšt̄ tik deļtō, lai nycynōtu voi neistu. Jys napazeist dvāselis trauksmainūs ilgu pec lobuma, pec daiļuma, pec skaistuma.

Osoru vairs nabeja. Veronika nūsļaucāja acš i izklaideigi raudzājās sāv apkōrt̄, i nikas, kū jei rādžāja, navarāja aizdzeit̄ ryugtūs dūmys. Kai slimeibys varā, lienī, švōrbōdamōs jei īgōja ūtrijā i pādejā ustobā Kazuša mōjī i nūzamátā ceļūs pret malnu, naveiklu rūku darynōtu krucifiksu, kū rūtōja jau seņ nūveitušys pučis i kas beja pīstyprynōts pi sīnys pošā ustobys kōktā storp vacom, apputiejušom gīmetņom.

Veronika beja uzticeiga katōlā. Jōs mōtā beja lela bazneicā gōjjeja i pōtoru skaiteitōja, i Veronika zynōja nu golvys daudz

vysaidu lyugšonu, bet šymā reitā, kod sirdš prasāja mīrynōjuma, kod skots izklaideigi sleidāja nu kristeibys simbola leidz naveiklom i vōji izstrōdōtōm gīmetņom, nu kurōm vīnā beja radzama Kazuša myrušō mōtā, Veronika naspāja īgōdōt nivīnys lyugšonys. Jei zamu nūlicá golvu i, skali sytūt sáv kryutīs, ilgi i bez pōrtraukuma atkōrtōja:

„O Dīva Jārs, apzažāloj par mani, griecineicu!”

Veronika naatmināja vālōk, cik ilgi jei beja stōviejusá, nūzamatusá ceļus atkōrtojūt lyugšonys vōrdus. Varbūt tys vylkōs tik dažus breižus, varbūt lobu pušstuņdi. Jei pīzatriyuka kōjōs tik tod, kod, pacālusá acš, jei pieški īraudzāja nycynōtōju i borgu Kazuša mōtis skotu, kas dzierkstāja preteim nu vacōs fotografejis.

Kai atsarosdama kaida naizprūtama spāka varā, Veronika tyvōjās fotografejai, nanūlaisdama nu tōs skota. Vyspateikamōk jei apzagrīztu i bāgtu nu ustobys prūjom, bet jei tō navarāja. Nūmyrušōs veiramōtis borgīs skots kai naradzamom saiņom saistāja pi sevš vysu Veronikys byuti. Skali pukstūšu sirdi, sausom lyupom, īškdeji drebūt nu naizprūtamom baiļom, Veronika veļti pyulājās nūvāršt acš nu vacōs fotografejis. Kazuša mōtā beja slymōjusá ilgus godus, Veronika beja redziejusá jū tik kai padzeivōjušu, sagurušu atraiti. Veronika navarāja pīmināt, ka tymā laikā veiramōtā jai izalyktu borga i dusmeiga.

Tagad, raugūtīs gīmetnī, īspaidis beja gluži cytaids. Voi tam par īmesli beja jaunōs sīvītis satraukums, voi tá beja vainojams fotografs, kas nabeja pratš pīnōceigi izstrōdōt sovu darynōjumu, Veronika tō nazynōja, bet šymā breidī, raugūtīs gīmetnī, jīūtūt iz sevi vārstu baigūs ocu dryumū i bīdejūšū skotu, jaunō sīvītá juta sevi kai giustā, kai cītumā. Jai rōdājās, ka šō dryumō skota īspaidā jai sastyngst dzeislōs ašnis, saļ rūkys i stōjās pukstāt sirdš. Jai rōdājās, ka Kazuša mōtā tik deļ tō viņ beja pīdzymusá i nūdzeivōjusá

sovu myžu, lai īneistu ļauds, vālātu jīm ļaunu i piļdeitu jūs sirds ar baiļom.

I jo Veronika vāl pyrms eisa laika bādōjās i skuma, apzazynūt, ka vysys jōs cīsšonys ir liktiná lāmums i cytu cylvāku nagūdeigys i nakrītnys reiceibys sakys, to tagad, sateikūt veiramōtis nadzeivū i styngū skotu, jū sagrōbá bailis, kam prōts atsasacāja raš izskaidrōjumu.

Nā, tei navarāja byt patīseiba, šōs bailis, šō skota māmī draudi. Dzeivī, eisijā dzeivī, kuru dzeivoj ļauds, cylvāki naizprūt šaidu baiļu jūtys!

Meklejūt glōbīnā nu šōm baiļom, Veronika otkon skali īzasmāja, ūtru ņazi šymā reitā i, jūtūt iz vysys mīsys soltus svīdrus, atmuguriski sōka iņ atpakaļ, cerejūt atrast durovys, cerejūt iziņ nu ustobys i atsabreivōt nu veiramōtis varys.

Skaļš trūksnis nu ōrīnis izalauzá ustobā, atgrīzá Veroniku eistineibā. Jei atvārā durovys, aizciertā tōs aiz sevš i izskrāja pogolmā.

Beja vīna nu tōm aprilá pyrmijom dīnom, kod gondreiž vysy dobā atgōdinoj vālu, skumu rudini. Dabasus klōja palāki, ōtri skrīnūši mōkuli, nu kurim napōrtraukti smydzynōja leits, kō soltōs i seikōs lasis likņōs izveidōja myglis blōčus, pakaļņu sausū zámi pōrvártā par nateirumu skaudzi i, sazavīnōdamys ar naizkusušū snīgu, pōrtaisāja tū par nateirim strautenim, kurī voi nu ōtri i napačiteigi, voi mīreigi i lieni skrāja preteim upái, kas voldūneigi beja izlauzusá sáv ceļu storp lāvim, eļkšnim i veitulym apaugušim krostim. Bez tam pyutá styprys i jau na vysai solts viejš. Svīlpūt i kaucūt, pīzačardams gon pi kailyjīm kūku zorim, gon solmu klōtijīm jumtim, tys it kai meklāja kaidu dzeivu byuti, lai īzaspīstu dvāseli i īnastu tī skumis i satraukumu.

Veronika, naivārōja ni leita, ni vieja. Jei dzili īvylka elpu i apzazynōdama, ka vysy tys, kū jei rádž i dzied, ir parosta dobys

parōdeiba, ceņtās sevi mīrynōt. Dobys spēki patīši paleidzāja jai aizmierst nūtykumu ustobā. Pastōviejusā pogolmā, izaicynūši pagrīzusā pret vieji i leitu sovu skaistū seji, nagōdojūt ni par mieteli, ni par lokotu, Veronika lieņi apgōja apkōrt škiunām i klietāi, pi kurys vāļ žieli gaudōja sunš, i sasnādzā upis krostu, nu kureinis, kai jei dūmōja, i cālās tys skalīs trūksnis, kas beja jū atbreivōjš nu Kazuša mōtis dryumō skota varys.

Jei beja pareizi sprīdusā. Upā patīši atsabreivōja nu zīmys sagys i tagad sovā varonā skriejīnī ņaizi spieceigi i ņaizi vīgli lauzā i drupynōja lelus lada gobolus, kas trūksņaini atsadyurā pret lāvū krostu, kai grybādami tī palikt, vālōk, straumis satvarti, peļdāja tōļōk, kur upā, pazagrīzdama iz zīmelim, beja izveidōjusā augstus i kraujainus krostus.

Lai gon Veronika beja pīdzymusā i izaugusā upis krostā, jai tūmār sagōdōja bailis ōtri takūša iudinā dziļōs masys. Tai i tagad, nūzaverūt pazamūdušā upis lelumā, radzūt, cik vīgli i rūtaļeigi nateirō straumā pōrvar it vysu, Veronika līku ņaizi nūjaudā, cik nīceigs ir cylvāks saleidzynōjumā ar šū dobys varoneibys parōdeibu.

Patīši, ari jei mīļōja sekōt upis skriejīnām klusā i rōmā vāla pavasara naktī, jū saistāja kūkim apaugušu krostu mīreigīs skaistums; kai vysī sādžys īdzeivōtōji, Veronika vosorā bīži maudōjās upī i pec ilgi gulāja krosta smilktīs, ļaunūt saulis storim glōstāt mitrū mīsu; jei ar aizrauteibu vyzynōjās laivā, bet leidz ar tū jaunō sīvītā nikod naizaticēja upāi. Jei zynōja, ka iudinš prosa cylvāku uperus i tō pec sorgōjās piļneigi ļautīs tō viļteigijai varai.

Tai tys beja i tagad. Veronika īzadūmōja sevi iz vīna nu lada gobolym, kū straumā rūtaļeigi dzyna sāv pa prišku, īzadūmōja, cik biedeigu golu jei tod pīdzeivōtu, i grīzās atpakaļ, vieršūt skotu pret kolnu, kur tōlumā jei rādžāja sova tāva sātu i kur pagōja jōs jauneibys skaistōkōs i laimeigōkōs dīnys.

Jeī gryuši nūzapyutá. Lai nu cik nabadzeigys i vōrgys izalyka veira ākys: dzeivojamō mōja, ūkiunš, klietš i klāvs, kas beja izcaltys gondreiž pošā upis krostā, saleidzynōjumā ar tāva vacijim i gondreiž piļneigi nūlitōtim kōrmim tōs rōdājās jaunys i skaistys.

I tūmār, ai cik lobprōt jei tagad aizitu pi sovim vacōkim i pastōsteitu jīm sovu nalaimi, sovys bādys, bet jei tō nadarāja. Parkū? Nu da, vacōki i nivīns cyts beja tī cylvāki, kas lyka jai klivt par Kazuša sīvu. Jau divi mieneši nu pošys saderynōšonys dīnys Veronikys dvāselī, jōs jaunōs sirdš pošā apslāptōkā vītā beja dzymušys naapmīrynōteibys jūtys pret sovim vacōkim. Jau nu bārna godim Veronika ikražiz piļneigi izaticāja mōtái i ik ŗaizi atstōstāja jai vysys sovys dūmys, vysys sovys cereibys i sapņus. Jei rādžāja mōtī ŗaizi i sovu lobōkū draudzini. Mōtá labi zynōja, ka Veronika namīļoj Kazuša, tūmār nadarāja nikō nalaimēigōs leigovys lobā. Gluži ūtraiz: i mōtá, i tāvs ŗaizjom paļ ar draudim beja atgōdynōjuši Veronikai bārna paklauseibys tykumu i nimoz nagribāja riekīnōtīs ar jōs jiuatom i laimi.

— Patmīli, — skumi prōtōja Veronika, — jī beja laimeigi, ka varāja atsabreivōt nu maná. — Jei otkon skali nūzapyutá i tod pazagrīzá iz veira sātys pusi. Pieški nāparosti skalá i baiga suná gaudōšona lyka Veronikai sazatoryukt i izmášt tam apjukušu skotu. Kustūnš ceņtās atsabreivōt nu sovys saitis. Beja radzams, ka tys izjiut lelys bailis. Suná acš beja klivušys gluži sorkonys. Tai viņ lykōs, ka vacīs sātys sorgs rādžātu kaidu spēku. Suná bailis satvārā i Veroniku. Jei naapzineigi pīlyka pi sirdš rūku, kai grybādama tū aizsorgōt i, raugūtīs sáv apkōrt, pyulājās atrast izskaidrōjumu gudrō suná nāparostōm baiļom.

Īraudziejš Veroniku, sunš iz laiku pōrstōja gaudōt. Kai jusdamīs vaineigs, jys izstīpá iz prīšku dāpis, censdamīs ar tōm pīzaskart, nakusteigi stōvūšōs Veronikys kōjom. Jō ašnā pīlītōs acš

gondreiž ar cilvēcisku naatlaideibu pyulājās satikt jaunās sīvītis skotu.

Veronika navarāja izprasť suná reiceibys eistūs ģmesļus. Gon jei nūjautá, ka sunš gryb atsabreivōť nu saitis, a deļkō, jei tō nazynōja, lai gon juta, ka kustūnš gaudōšona i smiļksteišona sliep sevi kaidu nūteiktu jāgu.

Sapratsť, ka jaunō saimineica nagryb jam paleidzāt, sunš izlācá kōjōs i otkon patš sovīm spākim pyulājās atsabreivōť nu saitis. Jys tagad gaudōja vāļ skaļōk kai pirmeiť, i Veronika, apjukusá i nūbīdeita nu vysa tō, kŭ jai nōcās pīdzeivōť šymā reitā, sōka nūžālōť, ka beja ļovusá veiram aizīť. Lai nu kai, jys beja cylvāks, dzeivs cylvāks, kurs gon bŷdams svešs jōs sirdái, tŷmār kai laulōts draugs varbŷť nalīgtu mīrynōjuma.

Skaļš lyuztŷša lada trŷksnis otkon lyka Veronikai sazatorykť. Stōvŷt pogolma vydā, jei narádzāja upis, tŷmār, dzierzŷt napōrtrauktŷ i skaļumā augŷšŷ trŷksni, jei nakļŷdeigi atmināja, ka vacō suná gaudōšona i bailis stōv cītā sakarā ar pavasara polu iudīņu skrīšonu.

Jei pagōja dažus sŷļus, lai izmastu upái skotu, i navarāja atsaturāt nu klusa klīdzīnā. Tī, kur upá izveidōja strauju leikumu, tī tagad jei rādzāja miļzeigys lada skaudzis, kas, cīži sableivātys, izveidōja napōrvaramu šķiersli ōtri takŷšai straumái.

— Ladam vairōk nav celá, — Veronikai vajdzāja konstatāt.

Bet na jau lada sableiviejums nūbīdāja Veroniku i lyka vacijam sunám žieli gaudōť. Veronika rādzāja, ka upá izit nu krostim. Tī, kur pyrms catŷrtdaļstuņdis vāļ beja radzama zámá, tagad mutuļōja nateiri i palāki polu iudīni.

Da, nažieleīga i varona upá pōrplyudynōja krostus. Lada sableiviejums beja aizsprŷstōjš ceļu straumái, i polu iudīni meklāja sáv cytur vītyš. Tī niu apskolōja krostu kŷku saknis, tī kōri laizāja

kailūs kryumu zorus, tī gon samārā lieni, bet draudeigi tyvōjās baiļōs sastyngušai Veronikai.

Jaunō sīvītá kai apmōta, nakustādama māmi vārōja šū dobys spēli. Vot, jai tyvojās mozs i nīceigs iudiná viļneitš. Tys prīceigi skrīn, nasdams sáv leidza nazkaidu zōlis stībreni, sasnīdžš sausōku vītu, naspākā apzastōj i izneikst. Tam sekoj cyts, tikpaṭ, ōtrys i kusteigs; tys rūtāleigi pōrskrīn vītai, kur naspākā salyma pyrmīs i, īkarōjš dažus spreīžus leita pīmierkušōs zámis, apzastōj taipaṭ.

Veronika pieški sajuta iudiná smoku — stypru i osu. Jaunō sīvītá šymā mirkli nasakareigi nūdūmōja, ka vysī cylvāki moldōs, apgolvojūt, ka pavasari vyslobōk raksturoj besakūka, jasmīnu i cytu, puču smōrds.

Nā, tei nabeja taisneiba. Pavasari sludynoj reibynōtōja, osa i tik lūti rakstureiga polu iudiņu smoka.

Iudiņš pa tū laiku cālās augstōk. Tys jau sasnādžá Veronikys kōjis. Vacīs sunš pogolmā izlācá iz sovys būdys i nagaideiti apklusā, nu kō jaunō sīvītá vāļ lobōk i vāļ skaidrōk varāja dziedāt pazamūdušōs i borgōs upis trūksni.

Jeī otkon pazavārā iz upi. Pretejis krots beja pōrplyudš. Pa duļkainū iudiná viersu, smogi sazadurūt vīns ar ūtru, peļdāja lely lada goboly. Daži nu tīm peļdāja pa upis vydu i, sasnāguši sableiviejumu, apzastōja, cyti, kas sleidāja lājup tyvōk krostim, sovā celā smogi drogōja krosta kryumōjus i, aizacāruši pi kaida kūka stumbra, apzastōja taipaṭ.

Da, upá beja pōrplyudusá vysā sovā baigā mežūneibā i kai teiksmainīs azars ik breidi kliva lelōka i draudūšōka.

Sunš otkon sōka gaudōṭ. Jys gaudōja skumi i biedeigi kai sātā atsarostu nabašnīks.

Veronika juta, ka jeī vairs tá navar palikṭ. Šō reita pōrdzeivōjumi beja par daudz prasiejuši nu jōs gareigīm spēkim. Jeī vāļraiz izmátá skotu upái i tod kai nūbīdeits i navareigs bārns,

nazaryupejūt ni par veira montu, ni par suná i cytu lūpu liktinim, mátās bāgļ pret kolnu, kur krūplainu bierzeņu aizsagā beja skumi pīplokušys pi zámis vōrgulainys táva sātys ākys.

Skrīļ beja gryuši. Kōjis styga mōlainā i pīmierkušā zámī. Lykōs, ka tei naradzamom rūkom tvarsteitu Veroniku, kas bāga nu sova veira sātys, nu sova pīnōkuma pīļdeišonys, nu sovys jaunōs dzeivis. A bāgļ vajdzāja — Veronika olka cylvāku. Jei navarāja palikt vīntuleigijā Kazuša saimnīceibā, kur žieli gaudōja sunš, viestejūt nalaimi, kur trokōja upá i kur stypri i baismeigi smokōja polu iudini.

— Veronika, Veronika!

Veronika nasaprotá, parkū jei dzierdāja sovu vōrdu. Tyvumā nabeja nivīna cylvāka. Varbūt saucīnš jai tik izalyka šymā spēceigijā i myglainijā pavasara reitā.

— Veronika!

Tagad jei dzierdāja skaidri i labi. Šū saucīni jai atnásá vieja šolka, kas syta sejī, kas plandynōja jōs drābis, kas saļdāja dvāseli i saplāsá dabasūs mōkuļus.

Veronika apstōja i īraudzāja saucieji. Tys beja veirs, kas pieški pazarōdāja mežená molā.

— Veronika!

Šūražis saucīnš kai iznyka jaunijā skanī, kū sadzierdāja jaunō sīvītá, — bazneicys zvona skaņōs, kas aicynōja ļaudš iz reita dīvkolpōjumu i kas atlidōja nu bazneicys, kurys boltī tūrni augši pazacālá upis pretejā krostā. Šōs bazneicys zvonu skanis lidōja pōri upái, pōri atstōtai Kazuša sātai i voldūneigi sasnādzá biegli.

Veronika vairs nazakustāja. Jei vairs nadreikstāja bāgļ. Jai vajdzāja paklausāt veira i bazneicys aicynōjumam. Jei stōvāja i baileigi vārōja Kazušu, kas, īraudziejš sīvu, sōka skrīļ. Kazuša kusteibys beja natycami ōtrys i straujis. Ar naparostu jō vacuumam veiklumu i vīglumu Kazušs pōrlācá pōri grōvim, kas nūvadāja

teirumu iudiņus iz upi, i ar kotru breidi tyvōjās sīvai. Pagōja vēl dažys sekundis, i jys beja jau tik tyvu, ka Veronika varēja iztvārtj jō skotu. Voi nu skriejīnā, voi nu uztraukuma Kazuša seja beja nadabeigi sorkona. Iz pīris rosōja voi svīdru, voi leita lasis.

Veronika pīlyka rūku pi sirdš. Tei pukstāja skali i navīnmiereigi. Iz mirkli jaunijā sīvītī otkon dzyma vieleišonōs bāgt i bāgt, bet jei palyka iz vītys. Kazušs panōktu jū dažūs mirklūs. Jai beja jōpalik.

Jei bikli pazavārā iz veiru, bet, nasaprotusā tō skota, kauneigi nūlaidā acš.

— Kur tu bāgi, Veronika? — Kazušs vaicōja.

Voi dreikstāja malōt? Voi varēja nūslāpt patīseibu? Baiļu pylnu skotu jei pazavārā iz līkni, kur mutuļōja upā, kur iudiņš jau beja sasniedz Kazuša kōrmu pamatus, i dūbi atbiļdāja:

— Iz sātu.

— Iz sātu?

Šī divi vōrdi, kū beja atkōrtōjušys veira lyupys, skanāja kai naida saucīņš, kai nycynōjuma lōsts. Tai vysmoz rōdājās Veronikai.

Veirs paspārā vēl vīnu sūli, i tagad jys stōvāja gondreiž sūplok Veronikai.

— Tagad jys mani sisš, — jaunō sīvītā gurdi i padeveigi dūmōja, — jys tagad rupi satvārš mani pi rūkys i sōkš mani dauzāt. Jys sisš maņ vysur — golvā, mugorā i kryutežā.

Veronika tā īgōdōja kaidu kaimiņu sādžys sīvītī, kuru, kai ļaudš stōstāja, bīži sytūt tōs veirs. Tei sīvītā beja aizvīnu ļūti vōrga i kalsneja. Bazneicā, lyudzūt Dīvu, jei bīži i skali kōsāja.

— Kazušs ir ļūti styprys, — Veronika dūmōja tōļōk, — jam lely kulāki.

Jai izalyka, ka nu vīna viņ šūs kulāku sitīnā jei pōrstōš dzeivōt, dūmōt i cīst...

Bet voi dzeivá, kur vyss iznykst — cereibys, laimá i priks, jai tik ļūti vajdzeiga?

Veirs paspára vāļ vīnu sūli. Veronika padeveigi nūlicá augumu. Jei truli i šūrais bez dūmom gaidāja veira strōpi.

Kazušs pajámá sīvu pi rūkys i...

Jei naizjuta sitíná sōpu. Jys tivleit̄ atlaidá pajymtū rūku, mozlīt nūzalicá i pacálá sīvu. Kai vōrgs bārns Veronika niu gulāja veira styprijūs apkampiņūs.

Jei klusāja, nikō nasaprodsama. Kazušs mozlīt pōrlyka rūkys, lai jei ārtōk justūs i tod lelym sūlim gōja lājup, kur mutuļōja i putōja upá.

Skali pukstūšu sirdi Veronika raudzājās veira vaibstūs, pyulādamōs atmināt, kaidis liktiņš jū sagaida, a Kazuša satraukums niu beja rimš, jys lykōs kai aizvīnu mozlīt dryums, mozlīt īgns i nūzaryupiejš. Iz breidi, kod vieja trauktī mōkuli pazaškeirá i ļōvá sáv cauri izaspīš̄t̄ vīnam saulis storam, kas apgaismōja Kazuša seju i pīdává tai nagaideitu pīviļceibu, Veronikai rōdājās, ka jei rādžātu klusu smaidu.

Kazušs tagad bryda pa iudini. Tys snādzās jam gondreiž jau leidz celim, bet jys tūmār napagausynōja sovu sūļu. Jys pīgōja pi klietš, ar kōjis spierīni atdarāja augstōs durovys i nūlaidá sīvu iz malnys i nateirys greidys, pa kuru seikom straumeiņom tácāja iudinš. Pec tam jys izgōja nu klietš, atbreivōja suni, kas tagad prīceigi rāja i otkon atsagrīzá pi Veronikys, kura vāļ navarāja sapsraš̄t̄, kū dūmōja veirs, tik sovaidi reikōdamīs.

— Varbýt̄ tu maņ paleidžātu, — jei izdzierdá Kazuša klusū lyugumu, — labeibu vajdzātu sacáļt̄ kur augšōk.

Kauna sajiuta, kas pōrjámá Veroniku, dzierzūt Kazuša vōrdus, beja tik stypra, ka sagōdōja jaunijai sīvítái gondreiž voi fiziskys sōpis. Lykōs, ka jōs sirdái kaida nažieleiga rūka b̄ytu pilykusá kvālūšu ūgli. Taitod Kazušs... Jei naizadreikstāja tōļōk dūmōt̄.

Parkū veirs nazalomōja, parkū jys nasyta? Veronika tagad olkōja pec šīm sitīnim. Sadauzeita, sakrūplōta, naspiejeiga pakustynōt sovus lūcekļus, jei dreikstātu raudzātīs veiram acīs, a tagad?

— Lyudzu, paleidzi maņ mozlīt! — Kazušs otkon klusi atkōrtōja, — vīns patš as napaspiešu.

Klietī, lai gon durovys beja plaši atvārtys, vāļ vaļdāja pateikama labeibys smarža. Veronika orūdūs rādžāja zeļteitus mīžu gryudus, garys auzu odotys, speidūšys linsāklu lasis i vysbeidzūt rudzu tymsū skaudzi.

— Tei ir vysa mūsu labeiba, — Kazušs otkon klusi sacāja.

„Mūsu?” i Veronikai nu jauna izalyka, ka jōs sirdī kvālōtu ūglis, „mūsu?” Ai, cik nīceiga, patmīleiga i nycynojava lykōs Veronika pošā sāv saleidzynōjumā ar šū īgnū cylvāku. I jei beja izadreikstiejusā jū dūmōs lomōt, neiš i smōdāt?

— Da, da, — jei steidzeigi pīkryta veira lyugumam. — Prūtams. Tivleņ. As, as... — upis trūksnis, kas išaļcā klietš klusijā telpā, naļōvā Veronikai nūbeigt teikumu. Kazušs uzmaneigi izaklausāja šymā trūksnī, pec tam steidzeigi izamátá ōrā. Izskriejš nu pogolma, jys rādžāja, ka upis iudinā spāks beidzūt beja pōrvariejš lada sableiviejumu i plyudu brīsmys beja mozynōjušys.

Skali čierkstūt i straumis nasti, lada blōči ōtri peļdāja lājup. Kazušs gōja atpakaļ pi sīvys. Nagaidūt otkon atspeidāja saulá, tōs zaltainī stori kai gaišs, dzaltons samts nūklōja klietš nateirū greidu.

Kazušs pyulājās tvárt Veronikys skotu. Iz jōs lyupom dusāja kluss i mīreigs smaidis.

— Navajag, Veronika, — jys sacāja sīvai, kas steidzeigi pīldāja maisu ar labeibu, — navajag, iudinš tivleit nūskriš... — i kai kaunūtis par sovu daudzvōrdeibu, Kazušs apkluša, lai māmi raudzeitūs, kai kreitās iudinš, kai straumā sovā skriejinī aiznas sāv leidza jō bailis i namīru.

I Veronika klusāja. Osorys jai aizklāja skotu.

Kas jai niu beja jōdora? Kai lobōt nūtykušū? Voi jei dreikst lyugt pīdūšonu? Jei poša bez apdūma iznycynōja sovu laimi. I ka nōkamō dzeivá nāsš sáv leidza tik cīsšonys, bailis i bādys, tod nivīns cyts tī nabyš vainojams kai jei poša. Kazušs, jōs veirs, nabyš pi tō vaineigs!

— Varbūt jys vielāsīs, lai as ītu pi tāva i mōtis, pi brōlim i mōsom, jei dūmōja, a voi as grybu tagad īt nu šajīnis paceļu? Nā, nā, as grybu, grybu palikt tāpat, tá pi šīm orūdim, kurus veirs sovā augstsirdeibā nūsaucš par mýsu kūpejū īpašumu.

I otkon osorys ritāja pa jōs vaigim.

Voi jei dreikst tá palikt? Prūtams, ka nā. A varbūt Kazušs jai pīdūš. Varbūt tagad ir laiks i vīta vāļ grīzīt vysu par lobu? Varbūt?

Veronika zamu nūdūrtu golvu pīnōcá pi veira i, vāļ naizadrūsynōdama sazatikīt skotim, lyudzūši pīzaskōrá Kazuša rūkai.

— Onton, — jei klusi čyukstāja, — Onton, voi tu navarātu maņ pīdūt?

Kazušs lieni pazagrīzá pret sívu.

— Pīdūt? — jys nasaprasšonā vaicōja, — pīdūt kū? Voi esi kū ļaunu padariejusá?

Veronika klusāja. Taisneiba, jai daudz kas beja sokoms, a voi vōrdi spiej izsacāt tōs jūtys, kas tagad gaišōs laimis gunīs dag jōs sirdī?

— Vysu vysu, Onton, — jei klusi elsōja, — vysu.

Jei beidzūt atsaļōvá pacáļt skotu pret veiru. I pyrmū řaizi jei tagad īraudzāja, ka veira acš varāja smītīs i tōs smājās sylti, laipni i pīdūdūši.

Māmīs veira skota glōsts padarāja Veroniku drūsu. Jei izlyka iz Kazuša placim obys rūkys i paslápá sovu seji pi jō plotōs kryuťš.

— Vysu pīdūt, vysu, — jei otkon čyukstāja.

I vēlreiz nūtyka tys, kō Veronika vysmozōk gaidāja. Kazušs otkon jū pacāla i, suná skalis i prīceigys rīšonys pavadeits, izbryda cauri pogolmam i īnásá Veroniku dzeivojamā mōjī.

Jaunō sīvítá vairs nagribāja izaraisāt nu veira skovom. Cīži pīzakļōvuši vīns pi ūtra, jī obi īnōcá ustobā, nu, kurys pyrms stuņdis Veronika beja izskriejusá ar taidu steigu. Vacō gīmetná Veronikys vairs nabīdāja. Veronika niu raudzājās iz greidu, iz grīstim, iz sīnom, vysur tī, kur jai vajdzāja pīlikť sovu jaunōs saimineicys rūku.

— Tá ir daudz dorba, — jei sacāja, — as vysu padareišu, vysu, Onton.

Mozruneigīs Kazušs kai vysod klusāja. Jys pīgōja pi lūga ar stypru i ōtru kusteibu atvārā tū. Ustobā, kur valdāja putekļu smoka, īplyudá teira gaisa straumá.

Veronika nūzastōja sūplok veiram i, raugūtīs caur lūgu iz upi, drūši i nūteikti turpynōja:

— Tá mýsu ustobōs vajag valdāt teireibai i skaistumam. As tá strōdōšu, strōdōšu deļ tevá, deļ sevá i deļ mýsu nōkamīm bārnim.

Kazušs saprota sīvys laimi i, klusi smaidūt, pībylda:

— Da, Veronika, tá býš daudz dorba.

Viejš, nūdzinš mōkuļus, apryma. Saulis stori maigi glōstāja jaunai dzeivái pazamūdušū zámi, pa kurū, jautri burbuļojūt, skrāja lājup polu strauteni, aiznasdami sáv leidza Veronikys naticeibu, bailis i naidu.

Dabasi pec vātrys beja kūši zyly, tik zyly, kaidi varāja být tik tī, kur Veronika jutōs prīceiga, mīlōta i laimeiga.

PUŠMŌSA NU LATGOLYS

1

— Laikam īsi kur gostūs, Artur? — vaicōja vacō Marta, īidama guļamustobā i atrosdama krysdālu stōvūt spīgelá priškā. Naaizmieršt, ka šūvokor tāv jōapmeklej Timpera kundzá — jōs veirs maņ niupaņ tū atgōdynōja.

Arturs Urbans, golvys piļsātys pyrmōs nervu klinikys vacōkīs ōrsts, ar gondariejumu aplyukōja sovu attālu spīgelī, tod pōrs ŗaizis pōrvylka ar suku pōr sovim kuplēm, mozlīt sprūgainīm motim i, kavādamīs ar atbiļdi iz krystamōtis vaicōjumu, klusi īzasmāja.

Reši kod jys jutōs tik ļūti mīrā ar sovu izskotu kai tagad. Spīgelī jys rādžāja na vysā jaunu, bet slaidu, ar izmekleitu gaumi gierbušūs kungu. Jys zynōja, ka Helenai vysvairōk imponāja i patyka teiri labi gierbti cylvāki.

— Asmu īlyugts pi Zeļča jaunkundzis, — jys beidzūt sacāja krystamōtái. — Dūmoju, ka šūŗaiz aizakaviešūs ilgōk nakai parosti, šudiņ jai dzimšonys dīna i bēs vairōki cīmeni. Kas zeimōjās iz pacienti Timpera kundzi, to tei lita jau nūkōrtōta — munā vītā vacū dāmu apmeklās doktorš Jordans. Šūvokor asmu piļneigi breivs i ar sovu laiku varu darāt, kū tik grybu.

Marta klusu cīšūt apsāda pi lūga i vīgli nūzapyutá. Nu da. Jōs krysdāls vairs nabeja nikaids jaunīs, seņ jam beja laiks nūdybynōt ģiminis dzeivi. Marta ļūti mīļōja sovu krysdālu i na moz prīcōtūs, radzūt jū laimeigi apzāpreciejušu. Bet itei Zeļča jaunkundzá, voi jei padarēs Arturu laimeigu?

Vacō Marta nūzaryupiejusá pakratāja sovu siermū golvu. Zeļča jaunkundzá, pec jōs dūmom, napavysam naīzadarāja Artura laulōtōs draudzinis lūmai. Kas par tū, ka krysdāla izrādžātō ir dailá,

izgleitōta i labi spielej klavīris! Tys nasūla laimis, kurys Arturam vajaga i kurū jys gūdam peļniejš. Saskaneiga giminis dzeivá, kai Marta tū zynōja nu pošys pīdzeivōjumim, prosa nu sīvītis daudz mīlesteibys. A Helena Zeļča, kuru Marta beja redziejusá vairōkys ņaizis i dūmōja, ka teiri labi pazeist jaunū sīvīti, voi jei prūt mīļōt kaidu cylvāku atskaitūt sevi?

— Maņ vairōk patyktu, Artur, ka tu šū vokoru pavadeitu sātá voi kaidá draugu puļcenī, maņš pec paņ krūgá, — jei sacāja, — na kai ītu pi šōs jaunōs dāmys, pret kuru, vaļsirdeigi runojūt, as najiutu nikaidu simpateju.

Urbans navyltōtá izbreinā pazavārá iz sovu krystamōti. Vacō Marta beja lobs, sirsneigs cylvāks i moz beja ļaužu, kuru jei namīļōtu, bet Urbans nabeja vīnaldzeigs pret daiļū i stoltū Helenu, i partū krystamōtis vōrdi jū napateikami aizskōra.

— Kū tu vari ībiļšt pret Zeļča jaunkundzi? — jys vaicōja ar mōkslōtu jautreibu, — voi tū, ka jōs vacōki dzeivōjuši Latgolá, voi tū, ka jei napīdar pi mýsu ticeibys? Bet šaidim aizsprīdumim munuprōt nav nikaida pamata, krystamōt.

Vacō sīvená otkon nūzapyutá i izmátá krysdālam pōrmatūšu skotu.

— Partū navar být ni runys, Artur, — jei mīreigi atbildāja, — gluži ūtraiz — Zeļča jaunkundzá maņ napateik taišni deļtō, ka jei tai kai kaunejās pīmināņt sovu dzymtū pusi i ka ticeibys lītōs jei vīnaldzeiga kai kotrys ateists. Jei atsasoka nu laukim par gūdu piļsātai, nu sovys ticeibys par gūdu valdūšōm īražom. Maņ beja izdeveiba pōrs ņaizis patierzāņt ar šū skaistū dāmu, i kotru ņaizi as givu pōrlīceibu, ka vyss, kū jei runoj i dora, naīt nu sirdš, nav eists, bet gon mōkslōts i sadūmōts. Taidi cylvāki, Artur, lai cik gudri i apdōvynōti tī nabýtu, maņ napavysam napateik.

Kaidu breidi gleitijā guļamustobā vaļdāja klusums. Urbans izmátá skotu stuņdinīkam, konstatiejš, ka vāļ mīreigu prōtu var

palikt sātā kaidu pušstundi, nūlāmá izmontot tū, pōrlīcynojuť krystamōti, ka jei sprīž par Helenu napareizi.

„Varbūt jei pec nadaudz mienešim Helena tá reikōsīs kai nomamōtá,” jys dūmōja, „krystamōtái vajdzātu zynōť, ka jei runoj oplomeibys.”

— Tu napazeisti Zeļča jaunkundzi partū i napareizi sprīd par jū, — jys lītiški īzarunōja, apsāsdams i aizdadzynōdams papirosu. — Tu pōrmát jai izalikšonu i samōkslōteibu, bet ņaizī pīmiersti, ka mās, piļsātys cylvāki, vysī taidi asom. Kai lai mās parōdom sevi patiseibā, ka nazynom, ar kū mēsīm dareišona? Tik eistu draugu puļcenī, apzazynōdami, ka mēsū kļūdys i mēsū tryukumi tikš augstsirdeigi pīdūti, mās ļaunomās vaļsirdeibys skaistijam tykumam. Iz mota taipať reikojās Zeļča jaunkundzá, kas varbūt pret pošys grybu respektē piļsātys īražys. As grybātu tāv īgolvōť, ka cytaidā zinī jei ir augsti viertejams cylvāks — jei protusá sevi īaudzynōť krītnu raksturu, jei ir izgleitōta, strōdeiga, muzykala i jei ir skaista. Tys, kas jū piļneigi pazeist — i as pīskaitu sevi pi taidim cylvākim — zyna, cik laimeigs bēs tys veirīts, kuram jei sacās sovu jāvōrdū. Nanūlīgšu, krystamōť, ka as ļūti prīcōtūs saukť jū par sovu sīvu. Martai vajdzāja otkon nūzapyuť. To jau itik tōli beja tōs lītyš.

— Lauleibys dzeivī vajag daudz mīlesteibys, Artur, — jei sacāja. — Voi tu pōrlīcynōts, ka Zeļča jaunkundzá tevi kod navīņ mīļōš — eisti, navyltōti i sirsneigi, kai tys kotram cylvākam pīzanōk ?

Urbans nervozi nūdzāsá aizdadzynōtū papirosu. Krystamōtis šaubys par Helenys tykumim sōka jū kaitynōť.

— Prūtams, ka asmu pōrlīcynōts, — jys dedzeigi apgolvōja. — Voi tu dūmoj, ka maņ nabytu taidys pōrlīceibys, as varātu cīmōtis pi Zeļča jaunkundzis?

Marta dūmeigi nūlaidá sovu siermū golvu i nikō naatbīldāja. Lai nu kai, a Helena Zeļča jai napatyka. Vacō sīvená īgōdōja Helenys skaistū ocu skotu — tys beja solts i nazkai napateikami mīreigs.

Marta kluseībā sāv vaicōja, voi Helenys acīs varātu mōjōt cyta izteiksmá — mīlestebys, izupereišonōs priķa, da i greizsirdeibys sōpu izteiksmá ari?

Iz tū jai vajdzāja atbīldāt ar nā.

„Tys nikod nanūtiks”, jei sprīdā pi sevš, „tys nikod navar bīt, Helena Zeļča iz tū nav spiejeiga. Voi to as par veļti tyku dzeivōjusā sovū garū myužu i vairs naprūtu pīnōceigi nūviertāt cylvākus? Nā, nā.”

A skali, lai pōrōk nasōpynōtu Arturu, jei mīrmīleigi sacāja:

— Nazastreidāsīm par tū, krysdāl! Tu vāļ naasi dabōjš Zeļča jaunkundzis vōrdu. Bet as tūmār palīku pi sovīm īskotim, Artur, vysmoz pagaidom, cikom naasmu pōrzalīcynōjusā par pretejū. Gon jau nōkūtnā rōdās, kuram nu mēsīm taisneiba. I ja izarōdās, ka as maļdiejūs, nu to jaunō dāma jau, najīmš daudz ļaunā munu, nu, teiksim, styurgaļveibu.

Urbans pīzacālā. Beja pīnōcš laiks, kod vajdzāja īt. Saruna ar krystamōti, kura jau daudz godu aizstōja jam agri myrušū mōti i kuru jys ļūti cīnāja, zynomā mārā beja ītekmiejusā ōrstu, bet jys ni iz breidi nagribāja pīkrišt krystamōtis īskotim.

„Lobō vāceitā moldōs,” jys sevi mīrynōja. „Kod jei lobōk īpazazeiš ar Helenu, tod gon sprīšš cytaidōk.”

Urbans nadreikstātu sevi pīskaitāt pi Helenys Zeļčys tyvōkīm draugim, ka jys naprostu pīnōceigi jai pakolpōt, naprostu pīnōceigi parōdāt jai sovū uzmaneibu. Urbans laikus beja pazaryupiejš, lai Helena sovā dzimšonys dīnā kai pyrmū dōvynu sajymtu jō syuteitys sorkonys rūzis i cytus dōrgus nīkus, kuri jai tik ļūti patyka.

Sīvītis ir ļūti untumainys, i Helena šymā zinī nabeja nikaids izjāmums. Ar jautru smaīdu iz sovom kairi nūkrōsōtom lyupom jei glaimōja kotram sovam pīlyudziejam i nabeja nivīna, kurs ar pylnom tīseibom varātu apgolvōt, ka bītu īkarōjš skaistōs latgalītis sirdi. Helena prota apzaiķ ar sovīm draugim i kotrys nu jīm kluseībā

cerāja, ka kod naviņ... kod naviņ rassīs izdeveiba šū zaltmotainū sīvīti saukļ par sovu. Gon tivleņ jōpībylst, ka taidu pīlyudzieju Helenai nabeja daudz. Urbans zynōja tik trejs: sevi, tod Helenys tišū prišknīku dorba vītā — kaidys lelys bankys nūdalis vadeitōji, prokuristu Rolandu Viļni i gleznōtōji Vilibaldu Cauni. Jau pōrs godus jī vysi trejs naatlaideigi sazacentá sovā storpā Helenys deļ, a ka sprīst taisneigi, to nivīns nu jīm navarāja līlātīs ni ar kaidim panōkumim cytu priškā. Da, Helena Zeļča prota apzaīļ ar sovīm pīlyudziejim, poša palykdama kai mīreiga, galanta i koketa.

Helena dzeivōja Mīra ilā, dīsgon patōli nu bulvāru rajona, kur atsaroda Urbana dzeivūklis, partū ōrstam, kurs beja nūliemš garū ceļu šūražis nūstaigōļ kōjom, atlyka dīsgon laika, lai līku ŗaizi pazakavātu dūmōs pi izredzom klivļ par skaistōs latgalītīs veiru.

Urbans intuitivi juta, ka Vilibalds Caune, gleits, godu četradesmit vacs mōkslinīks, kurs ar sovom mīreigōm lauku ainovom beja īgivš lelu popularitati zynomōs daiļdorbu cīneitōju apryndōs, nicik daudz tūmār napatyka Helenai. Jei gon apbreinōja ikkotru jaunu Caunis gleznu, glaimōja, taču ōrstam lykōs, ka jam ir vairōk izredžu. Šaidu īskotu Urbans pamatōja ar tū, ka pōrs ŗazīs, kod Helenai vajdzāja pavadūná iz operu, jei nabeja izavieliejusá gleznōtōji, a meklāja jō, Urbana, sabīdreibu.

Cytaidi tys beja ar Rolandu Viļni. Urbanam vajdzāja atsazeiļ, ka prokurists beja skaists, darbeigs i gudrys veiriťš. Jys beja ļūti nūpītni viertejams sāncenš. Prokurists beja Helenys prišknīks dorbā, i kai taidam jam, prūtama līta, beja daudz vairōk izdeveibys izaturāť skaistōs sekretaris sabīdreibā, nakai tū Urbanam atļōvā smogīs i atbiļdeigīs ōrsta omots.

Turklōt navarāja nūlīgļ, ka Viļņš beja krītns i pateikams cylvāks. Deļ kotra jam beja padūmā laipna atbiļdá, kotram jys prota bỹť pakalpeigs, nikō par tū sáv naprosūt. Rōdājās, ka Helenai jys patyktu vysvairōk.

Dabasi beja jau pavysam tymši, kod Urbans, mozlīt nūgurš nu nūstaigōta celá i mozlīt satraukts nu gaidamōs sazatikšonōs ar milū sīvīti, tyvōjās kaidam lelam nomam klusijā Mīra ilā. Pacielš skotu iz augšu, kur atsaroda Helenys dzeivūklis, ōrstis rādžāja, ka tys ir gaiši apgaismōts. Jys ōtri izkōpá trešā stōvā i, apstōjš pi tik labi zynomom durovom, vīgli nūspīdá zvona pūgu. Kaidu breisneni vyss dzeivūkli beja klusu, tod atskanāja sūli, durovys atsavārā i Urbans īraudžāja stōvūt iz slīkšná pošu nomamōti. Iz jōs lyupom, kai parosti, rūtaļōjās kluss smaids.

— Esit sirsneigi sveicynōta sovā svātku dīnā! — Urbans nūvielāja, īnōkdams gleiši īkōrtōtā priķšustobā i galanti skūpsteidams jaunōs sīvītis rūku, — esit sveicynōta sovā gaviļu dīnā!

Helena beja gierbusās gaišā, gluži bez kaidom aplikacejom, meikstā samta kleitā, kū rūtōja pi kryutum pīsprausts lilejis zīds, i izaskatāja ļūti dailá. Smaidūt, jei pazateicá Urbanam par atsyuteitom pučom, cytom dōvynom i vādá jū vīsu ustobā.

— Tá jau jums vysi pazeistami, Artur, — jei paklusi sacāja, — dūmoju, ka navajdzās garlaikōtis.

Kai tū Urbans sagaidāja, tai i beja. Vīsu ustobā iz krāslym i divana jau sādāja Viļņš, Caune, tod gleznōtōja attōlōka radineica Vilma ar sovū draudzini Austru, kas kolpōja bankā kūpā ar Viļni i Helenu, i vysbeidzūt Andrejs Pōgis, kaidis prōva veikala īpašņiks, kurs pādejā laikā ceņtās vāršt iz sevi Helenys uzmaneibu.

Urbans vysim pec kōrtys paspīdá rūku i, atsasiedš iz divana sūplok Austrai, sōka ar tū sarunu.

— Kas jums jauns bankā, Dāles jaunkundzá?

Grōmatvedá nycynōši paraustāja placus.

— Kas bankā vypsōr var bīt jauns? — jei atsacāja, — nikas, atskaitūt tū, ka ar kotru aizvadeitū dīnu mās vysi klivstom vacōki, īgnōki i trulōki. Jiusim kai ōrstam jōžyna, ka īriedņū nūzadorbōšona ir vīnmuleigōkō i napateikamōkō nu vysom.

Viļņš jautri izasmāja.

— Bet Austrys jaunkundzá, — jys pōrmatūši pakratāja sovu skaistū golvu, — kai nu tai var runōt? Doktora kungs givš pavysam nalōgu ģskotu par bankys darbinīkim. Voi jiuš dzierdājat jū kod syudzamīs par sovu omotu, lai gon, pec munom dūmom, tys nav bez sovom kļūmōm: Nervu sliminīki ir vysnaicēteigōkī. Voi tai nav, Urbana kungs?

Gleznōtōjs Caune skali izakōsāja i, pīgōjš pi klavīrom, izsyta dažus akordus.

— Beidzit sprīdelāt par dorbu! — jys dāvā padūmu. — Voi patīši nav nikaida cyta sarunu temata? Urban, pastōstit lobōk, kai jiusim patyka jaunō opera, kuru jiuš i Helenys jaunkundzá dzierdājat ūtordīn! Voi dekoracejis beja skaistys?

Urbanam vajdzāja stōstāt, bet jū pōrtraucá Vilma Caune, kas sacāja Pōgim, ka pi Helenys atbraukusá cīmā kaida radineica nu Latgolys.

TiERGōtōjs izrōdāja navyltōtu ziņkōreibu.

— Lai tys naskaņ kai pōrmatums klōtasūšōm dāmōm, bet voi šei jaunō radineica ir tikpať skaista kai Helenys jaunkundzá?

Vysuzynūšīs Viļņš nūraidūši pakratāja golvu.

— Tys ir váļ pavysam nanūbrīdš i, likās, dīsgon pavierši audzynōts maitītš, — jys paziņōja. — Lai tys palīk storp mūsīm, draugi! Helenys jaunkundzá, likās, mozlīt kaunejās sovys radineicys. Lai gon, — jys dūmeigi i lobsirdeigi pībylda, — as tū jaunkundzi tyku redziejš vīnu eisu mirkli i varbūt sovā sprīdumā asmu nataisneigs. Cik zynu, jiuš, Urban, sādāsit sūplok šai provincái; ceņtitās ar jū lobōk ģpazazeit!

— Kas jei ir? — Vilma ar sīvītīs ziņkōri vaicōja.

Viļņš otkon pakratāja golvu.

— Navaru nikō paskaidrōt, — jys atbīldāja. — Tik dzierdieju nu Helenys jaunkundzis, ka šei mōseica pōrvoldūt i lītojūt jōs

saimnīceibu nazkur Latgolā. Asūt dīsgon paškolōts maitītš, lai gon nikaidys specialys izgleiteibys naasūt īgīvš.

Urbans pazavārā nu sevš iz lobū pusi, kur lelys polsa stykla durovys slāpā īeji Helenys ādamustobā. Nu tīnīnis dažkōrt atskanāja kluss trauku trūksnis i aprauti teikumi, kurim acīmradzūt pōrzamaināja sovā storpā nomamōtā i jōs atbraukušō radineica.

Jys izmátā pieteitōju skotu bankys prokuristam. Viļná mozlīt zūbojūšis tūnš, kod jys stōstāja, ka šei Helenys mōseica siedeisūt jam sūplok, ōrstam napatyka, bet jys prota nūslāpť sovu naapmīrynōteibu. Voi golu golā nav vīnolga, ar kū jōsād pi vīsu golda? Vālōk Helena varbýt prass atleidzynōť jam šū mozū pōri-dariejumu.

Stykla durovu obōs pušōs tyka klusi atstumtys sōnim, i vīsu ustobā īnōcā Helena, kaidys jaunovys pavadeita, kurā Urbans nakļūdeigi atmināja atbraukušū mōseicu. Ōrstš uzmaneigi apzavārā nomamōtis radineicu. Sūplok skaistijai i stoltijai Helenai radineica izaskatāja moza i naivērojama. Jei beja gierbusās vīnkōrši pašyutā, lātā zeida kleitā, kūši bryuni moti pateikami īrāmōja nalelu meļnišku seji, nu kurys dzierkstāja mozlīt biklys i mozlīt izaicynojūšs malnu ocu skots. Mozōs kōjis beja īautys zeida kūrpōs, kas acīmradzūt pīdarāja Helenai, partū ka volkōtōjai tōs beja par lelom. Cīmenis stōvs beja trauslys i lūkons. Vysumā, kai Urbans nūsprīdā, tei beja dīsgon pagleita jaunova. Jei naatstōja ni iz vīnu nu veirīšim nikaida īspaida, i tys nūtyka tik deļtō, ka jai sūplok stōvāja majestatiski skaistō Helena.

Pādejō, paspārusā dažus sūļus iz prīšku i smaidūt sovu klusū smaidu, sacāja:

— Muni draugi, ļaunit maņ jiusus īpazeistynōť ar munu pušmōsu Annu Zeļča jaunkundzi, kas, ceru, dreizi īmontōš jiusu simpatejis. Jei gon atbraukusā nu laukim i vīnā ūtrā lītā varbýt zynomā mārā palykusā mýsim, piļsātņikim, īpakaļ, bet řaizi ar tū

grybu līcynōt, jei nav galeigi analfabetá. Esit nu mīly i lobi pret jū i pōrōk borgi natīsojit varb̄ytejōs kļūdys, kuru, dūmoju, b̄yš pavysam nadaudz, varb̄yť i nimoz!

Urbans ar zynomu leidzcīteibu nūzaraudzāja otkon iz Helenys radineicu, kas izarōdāja nomamōtái par pušmōsu. Jys nūdūmōja, ka Helenai navajdzātu vys tik uzkreitūšā kōrtā pastreipōť sovu pōrōkumu.

Turpretim Anna Zeļča ar sovys skaistōs pušmōsys sovaidū runu naizalyka nimoz aizskorta. Bikli smaidūt, jei spīdá vysim rūku i, kod pīnōcá Urbana kōrta, tod jei vāļ pībylda:

— Mōsa gribāja, lai máš pi golda sādātu sūplok. As ļūti prīcojūs par tū.

Urbanam grybūt nagrybūt i nu sovys pusis vajdzāja izsacāt sovu sajiusmu par Helenys lāmumu.

— A tagad, muni draugi, as lyudzu vakariņōs! — Helena aicynōja. — Viļná kungs, voi jiuš pōrōk nazagarlaikōsit, ka as b̄yšu jiusu golda dāma?

Urbans ar napatyku vārōja, kai prokurists uzvarūši pasmaidāja. Helena pajámá jū pi rūkys i cīneigi vádá pi golda. Pōrejō kompaneja jīm sekōja. Urbans ar Helenys pušmōsu nūslādzá nalelū gōjīni.

Helenys skaisti mebeleitō ādamustoba beja gaiši apgaismōta. Vydā stōvāja dīsgon prōvs, opols i bolty klōts golds, — iz kura pať lelōkīs kōrumnīks varāja atrast̄ sáv pīmārōtu iedīni i dzierīni — tik lela beja izvielā.

Kod vysī beja atsasāduši i kod prokurists vysu sanōkušūs vōrdā apsveicá nomamōti ar tōs gaviļu dīnu, īzasōcá vyspōrejis sarunys, kurōs napīzadalāja vīneigi Urbans i jō golda dāma. Ūrst̄ klusāja partū, ka, vārojūt Helenu i prokuristu, juta sevī pazamūstūt pamatōtu greizsirdeibu, Anna acīmradzūt deļtō, ka nazinis deļ nagribāja nūstatāt̄ sevi naveiklā stōvūklī.

Lai mozlīt aizamierstu, ārsts preteji pīrodumam i naivārojūt sovu golda dāmu, pīpīldāja ar konjaku veina glōzi i izdzārā tukšu. Anna tū manāja, i Urbans rādzāja, ka jōs malnyjōs acīs izadaga škeļmeigs smaids.

— Voi dūmojit, ka tys leidzās? — jei klusi, lai nivīns nadzierdātu, vaicōja. Urbans izbreinā pazavārā iz vaicōtōji. Voi jei b̄ytu k̄u nūvārōjusā? Lai nazalyktu par napīklōjeigu, jys pīpīldāja i jōs glōzi.

— Dzerit! — jys skubynōja, — konjaks ir breiniškeigs.

Taču šei sovaidō jaunova nūraidūši papurynōja golvu.

— Paļdis, as naasmu pīrodusā pi tik smolkom lītom, — jei sacāja.

Urbans pasmaidāja. Jam patyka šōs Helenys pušmōsyps attureiba.

— Bet jiuš jau nu Latgolys, — jys ībylda, — nu apgobola, kur vysvairōk dzer. Voi nav taisneiba?

Taida kai sōpu izteiksmā pazarōdāja Annys meļniškijā seji i tivleņ nūdzysa. Jaunova otkon nūraidūši papurynōja golvu.

— Vīnkōršs Latgolys zemņiks par godu nūdzer mozōk nakai tá par vīnu vokoru.

— Tam as natycu, — ārsts tīpās. — Avizá roksta, ka Latgolā vairōk kai kur cytur plaukst žyupeibys natykums.

I jam otkon izalyka, ka golda bīdrenis seji iz mirkli aizānōtu sōpeigs smaids.

— Svareigs ir apstōklis k̄u dzer, doktora kungs, voi nā? — jei atvaicōja. — Latgolā dzer lātu olu, tá — dōrgu ōrzemņīku veinu. As tō pec dūmoju, ka Reigā žyupoj vairōk nakai munā dzimtinī.

Tagad Urbans saprota, k̄u Anna gribāja sacāť. Jys otkon pasmaidāja i turpynōja.

— Nazastreidāsim par tū, Zeļča jaunkundzā, kur vairōk dzer voi nūdzer. Býsim šudiņ liksmi jiusu cīnejamōs pušmōsys svātku dīnā! Voi jiuš navielejit jai laimis, ka nagribit dzárt?

Anna, klusi smaidūt, pacālā glōzi.

— Tai viņ līkās, ka pi golda vysur vīna i tei poša volūda, — jei sacāja. — Pi mýsu runoj i lik dzárt cīmenám iz mota taipať.

Jei pacālā augšōk glōzī i, otkon škeļmeigi smaidūt, saucá.

— Helena, máš ar doktora kungu dzerom iz tovu laimi. Soki, lyudzu, kai tu saprūti šū vōrdu?

Urbans, kam īdzartīs konjaks beja jau īsitsť golvā, nanūzacítá i skali sacāja nu sovys pusis:

— Mīlesteibā, Helenys jaunkundzā, mīlesteibā, voi nav taisneiba?

Nomamōtá mozlīt pīsorka, tūmār pīkryta Urbanam.

— Kū cytu lai soku? — jei sacāja, mozlīt apjukusá, — tai vysy apgolvoj.

Anna gribāja zynōť i cytu īskotus.

— Caunis kungs, kai jiuš dūmojot? — jei vaicōja. — Voi laimá ir mīlesteibā, voi nā?

Gleznōtōjs nazasteidzá ar atbiľdi.

— Maņ līkās, ka laimá meklejama mīrā, — jys atbiľdāja, — dvāselis mīrā. Da, tai as dūmoju Zeļča jaunkundzā, — jys váľ pībylda ar uzsvoru.

Jō radineica Vilma skali sasyta plaukstš.

— Labi teikts, Vilibald! — jei slavāja gleznōtōji, — labi teikts i originaly. Kas ir mīla saleidzynōjumā ar mīru? — mozs viľneitš jyurys bezgaleigijā plašumā.

Austra Dāle, gon jauna, bet dorbā nūgurusá jaunova, steidzās pībolsōť Urbanam i Helenai.

— Mīlesteiba tūmār ir lelōkō laimá, — jei sapņaini sacāja, — mīlesteiba atsver vysu.

— Tá daudzi mīļoj, — Anna pavīpsnāja, — bet labi i tai. Viļņá kungs, asmu pōrlīcynōta, ka i jiuš meklejit laimi jjutōs, kū dzejnīki vysvairōk apdzīd.

Prokurists izmátá vaicōtōju skotu Helenai, kai gaideidams tōs pīkrisšonu, tod taipať, mozlīt pīsarcs, pīkreitūši palūcāja golvu.

Tiergōtōjs Pōgis, parasnys, omuleigs atraitš, taipať pīzavīnōja vairōkyumam.

— Mīlesteibā i tik mīlesteibā meklejama laimá, — jys sacāja.

Anna pīzacálá i augši pacálá sovu glōzi. Jōs sōrtōs, breinumaini mozōs lyupys beja pušatvārtys. Vysu klōtasūšūs skoti, naizslādzūt Helenu, beja vārsti iz jū.

— Dzārsim par mīlu! — jei aicynōja. — Dzārsim par mīlu i vielāsim táv, Helena, izbaudāť tū vysā piļneibā i skaistumā!

Tū pasciejusá, jei pōrs lelūs guļdzūs izdzará sovu glōzi, tod atsasāda i kai nūzabeidusá sovys pōrdrūšēibys otkon bikli klusāja.

Urbans vārōja jū ar zynomu interesi. Šei pušjaunova, pušmaitīť varāja bīt dīsgon originala. Kod Helena, paklausūt Caunis lyugumam, sōka stōstāť, cik ļūti jai patykusá jaunō opera i kod vysu cīmeņu uzmaneibu otkon saistāja nomamōtá, Urbans klusi vaicōja Annai, voi jei pošā identificej mīlesteibys i laimis jiedziņus. Jys beja pōrlīcynōts, ka dziedās apstyprynōtōju atbiļdi, i lels beja jō izbreins, kod Anna skumi pasmaidāja nūraidūši papurynojūt golvu.

— Nazynu, doktora kungs, — jei sacāja, naasmu váļ nikod tai eisti mīliejusá, lai gon skaitūs tikpať kai sadarynōta leigova. Tūmār as nadūmoju, ka laimá ir mīlesteibā i ūtraiz. Mīla ir lela līta, doktora kungs, as tai dūmoju, laimá ir tik gaišs saulis stors, kas, dīmžāl, pōrōk reši apspeid palākū cylvāka dzeivi.

Urbans otkon piļdāja jōs glōzi, šūražis Anna nūteikti atsasacāja tū izdzārt.

— Paļdis, bet patīši as naasmu pīrodusá pi šim dōrgijim i smolkijim dzierinim. Lobōk tod mýsu lauku ols. Tys zemnikam dažkōrt ir soldons kai mīļōtōs maitinis skūpsts i styprys kai siermgaļva kaislá.

— Tai? — Urbans otkon izmátá pieteitōja skotu sovai golda dāmai. „Nudi, šys maititš klivst interesants,” jys navīlus nūdūmōja. „Helenai vajdzātu daudz lasāt, lai izsaceitu šaidu atzynomu.”

Jys pazagrīzá pret nomamōti i skalā bolsá vaicōja:

— Jiusu mōsýs jaunkundzá niupaņ maņ sacāja, ka Latgolys lauku ols dažkōrt varūt bīt ļūti jauks. Maņ grybātūs zynot jiusu dūmys.

Helena nycynōši izasmāja.

— Anna pōrspielej, — jei atbildāja. — Maņ pōrs řaizis nōcās nūgaršōt mýsu tāvu bryuviejumu i kotru řaizi tik pīklōjeibys deļ maņ vajdzāja tū slavāt. — Ticit, tys nagaršoj piļsātnīkim, — i jei otkon īgryma dzeivā sarunā ar Viļni.

— Mōsa napīkreit jiusim, Annys jaunkundž, — Urbans sacāja. — Kurai to taisneiba?

Anna mozlīt zūbgaleigi izasmāja.

— Helenai nikas napateik, kas nu laukim. Vacōki bītu nūskumuši, dzierdūt jū tai sprīžom, bet as grybātu apgolvōt, ka tai vys nav. Laukūs ir daudz lobu lītu, kuru piļsātā tryukst, i kai vīnu nu tōm as grybātu mināt laucinīku tykumu bīt patīsam. Prūtams, ari iz laukim maloļ, bet daudz mozōk nakai piļsātā.

— Voi tys zeimōjās iz mani? — Urbans vaicōja, īgōdōdams sarunu ar sovu krystamōti. — Ak Dīvs, cik borgi jiuš tīsojot piļsātys ļaudš! — jys piþylda ar līkuļōtu saryugtynōjumu.

Anna ilgi raudzājās sovom malnyjom, dzierkstūšom acim.

— Iz jiusim tys nazazeimōj, — jei nūpītni atbildāja. — Maņ līkās, ka jiuš varit bīt eists i krītnys cylvāks, kas labi izadereitu lauku vīnkōršeibā.

Urbans juta, ka šei uzslavá, kas skanāja tik patīsa, dora jam priķu. Jys sameklāja zam goldauta Annys mozū i stynggrū rūku i sirsneigi tū paspīdá.

— Paļdis jiusim par lobim vōrdim! — jys sacāja, mozlīt aizkustynōts.

— As patīši prīcojūs, ka maņ gadājās tik laipna i galanta golda dāma.

Annys acīs otkon īzadaga rakstureigs, škeļmeigīs smaids.

— Atsazeistit, ka sōkumā dūmōjat cytaidi, doktora kungs! Voi jiuš varāsit pīdūt Helenai, ka jei jiusus nūsādynōja ar naaptāstu lauku maitīti?

Urbans pazasmāja.

— Nūteikti, Annys jaunkundzá, — jys sacāja, — nūteikti!

Helena šymā mirkli pīzacālá i, smaidūt sovu apburūšū smaidu, pīgōja pi Urbana i Annys.

— Līkās, ka jiuš tai sirsneigi sazadraudzājat, — jei vieleigi sacāja. — Tys maņ dora priķu, Doktora kungs, kū jiuš sokot par Annu?

Urbans tik kū monomi pītveika. Tai jautojūt, Helena beja nataktska, i jys otkon īgōdōja sarunu ar krystamōti.

— Varit runōt patīseigi, doktora kungs, — īkryta sarunā Anna. — Lai kaidš ni bŷtu jiusu sprīdums, as prīcōšūs tū dzierdāt.

Urbans pateiceigi jū izlyukōja, tod, pacielš skotu pret Helenu i pīspīsti smaidūt, atbiļdāja:

— Ka maņ bŷtu mōsa, to as vālātūs, kab jei bŷtu taida poša kai Annys jaunkundzá.

Iz mirkli īzastōja klusums. Obys pušmōsšs ceņtās atmināt Urbana mozlīt meiklainū atbiļdi. Tod Helena otkon pasmaidāja i gōja.

— Jiuš prūtot bŷt dīsgon originals sovūs sprīdumūs, — jei atzineigi sacāja, — lai nu kai, as ļūti prīcojūs dzierdāt, ka Anna

jiusim patykusá. Jei ir taida pať bōriná kai as, i mýsim vairōk kai cytim vajag meklāť lobus draugus.

Anna nascāja nikū. Jei pīzacālá nu golda i dūmeigi sekōja Helenai iz vīsustobu, kur gōja i pōreji.

— Tagad mozlīt pamuzicāsim! — Caune īzarunōja, pīdams pi klavīrom. — Helenys jaunkundzá, voi jiuš mýsim kaut kū napaspieleitu?

Vysi dzeivi pīzabīdrōja jō lyugumam, jō Helena apmeklāja konservatoreji i prota labi pielāt.

— Bet kū, muni draugi? — jei glaimōta vaicōja, atsasāsdama pi klavīrom i škūrsteidama nūťš. — Kas jiusim vairōk patyktu?

Viľņš vielōs dziedāť slavonū Bethovenu, Caune ar mōseicu — mīreigōkū Šumanu.

— As spieliešu Grigu, — Helena izaškeira.

Breidi valdāja klusums, tod nalelū vīsustobu pīpīldāja Pera Ginta svītys svaigōs i originalōs melodejis.

Helena patīši pielāja leliski, i vysi ar priku klausājās.

Pošá spielis vydā priķšnomā atskanāja grīzeigs telefona zvons. Tū dziedūt, Anna izskrāja, aiztaiseidama aiz sevá durovys, bet dreizi viņ atsagrīzā, ar zeimōm aicynojūt Urbanu. Ūrstis nagribeigi pīzacālá.

— Runoj kaidis doktors Jordans, — Anna čyukstāja. — Jiusu pacientái Timpera kundzái piešķi klivš pavysam slikši, i jei vielejās, lai jiuš nazakavejūt nōktu. Tū pošu gryb i doktors Jordans.

Urbans nūzapyutá. Taidis nu beja ōrsta pīnōkums. Jys sōka gierbtīs.

— Annys jaunkundzá, jiuš atvainojit mani jiusu mōsys i pōrejū cīmeņu priškā, ka aizejmu naatsavadijēs, — jys sacāja, — as nagrybu traucāt Helenys jaunkundzis jaukūs prišķnasumus.

Anna klusu cīšūt pamōvā ar golvu. Nalelā priķšustobā, atskaitūt jūs divus, nivīna nabeja. Patymsa spuļdzá tik vōji apgaismōja telpu.

Anna atvārā izejis durovys. Urbans izstīpá rūku i gribāja atsavadāt nu jaunovys.

— Iz redzeišonūs, Annys jaunkundzá! — jys sacāja, — maņ beja lels priķs ar jiusim īpazazeiņ.

Nōkamūs mirkļus Urbans vieļōk pīmināja kai sapynu, narealy i nasaprūtamu. Anna, ŗei jaunova, kurū jys rādžāja pyrmū ŗaizi, piešķi apveja jam ap koklu sovys rūkys i korsti nūskupstāja ōrstu iz pošom lyupom. Tod, pyrms Urbans varāja kū apjāgt, jys spieceigi tyka izgryusts ōrā iz traļom. Durovys aizaciertá, i pōrsteigtīs ōrsts palyka vīns patš.

2

Nōkamōs trejs dīnys Urbanam pagōja drudžainā dorbā. Klinikys vadeitōjs tyka nagaideiti aizsauķts iz augstškolu lekceju laseišonai kaida saslymuša docenta vītā, i Urbanam vajdzāja izajimņ prūmasūša kolegys pīnōkumu piļdeišonu.

Par laimi daudzi klinikys sliminīķi jutōs samārā labi, i Urbans bez sevišķom gryuteibom varāja veikņ vysu, kas nu jō tyka praseits. Dorba beja ļūti daudz, ōrstam atlyķa pavysam moz laika nūzadūt personeigom litom. Jys beja laimeigs, ka varāja vālā vokorā dūtīs pi mīra, nazabeidams, ka tikš aizsauķts pi vīna voi ūtra napacīteigōķa pacienta.

Par sovu pādejū cīmōšonūs pi Helenas Zeļķys Urbans nadūmōja daudz. Dorbā giutī īspaidi voldūneigi aizānōķa vysus tō vokora nūtyķumus, Annys nagaideitū skūpstu leidzīskaitūt.

— Jauns, impulsivs maitīņš, — ōrsts sprīdá par Annu. — Pec godim jei kaunāsīs par taidu sovu reiceibu. Labi vāļ, ka nivīns par tū nikō nazyna.

Kaidu dīnu Helena nagaideiti pīzvanāja Urbanam. Skaistō iriednā kai parosti apzavaicōja ōrstam, kai jam klōjās i kō pec jys jū pavysam pīmiersš.

— Jiusim navajaga dusmōtīs iz mani, — skanāja klausuli Helenys maigīs bolss, — ka as tūvokor izrōdieju Viļnā kungam lelōku uzmaneibu, nakai jys tū beja peļniejš. Bet jiuš saprūtīt, Artur, jys ir muns prišknīks, i ar sovu dorba devieju vajag labi sadzeivōt! Kod i kur mās tiksīmās?

Urbans nūzapyutá. Taišni tagad, kod dorba beja vysvairōk, Helena vielājās jū satiktš, bet tūmār jys prīcōjās, ka Helena beja jū īgōdōjusá. Varbūt jaunū sīvīti patiši saista pi Viļnā tik prišknīka i tam padūtō darbinīka parostūs attīceibys. Kas tū lai zyna?

— Maņ gon ļūti moz laika, Helena, — jys atbiļdāja, — asmu brīsmēigi aizjymts. Tik kaidys pōrs stuņdis as varu sáv izkōrtōt.

— Breiniškeigi! — Helena atsasaucá. — Jauki! Zynit kū? Voi naaizīsīm kur iz kinematografu? Austrā maņ sacāja, ka Splendidā šūnedeļ jauka filma. Seņ naasmu tī bejusá. Voi jiuš mani napavadeitu?

Urbans ar priku sacāja, ka ir ar mīru. Nūteikusá laiku i vītu, kur sazatikš, Helena nūlyka klausuli, styngri pīkūdynōjusá Urbanam bīt punktuālam i naliktš jai pōrōk ilgi gaidāt.

Preteji Helenys apgolvōjumim filma nabeja nicik izcyla, bet Urbans par tū vysmozōk žālōjās. Jys prīcōjās rādžāt sevi skaistōs Helenys sabīdreibā i klausātīs jōs maigijā bolsā. Kod vajdzāja, Helena prota bīt laipna i pretimnōkūša, taida jei beja i šūražis.

Nūpierkuši vītu ložā, jī apzasāda i varāja natraucāti nūzadūt sarunom. Filmys skalī dialogi i muzyka apslōpāja kotru vōrdu, kū jī pōrmaināja sovā storpā.

— Kod nūbeigšu konservatoreji, as kotrā zinī mesšu mīru dorbam bankā, — Helena čalōja. — Jiuš, Artur, navarit īzadūmōt, cik ļūti nūgurdynoj i nūtrulynoj dvāseli itys vīnmulīs iriednis dorbs. Voi

Austra ir jiusim saciejusá, cik ļūti jei ilgojās darāt kū cytu? As piļņeigi jū saprūtu.

Urbans klusāja. Jam patyka vyss, kū Helena runōja.

— Ar jiusim ir cytaidi, Artur. Jiuš mļojit sovu ōrsta dorbu. I kai var namļōt ōrsta pošaižlīdzēigūs pīnōkumus? Ai, maņ vajdzāja izavielāt navys mōkslineicys karjeru, bet leidzeigi jiusim nūzadūd medicinai. As dūmoju, mās varātu labi sastrōdōt.

— Dažkōrt, — Helena pec breiža turpynōja, — as apskaužu Annu, kas strōdoj munā saimnīceibā. Jei breivi var nūteikt sovu laiku. Tagad zīmā, kod vyss padareits, jei mīreigi var atsapyust i atsaļaut sáv taidu prīku kai pacīmōt Reigā. Storp cytu, jei maņ žālōjās, ka atsavodūt jiuš gribiejuši jū nūskupstāt. Voi tys ir tīsa?

Urbana pōrsteigums, dziedūt šūs vōrdus, beja tik lels, ka jys nazynōja, kū atbiļdāt. Troks, kas troks maitītš! Jys gondreiž nūžālōja, ka beja paklausiejš Helenys aicynōjumam apcīmōt tū dzimšonys dīnā.

— Voi patīši Annys jaunkundzá jiusim stōstāja, ka as gribieju jū nūskupstāt? — jys mulsi vaicōja. — Tys nu gon lela nakauneiba nu jōs pusis. Maņ i prōtā nanōcá tū dareiņ. Gluži ūtraiž...

Helena šymā breidī sameklāja tymsā ōrsta rūku i maigi tai pīzaskōrā. — Jiusim navajag taisnōtīs i izatrauktīs par tū, Artur. Golu golā Anna ir teiri gleita jaunova. As jau saprūtu veirīšus, bet navajag vys sagrūzāt Annai golvu. Jei jau tikpaļ kai sadarynōta i varās izdarāt daudz muļķeibu. Taisneibu sokūt, as deļtō viņ gribieju sazatikļ ar jiusim, lai tū lītu pōrrunōtu. Zynit, Anna nikō daudz nasaprūt nu flirta. Līcit lobōk jū mīrā. Bez tam jei dreizi šai voi tai braukš paceļu. Pec munom dūmom, jei naīdar piļsātā, jōs vīta ir iz laukim.

Urbans nūzapyutá. To vot deļkō Helena gribāja jū satikļ: lai pazarunōtu par Annu! Tik deļtō, ka Anna beja stōstiejusá pušmōsai, ka jys beja gribiejš jū nūskupstāt, i Helenai tys izalyka par daudz.

Dusmys pret Annu nūryma tikpaļ ōtri kai beja rodušōs. Golu golā tik Annai jam jōpazateic partū, ka jys tagad sād kūpā ar Helenu. Jūceigs i naizdybynojams raidiejums. Jei patiši var aizkaitynōt i satraukļ paļ vysmīrmīleigōkū cylvāku. Kū jei eisti gryb?

— Anna beja mani skūpstiejusā, Helena, — jys sacāja, — navys ūtraiž. As beju na mozumu pōrsteigts. Pec munom dūmom, jai ļūti impulsiva doba. Mozōk nūsvārtam cylvākam jei dreiži var sagrūzāt golvu.

Urbans juta, ka Helenys rūkys pi itīm vōrdim nervozi īzatreisāja.

— Tai, — jaunō sīvītā sacāja soltā i svešaidā bolsā, — ak tai.

Jūs storpā breidi vaļdāja napateikams klusums. Urbans juta, ka Helena nazkū intensivi dūmōja. Tod jōs glōsts jō rūkai kliva vāļ taustamōks.

— Voi jiuš navarātu reit mani apcīmōt? — jei čyukstāja. — Nabyš nivīna, tik máš divi. As cerieju, ka maņ izadūš kur aizraidāt sovu pōrgaļveigū pušmōsu. Voi jiuš nōksit, Artur? Mýsim beidzūt jōizaskaidroj.

Beja labi, ka vaļdāja tymsums i Helena narādžāja tō prīceigō satraukuma, kas pōrjāmā Urbanu, dzierdūt jōs vōrdus. Helena gribāja izaskaidrōt. Tys darāja Urbanu laimeigu.

— Ļūti lobprōt, Helena, — jys atbiļdāja. — Maņ daudz dorba, bet gon jau vareišu kai īzakōrtōt.

Helena paspīdā jō rūku i pīzacālā.

— Paļdis! — jei sacāja, — as ļūti prīcōšūs jiusus rādžāt pi sevā. Bet voi tagad naīsim? Filma, likās, nav loba.

Urbans pīzacālā ar. Jys pavadāja Helenu leidz kafejneicai, kur tei gribāja satikt kaidu draudzini, tod steidzās iz kliniku. Bet sovaida līta! — dorbā, dūmojūt par Helenu, jam ik řaizi izamōcā dūmys i par Annu.

— Kū eisti gribāja nu manš šys ríaitīts? Helena tak stōstāja, ka
jei sadarynōta! — i jys nikō nazynōja atbīldāt.

3

Nōkamōs dīnys vokorā, veļti pyulādamīs slāpť sovu pŕiku,
Urbans pīzvanāja pi Helenys durovom. Jys tyka gaideits. Gierbusās
vīnkōršā, bet labi pīgulušā vokora tārpā, Helena, īraudziejusā
nōcieju, izstīpā jam preteim obys rūkys i vādā jū vīsustobā, kur iz
moza gaļdenā jau stōvāja kafejis konna, divys trauslys tasis, capumi
i karafe ar likerī.

— Anna jau nu pošu pušdīņu kai pazuda, — jei stōstāja, —
sacāja, ka atsagrīzš tik vālu vokorā. Grybūt paklejōt pa Reigys
pŕīkšpīlsātom. Jei dreīži braukšūt pŕujom.

Urbans nanūlaidā skota nu jaunōs sīvītis. Īzamīļiejuša acim jys
sekōja kotrai Helenys kusteibai. Skaistō īriednā patīši dareitu gūdu
jō vīnkōršam ōrsta miteklām. Jys styngri apzajāmā jau šūvokor
byldynōť Helenu.

— Reši gon, Helena, ir bejuši taidi vokori kai tagad, kod mās
asom divatā viņ, — jys sacāja.

Nomamōtā pīpīldāja jō tasi, snīdzā cukri i capumus.

— Tōpec tī ari vierteigōki, Artur, — jei atbīldāja, smaidejūt
sovu smaidu. — Bet ka mās reši tykomās, tī vainojami mýsu dzeivis
apstōkli, mýsu dorbs. Mýsim tok tik moz breiva laika, seviški jiusim.
Bez tam mās asom sabīdreibys cylvāki, i kai taidim mýsim nōkās
padeveigi moksōť sovu tīsu mýsu stōvūklām.

— As tī jiusim pīzavīnoju, — Urbans sacāja, — a ka mās
grybātu, ļūti grybātu, Helena, tod šaidus sazatikšonōs breīžus mās
varātu īkōrtōť bīžōk. Voi nav tīsa?

Nomamōtā mulsi nūlaidā acš. Jei rōdājās mozlīt apjukusā, bet
tōpec klīva vāļ skaistōka.

— Ka mās grybātu, ļūti grybātu, tod šaidus sazatikšonōs breižus mās varātu īkōrtōt bīžōk, — jei atkōrtōja Urbana vaicōjumu.
— As dūmoju, Artur, ka tys patiši tai varātu bīt.

Urbans laimeigi pasmaidāja. Helenys laipnō, pretimnōkūšō izatureišona pret jū izkleidāja vysys ōrsta šaubys par nomamōtis jiutu patiseibu. Jys satvārā Helenys rūku i korsti tū nūskupstāja.

Spolgs i grīzeigs zvons priķšustobā lyka jīm obim sazatryukt.

— Voi cīmeni, Helena? — Urbans vaicōja, napateikami pōrsteigts.

Sōpeigs smaids pazarōdāja Helenys skaistijā sejī. Ari jei izalyka gauž naapmīrynōta.

— Acim radzūt, — jei sacāja, — bet maņ nav nikaidys jāgys, kas tī varātu bīt, varbīt Anna... — i, napabeigusā teikuma, jei gōja atvārtu.

Nōcieja patiši beja Anna i, kas vāl ļaunōk, jai iz pādīm sekōja Viļņs i Vilma Caune.

— Voi zini, Helena, kur mās bejom — Urbans dziedāja čalojam Annu, — Mežaparkā; mās izstaigōm vysys īlys, bejom aizkleiduši leidz Keišazaram. Ai, tys ir lelisks, gondreiž taid paņ kai pi mūsu Latgolā. Kai mūsu vysim gribīs āst i dzārt! Helena, voi tāv bītu kas ikūžams?

Dreiži viņ vīsustobā īnōcā Anna ar sovīm pavadūnim. Īraudziejusā Urbanu, jei narōtni i prīceigi īzasmāja.

— Esit sveicynōts, doktora kungs! — jei sacāja. — Kur tys laiks, kai naasom tykušīs! Helena maņ stōstāja, ka jiuš asot stypri aizjymts, a izarōda, ka tys nav tīsa. Helena, — jei grīzās pi nomamōtis, — as atsaļaušu īlīt sāv i cīmenim pa vīnai tasāi. Doktora kungs, najimsit ļaunā, ka mās izdzārsim jiusu kafeji?

Urbanam vajdzāja sazasveicynōt i ar Annu, i ar Viļni, i ar Vilmu Cauni.

Prokurists divdūmeigi pasmaidāja, spīsdams Urbanam rūku. Jys navarāja atsaturāt nu zūbgaleigys pīzeimis:

— Beistūs, ka mās iztraucājam pavysam intīmu sazatikšonu.

Urbans ļauni pazavārā iz Annu. Jaunova smeļūšom i izaicynōtōjom acim izturāja jō skotu i tod, padeveigi i klusi nūzalikusā pi pošys Urbana ausš, vaicōja:

— Voi jiuš ļūti ļaunojitās, Urbana kungs?

Urbans sapīcš klusāja. Turpretim Helenu nikas navarāja satraukt, paļ draiskuleigō, i nūsūdamō pušmōsys reiceiba nā. Jei otkon sōka smaidāt sovu parostū smaidu i laipni sacāja:

— As jau seņ beju porōdā doktora kungam mozu pecpušdīnā čaji divatā i gribieju itū lītu šudiņ nūkōrtōļ. Liktiņš jiusu, Viļnā kungs, Annys i Vilmys personā tō nagribāja. Mūsīm ar doktora kungu atlik vīneigi paklausāt tō lāmumam. Voi nav tai, doktora kungs?

Naveiklō situaceja beja glōbta. Vilma atsasāda pi klavīrom i sōka spielāt jaunōkūs grōviejus. Anna aizasteidzā iz virtuvi paleidzāt Helenai sagatavōļ vairōk kafejis. Viļņš ar Urbanu mieginōja īsōkt sarunys.

— Tys ir jūceigs radiejums, šei Helenys jaunkundzis pušmōsa, — jys stōstāja ar pīdūdūšu smaidu. — Šudiņ nu reita jei maņ pīzvanāja iz dorbu i vaicōja, voi as asūt breivs. Kod beju napīteikami uzmaneigs i sacieju, ka da, tod jei mani lyudzā parōdāt Reigys pīšķpiļsātys. Pecpušdīnī mās sazatykom, pīaicynōjam Vilmu i gōjam klejōļ. Mās izstaigōjam vysu Čīkurkolnu, vysu Mežaparku i Sorkondaugovu. As nikod vairs nazaļaušu tikļ šōs mīaičys pavadynōts. Naasmu vairs nikaidys jaunīs, lai nūstaigōtu dīnā tipaļ divdesmit kilometru. Vilma arī najiut vairs kōju, a Anna nīparkū nagribāja izmontōļ ni tramvaji, ni autobusu, ni takseiti.

Urbans klusāja i naatlaideigi dūmōja, voi Annys šudineja i vakareja reiceiba beja najaušs gadiejums voi styngri pōrdūmōta

plana lobs iznōkums. Īgōdojūt smeļūšu, izaicynōtōju skotu, ar kaidu jei raudzājās iz jū, Urbanam vajdzāja atzeiņ, ka Anna patiši nav tik naiva i vīntiseiga, kai tū sacāja Helena. Bet kaidus mierkus beja spraudusá sáv šei meļniškō meiča? Jei tok beja sadarynōta leigova. Kō, pi valna, šys lauku máitītš eisti gryb?

Kod pec dažim minotim Anna inōcá vīsustobā, Urbans lyudzá, lai jei kū pastōsta par sovu leigavaini.

Dzieržūt vaicōjumu, jaunova palyka gluži mīreiga.

— Jys ir vīnkōršs lauku puiss, kas prūt labi strōdōt i labi vadāt saimnīceibu. Jys mani byldynōja, bet as jam vāļ naasmu davusá galeigu atbiļdi.

Tū saciejusá, jei pīpīļdāja vysys tasis ar kafeji i apsāda sūplok Urbanam. Helena īgryma nūpītnā sarunā ar Viļni, acim radzūt vālādamōs mozynōt sovā prišknīkā nalobvieleigū īspaidu, kaidis jam beja radīs, radzūt jōs pōrōk lelū vīsmīleibu pret ōrstu. Vilma Caune turpynōja trynkšynōt iz klaviņrom jaunōkōs filmu dzīsmenis.

Urbanam grybūt nagrybūt otkon beja jōapzamīrynoj ar Annys sabīdreibu.

— Kō pec jiuš malōjat mōsai, saceidama, ka as gribieju jiusus nūskūpstāt? — jys vaicōja.

Jei pazavārá iz Urbanu sovom malnyjōm acim i navaineigi pasmaidāja.

— Maņ beja kauns sacāt patīseibu, doktora kungs, — jei atsazyna. — Kū mōsa saceitu? Varbūt jei aizraksteitu munam leigavainám.

Urbanam vajdzāja pasmaidāt. Vysmoz šymā breidī Anna beja patīsa i naizalyka.

— A kas bētu, ka as patiši mieginōtu ŗaiz jiusus nūskūpstāt? — jys izaicynūši vaicōja.

Jei speiteigi pakratāja golvu.

— Ka as nagribeišu, tys nikod nanūtīkš.

— A varbūt jiuš gribāsīt, Anna?

Jeī breīdi klusāja, tod otkon pakratāja golvu.

— Dūmoju, ka nikod nagribeīšu, doktora kungs, ī Helena tō nagribās. Voi nav taisneība, Urbana kungs?

Urbans pazavārā iz nomamōti. Helena ī Viļņš sādāja vīsustobys attōlōkā styurī ī, lykōs, nīmoz naīvārōja, kas nūteīk cytur, tik ļūti jī beja aizjymti vīns ar ūtru. Urbanam, vārojūt šū pōri, vajdzāja atzeīt, ka Annai taisneība ī ka cereība īgiuļ Helenu par sīvu beja pavysam napamatōta. Helenys šō vokora izatureīšona nabeja nīkas cyts kai tik tukšs sīvītīs untums.

Jys pieški lykūs tā vysīm svešs, navajdzeīgs ī nūlāmá atsavadeīt.

Helena nacālā pret tū nīkaidu ībyldumu. Jeī napīzacālā, lai izvadeītu Urbanu. Saruna ar Viļni jai lykōs ļūti nu svora. Vilma Caune sādāja pi klavīrom ī spielāja jaunōkūs grōviejus. Atsavadiejs nu jūs, Urbans gōja prīkšnomā. Anna jam sekōja. Jaunovys lyupōs beja īzagulš draīskuleīgs ī ļaīzī sīereīgs smaīds.

— Kū jiuš reīt darāsīt, doktora kungs? — jeī vaīcōja.

Urbans pīspīsti pazasmāja ī atbīldāja, ka strōdōš.

— A pareīt voi aizpareīt? — jaunova naatsalaidá.

— Taīpaļ strōdōšu, — beja Urbana strupa atbīldá.

— I svātdīņ?

— Ari strōdōšu.

Smaīds izdzysa iz Annys lyupom. Jeī snādzá Urbanam rūku ī pōrmatūši sacāja:

— Voi patīši jiusīm deļ maná nav nī mirklá laīka? Zeīmojūtīs iz Helenu, jiuš nabejot tik skūps.

Urbans pītveīka, bet, apvaļdiejs sevi, mīreīgi sacāja:

— Arī deļ jiusu mōsys jaunkundzis, beīstūs, maņ nōkūtnī nabjš vairs laīka.

— Ak tai.

Paklauseidams piešķai īdūmai, ka jys Annai varbūt pateik, Urbans nagaideiti satvārā jaunovu i nūzalīcā, lai tū nūskūpsteitu, bet jaunova izarōdāja neparosti izveiceiga i stypra. Lānu, spieceigu kusteibu jei izaraisāja nu Urbana skovom i klusi, bez mozōka uztraukuma sacāja:

— Ar lobu vokoru, doktora kungs! As naļaušu sevi nūbučōt.

Urbans dziļōkā izbreinā raudzājās jaunovā. Cik styprys beja jōs traulōs lūceitovys, cik mīreigi jaunova pījāmā jō nūsūdamū mieginōjumu i cik naizprūtama jei beja sovā reiceibā, sovūs vōrdūs!

Jys otkon pasmaidāja, tod galanti nūzalīcā, lai nūskūpsteitu Annys rūku, i gōja prūjom.

— Ar lobu vokoru, Zeļča jaunkundzā!

4

Urbans nūzadávā dorbam kai vāļ nikod. Jys naļōvā sáv ni breiža atpyutys, lai tik pīmierstu ir Helenu, ir Annu. Pa dalái tys jam izadávā. Jys pōrnōcā sātā vālā vokorā i, pōrmainiejš ar vacū Martu pōrs vōrdu, gōja gulātu, lai reitā agri pīzacaltu i otkon trauktūs iz dorbu.

Helena gon pōrs ņaizis pīzvanāja Urbanam i lyudzā pavadāt jū iz koncertim, bet Urbans kotru ņaizi atsarunōja. Jymā vairōk i vairōk nūzastyprynōja pōrlīceiba, ka vacōs Martys sprīdums par Helenu bejš pareizs.

A dūmōs par Annu, par meļniškū, naizprūtamū Helenys pušmōsu, na reši vajdzāja pazakavāt, i ōrstam paļ tai kai gribājās, lai ņei jaunova pīzvaneitu jam pa telefonu voi najauši gadeitūs iz īlys preteim nōcieju straumī, bet jei beja piļneigi pazudusā.

„Ka as nagribeišu, tys nikod nanūtīkš!” Urbans bīži pīmināja Annys vōrdus i otkon ōrstam beja jōdūmoj par tū, cik dažaidi raksturi beja obom pušmōsom.

I šūvokor ejmūt pa apstōdiejumim nu klinikys iz sātu, šķārsojūt plotūs bulvārus, Urbans īvylka pa breižam svaigu elpu, lai atsabreivōtu nu dažaidom zōļom pīsōtynōtō, meiksti syltō klinikys gaisa, a jō skots kleida gōjieju straumis plyudumā, kai meklejūt kaida pōrsteiguma... gaideita pōrsteiguma. Kod Urbans pa nadaudzijīm pakōpīnim sova noma traņu telpā kōpā leidz sovam dzeivūklām, tod tik jys sajuta, cik pīkusš jys beja pa garū dorba dīnu.

Siermō krystamōtā Marta, pavārusā ādamustobys durovys iz koridori, stōvāja spylgtōs gaismys aplūkā i sagaidāja Urbanu. Tai kotru vokoru jei gaidāja jō. Leidz kū sadzierdā traņu durovys veramīs, jei jau stōvāja sova mōtišķijā sardzī. Rūkōs jai beja nabeidzamīs adieklis, i cikom jei ar syltu smaaidu vārās atnōciejī, jōs piersti napōrtraukti veikly kustāja. Lykōs, ka krystamōtis Martys piersti oda sātys omuleibys, mīra i kōrteibys nabeidzamū pavedīni.

Šudiņ krystamōtā Marta beja smaideigōka, gaišōka kai cytom ņaizjom.

„Voi nav kaida dzimšonys dīna voi vōrda dīna?” ar bažom vāl padūmōja ōrsts, tod īgōdōja, ka ap šū laiku nikaidu gūda dīnu jūs mozijā saimī nabeja.

— Tu šudiņ, Artur, nūžālōsi gon, ka tik ilgi nanōci iz sātu, — mīreigi sacāja Marta.

Īgōjš ādamustobā, Urbans ōtri pōrlaidā skotu par telpu i īraudzāja viestuleiti iz golda sūplok sovam škeivam — nalelu, iz pušom pōrlīktu papeiru nu jō poša viestuļu bloka. Nu kō tei varātu bīt? Parkū Martai taida sovaida pīca?

— Zeļča jaunkundzā beja atnōkusā, gribāja tevi rādzāt, — stōstāja Marta, — tik na tei, soltō skaistulā, a Anna.

Urbans jau pa tū laiku turāja viestuleiti rūkōs i lasāja:

Doktora Kungs!

Vieliejūs Jiusus satikļ. Gribieju rādžāt Jiusu dzeivūkli i nanūžāloju, ka atnōču. Jiusu siermō krystamōtá ir jauka sīvītá. Máš pamōcājam vīna ūtru adāļ i daudz kū pōrrunōjam, ari par Jums. Jiusu dzeivūklis i Jiusu krystamōtá līcynoļ par Jums lobōk nakai Jiuš patš...

Patīseibā as nōču, lai atsavadeitu nu Jums, pec pōrs dīnom braukšu atpakaļ iz sātu. Žāl, ka nasatyku. Ka Jiusu naaizkaveļ svareigi pīnōkumi, to máš varātu sazatikļ reit pi Sōpu Dīva mōtis bazneicys Pilš laukumā plkst. 14.— pec dīvkolpōjuma.

Taitod iz redzeišonūs voi nazaredzeišonu atkareibā nu apstōklim!

Anna

Cikom krystamōtá napōrtraukti runōja, līcynōdama sovu saļiusmu par Annu, Urbans kavājās pi izlaseitōs i vāļ ņaizi pōrlaseitōs viestulis, kur slaidā, veiriškeigā rokstā beja vyss Annys raksteitis.

Kū nūzeimōja šei viestulá? Voi tei beja tik draiska spielá, voi ari zynoma, nūpītna interesá par jū, voi vīnkōrša ziņkōrá rādžāt vacpuiša dzeivūkli?

Nazkaidš maigš lobu cereibu syltums pīauga kryutīs, a cauri syltumam skanāja Annys vōrdi: „Ka as nagribeišu, tys nikod nanūtiks!” i deļtō iz arviņ vairōk pīaugūšim vaicōjumim jys nazynōja nikō sáv atbiļdāt.

— Lūti pateikama i patīsa jaunova, — jiusmōja vacō Marta par Annu. — Jei atnōcá vālā pecpušdīnī i aizakavāja tá vairōk kai divys stuņdis. Máš izdzārám pa tasái kafejis. Teicās, ka dreizumā braukšūt atpakaļ iz Latgolū, kur jai daudz jōstrōdojūt. Maņ teirī žāl palyka jōš klausūtis. — Esi mīls pret jū, Artur! Jei bōrineitá, sacāja, ka jai naasūt nivīna tyva cylvāka. Kū jei roksta?

— Grybūt ar mani pyrms prūjom braukšonys sazatikļ.

Marta pasmaidāja i palūcāja golvu.

— Aizāj, kotrā zinī aizāj! — jei dává padūmu. — Muna sirdš navļ — jei ir krītna jaunova. Ka tu rádžātu, cik veikly jei oda! Maņ beja teiri breinums.

Urbans gurdi nūzažōvōja.

— Nazynu, — jys izklaideigi atbiļdāja, — nazynu, beju nūliemš iz kaidu laiku likļ mīru vysom tōm sīvīšu lītōm. Itei Anna ir Helenys pušmōsa.

— Tys tok nikō nanūzeimōj, Artur, — Marta pōrmátá.

Urbans otkon nūzapyutá. Breineiga līta: pret skaistū, izgleitōtū Helenu Marta juta napatyku, a Anna pōrs stuņdōs beja izapeļniejusá atzineibu.

— Voi tu īsi? — naatsalaidá vacō sīvená. — Aizāj, aizāj! — i Urbans Martai tū apsūlāja.

Nōkamā dīnā tai ap divom stuņdōm pec pušdīņu Urbans aizgōja iz Pilš laukumū, lai sazatyktu ar Annu. Jys atnōcá par agri — dīvkolpōjums vāļ nabeja beidzīs, i ōrstam nōcās kaidu pušstuņdi paklainōļ pa Daugovmolū i klusom Īškreigys īlom, cikom naīraudzāja Annu izejom nu dīvnoma.

Pretstotā Helenai, kura aizvīnu ceņtās gierbtīs ar izmeklātu eleganci, Annai mugorā beja vīnkōršys palākys drānys mieteleitš, golvā taida paļ vīnkōrša capurá. Īraudziejusá Urbanu, jei kautri pasmaidāja i snādžá tam sovu rūku.

— Ļūti prīcojūs, ka atnōcát! — jei sacāja.

— Kō pec, Annys jaunkundžá?

Jei ilgī klusāja i beja naporosti nūpītna.

— Kō pec? As poša eisti nazynu, — jei beidzūt atbiļdāja. — Vīnkōrši gribājās jiusus rádžāt, dzierdāt jiusu bolsū, gribājās mozlīt pazarunōļ ar jums. Voi jiuš tū jimsit ļaunā?

Urbans paslapyn izmátá jai pieteitōju skotu. Jam lykōs, ka jaunovys acš bŷtu pīsorkušys.

— Voi patiši jiuš bazneicā raudōjat? — jys izabreinōjš vaicōja.

Anna klusi pamōvá ar golvu.

— Dzeivá ir gryuta, Urbana kungs, i, atskaitūt bazneicu, maņ nav cytys vŷtys, kur skuŷu breižūs varātu meklāt mīru.

Urbana sirdī dzyma tai kai leidzjuteiba pret šū naboga radiejumu.

— Voi jums Helenys jaunkundzá navar paleidzāt? — jys vaicōja.

— Jei vacōka par jums, vairōk pīdzeivōjusá. Maņ rōdīs, jei varātu jums bŷt nūdereiga loba padūma dūšonā.

Tai kai izbreins pazarōdāja Annys meļniškijā sejī.

— Helena? — jei dūmeigi vaicōja, — Helena? Nā, nā, doktora kungs, tī jiuš moldotās. Helena navarās i nagribās maņ paleidzāt. Maņ pošai jōteik ar vysu golā.

— Nu to ir vāļ leigavainš, — Urbans turpynōja. — Prosot jam padūma i paleiga! Jums ir iz tū tīseibys.

I otkon tai kai dzilá nasaprasšona i izbreina izteiksmá škita pazarōdom Annys acīs.

— Nā, nā, Urbana kungs, — jei skumi atbīldāja, — ni muns leigavainš maņ var paleidzāt, ni kas cyts. Kai jau sacieju, maņ pošai jōteik golā ar sovom bādom.

Urbans nazynōja, kū tōļōk sacāt voi vaicōt. Beja vāsa zīmys nūvakará, i jys aicynōja Annu īīt kafejneicā, kurai jī gōja garum. Anna tam bez ībyldumu pīzavīnōja. Izmekliejuši sáv vīntuļōku vītu, ni Urbans, ni Anna, cikom apkolpōtōja napasnādzá praseitō, nascāja nivīna vōrda. Urbanam izalyka, ka jaunovu kas nūspīž, i, leidzjuteibys dzeits, jys vīgli pīzaskōrá Annys rūkai. Ceņsdamīs satikt jōs namīreigū i gryutsirdeigū skotu, jys klusi sacāja:

— Ka nu jiuš nagribit izaticāt sovys skumis ni Helenai, ni sovam sadarynōtam, varbūt tod jiuš izaticāsit maņ. Cik vareišu, tik paleidzeišu.

Māmā pateiceibā Anna nūlaidá skotu i nūraidūši pakratāja golvu.

— Jiuš asot lobs cylvāks, Urbana kungs, — jei, radzami aizkustynōta, sacāja, — bet patīši nivīns maņ navar paleidzāt. — I nabādojit par mani! — jei pibylđa ar paļōveigu smaidu. — Asmu tykusá pōri daudzom gryuteibom, tikšu pōri i šūraiz.

Otkon īzastōja klusums. Urbans, lai naizalyktu pōrōk ziņkōreigs voi izbōzeigs, taujojūt pec Annys ryuņu īmeslā, nūlāmá pōrmaināt sarunys tematu i lyudzá jaunovu pastōstāt jam kū par Latgolu, kur jys nikod nabeja bejš.

Prīceigs smaids pazarōdāja Annys acīs, dzierzūt Urbana lyugumu.

— Latgola ir laipna zámá, — jei ar aizgrōbteibu sacāja. — Tī dzeivoj daudz laimeigu cylvāku, kas vīgli teik golā ar vysom šos dzeivis nalaimom. Latgola ir skaista zámá. Tī daudz azaru, daudz bazneicu. Jiusim vajdzātu rādzāt, cik daudz pi mýsu dīva lyudzieju.

Pieški kū īgōdōjš, Urbans gondreiz skali īzasmāja. Dzierzūt jō smīklus, Anna spieji pītveika, tod skumeigi nūlicá golvu.

— Voi as bētu pasciejusá kū oplomu, stōstūt par sovu dzimtini? — jei klusi i pōrmatūši vaicōja. — Tok nā. Jiuš nazasmejot ni par mani, ni par munu zāmi, voi nav tīsa?

Urbans otkon satvārā Annys rūku i cīži tū saspīdā.

— Lyudzu pīdūšonu, Annys jaunkundzā! — jys atsavainōja. — Nā, maņ nabeja nikaida pamata smītīs par jiusim voi par jiusu zāmi. As smiejūs par kū cytu. Īzadūmōju, cik ļūti bētu pōrsteigta jiusu pušmōsa, ka as izavālātu par sazatikšonys vītu bazneicu, kai jiuš tū darājat, zeimojūtīs iz mani.

Anna attureigi pasmaidāja.

— Dīvamžāl, jiusim taisneiba, — jei sacāja. — Helena bētu ļūti pōrsteigta par tū. I voi tys nav ļūti slykti, doktora kungs?

Urbans klusāja. Jys navarāja beigt breinōtis, cik dažaidys izskotā, raksturā i izatureišonā beja obejis pušmōsys.

— Jiuš i Helenys jaunkundzá — pušmōsys pec tāva voi pec mōtis? — jys vaicōja.

— Pec mōtis, — skanāja atbīldá. — M̄sim jau v̄ins i tys patš uzvōrds. Muns tāvs beja īgōtnis i beja preciejīs divys ŗaizis. As, sova tāva ūtrō maita, pīdzymu i izaugu Helenys mōtis saimnīceibā.

— Jiuš nikō namontōjat nu sovim vacōkim? — Urbans interesājās.

— Tik šaidus taidus nīkus, kam nav nikaidys vierteibys, kai jau sacieju, muns tāvs beja īgōtnis i, precejūtīs ūtru ŗaizi, jys pajāmá par sīvu tikpať nabadzeigu jaunovu, kaidis beja jys patš.

— Vyss monts taitod pīdar Helenys jaunkundzái, — Urbans konstatāja.

Anna klusi palūcāja golvu.

— Da, asmu gaužam moztureiga. Bet, — i jei bikli pasmaidāja, — as jau pōrōk nazaļauņoju par tū iz liktini. Vajag b̄yť kam i nabogam.

Ōrstis pasmaidāja. Annys drūsmá i paļōveiba iz sovim spākim jam patyka.

— Asmu pōrlīcynōts, ka dzeivī jiuš tōli tiksit iz augšu, — jys uzmyndrynūši sacāja. — Taidi ļaudš kai jiuš pōrbaudiejumu vātrōs tik dreīži nasalyuzt vys.

Anna otkon bikli pasmaidāja i izmátá Urbanam pateiceigu skotu.

— Paļdis jiusim par tū! — jei sacāja. — Taidus vōrdus maņ ir reši nōcīs dziedāt.

Jei kaidu laiceni klusāja, tod, pacālusá skotu pret Urbanu, nadržisi lyudzá:

— Nauzskotit tū nu munys pusis kai tukšu ziņkōreibu, as grybātu, ļūti grybātu zynōt vairōk par jiusim, par jiusu pagōtni, par jiusu dorbu i dzeivi.

Pret poša grybu Urbans mozlīt apmulsa. Vāļ nivīns cylvāks, nivīna sīvītā nabeja jam tai vaicōjusā. Voi tys nanūzeimōja, ka Anna varbūt jū nūpītņi mīļoj? A jei tok beja tikpaļ kai saderynōta leigova!

— Asmu vīnkōršs cylvāks, tikpaļ vīnkōršs kai muna dzeivā, munys ilgys i muns dorbs — paleidzāt cītušijīm. Pīdzymu i izaugu Reigā. Muns tāvs beja dīsgon tureigs īriednis i varāja sagōdōt maņ pīnōceigu izgleiteibu. Pec augstškōlols beigšonys as īzastōju doktora Krampiņa klinikā, kur maņ rodōs īspieja avansāt, i tagad as tī asmu pyrmīs ōrstis, leidztakus bīži izpyldūt vadeitōja pīnōkumus. Mōtā maņ nūmyra pavysam mozam asūt, tāvs — pyrms kaidim sešim godim, as dzeivoju vīns ar sovu krystamōti Martu — vacu, krittņu sīvīti, kura voda munu nalelū saimnīceibu. Tys ir vyss, Annys jaunkundz! Redzit, nikaids varūņš ni pagōtnī, ni tagadnī as naasmu bejš.

— Vīnkōršeibā ir daudz dyžonuma, — Anna dūmeigi konstatāja, — mīrā i klusumā teik padareiti lely dorbi. Jiuš skaisti dzeivojit Urbana kungs, — jei atzineigi sacāja, — lai gon pīderit piļsātai i dzeivojit piļsātā, bet turpynojit! As tok vāļ tikpaļ kai nikō nazynu par jiusim.

Urbanam vajdzāja paklausāt. Cik nu prosdams, jys attālōja jaunovai sovys pyrmōs ilgys paleidzāt cītušai cīļviecāi, pastōstāja, ar kaidu sajiusmu i priku jys mōcājās augstškōlā, apzazynoūt izgleiteibys cālū mierki.

— Nu jau vairōkus godus as strōdoju doktora Krampiņa klinikā, — jys stōstāja. Stoltō, lapnō mōja sliep sevī moz prīcys. Dīnu nu dīnys mās radzom tik cītieju sejis, dzierdom jūs vaidus, jūs naapzinī voi mūrgūs izsaceitūs vōrdus. Muns i munu kolegu pīnōkums ir paleidzāt taidim. Na jau vīnumār tys izadūd. Klusijūs

vokorūs, kod kur cytur ļaudš prīcojās i liksmojās, veļti, izškārdami dzeivis spākus, mums bīži nōkās ar namīrā pukstūšu sirdi cīnātis ar nōvis skaudrū varu. Dažkōrt mās uzvarom, dažkōrt poši teikom uzvarāti. I patiši, — ar kauneigu smaidu nūbeidzā Urbans, — maņ grybātūs pīzavinōt jiusu naseņ izsaceitijam apgolvojumam, ka klusumā teik veikti lobī dorbi. Nā, as nikod nanūžāloju, ka asmu izavieliejš klinikys ōrsta karjeru.

Anna ilgu laiku klusāja. Pa jōs sejis vaibstim sleidāja ņaizi attureigs i ņaizi prīceigs smaids.

— Skaisti, Urbana kungs, — jei beidzūt sacāja, — skaisti!

Tod, breidi klusiejusā, jei vāļ pībylda:

— As ļūti pazateicu jiusim, ka jiuš paklausājat munam lyugumam i atnōcāt. As šūvokor givu daudz jaunu atzynumu.

Tys skanāja kai vieleišonōs atsavadāļ. Urbans biedeigi nūzaraudzāja iz īlu, kur traucās piļsātys ļaudš. Vāļ nabeja vāls, i jys nimos nagribāja škiertīs nu Annys, kura jam tagad patyka vairōk i vairōk.

— Voi jiuš jau gribit īt? — jys skumi vaicōja.

Anna pieški pōrzavārtā. Jei izmātā Urbanam draisku i narōtnu skotu.

— Beistūs, ka i tai par daudz asmu izmontōjusā jiusu lobsirdeibu. Reitu maņ jōbrauc paceļu.

— Palīcit breisneni, — Urbans lyudzā, — i pastōstit maņ kū vairōk par sevi, par Latgolu, par Latgolys ļaudim! Nikod naasmu tī bejš.

— Voi tys jiuš interesās, piļsātys cylvāku? — Anna atvaicōja. — Helena garlaikojās, kod as jai soku, ka daži pazeistamī nu laukim syta jai sveicīņus, a Helena tok nav dzymusā piļsātneica, kaidis asot jiuš.

— Varbūt tīši tō deļ, — Urbans sacāja.

— Lai pazeitu Latgolu, mīļotu tū, vajag tī pīdzimt i izaugt, — Anna dūmeigi i nūpītni īsōcā. — Celinīkam, kas pyrmū ņaizi myužā viļcīnā vagonā voi automašinī škārsoj Latgolu, tei narōdās nikō. Taidis celinīks rādzās palākys, mozys ustabenis, Krystā Systō tālus, azarus, kolnōjus, nabadzeigi gierbušūs cylvākus, i tys ir vyss, Urbana kungs. A mās, šōs zāmis bārni, radzom, zynom i nūjaušam daudz kū vairōk. Mozōs, nūzaškībušōs ustabenis sliep sevī dōrgōkū montu, kaidis šymā pasaulī ir — mūsu tautys nōkūtni, mūsu jaunōtni. Pazaraugot iz Latgolys školom, Urbana kungs! Tī čaloj, draiskojās i sovvalējās mūsu tautys jaunō audzā — naskaitami zāni i maitinis. Patīši, jī gondreiz vysur ir nabadzeigi gierbušīs, bet jūs acīs dzierkst jaunēibys pīrks i jaunēibys spors. Pec godim jī voldūneigi i drūši prasās nu dzeivis sovys laimis tīsu.

— Niupaž as beju bazneicā, Urbana kungs. As redzieju tī lapni gierbušūs kungus i dāmys. Soltu skotu acīs kai pīspīsti, na nu sovys valis jī beja atnōkuši iz dīvnomu. Jī gribāja sovōs lyugšonōs vīnōtīs ar Vysuvaronū, bet jī naļōvā sovom sirdim atsavārt pazemeibā i bijeibā pret Jō grybu, pret Jō mīlu i Jō lykumim. Bazneicys apmaklātōji lapni i steivi nūzaklausāja dīvkolpōjumu, ņaizi vieleigi dūmojūt: vot, asmu kōrteigs kristīts, partū ka asmu nōcš iz bazneicu. Religejis eistōs bēteibys jī nagryb i navar izprasēt.

— As pīminu sovys dzimtinis bazneicys! Atļāunit maņ apgolvōt, Urbana kungs, ka daudzys nu tōm spiej mierātīs krōšņuma i leluma zinī ar Reigys dīvnomim. Tī moz radzams greznu tārpu. Tī sanōk munys dzimtinis ļaudš. Tūs ir daudz. Zamu nūdūrtom golvom, apzazynojuēt sovu padareitūs grāku smogumu, bet škeistom sirdim jī nōk izalyugt Vysuvaronō svieteibu. Lyugšona jīm aizstōj lelōkū pīrcu, sovu pōrkōpumu nūžālōšona palelnoy cereibys iz myužeigu dzeivōšonu i samīrynoj ar sirdšapzini. Skaistys ir Latgolys bazneicys, Urbana kungs, i sovā vīnkōršeibā, sovā pazemeibā na mozōk skaisti ir Latgolys dīva lyudzieji, kas cerej i tič,

i ik breidi gryb pīdāt Vysuvaronō grybu. Vysu sovu dzeivi jī meklej celá iz Jō vaļsteibu, i as asmu pōrlīcynōta, ka daudzējī šū ceļu bēs atroduši.

Urbans uzmaneigi i ar klusu smaidu sekōja kotram Annys vōrdam. Jaunova škita otkon piļneigi pōrzavārtusá. Pušpīvārtom acim, poša aizgrōbta nu tō, kū jei stōstāja, sovaidō Helenys pušmōsa nabeidzá slavēt Latgolū — kotrā ziļbī, kotrā teikumā beja nūjaušama dzilá, nasatrycynojama jaunovys mīlesteiba pret sovu dzimtini, i Urbanam otkon vajdzāja breinōtis, cik navīnaidys pec rakstura, pec skota i pec vysa cyta beja obejis pušmōsysis. Kai dīna i naktš, Urbans navīlus dūmōja, kai saulá i tymsums, kai grāks i pīdūšona jōs atsaškeira vīna nu ūtrys. Jōm obejom nabeja nikō kūpeja, kotra gōja pa sovu ceļu.

— Skaista ir Latgolys doba, Urbana kungs, — Anna apgorōti turpynōja. — Pavasara reitūs, kod līkņōs kai pagōjušys naktš rāgi vāļ guļ lely myglis blōči, a kolnōjus jau apspeidiejuši izlācūšōs saulis stori, pi mýsu dabasi ir tik zyly, tik skaidri i dzidri, ka maņ izalik — nikur cytur tai navar bēt. Maņ tod, vārojūt šū dobys skaistumu, kryutis īplyust vysteirōka prika jūtys, gribīs dzīdēt, gavilāt i līksmōtis. Tū pašu, dūmojams, izjiut vysī cyti Latgolys ļaudš, jo kur vairōk stabulej ganeni nakai mýsu zámī, kur vairōk ļaudš dzīd slavis dzīsmis Vysuvaronijam nakai Latgolā?

— A vysskaistōk Latgolā ir agrijā vosorā, kod nu kotra zora atleigoj strodu sviļpōšona, kod nu dabasim plyust ceiruļu čyvynōšona, kod saulis pīstrāvōta zámá i daudzējī azari, līkās, myžu myžūs i mōcās cylvākus sajust i saprast dobys skaistumu.

— Maņ pateik Latgolys zīma i rudinš. Lopu kūku kailyjūs zorūs, kod veļti meklej patvāruma zīmeļu viejš, kod nu apzamōkušim dabasim kreit styndzynūšys leita lasis voi snīga pōrslys, ari tod as mīļoju sovu dzimtini. As atgōdoju tod pavasara

skaistumu i vosorys līgū teiksmi i as zynu, ka laiku meja nas leidza skaistys gondariejuma atzinis.

— A vairōk par vysu Latgolā as mīļoju Latgolys zāmi! Ai nā, Urbana kungs, tei nadūd bogoteigys ražys, kai tys ir cytur. Tei nalūloj zemņiku — gluži ūtraiz — tei prosa smoga dorba, prosa daudz pyuļu, daudz paciteibys i iztureibys. Tei skūpi atolgoj sovu kūpieji i tai pīmīt naizprūtama vara par cylvākim. Tik tys, kas tū eisti mīļoj, tik tys, kas tai ir uzticeigs, tik tys dreikšt ar paļoveibu raudzātis iz sovu nōkūtni, tik tys var bīt laimeigs. I voi tam, kas kod naviņ nūnīvōš, nūnycynōš zāmi, dzeidamīs pec cytim lobumim! — tōli voi tyvu, agri voi vālu jei atribš taidam pōdrūšnīkam i iz laiku laikim līgš sovu svieteibu jō piecnōciejim. Latgolys liktini ir Latgolys zámá — ŗaizī borga i taisna, ŗaizī laipna i skaudra, jei veidoj i audzinoj sovus ļaudš paklauseibā sovai grybai, prosūt par tū nu cylvāka skaistōkūs jiutu, kaidys tam ir — milesteibu i uzticeibu.

— Ai, Urbana kungs! — radzami nūzakauniejusá par sovu sajiusmu, Anna klusi nūbeidzá, — as varātu ilgi stōstāt jiusim par sovu dzimtini, i maņ napītryuktu vōrdu tū slavāt.

Īzastōja klusums. Urbans māmā apbreinōšonā vārōja sovu sarunu bīdri. Annys patetiskō dzimtinis slaveišona beja atstōjusá iz jū dziļu īspaidu. „Cik lels varbūt cylvāks sovā pōrlīceibā, kaut ari tei bītu maļdeiga!” jys dūmōja. „Voi vysy latgališi taidi?” — bet, īgōdōjš Helenu, jys nūraidūši papurynōja golvu. Nā, acim radzūt tik šei Anna beja taida, kas var ŗaizī zāmi mīļōt i ŗaizī beitīs tōs. Kura nu obom mōsom ir lelōka sovā gorā — voi Helena, pret kuru vāļ tagad jys izjuta veļteigys mīlys jiutys, voi Anna, šys ŗaizī trausljš i ŗaizī styprīs i naizprūtamīs radiejums, pylns pretiškeibu i tō pec tik vīnreizeigs, kas nōčš nu naizprūtamys zāmis i gryb tī atsagrīžt?

— Jiuš skaisti runōjat, Annys jaunkuņdzá, — jys beidzūt sacāja. — Atsazeišu, ka nivīns nu munim pazeistamim tai nav slaviejš mjšu

dzimtni, kai jiuš tū darājat. As mozlīt kaunejūs par tīm i ļūti, ļūti pazateicu jiusim!

Anna ilgi kavājās ar atbildi. Urbans nakļūdeigi nūjauta, ka jei ocumirklī saprota jō vōrdūs apslātū dūmu. Jei klusi paspīdā jō rūku, ceņsdamīs naizrōdāt osoru, kas spulgōja jōs malnyjōs acīs.

Tod jī pīzacālā i gōja. Urbans gribāja pavadāt Annu leidz pošam nomam, kurā dzeivōja Helena. Garijā celā jī tikpaļ kai narunōja. Urbans sāv vaicōja, voi tys ir tai partū, ka jūs storpā jau bātu vyss izrunōts, voi partū, ka ni jam, ni Annai nav drūsmis sacāt tūs vōrdūs, kū pavālūši lik runōt sirdš, bet kū darāt aizlīdz prōts.

Kod jī beja apstōjuši pi noma, kurā dzeivōja Helena, jaunova klusu cīšūt snādzā Urbanam rūku.

— Ar Dīvu, Urbana kungs! Paļdis par vysu!

Urbans aizardēja jōs rūku sovejā i lyudzūši meklāja jaunovys siereigū skotu.

— Atļāunit maņ jiusus nūskūpstāt! — jys klusi sacāja. Anna tik skumi smaidāja. Jei nūraidūši pakratāja golvu i tod, ni vōrda nasciejusā, īgōja nomā.

Urbanam vajdzāja grīztīs mōjup. Soltīs zīmys viejš styndzynōja i saļdāja jō seji. Steidzūšīs preteimnōcieji ar radzamu ziņkōreibu nūzaraudzāja jō nadabeigi lānijā gaitā, a Urbans nikō nu tō namanāja. Jys dūmōja par Annu i nazynōja sāv atbildi, kū jys eistineibā jiuš pret šū sovaidū jaunovu nu Latgolys.

5

Pagōja trejs mieneši. Urbanam šys laiks aizskrāja kai vīna eisa dīna. Jam beja ļūti daudz dorba sovā klinikā, i rati beja tī breiži, kod jys varāja atsapyust, paškūrstāt nalaseitūs žurnalus i laikrokstus, atbildāt iz viestuļom. Šymā dorba steigā jys namanāja, ka beja aizgōjuši Zīmyssvātki, ka beja izastōjš Jaunīs gods i ka tyvōjās Leldīnā. Jys dzeivōja tik dorbā i deļ dorba. Vacō Marta beja na

mozumu nūzaryupiejusā, ka jōs krysdālam nōcās tik daudz strōdōt. Lobō sīvenā naskaitamys ņaizis beja mieginōjusā ītekmāt ōrstu, lai jys īgōdoj par sevi. Vyss veļteigi — Urbans nūraidūši kratāja golvu i atbīldāja, ka jys jiutās labi i ka jam navajaga nikaidys atpyutys.

— Asmu piļneigi vasals i spiergts, krystamōt. Kō tu gribi? — jys ikņaiz atsacāja i steidzās iz dorbu, kur jū gaidāja daudzi pacienti.

Ar Helenu jys vairōk nasazatyka. Pa dalāi tī beja vainojams dorbs, pa dalāi apzinā, ka Helena eisti nikod natyka jō mīliejusā. Jys vairōk i vairōk sōka ticāt krystamōtis nagativijam sprīdumam par skaistū bankys īriedni.

Par Annu jys vairājās dūmōt. Atminis par šū sovaidū Latgolys jaunovu naizprūtamā kōrtā satraucā ōrstu. Jys navarāja tikš skaidreibā par sovom jiutom pret Annu, i ka kaidys Urbanam saceitu, ka jys mīļoj Helenys pušmōsu, tod ōrstys partū breinōtūs tikpaļ daudz voi tikpaļ moz, cik moz voi daudz jys bņtu pōrsteigts par apgolvōjumu, ka Anna jam napateik.

Kai jau saceits, pavysam pīmierš Annu Urbans navarāja, lai gon sirdš tō vielājās. Dažkōrt vyslelōkā dorba steigā, dažkōrt eisijā atpyutys breidī jō ocu prīškā pieški i nagaideiti iznyra Annys meļniškō seja ar sovu smaidu iz lyupom, kai kur aicynōdama voi grybādama kū sacāt. Vysā šymā litā dīvainōkīs beja tys, ka nagrybātys atminis par Annu ar kotru aizvadeitū nedeli pīzajāmā spākā, a na kliva tymsōkys i naskaidrōkys, kai tam patīseibā vajdzātu bņt.

Kaidā sastdīnis nūvakarī, steigdamīs iz sātu, Urbans Īškreibā satyka gleznōtōji Cauni. Popularīs mōkslinīks jau nu tōlīnis pazyna Urbanu i sveicynōja.

— Kō pec jiusu nikur vairs navar satikt? — jys vaicōja. — Pādeajā laika natyku jiusus redziejš.

Urbans gurdi pasmaidāja i aizabyldynōja ar dorba daudzumu.

— Kurp jiuš īdami? — naatsalaidá gleznōtōjs. Šudiņ asmu mozlīt pacylōtā gora stōvūklī i grybātum ar jums par šū, par tū patrikt. Voi zynit, šudiņ as nūbeidžu sovu pādejū gleznu.

— Ā!

Apstōklis, ka Caune beja nūbeidzš kaidu sovu gleznu nazarōdāja Urbanam nicik svareigs! Jys tik apzavaicōja, voi glezna izadavusá.

Caune uzvarūši pasmaidāja.

— Bez pōrspīliejuma varu apgolvōt, ka tys ir muns lobōkīs dorbs. Asmu metš mīru sovom mīreigijōm lauku ainovom. Voi zynit, kū as izgleznōju? — i Caune, patš sajiusmynōts par sovu vaicōjumu, ploti pasmaidāja.

Urbanam, prūtama līta, nabeja ni mozōkys nūjautys, kū Caune varātu izgleznōt. Jys tai i sacāja.

Gleznōtōjs otkon pasmaidāja.

— Zeļča jaunkundzi, — jys triumfejūši sacāja, — Zeļča jaunkundzi. Nu, kū jiuš iz tū sokot? Bet nā, jiusim jōrādž muns dorbs! Patiši tys ir tō vārts. Īsim!

Lai naapvainōtu gleznōtōji, Urbanam vajdzāja paklausāt. Caune nicik tōli nadzeivōja nu vītys, kur jī beja sazatykuši. Pec kaidim pīcim minotim Urbans pōrkōpá gleznōtōja dzeivūklá sliksni. Vysu ceļu leidz sovai sātai Caune nabeja beidzš jam stōstāt, cik labi glezna asūt izadavusá.

Gleznōtōjs īrāja gaišu i lelu pīcu ustobu dzeivūkli bulvāru rajonā. Taipaļ kai Urbans jys dzeivōja ar sovu krystamōti, kas vadāja jō nalelū saimnīceibu.

Īnōčš darbineicā, Caune īslādzá elektreibu, i prōvū telpu pīlāja vasala gaismys jyura. Vysur beja radzamyš gleznys i gleznys — gon nakōrteigi samātōtys pa koktim, gon pīkōrtys pi sīnys. Pa lelōkai dalái tymōš beja radzamyš mīreigys lauku ainovys, kas beja Caunis specialitatá.

Urbans napīgrīzā tōm ni mozōkōs viereibys. Jō skots naatlaideigi pietāja gleznu, kas stōvāja vāļ iz trejstyura i rōdājās kai niupaņ nūbeigta.

— Nu, kai jiusim pateik? — Caune otkon vaicōja. — Leliski, voi nā? Nudīņ, Urbana kungs, ni par vīnu sovu dorbu as nabeju tik sajiusmynōts kai taišni par itū.

Urbans beja bez gola pōrsteigts. Leidz pošam pādejam breižam, koleidz jys nabeja redziejš gleznys, jymā vaļdāja pōrlīceiba, ka Caune beja izgleznōjš Helenu, bet jys maļdājās. Caune beja dūmōjš Annu. Paprōvā gleznā Urbans rādžāja Helenys sovoidū pušmōsu, viejainā pavasara dīnā stōvūt iz nalela kaļnená, kura pakōjī spulgōja nalels azars, vīglā katuna kleitenī, atsagtu golvu, atsaspīdušu pret kaida bierzená smuidrū stōvu, it kai meklejūt atbolstu pret vieja gryudīnim, kam jei beja izaicynūši pagrīzusá sovu meļniškū seji, kas plyvynōja i bārzu svaigū lopūtņi, i jaunovys vīnkōršū tārpu. Glezna patiši beja Caunei labi izadavusá. Tymā nabeja nikō sadūmōta voi naeista. Vyss škita dabeigs i patiss. Tai viņ lykōs, ka jaunova tivleņ, tivleņ pagrīzš pret Urbanu sovu malnūs ocu skotu i narōtni pamauš ar golvu.

— Nu, kai jiusim pateik? — Caune naatsalaidá. — Asot pōrsteigts, voi nā?

Urbans mulsi apsāda iz kaida krāsla, kas stōvāja tápaņ darbīneicā.

— Beju pōrlīcynōts, ka jiuš izgleznōjat Helenys jaunkundzi, — jys sacāja.

Caune, radzami apmīrynōts, līksmi īzasmāja. — Ak, Helenys jaunkundzi, — jys gari nūvyļka, nā, jei naīzadereitu šymā skotā. Izvōcit Helenu nu skaiški mebeleitīm salonim, i jei nabyš nikas. Nu da, Helenys jaunkundzā ir skaista, — Caune pībylda ar uzmundrynūšu smaidu, — tō navar apstreidāt, bet — i jys navareigi paplātá rūkys — mās, mōkslinīki, nameklejom vys skaistys i gleitys

sejenis. Māš ceņšomās attālōt raksturu, dvāseli, da pať dūmys, i Helenys jaunkundzá tam nūteikti nader, pec munys saprassšonys nā. Maņ rōdīs, ka as sprīžu pareizi, ii lel̄y mōkslinīki, sōcūt ar Belini, Vinči, beidzūt ar m̄ysu Rozentalu, reikojās taipať, — bīžōk meklejūt cylvāka vaibstūs navys daiļumu, a raksturu, navys simetreji i harmoneji, a pīviļceibu i originalitati.

Urbans strauji pīzacālā i spīdá gleznōtōjam rūku.

— As patiši jiusim ļūti pazateicu, ka parōdājat maņ šū gleznu! — jys, mozlīt aizsmacš, sacāja. — Likās, ka as tik tagad sōku saprast eistys mōkslys b̄yteibu.

Caune volgu skotu pazavārā iz Urbanu, tod, nasciejš ni vōrda, pīgōja pi kaida skapā i izjāmā nu tō buteli konjaka i pōrs glōzeišu.

— Īdzārsim, Urbana kungs, — jys jautri sacāja, — šudiņ sastdīnis vokors. Jiuš, radzu, esit mozlīt sagurš. Pōrs krītnu guļdžu nūderās jiusim teiri labi i maņ, prūtama lita, ar, — i jys pīpīldāja glōzis, a Urbans vāļ nanūlaidā skota nu gleznys. Kai dzeiva Anna stōvāja jō priškā i mozlīt draiskuleigi smaidāja.

Caune, cik jiuš gribit par šū gleznu? — jys nagaideiti vaicōja.

Gleznōtōjs, mozlīt pōrsteigts par cīmenā vaicōjumu, nūlyka iz golda jau pacaltū glōzi.

— Cik as grybu par gleznu? — jys izabreinōjš atvaicōja. — Natyku par tū dūmōjš. I tai vāļ ramu nav.

Urbans napačēigi pamōvā ar rūku. Caunis izvaireiga atbiļdá jū beja sakaitynōjusá.

— Ramys ir seikums, — jys ōtri sacāja, — mani interesej poša glezna. Tai tod cik jiuš par tū gribit? As moksoju kotru cenu.

Caune breidī dūmōja, tod nūsaucá cenu. Tei beja krītni augsta i ciertá monomu rūbu Urbana ītaupiejumūs, a jys nimos nazakaulāja. Jys izstīpá rūku i syta mōkslinīkam plaukstī.

— Dareits, Caunis kungs!

— Dareits, Urbana kungs! — gleznōtōjs apstyprynōja.

Urbans atvīglōti nūzapyutá. Tagad, kod glezna beja jau jō īpašums, jys otkon palyka mīreigs i nūsvārts.

— Jiuš, Caune, esit patīši lels mōkslinīks, — jys izsacāja sovu atzineibu gleznōtōjam. — Nikod nabūtu dūmōjš, ka nūkrōsōts audakla gobols var tik stypri satraukť cylvāku.

Caune otkon pacálá glōzi. Iz jō plōnijōm lyupom kleida vieleigs smaids.

— Bet voi Helenys jaunkundzá najimš ļaunā, Urbana kungs? — jys mozlīt zūbgaleigi vaicōja, — jiuš bejot leli draugi. Zynit, sīvītis ir kaprizys.

Urbans pasmaidāja.

— Tū pošu i as jiusim varātu vaicōť, — jys atbīldāja. — Prozit!

Jī saskandynōja glōzeitis i izdzārá.

— Helenys jaunkundzá, storp cytu, sūlājās šudiņ mani apcīmōť, — Caune sacāja. — Ari jei gryb rádzāt sovys pušmōslys gleznu.

— Tai.

Breidi valđāja klusums. Gaidamō Helenys īzarasšona naatstōja iz Urbanu nikaida īspaida. Jys kluseibā breinōjās, cik ōtri varāja atsasvešynōť nu cylvāka. Vāļ pyrms dažim mienešim īspieja rádzāt Helenu i runōť ar jū kaut ari daudzu cylvāku sabīdreibā dareitu jū ļūti laimeigu, a tagad? Nā, patīši ar jū nabeja kas kōrteibā. Voi tī būtu vainojams ilgīs dorba laiks klinikā? Jys nazynōja atbīldāt.

— Kai jiuš nōcát iz dūmom gleznōť Zeļča jaunkundzi? — jys vaicōja Caunei, — jei izaturāja Reigā tik pōrs nedelis i, cik zynu, jiuš ar jū tykotās vīnu ŗaizi. Jiusim vajaga bŷť leliskai atminái, ka varājat jū tik pareizi attālōť iz audakla.

Mozlīt pītveicš nu komplimenta, gleznōtōjs papurynōja golvu.

— Da, zynit, ar tū maitīti beja gon tai sovaidi. Jiuš pareizi sacājat, ka beju saticš jū tik vīnu ŗaizi. Cik tod taidu pavieršu īpazazeišonu maņ nav bejš? Symtim i tyukstūšom. I tūmār as jōs

navarieju aizmierst! Vajdzāja maņ tik pīvārt acš, i as skaidri redzieju jōs rakstureigū vaibstu speli, jōs traulū i ŗaizi lūkonū stōvu, jōs bryunūs motus i jōs izaicynōtōju i siereigū smaidu. Kai lītūņ jei atminī maņ sekōja vysur, i tod as nūliemu jū gleznōt. As strōdōju kai apmōts, vodūtīs nu atminis viņ. As strōdōju dīnom i naktim pi mōksleiga apgaismōjuma. Kai redzit, dorbs maņ leliski izadāvá.

— Kod as nūvytku pādejū ŗaizi ar ūtu iz šō audakla, tod as jutūs pavysam mīreigs. Tagad Annys jaunkundzá maņ nikur nasekoj, nikur nazarōda. Nu da, más, mōkslinīki, asom jau mozlīt sovoidōki ļaudš, — Caune pībylda ar sovu lobsirdeigū smaidu. Jiuš kai ōrsti varbýt nūdūmōsit, ka ar munim nervim nav vyss kōrteibā, a tys patīši tai beja. Sīvītis varbýt saceitu, ka as asmu īzamīliejš šymā jaunovā nu Latgolys.

— Da, tys patīši ir sovalidi, — Urbans dūmeigi pībolsōja, otkon raudzeidamīs gleznā i breinōdamīs partū, ka i ar jū nūtyka tys patš. Starpeiba beja tik tei, ka, pabeidzš gleznu, Caune beja radš sáv mīru, a jys, Urbans? Voi liktinš prasāja cyta pīpīļdiejuma i kaida?

Jys nazynōja, kū atbīldāt.

Nedelis laikā, dūmojams, as vareišu īrāmāt gleznu, — Caune īzarunōja otkon, — tod as jiusim tū nūsyuteišu, bet jiusim maņ jōapsūla, Urban, — jys nūpītni pībylda, ka iz laiku maņ aizdūsit gleznu, kod as reikōšu sovu izstōdi.

— Prūtams, prūtams, Caunis kungs, — Urbans apsūlāja.

— Kai dūmojit nūsaukt gleznu? — Urbans pec breiža vaicōja. — Cik zynu, kotram dorbam vajaga být kaut kai apzeimōtam.

— Ai, tys pavysam vīnkōrši. Pavasarš! pavasarš! Voi tys naskaņ labi i atbylstūši?

Urbanam vajdzāja pībolsōt. Caune otkon pīpīļdāja glōzeitis, bet jī napagiva tōs iztukšōt, kod koridorā atskanāja kluss zvons.

Gleznōtōjs pīzacālá.

— Tei drūši viņ būs Helenys jaunkundzá, — jys sacāja, — i varu derāt, ka ar vysu sovu svītu, cīnejamū Viļná kungu leidzīskaitūt. Lyudzu mani iz ocumirkli atvainōt!

Jys beja runōjš taisneibu. Pec breiža priksustobā atskanāja vairōki bolsi, i darbineicā inōcá Helena sova prišknīka, Vilmys i Austrys pavadeibā. Plašō telpa, kur leidz šam valdāja rakstureiga ellis smoka, pīzapīldāja ar dōrgu parfimu smōrdu. Īraudziejusá Urbanu, Helena prīceigi pasmaidāja i snādzá jam ruku.

— Urbana kungs, jiuš nu gon esit manī pavysam pīmiersuši, — jei pōrmatūši sacāja. — Cik ņaižu jiuš maņ bejot ļūti vajdzeigs! — i jei otkon pasmaidāja.

Caunis cīmeni pec sazasveicynōšonys ar Urbanu pīvārsá sovu uzmaneibu gleznai. Vysvairōk par tū prīcōjās Caunis mōseica Vilma.

— Vilibald! — jei saucá, — tu esi būs! Zīmys palākiajā tymsā varieji tik leliski attālōt pavasari i tik vīnu ņaiži rādžātu jaunovu!

Viļņš i Austra atzineigi spīdā gleznōtōjam ruku.

— As jau seņ dūmōju, ka jiusim ņaiz apniķš zeimōt dobys skotus, — prokurists smaidūt sacāja. — Glezna maņ pateik, Caunis kungs! Annys jaunkundzá tá stōv kai dzeiva.

Vysvairōk pi gleznys tūmār aizakavāja Helena. Urbanam lykōs, ka skaistō sīvītá naz parkū nabeja apmīrynōta.

— Anna varbūt jimš tū ļaunā, Caunis kungs, ka jiuš bez jōs zinis atsaļōvát jū izzeimāt, — jei beidzūt sacāja. — Zynit, pi mýsu Latgolā vāļ tagad volda zynomi aizsprīdumi; bet cytaidi vysu munu atzineibu, Caunis kungs! Glezna patiši peļnej īviereibu.

Uzmaneigi klausūtis Helenys vōrdūs, Urbanam rōdājās, ka jaunōs sīvītis uzslavá skanāja mozlīt mōkslōti.

Caune, nikō nasaprozdams, māmi raudzājās Helenā.

— Jiuš dūmojit, ka Annys jaunkundzá būs namīrā, ka asmu jū izgleznōjš? — jys beidzūt dabōja pōri lyupom. — Bet apzažalojit! as

jū izgleznōju, cik labi viņ varieju, i pi tam gleznā nav nikō pīdauzeiga. Cik as pazeistu jiusu mōsys jaunkundzi, jei maņ škita kai ļūti sirsneigs, saprōteigs i lobsirdeigs radiejums, — i pret poša grybu Caunis bolsā izskanāja nateišs pōrmatums Helenai.

Breidi vaļdāja napateikams klusums. Helena ōtri saprota, kū eisti gleznōtōjs gribāja sacāt, bet jei prota nūslōpāt savu napatyku. Otkon smaidūt savu īrostū smaidu, jei pazagrizá pret Urbanu i vaicōja:

— Doktora kungs, atskaitūt mani, jiuš vyslobōk pazeistot Annu. Sokit, lyudzu, kai jei sajimš zini ka tykusá izgleznōta i ka glezna kod naviņ tikš izstōdeita?

Urbans ilgi naatbiļdāja i ilgi raudzājās Helenā. Jaunō sīvītá šūvokor izaskatāja vāļ daiļōka kai vīnumār, bet sovoidā kōrtā šūražiz Helenys skaistums naatstōja iz jū nikaida īspaida, i jys nūlámá runōt pavysam vaļsirdeigi.

— Cik pazeistu Annys jaunkundzi, — jys sacāja, — to pec munom dūmom, jei jussīs ļūti īprīcynōta, kod dabōš zynōt, ka tykusá izgleznōta i pi tam tik ļūti labi. Asmu pōrlīcynōts, ka jei b̄ytu tá, to sirsneigi pazateiktu Caunis kungam. As nagrybu pīzavīnōt jiusu īskotam, ka Annys jaunkundzá jussīs aizskorta. Jei ir saprōteigs, leliski audzynōts cylvāks, i, ka Latgolā vāļ volda zynomi aizsprīdumi, to nūteikti Annys jaunkundzá naļauš tīm sevi īspaidōt.

— Pazaverit iz gleznu! — Urbans pacylōti turpynōja. — Voi tei jaunova, kas tī radzama, var b̄yť seikumaina i aizsprīdumaina? Nikod! Jymā varb̄yť ir vairōk saulis, vairōk īškdejōš, dabiskōš prīcys nakai pi m̄ysu vysu kūpā jemūt.

— Labi saceits, Urbana kungs! — Caune, prīceigi smīdamīs, jautri īzasaucá i pīpiļdāja glōzis, — nudi, labi saceits! Taišni tai i as dūmōju, gleznojūt Annys jaunkundzi. As paceļu šū glōzi iz jōš veseleibu.

Vysi izdzārā. Helena darāja tū pošu.

— As prīcojūs, ka jiuš vysi tik atzineigi viertejit munu pušmōsu, — jei sacāja, nūlykdama glōzi, — i kas zyna, varbūt jiusim taisneiba. Jōatsazeist, ka as nikod lāgā navarieju jōs saprast, bet tys varbūt ir deļtō, ka as pīdaru piļsātai, a jei nūteikti laukim. Storp cytu, Caunis kungs, — jei grīzās pi nomatāva, — voi as navarātu nūpierkt šū gleznu? Tik, lyudzu, naprosot pōrōk daudz — asmu viņ naboga īriednā i konservatorejis audzieknā, — jaunō sīvītā pībylda ar apburūšu smaidu.

Caunei vajdzāja nūraidāt jōs lyugumu.

— Par vālu, Helenys jaunkundzā, — jys sacāja, — par vālu — glezna jau pōrdūta.

— I kam, ka dreikstu zynōt?

— O, tys nav nikajds nūslāpums, — Caune pļōpōja. — Mūsu mīlēs doktors beja tys, kam tik ļūti patyka muns „Pavasars”.

— Ak tai! — i Helena otkon laipni pasmaidāja.

Vilma i Austra sōka pūstīs iz sātu. Grōmotvedā navarāja saprast, kai īspiejams izgleznot, cylvāku, vodūtīs nu atminis viņ, i pi tam tik labi.

— Šys bankys dīnastš padariejš nu manā kaidu automatu, — jei žālōjās, — as nikō navaru aptvārt.

Atsavodūt Caune otkon apsūlāja Urbanam, ka nedelis laikā jys pīlaikōš gleznai ramys.

Škirūtīs nu Vilmys i Austrys, kas dzeivōja kūpā, Helena pastōvāja iz tū, lai šūražiz Urbans pavoda jū iz sātu.

— Pādejā laikā tyku jiusus apgryutynōjusā taidōs litōs, Viļnā kungs, — jei sacāja, — lai nu šūražiz doktora kungs izpylda šū napateiceigū uzdavumu. Iz redzeišonūs, muni draugi!

Urbanam vajdzāja pīkrišt. Ejmūt iz sātu, Helena klusāja vysu ceļu. I Urbanam nabeja nikō, kū sacāt sovai dailijai dāmai. Jys vairōk dūmōja par Annu i par gleznu nakai par Helenu, kurai gōja

sūplok. Pi sovys sātys Helena apstōja i smaidūt vaicōja ōrstam, cik ir laika.

Urbans nagribeigi pazavārā stuņdinīkā. Tys rōdāja dažy minoti pōri septeinim.

Vāļ nimoz nav tik vālu, — Helena sacāja. — Kas ir, doktora kungs, voi jiuš naizkōptu pi maná? Šūražiz mýsu nivīns natraucās.

Urbans otkon pazavārā stuņdinīka.

— Par vālu, Helenys jaunkundzá, — jys sacāja, nūzalīkdams, lai nūskūpsteitu jaunijai sīvītái rūku, — par vālu. Bez tam maņ jōapmeklej pōrs pacientu. Jau tai navajdzeigi ilgi aizakavieju pi Caunis.

— A reit? — Helena vaicōja, — reit jiusim breivdīna. As pīzvaneišu.

Urbans steidzās atsavadāļ. Jys jutōs ļūti sanicš i dūmōja par tū, kai dreizōk tikļ gultā. Izdzartis konjaks preteji Caunis paragōjumim beja tik pavairōjš nūgurumu. Nu da, nabeja nikajds breinums — vysu pagōjušū nedeli jys tik pōrs naktš beja kōrteigi guliejš.

— Da, reit as býšu breivs, — jys naapdūmeigi atbiļdāja. Helena otkon pasmaidāja. Jei sylti paspīdá Urbanam rūku i klusi sacāja:

— Tod leidz reitam, Artur!

6

Vacō Marta niu beja nūteikti pōrlīcynōta, ka ar Urbanu nav vyss kōrteibā, patiši jys nazarōdāja vasals. Jam nūteikti kas beja. A kas? Vakar, sastdīņ jys atnōcá sātā tai ap pušostoinim vokorā, steigā paadá vakarinis i gōja gulātu. A voi jys gulāja? Paļ aiz divejom sīnom Marta dzierdāja, ka krysdāls namīreigi vaļstājās pa gultu, pōrs ŗaizis beja īsliedzš radejis aparatu i aizmyga tik iz reita pusi.

Vacō Marta nūzaryupiejusá pakratāja sovu siermū golvu.

I kas eisti Arturam varāja kaitāļ? Nu skota kotrys nūturātu jū par piļneigi vasalu cylvāku. Taisneiba, Arturs pādejā laikā daudz i

ilgi strōdoj, bet Marta zynōja, ka latvīšu cylvāka nikaids dorbs navar pīveikt, vīnolga, voi tys bētu smogs, voi vīglys. Nā, Artura kaitis vajdzāja meklāt kur cytur — sirdī, dvāselī.

Vacō sīvená otkon gryuši nūzapyutá.

Bētu Arturs preciejis, bētu jam sova saimá, sovi bārni, tod bētu cytaižōk, tod jys dzeivōtu cytaidu dzeivi nakai tagad. Jys tod apzazynōtu, ka laika teciejumā aizriņ lobōkī godi, apzazynōtu sova dorba jāgu, kas tagad jam nazalík ni svareiga, ni vajdzeiga.

Marta dūmōja, voi jei beja pareizi reikōjusās, izsokūt Arturam sovu sprīdumu par Helenu. I kas, jo Arturs varbēt mīļōja jū pavysam nūpītņi, a jōs vōrdu ītekmeits, tagad naklausa vairōk sirdš bolsam? Kū tod?

Brūkastš seņ beja atdzysušys, a Arturs vāļ gulāja.

„Lai paguļ, lai paguļ!” vāceitá lobsirdeigi dūmōja. „Veseleigs mīgs styprynoņ cylvāka spākus.”

Patīseibā Urbans nimos nagulāja. Jys seņ beja pazamūdš i, īgōdōjš vakardīnys nūtykumus, pōrdūmōja, voi paklausēt Helenys aicyņōjumam, voi izalikēt par slymu i palikēt sātā.

Nu, slymu jys sevi nadūmōja i nūgurš vairs nazajuta. Varbēt tik nervi nu steidzeiga dorba vairs nagribāja klausēt.

Vajdzās kaidu laiceni padzārt bromu.

Jys pīzacālā nūzamožōja i laiski īnōcá ādamustobā, kur Marta pa parodumam izaturāja.

— Lobu reitu, krystamōt! — jys sveicyņōja vacū sīvītī. — Voi labi gulieji?

Marta uzmaneigi jū aplyukōja. Jōs pieteitōjam skotam napalyka apslāpti drusku patymsī rindži zam Urbana acim i ōrsta izklaideigō, nanūteiktō izatureišona.

Atjāmusá sveicīni, jei apzavaicōja, voi Urbans grybūt kū āšt.

Ōrsts gurdi nūvylka ar rūku par seji.

— Nā, paļdis, lai palīk! — jys atbīldāja. — Maņ brīsmēigi slōpst. Voi tāv b̄ytu kafeja voi čajs?

Marta pasnīdzá praseitū i otkon paslapyn sōka pietāt krysdālu. Jai otkon nōcās atzeit, ka ar krysdālu nav kaut kas kōrteibā.

— Kas tāv ir, Artur? — jai nanūzacitā navaicōjusá, kod Urbans, izdzierš vairōkys tasis kafejis, pīzacālá nu golda, lai ītu iz sovu dorba ustobu, — kas tāv ir? Voi tāv zynoms, ka tu vairs nīmoz naizaskoti pec vasala cylvāka? Tai viņ likās, ka tāv b̄ytu kaidys ryupis, kaidys bādys.

Urbans pīspīstī pazasmāja i nu jauna apsāda pi golda.

— Krystamōt, asmu vasals, — jys atbīldāja. — Tu sadūmoj vysaidys dryumys lītyš. Maņ nīkas nakaiť.

Marta nūlyka adieklī i, raudzeidamīs Urbanam taišni acīs, turpynōja:

— Tu naapmōneisi maná, vaca cylvāka, Artur. Tevi kas nūspīž, puis. Tū tāv pascās kotrys, pazaverūt tovā sejī. Lyudzu, soki maņ taisneibu! Voi tá b̄ytu vaineiga Helena? Ka nu tai, to vād jū šurpu mōjōš. Gon as pazaryupeišu, lai jei tāv b̄ytu gūdeiga sīva. Nadūmoj, ka as naprūtu apzaiť ar taidom izsmalcynōtom dāmom.

Urbans breinōdamīs vārās Martā.

— Helena, tu soki, — jys dūmeigi atkōrtōja. Maņ likās, ka nu tō nīkas naiznōkš. Taisneibu sokūt, pādejā laikā asmu nu jōš stypri atsavešynōjš. Vakardīn, sazateikūt ar jū, as tū stypri izjutu. M̄ysu storpā, likās, vairs nav nīkō kūpeja.

Tagad beja pīnōkusá Martys kōrta breinōtis. Jei naticēigi raudzājās krysdālā i nīkō nasaprota. Jei nūdūmōja beidzūt, ka Urbans maloļ.

— Attur, tu naasi vairs bārns, — jei apvainōta īzarunōja, — tu esi pīaudzš cylvāks. Kō pec tāv jōsliep patiseiba? Voi tys b̄ytu kaidš grāks, ka esi stypri īzamīļōjš Helenā? Nu da, atsazeišu, ka jei maņ nīcik napateik, — Marta oťri pībylda, — a tu taču nadreiksti šymā

gadījumā riekinātīs ar mani, vacu cylvāku. Muns myužš nūdzeivōts. As tāv vāļraiz tōpec soku, ka tu miļoj šū Helenu, to byldynoj jū i vād sovā sātā!

Urbans nikō nasaprota. Cik jūceigs nu beja klivš pasaulš! Marta naīrādž Helenys i tūmār vielejš, lai tei nōktu par mōjismōti.

— Helenys jaunkundzá sūlājās maņ šudiņ pīzvanāt, jei gribāja, lai as jū apcīmōtu, — jys beidzūt sacāja, — nazynu tik, voi iť, voi naiť.

Marta sarautom uzacim turpynōja vārtīs krysdālā.

Nu patiši ar Arturu nav kas kōrteibā — jys vairs lāgā nagryb apcīmōť Helenu? Desmiti i otkon desmiti — naprecātu veirīšu palāktu nu laimis, dzierzūt jōs aicynōjumu, a Arturs gudri sprīdelej i nadora nikō.

— Puiš, voi tu pādejā laikā naasi ipazaziņš ar kaidu cytu sīvīti, kas tāv pateik? — jei naatsalaidā.

— Ar kaidu cytu sīvīti? — Urbans greizi pasmaidāja. — Nu, tu jau zyni, ka muni pacienti lelōkū tīsu komplektejš nu sīvītom. Tōs nōk i iť, nōk i iť.

Melodisks telefona zvons Urbana dorba ustobā pōrtraucá jūs sarunu.

Ar sovīm godīm naparostu veiklumu vacō Marta izasteidzá nu ādamustobys i pajāmā klausuli.

— Jā, šeit ōrsta Urbana dzeivūklis, — Urbans dzierdāja jū apstyprynojam savīnōjuma pareizeibu. — Voi dreikstu zynōť, kas runoj? Ak, Zeļča jaunkundzá! Ļūti prīcojūs! Jā, prūtams, Arturs ir mōjōs, kur cytur lai jys palik. Nā, nā Zeļča jaunkundzá, jiuš moldotās: jys nav ni aizjymts, ni kur gryb iziť. Jā, prūtams, as tivleit jū pasaukšu.

Marta nūslāpá klausuli sovā prīškautā i, klusynōtā bolsā pasaukusá Urbanu, pamōcāja tū:

— Esi laipnys pret jū! Sīvītom napateik, ka jōm lik lyugtīs.

Urbans nagribeigi pajāmá telefona klausuli. Jys mozlīt pukōjās, ka Marta jaucās jō dareišonōs, a lobōt vairs nikō navarāja. Jys pīkryta vysam, kū Helena ni gribāja, i apzasūlāja jū apcīmōt sešūs vokorā.

Dzieržūt nūrunu, Marta pīkreitūši pamōja ar golvu.

— Tai ir labi, — jei sacāja, — tai ir labi! Ka būsit vīnatnī, napalaid izdeveibys i byldynoj jū! Gona, gona tāv staigōt vacpuišūs! A as ar Helenu prasšu sadzeivōt, lai cik lapna i napīītama jei ni bētu!

I otkon beja tai kai pyrms dažim mienešim. Celā Urbans beja nūpiercš sorkonys rūzis, i tagad tōs, nūvītōtys lelā kristala vāzī, stypri smaržōja, pīpīldeidamys ustobu ar maigu aromu. Helena, gierbusās vīnā nu sovom lobōkom kleitom i turūt rūkā trauslu smolka porcelana tasi, lānim guļdzim dzārā kafeji. Intimys vakarinis beja beigušōs. Izalyudzš atļōvi, Urbans aizdadzynōja papiroso i ar lobsajiutu raudzājās nomamōtī. Nalōgīs gora stōvūklis, kas beja mūciejš jū vysu pādejū laiku, škita zudš. Urbans napīmināja, kod jys bētu jutīs tik labi kai tagad. Bez šaubom, tys beja Helenys nūpalns, i jys juta pret skaistū nomamōti lelu pateiceibu.

— Paspielejit maņ kū, Helena! — jys lyudzā. — Maņ tai pateik klauseitīs jiusu izpīļdiejumā.

Helena laipni pamōvā ar golvu i gōja pi klavīrom. Urbans, nanūlaižūt skota nu jōs vyngrō i slaidō stōva, kluseibā sāv vaicōja, kū eisti beja dūmōjusā Helena, aicynojūt jū pi sevā. Pa vakareņu laiku jī beja trīkuši par nanūzeimeigom i nasvareigom lītom.

— Kū lai as spieleju, Artur? — Helena, atsasās dama i jymdama nūts, vaicōja.

— Ak, tys nav svareigi, — Urbans atsacāja, — maņ pateik vyss, kū jiuš spielejot.

Helena iz lobu laimi izvyška kaidu nūšu kladi. Ari šūražis jai pazagādāja Grigs. Breidi pōrdūmōjusá i izmatusá Urbanam vaicōtōju skotu, jei sōka spielāť slavenū „As mīļoju tevi”.

I skanis, i izpiļdiejums, i poša izpiļdeitōja — vyss Urbana apzinī, klausūtīs meistareigū Helenys spēli, apzavinōja vīnā kairā i kaislā mīlesteibys himnā.

Jys napačīteigi sakustāja. „Kas zyna, varbūt krystamōtái taisneiba?” jys sáv kluseibā sacāja. „Kō ta as eistyn gaidu? Dīna aizīt pakaļ dīnai, mieness — mienesam. Voi as dzeivōšu myužeigi, ka nazavieleju meklāť sáv dzeivis leidzgatneicys?

Muzyka apklusā. Helena pazagrīzā pret ōrstu i, satykusā jō skotu, vaicōja:

— Artur, kō pec jiuš nūpierkot Annys gleznu?

Vaicōjums nōcā tik pieški i nagaideiti, ka Urbans sōkumā pať nazynōja, kū atbiļdāť.

— Kō pec as nūpierku Annys gleznu? — jys mulsi atkōrtōja, — Kō pec? Nu vīnkōrši tō pec, ka glezna maņ patyka. Caunei šūražis izadevš eists šedevrs, tō pec as tū izagōdōju.

— As na mozōk breinejūs ari par Cauni, — Helena dzastri turpynōja, — kai jam īnōcā prōtā gleznōť Annu. Maitīť var dīzkū izadūmōť, kod dabōš par tū zynōť.

— Voi Anna patiši tik aizsprīdumaina? — Urbans naticēigi atvaicōja, — atsazeišu, ka as givu pavysam cytu īspaidu.

Breidi vaļdāja klusums. Helena nazasteidzā atbiļdāť. Beja nūmonoms, ka Urbana pretvaicōjums jai pavysam napatyka.

— Da i nā, — jei beidzūt atbiļdāja. — Ir lītys, kū Anna neist ar vysu sovu jaunōs dvāselis spēku, i tei ir piļsātys izlaideiba i valeiba. Varbūt jei dūmōš, ka bīt par modeli, bīt izgleznōtai ir vīns nu šīm piļsātys natykumim. Lauku ļaudīm šauri īskoti, i Anna kai taida, prūtama līta, nav bez sovīm tryukumim.

Urbans klusāja. Jys dūmōja, ka Helena vīneigi greizsirdeibys pec ceņšās nūmalnōt jō acīs sovu pušmōsu. Tys darāja jam zynomu prīku. Helena tai tod nabeja vīnaldzeiga pret jū, i jys īgōdōja krystamōtis šūreita padūmu.

— Spielejit viņ, Helena! — jys lyudzā. — Maņ pateik tai sādāt i klausātis jiusūs.

Bet Helena, lykōs, nabeja lobā ūmā. Ar lobū rūku izsytusā dažus akordus, jei ar kreisū ōtri aizciertā klavīru vōku i otkon pazagrīzā pret Urbanu.

— Šudiņ maņ nazagryb, — jei sacāja atsavainōdama, — lyudzu, pīdūdit!

Jī sazatyka skotim. Jaunōs sīvītis acš bikli spulgōja. Urbans pīzacālā i, pīgōjš pi Helenys, pajāmā jōs rūku sovejā. Jys niu beja apzajiemš sekōt Martys padūmam. Sovaidi beja tys, ka šymā izškireigā breidi jam beja piļneigi vīnolga, kū jam atbiļdās Helena. Jys gribāja pōrzalīcynōt par Helenys jiu tom vairōk aiz ziņkōreibys nakai aiz vajdzeibys. Par tū gon tys mozlīt kaunējēs, tūmār grūzāt sovu nūdūmu nagribāja.

— Helena! — jys čyukstāja, nūzalīkdams i apkampdams jaunū sīvīti, — Helena, maņ jiusim kas sokoms.

Jaunō sīvītā naizdarāja nikaidys kusteibys, lai atsabreivōtu. Plaši atvārtom acim, vaicōtōju skotu jei gaidāja, kū Urbans sacās jai tōļōk.

— As mīļoju jiusus, — Urbans malōja, — as mīļoju jiusus.

Helena uzvarūši pasmaidāja i pīzakļōvā Urbanam. Sovys obys rūkys jei apveja jam ap koklu.

— Kū lai as atbiļžu? — jei laimeigi čyukstāja. — Tu zyni munu atbiļdi. — Voi tu nadzierdieji, kū as spielieju ?

Urbans meklāja jōs lyupu. Tōs beja tyvu, pavysam tyvu, pušatvārtys i sōrtys tōs gaidāja jō skūpsta.

„Leljš Dšvs, kš pec as tš doru ?” Urbanam pazibšja ōtra dšma. „Voi moz as tš grybu? Asmu pšdejšs nalšts!” – bet Helena naļšvš jam atsajšgt. Všļ mirklis, i jšs lyupys sazavšnšja kaislš skšpstš.

Pršksustobš pieški gršzeigi i skali izaskanšja zvons.

– As naišu! – Helena čyukstšja, – as naišu! Maņ nivšna navajaga, atskaitšt tevi, Artur!

Bet zvons turpynšja skanšt – gršzeigi, osi i pavšlšši, i Helena nagribeigi gšja, lai atvšrtu: nabeja jau nšzeimis slšptis, lšgšs labi varšja saskatšt gaismu.

Urbans turpretim pršcšjšs par nagaideitš trauciejumu. Jys nu sirdš vielšjšs, ka nagaideitis apmeklštšjs bštu Rolands Viļņš. Jys nšžšlšja sovu reiceibu pret Helenu i ceršja, ka kaida cšmenš izarassšona paleidzšs jam izbeigt šš muļkeigš spieleišonšs ar Helenu.

„Asmu nalšts!” jys všļraiz sšv sacšja.

Pec breiža Helena švšdš cšmeni ustobš. Tys beja slaiks i pavacs kungs, kurš Urbans atminšja sovys pacientis Tšmpera kundzis veiru. Šraudziejš ōrstu, pšdejšs pršceigi pasmaidšja i snšdzš Urbanam ršku.

– Doktora kungs, tei ir laimš, ka maņ beidzšt izadšvš jšusus satikt. Naz parkš tš telefons vairs nazadorbšja, i maņ beja lelys pyulis jšusus atršst. Munu sšvu pyrms stuņdis pšmeklšja kaida sovida truluma lškmš. As lšti lyudzu jšusus, doktora kungs, pazasteigsim! Cerieju, ka jiuš varšsit jai paleidzšt. Auto mšsus gaida pi durovom.

Urbans nikš naatbiļdšja. Pšri iztrauktš Tšmpera placam jys iz klavšrom storp nššu kladšm šraudzšja nalelu, kai pasš vai kaidai aplšceibai dšmštu Annys fotografeji. Mozs kartona gabalensš ar naatvairamu spšku vylka Urbanu pi sevš.

– Tei ir Anna, Helena? – jys izklaideigi vaicšja, nimos nazaklauseidams Tšmpera runš, – voi nš?

Naida dzierkstš īzalīsmōja Helenys gaišijōs acīs. Jōs seja pieški klīva nagleita i vaca.

— Prūtams, Urbana kungs, — jei dzestri atbīldāja, — prūtams.

Urbans breidi stōvāja gluži bez dūmom. Tod, pīkreitūši pamōvš ar golvu iz Timpera pusi, jys, lyudzūši smaidūt, tyvōjās Helenai.

— Paļdis par skaistu vokoru! — jys aizsmacš sacāja, — paļdis!

Jaunō sīvītá otkon beja atgīvusá pašsazavaļdeīšonys skaistumu i mīru, bet jōs bolss tūmār skanāja solti i attureigi.

— Nav parkū, Urbana kungs, nav parkū, — jei sacāja.

Daži minoti vālōk Urbans Timpera vadeitā mašinī traucās pa gaišom Reigys ilom, a stuņdi vālōk, sniedzš nagaideiti saslymušai pacientái vajdzeigū paleidzeibu, Urbans īzagrīzá kaidā puču veikalā i lyka nūsyutāt Helenai vasalu kliēpi rūžu, šūražiz tōs beja boltys. Pōrnōcš sātā, Urbans pīrakstāja Helenai eisu atsavadeīšonys i atsavainōšonys viestuli, kurā sovu nūsūdomū reiceibu jys izskaidrōja ar nūpītnu nervu slīmeibu. Tū padariejš, Urbans, truls i vīnaldzeigs pret vysu nūtykušū, gōja gulātu.

7

Caune turāja sovu sūliejumu. Nedeli vālōk pec apraksteitīm nūtykumim Urbana dzeivūklī atskanāja zvons, i Martai par lelu pōrsteigumu, kas vāļ nikō nazynōja par krysdāla pierkumu, divi drukni ekspreši īnásá ustobā gleznu, kam iz pādīm sekōja patš Caune.

Laimeigā kōrtā Urbans tūlaik beja sātā. Pazateicš eksprešim i īdevš tīm bogoteigu dzaramnaudu, jys aicynōja gleznōtōji pi sevā dorba ustobā i, samoksōjš tam sovu porōdu, pīdōvōja glōzi veina. Caune naatsasacāja. Parunōjuši gon par šū, gon par tū, jī iz breidi apklusā, tod Caune pieški Urbanam par lelu pōrsteigumu paziņōja:

— A voi zynit, as beju Latgolā pi Annys Zeļča jaunkundzis i pōrzalicyņōju, ka jai nikas nav preteim, ka tykusá izgleznōta.

Kai narádzātā breinumā Urbans māmi vārās gleznōtōjī i nikō nascāja.

— Zynit, Helenys jaunkundzá ar sovīm vōrdim mani padarāja dūmeigu, — Caune turpynōja. — Valns lai sazyna, kaidi tykumi i lykumi volda Latgolā, — as sprīžu, — varbūt vālōk nōksīs pīdzeivōt napatikšonys. As tō pec nūliemu personeigi apmeklāt Zeļča jaunkundzi i izalyugt jōs akceptu sovai reiceibai, tai sacāt, jau post factum. Ai, šys ceļōjums beja vīns famozs pīredziejumu savirkniejums, Urbana kungs, i patīši as nikod tō nanūžālōšu. As gīvu milzumu jaunu īspaidu.

— Pastōstit, — Urbans, mozlīt atsajiedzš, lyudzá, — pastōstit, kai jiusim gōja!

Caune plaši pasmaidāja. Beja radzams, ka vysa šei lita jam patyka.

— Nu da, pōrs ņaizis as aiz Aivīkstis asu bejš — tai sacāt, garum braucūt. Maņ patyka i Latgolys kolni, i Latgolys azari, i Latgolys bazneicys, vōrdu sokūt, vyss, kas interesāja mani kai ainovu gleznōtōju. Taču atsazeišu, ka leidzšinejūs ceļōjumūs as napīgrīžu nikaidys viereibys Latgolys ļaudim, šūņaiz maņ vajdzāja taišni tū darāt. Bet klausotās tōļōk! — i, patš teiksmynōdamīs par sovu stōstu, Caune pōrs guļdzūs izdzārā lelū glōzi veina.

— As ībrauču zynomā stacejī agrī nu reita. Nu, tī nabeja nikō seviška: sazamīgōjš prišknīks, sazamīgōjuši pōrejī stacejis darbinīki i sazamīgōjuši pasažiri. Kur tik na pazaraugi, vysur klajumi, pūri i nabadzeiba. Celi slykti, ni viestš nu Latgolys skaistuma — nav nikur ni azaru, ni kolnu, ni bazneicu, cylvāki likās īgni i naruneigi. Nikō navarāja darāt — izprašņōju kaidam večam ceļu iz vīnsātu, kur dzeivōja Zeļča jaunkundzá, i devūs celā. Sōkumā nikō īvārojama nabeja — pūri, dyukšņōji, nabadzeigys mōjenis i rati

preteimnōcieji. Bet īt beja tōli; jiusim i jausmys nav, Urbana kungs, kaidā koktā dzeivoj itei Zeļča jaunkundzá. Taču kū tōļok gōju, tū klīva cīšamōk. Nu īsōkuma pazarōdāja līknis, pec tam kolni, i vysbeidzūt nazkur pi apvōršnā pazībāja ari azars. As nūsūļoju bez moz divdesmit kilometru, koleidz beidzūt sáv par lelu prīcu īraudzieju kaidu sātu, kur, kai maņ paskaidrōja vīns preteimnōciejs, dzeivojūt Zeļča jaunkundzá.

— Tjā. Nikō īviereibys cīneiga tī jau nabeja. I Vidzemī, i Kurzemī, atsaļaušu apgolvōt, ir lelōkys i bogotōkys saimisteibys, i tūmār šai Zeļčovai — tai sauc Helenys jaunkundzis īpašumu, — beja kas sovdabeigs naporosts i maņ kai gleznōtōjam saistūšs.

Caune iz mirkli apklusā. Urbans nervozejūt pīpīldāja nu jauna jō glōzi. — Da, — Caune dūmeigi turpynōja, — Latgolai i latgalīšim pīmīt nazkaidis sovdabeigums — vysmoz mýsu, piļsātņiku, acīs. Maņ tū gryuši raksturōt, gryuši defināt. Varbýt šys sovdabeigums meklejams apstōklī, ka latgalīši ir ļūti ticeiga tauta, varbýt apstōklī, ka dzeivā tī samārā gryutōka, i, vysbeidzūt, varbýt apstōklī, ka doba tī nasaleidzinojami krōšņōka nakai pi mýsu Vidzemī voi Kurzemī. Tō nu gon navar nūligt. Latgolys doba vyscauri ir mozu kontrastu doba. Raugi — tī līknā, tī kolns, tī izstrōdōta araminā, tī nu laika gola cylvāku rūku naskorts kryumōjs, i tai tī vysur.

— Zynit, mani pōrsteidzá ari poši latgalīši! Voi varit atmināt, kū as Zeļčovā satyku kai pyrmū cylvāku? — pošu Annys jaunkundzi. Skali smejūtis i sunā prīceigys rīšonys pavadeita, jei vylka aiz povodys slaidu, spieceigu i ļūti trameigu kumeli. Skaistīs lūps beja gryuši voldoms: jys slājās pakalķōjōs, sprauslōja i pyulājās atsasvabynōt nu povodys.

— Ai, cik moziņka i navareiga saleidzynōjumā ar jū rōdājās maņ Annys jaunkundzá! Maņ lykōs, ka paīš vāļ vīns mirklis i kumelš sovā trauksmī sameidās mozū saimineicu i aizauliekšōs, kur gribās. Nav nūlidzams, ka Annys jaunkundzá ir ļūti spieceiga, nazaraugūt iz

sovu trauslū stōvu. Jōs rūkōs slāpās breinum lels spāks. Skali smīdamīs, bez mozōkom baiļom pret dzeivīnīka trokuleibom jei gōja i gōja iz prīšku, i spieceigijam kumelām, kod povoda izastipá taisna kai steiga, tūmār vajdzāja jai sekōt.

— Jei izražai mani pazyna, — Caune turpynōja, — i nimoz naizalyka izabreinōjusá, ka i beja pōrsteigta, to leliski prota tū nūslāpt. Jei vīnkōrši snādzá maņ sovu mozū, styprū rūku i vīsmīleigi aicynōja ustobā.

— Tik mozlit pagaidit, cikom as savaļdeišu Karimu, — jei pībylda, smīdamīs par kumelá evergeleibom, — nīkeigs i styurgalveigs taipať kai mōtá, nagryb i nagryb pazastaigōt, a dreīž bīš jōit ganeibōs. Cik nu tōli pavasarš.

— Lela, vaca, ar ciervi viņ taiseita dzeivojamō mōja pateikami smaržōja pec līnsākļom i kvāpynōtom čārmyuškom. Celā maņ pazagadāja vacō Zeļčovys kolpyuná, tei ivádá mani Annys jaunkundzis dorba ustobā. As redzieju pi sīnys pōrs krucifiksus, pakōrtys krellis i kaidā plauktā vairōkys grōmotys, iz lūgim zīdāja pučis, greida beja sagta skaisti musturōtim celenim. As nūzagierbu i pacīteigi gaidieju Annys jaunkundzi atsagrīžom. Jei dreīži nōcá, nasdama leidza brūkastš. Ādūt as jai pastōstieju, deļkō eisti beju īzaradš.

— Ai, cik skali i sirsneigi jei smājās, dzieržūt mani! Pec tam jei pajāmá munu rūku, mīly i sylti pazateicá maņ partū, ka beju īzadūmōjš jū izgļeznōt. Prūtams, maņ beja leidza vairōkys gļeznys fotografejis. Jei nabeidzá tōs vysys apbreinōt i vysys paturāja. Lykōs, jei beja ļūti īprīcynōta, dabōjusá zynōt, ka jiuš nūpierkot munu gļeznu.

— Urbana kungs ir ļūti solids i mīls cylvāks. Da, doktora kungs, tai jei jiusus burtiski raksturōja.

— Kod vyss, kas nūspīdá munu sirdi, beja izrunōts i nūkōrtōts, jei pastōvāja iz tū, lai as palīkūt Zeļčovā vysmoz divi dīnys.

— Ka jiuš naklausāsiti mani i gribāsiti iņ prūjom, as izreideišu jiusim suņus, — jei maņ škeļmeigi draudāja. — A suni maņ nykni.

— Kū darāt? Maņ vajdzāja paklausāt. Golu golā maná Reigā nivīns nagaidāja. As palyku i ļūti prīcojūs partū tagad. Kai sacieju, maņ izadává giuņ milzumu jaunu īspaidu. Muna zeimiejumu mapá tagad ir gluži pylna ar uzmatumim i skičom.

Urbanu tūmār nainteresāja Caunis uzmatumi, jys lyudzá gleznōtōji pastōstāt kū tyvōk par Annu.

— Jei ir taida poša kai vysi latgališi i tō pec mýsu acīs mozlīt sovdabeiga, mozlīt naporosta i ļūti interesanta. Taču na kai mōkslinīks viņ as jiusmōju par jūs ōrejōm, atļāunit tai izasacāt, īpašibom. As mōciejūs labi pazeiņ jōs krītnō rakstura tykumus, i as grybātu sacāt, ka šymā zinī Annys jaunkundzá ir apbreinōšonys vārťš. As pazateicu gadiejumam, kas ļōvá maņ ar jū īpazazeiņ.

Urbans volgu skotu raudzājās sovā cīmenī. Jys turāja gleznōtōju par krītnu cylvāku, a tagad, dzierzūt Cauni tik atklōti i vaļsirdeigi slavejom Annu, stypri nūžālōja, ka nabeja variejš sazadraudzāt ar jū tyvōk.

— Turpynojit, lyudzu! — jys otkon sacāja.

— Nu da. — Caune stōstāja tōļōk, — Annys jaunkundzá patīši ir apbreinōšonys vārťš. Šymā mozijā jaunovā sliepās lela i gareigi bogota cylvāka dvāselá. Īzadūmojit viņ! Pec sova tāva nōvis jei i Helenys jaunkundzá, obys palykušys bōrinis. Helenys jaunkundzis mōtá bejusá saimnīceibys īpašneica i vysu montōjumu atstōjusá sovai maitai. Tai nu tod iznōcš, ka Annys jaunkundzái napīderiejš nikas. Varbūt jiuš dūmojit, ka jei izmysusá, žālōjusās par sovu liktini? Nīmoz nā. Helenai paticš dzeivōť piļsātā. Jei gribiejusá izagleitōť tōļōk i Anna pa lelōkai dalái aiz teirys mīlesteibys pret pušmōsu apzajāmusá na tikai vadāt i apstrōdōť saimnīceibu, a i moksōť ļūti lelu summu Helenai, lai tei varātu turpynōť studejis.

— Nūleigtō moksa bejusá ļūti lela i krītni pōrsnāgusá saimnīceibys vierteibu, bet Anna gūdam piļdiejusá i tagad pyldūt sovu nūrunu. Kotru mienesi Anna syutūt Helenai zynomu naudys summu, i tys jai b̄šūt jōdora vāļ divi godi, tod saimnīceiba pōrīšūt jōs piļneigā īpašumā. Nu, tá maņ vāļ kas jōsoka, kas izskaidroj Annys jaunkundzis reiceibu. Taipaļ kai daudzi latgalīši jei kaisli mīļoj zāmi, mīļoj leidz smīkleigumam, leidz dīvynōšonai, tō pec jei i b̄š izalaidusá tik naizdeveigā dariejumā ar pušmōsu. Aiz divom mīlesteibom — aiz mīlesteibys pret pušmōsu i aiz mīlesteibys pret Zeļčovys zāmi — Annys jaunkundzá nu jau vairōk kai trejs godi smogi strōdoj, smogi pyulejās tymā laikā, kod cytys jaunovys jōs vacuumā nūzadūd voi nu studejom, voi veira mekleišonai, voi slynkumam.

„Pa vysu laiku, koleidz as vodu Zeļčovu, as tik tod atsapyušu, kod sabeju Reigā divys nedelis,” jei maņ atsazyna pādejā vokorā, vysu cytu laiku as strōdōju, strōdōju i strōdōju. Zámá navar izdūt tik daudz, cik maņ jōsyuta Helenai, i as seņ b̄ytu krytusá cauri, ka naizadūmōtu pīzagrizt zyrgu audzeišonai. Jōzasmiej, bet tik rikšōtōji mani izglōbá nu galeiga bankrota. Labi vāļ, ka zyrgi maņ ļūti pateik.” Ai Urbana kungs, jiusim vajdzāja rādžat, kai Annys jaunkundzá prūt braukt ar sovim kumelim! Vieja otrumā jei mani aizvzyznōja iz staceji, — Caune nūbeidzá navyltōtā sajiusmā.

— Bet Annys jaunkundzá, ka jai vajdzāja paleiga, varāja izīt pi veira, — Urbans ryugti izamināja, — jei tok sazadarynōjusá. Kō pec jei kavejās ar kōzom?

Caune līksmi izasmāja.

— Nu, Annys jaunkundzá par kōzom nimoz nadūmoj. Jei jau seņ atsaciejusá tam jauneklām, kas tīkōjš pec jōs rūkys i sirdš. Nasaprotu, deļkō Helenys jaunkundzá ceņtās m̄sim vysim īstōstāt, ka jōs pušmōsai kōzys tikpaļ kai nūlyktys. Nā, nā, Annys jaunkundzis sirdš vāļ breiva. Jei mīļoj sovu dzimtini, sovus zyrgus,

sovu breiveibu, a vysvairōk sovu zāmi. Tū, kai jau sacieju, jei taišni dīvynoj kai pogōns i īzadūmojit, paṭ beistās nu tōs. Maṇ likās, ka Helenys jaunkundzā sovys montkōreibys deļ nu gon vairs navar cerāṭ iz sovys mōsys mīlesteibu. Naaizmierstit, ka, nūslādzūt sovu famozū dariejumu ar Helenu, Anna tūlaik beja vāļ bārns i nikō daudz nazynōja nu naudys lītom, kū m̄ysu daiļō pazinā tūmār nazakautrāja izmontōṭ.

Urbans nadzierdāja volūdeigō Caunis pādejūs teikumu. Jys beja īvārōjš tik vīnu — Anna beja atsaciejusā sovam sadarynōtam, Anna beja breiva, i pieški Urbanam lykōs, ka vyss tys smogums, kuru jys kai naradzamu nostu sajuta pādejūs trejs mienešus iz sovim placim, it kai iznyktu i pazustu. Naz deļkō Urbanam tagad gribājās smītīs, prīcōtīs i liksmōtīs, Tai viņ škita, ka tymsijā dorba ustobā, kur jī sādāja obi ar Cauni, pieški īplyustu vasala gaismys jyura. Cik jauks i krītnys cylvāks beja šys Caune! I Urbans otkon nūžālōja, ka nabeja īpazaziņš ar jū tyvōk.

— As patiši pavadieju Zeļčovā divys naaizmierstamys dīnys, — gleznōtōjš trīcā tōļōk. — Annys jaunkundzā beja ļūti gūdeiga nomamōtā. As jutūs napīspīsts kai mōjōs. Īzadūmojit, as paṭ īzamōcieju mozlīt jōṭ. Annys jaunkundzā lyka maṇ apsodlōṭ rōmu, mīreigu kāvi. Žāl, žāl, ka napalyku ilgōk Latgolā, kur daudz dobys skaistuma i kur cylvāki daudzējaidā zinī leidzeigi Annys jaunkundzāi, kurys kryutīs pukšṭ jauna, krītna sirdš. As nūliemu, ka vosorā kotrā zinī vāļražiz braukšu iz Zeļčovu. Annys jaunkundzā mani aicynōja.

Ari šūražiz Urbans nikō nadzierdāja nu vysa tō, kū stōstāja Caune. Jys zynōja tik vīnu — Anna beja breiva, Anna nabeja nivīnam sūliejusās.

Izvadiejš runeigū Cauni, Urbans pīstyprynōja gleznu pi sīnys dorba ustobā i ilgi tymā raudzājās. Jam otkon nōcās atzeiṭ, ka Caune patiši šūražiz beja pōrspiejš sevi — kai dzeiva Anna stōvāja Urbana

prīškā, pylnu kryuti iēlpōdama vieja trauktū gaisu. Urbanu pōrjāmā kluss, voldūneigs priks.

— As mīļoju tevi, Anna! — jys klusi čyukstāja, raugūtīs gleznā, — as tevi mīļoju eisti i sirsneigi, mīļoju, kai tik veirītš var mīļot sīvīti! Tu esi muna i bysi muna, koleidz, nōvis bolsam sekojūt, mās napōrkōpsim dzeiveibys slīksni. As mīļoju tevi, Anna!

8

Bytu napatīss apgolvōjums, ka Urbans, cikom patš natyka skaidreibā ar sovom jjutom pret Annu, nabytu dūmōs sāv vaicōjš, voi jys tūmār namīļoj Helenys pušmōsu. Tū jys beja dariejš vairōkys řaizis, bet vysod jys sāv atbīldāja nūraidūši. Golu golā jys pazyna Annu ļūti pavierši. Jys beja redziejš i saticš Annu trejs řaizis, pi kam tik pādejū řaizi jys daudz-moz varāja pōrzalīcynōt par jaunovys rakstura kritnijōm īpašēibom. Voi ar tū pītyka, lai īmīļotu jaunovu? Tūřaiz Urbans dūmōja, ka nā.

Lai nu kai, bet jys vairs nabeja nikajds puika, kam pateik jaunovys nu pyrmō skota, bet pīdzeivōjš i daudz kū pīredziejš veirītš.

Ōtrōs īzamīļōšonys laiks deļ jō beja seņ pagōjš. Turklōt ari jīutas pret Helenu līdzā Urbanam lobōk saprastš sevi. Jys dūmōja, ka mīļoj Helenu tikpať stypri kai pyrms īpazazeišonys ar Annu, i tik pec tam, kod Helena apzineigi voi nā beja ļōvusās jō skūpstim, i glōstim, jys saprota, ka mīlys kaislā pret skaistū latgalīti zudusā. „Mani vysu laiku nūspīdā apzinā, ka Anna ir sazaradarynōjusā,” palicš vīns pec Caunis aizišonys, Urbans dūmōja, „as cīšu, gon naapzazynōdams sovu cīsšonu īmesli, tik aiz maļdeiga īskota, ka Anna vairs navar maņ pīderāt.”

Jys otkon izmátā skotu nūpierktījai gleznai.

— Anna, voi tu gribi mani mīļot? — jys klusi vaicōja. — Voi tu zyni, Anna, cik ļūti as ilgojūs tevā, cik ļūti tu esi maņ vajdzeiga?

Kluss klauviejīņš pi durovom iztraucāja Urbanu. Ustobā īnōcā vacō Marta, lai apskateitu pierkumu. Jei izŗaiz pazyna Annu.

— Bet tei jau tei poŗa jaunova, kas īmōcāja maņ jaunu musturu, — jei sajiusmynōta īzasaucā. — Nu gon, Artur, tu esi labi padariejŗ, ka nūpierki ŗu gleznu! Maņ patyka itei jaunova. Voi jei tāv kū roksta? Ŗaiz tu maņ sacieji, ka jei seņ aizbraukusā.

Urbanam vajdzāja atbīldāt nūraidūŗi.

— Nā, jei nav maņ rakstiejusā, — jys sacāja, — natykom tik tyvu īpazazynuŗi, lai apzamaineitu viestuļom. Voi tāv pateik glezna?

— Abet ļūti, Artur, — Marta dzeivi apstyprynōja. — Tu maņ padarieji lelu priku, tū nūpierkdams. As tagad vīnumār pīmineiŗu ŗu mīleigū jaunovu. Voi jei kod naviņ vāļ ībraukŗ Reigā?

Urbans nūskuma. Voi Anna kod naviņ ībraukŗ Reigā? Cik lobprōt i jys grybātu tū zynōt!

— Vaicoj kū vīglōku, krystamōt! — pīspīsti smaidūt, jys atbīldāja. — Jei dzeivoj tōli nu ŗajīnis — Latgolā i, cik zynu, na vysai cīnej mýsus — piŗsātys ļaudŗ.

— Tāv vajdzātu jai aizrakstāt, — Marta nōcā ar padūmu. — Redzeisi, ka jei tāv atbīldās. Pi ŗaizis pasveicynoj jū nu manā. As tāv nūadeiŗu cymdus nōkamai zīmai ar jōs musturu.

Tūnakŗ, beidzūt ticŗ skaidreibā ar sovom jiutom, Urbans ilgi navarāja aizmigt. Ŗaizjom jys jutōs prīceigs i laimeigs, tālōdams sāv dūmōs, ka varbýt i Anna jū mīļoj, ŗaizjom nūskumŗ i biedeigs, īgōdojūt, ka jaunova nabeja ļōvusās jō skūpstam.

„Sovaida, naizprūtama maitinā,” Urbanam otkon vajdzāja atzeiŗ. „Voi ŗaiz as prassu īkarōt jōs lapnū sirdi?”

Jys aizmyga tik iz reita pusi, cīŗi apzajymdams bez kaveiŗonōs īkōrtōt sāv atvalinōjumu iz daŗom dīnom, lai aizbrauktu iz Latgolu i izaskaidrōtu ar Annu.

„Lai nu kū jei maņ atbildātu, as tūmār b̄yšu jōs tyvumā i zynōšu, kū jei jiut pret mani,” jys dūmōja, šam breižam tys ir patš golvonīs.”

Nūsprīšt̄ ikōrtōt̄ sāv atvalinōjumu beja daudz v̄iglōk nakai tū panōkt̄. Urbanam nōcās sameklāt̄ sāv aizvītōtōju, i tys prasāja daudz pyuļu, daudz laika i daudz napatikšonu. Tik pīktā dīnā pec tam, kod Caune beja atnesš gleznu i pastōstiejš, ka Anna nūraidiejusá Kapača byldynōjumu, Urbans beidzūt ar atvīglōtu sirdi varāja pūstis ceļojumam iz Latgolu. Jys smaidāja bez kaida radzama pamata, stōvādams ryndā pec biletim i ar jaunīša narōtneibu cytim pa prīšku steidzās iz platformu, lai ījymtu vagonā lobōku vītu. Jys jutōs kai zāns, kas, laimeigi nūlicš eksamenus, vysā piļneibā gryb izmontōt̄ sovys breivdīnys.

Taču breižim jō sirdī īzazoga namīrs i šaubys. Da, beja skaisti iztālōt̄ sāv dūmōs, ka jys varās atvāsť iz Reigu Annu i stōdāt̄ tū paziņom prīškā kai sovu leigovu, bet voi tys kod naviņ nūtikš? Anna naizrōdāja pret jū mīlesteibys. Jei beja ļūti attureiga. Voi nav pōrdrūsi cerāt̄ iz pretmīlesteibu? Taisneiba, vīnu ņaizi bez kaida radzama īmešlá jei beja jū nūskūpstiejusá, a voi tys nūzeimōj kū nūpītnu? Ļūti īspiejams, ka Anna augstprōteigi i solti nūraidās jō byldynōjumu voi draiski i nycynūši īzasmīš.

Taču Urbans nimos nanūžālōja, ka beja devīs celā pi Annys. „Tagad as dabōšu zynōt̄ vysu patiseibu,” jys dūmōja, „beidzūt as rasšu sāv mīru vīnolga par kaidu cenu.”

Tai prōtojūt, cīnejūtīs ar šaubom i pazaļaunūt cereibom, Urbans gondreiž namanāja, ka viļcīnš ijūņōja Latgolā. Jys sōka ziņkōreigi raudzātīs caur lūgu, jys vāļ nikod nabeja braucš tōļok par Krustpīli, kas beja jau garum. I beja napateikami pōrsteigts: ni viestš nu izslaveitīm kolnōjim, ni viestš nu azarim, doba beja taida pošā kai Vidzemī. Zynomu starpeibu jys tūmār nūvārōja, i šei starpeiba narunōja par lobu latgališim — zámá tá beja izstrōdōta

navīzeigōk, kōrmi beja mozōki i nabadzeigōki, stacejōs iz peronim puļcājās daudz bārnu i pīaugušū, it kai tīm nabūtu kō darāt.

Kū vairōk viļcīnš tyvōjās Aizkolnu stacejai, kur jam vajdzāja izkōpt, tū Urbans kliva namīreigōks. Gaidamō sazatikšona ar Annu vairōk i vairōk īnásá namīra jō satrauktijā sirdī. Urbans voi symtū ņaizi sáv vaicōja, kai sajimš jū Anna, kai nūzaklausās jō byldynōjumu. Urbans pīspīdá sevi sadūmōt vōrdus, kaidus jys sacās Annai. Jys dūmōja, ka šī vōrdi skanās skaisti i pōrlīcynojuši.

Beja tai ap pušdīņu laiku, kod viļcīnš apzastōja Aizkolnu stacejī. Mirkli nūgaidiejš, tvaika kumelš traucās tōļōk, a Urbans, izgōjš stacejis telpai cauri i nūzagrīzš iz lelcelá, dávās iz prišku. Jys naveļtāja nikaidys viereibys dobys ainovom, kurys niu rádzāja pyrmū ņaizi myužā. Vysu jō byuti nūdarbynōja vīneigi Anna. Breižim jys korsti olka, lai garīs ceļš būtu nūīts i varātu satikt Annu, breižim jys ar nūlyuku palānynōja sūlus, lai tik attōlynōtu izaskaidrōšonys breidi. Divdesmit kilametrū garīs ceļš, kas beja jōveic, prasāja nu ōrsta daudz spēka i iztureibys napīrodušōm pi staigōšonys kōjom. Jys ōtri viņ pīkusa, i jam vajdzāja pōrs ņaizis atsapyust, cikom apvōršná molā naīraudzāja kaidus kōrmus, kuri, kai paskaidrōja kaidys preteimnōciejš ganenš, pīdarūt Zeļča jaunkundzái.

Beja jau stypri vāls, kod Urbams beidzūt sasnādzá sovu celá mierki. Sovā priškā jys rádzāja paprōvu, dīsgon labi īkūptu saimnīceibu ar vacom, stypri byuvātom ākom, kurys nu vysom pušom īžūgōja līpu i ūšu bierzš.

Namīrā pukstūšu sirdi Urbans nūzagrīzá pa šauru celeni, kas vādá taišni iz dzeivojamū mōji, i, pagōjš garum kļietái, nazinī apstōja. Vysur valdāja klusums i jō nivīns nazasteidzá sajimt. Nabeja radzami suni, par kurim beja stōstiejš Caune. „Varbūt Anna nimos nav sātā, varbūt kur izbraukusá,” Urbans nūdūmōja.

Jys tūmār maļdājās. Kaut kur dzeivojamā mōjī atsataisāja durovys, kaidš zams veirīša bolss sacāja nazkū nasaprūtamu i pieški ōrstš īraudzāja Annu. Jei beja gierbusās vīnkōršā kleitenī, lynu lakateni golvā. Kōjis jai beja ļautys mozūs zōbaceņūs.

— Urbana kungs! — jei izasaucā ar navyltōtu izbreinu, — Urbana kungs, nu gon tys pōrsteigums! Esit sirsneigi sveicynōts!

Nūgurs, svīdrainu pīri i sausu muti, Urbans namīreigi raudzājās jaunovā. Cik ļūti jei beja leidzeiga sovam attālam Caunis gleznā!

Anna izstīpā rūku i steidzās Urbanam preteim.

— Doktora kungs, — jei smaidāja, — parkū jiuš nīkō nasokot? Varbūt gribit maņ kū pōrmāst?

Urbans nūlyka zāmī nalelū čemodanu, kas beja jam leidza i kas stypri beja atstīpš jam rūkys, tod sovukōrt nadržusi tyvōjās maitināi, satyka jōs izabreinōjušu skotu i klusi sacāja:

— Anna, asmu mārōjš garu celā gobolu, lai pasaceitu, ka mīļoju jiusus, ka aiz mīlesteibys pret jiusim vysu šū laiku navarieju rast, sāv mīra, ka aiz mīlesteibys pret jiusim gondreiž naklivu nalītš, byldynōdams jiusu pušmōsu. Niu as asmu tā, lai jiusim vysu tū pasaceitu. As grybu jiusus vāst, leidza iz Reigu. Klivstit muna sīva, Anna!

Tū izsaciejš, Urbans apklusā. Cik ļūti šī vīnkōrši, bet patīsi vōrdi atsaškeira nu skaistijom frāzjom, kurys jys beja izdūmōjš vagonā i kurys gribāja pascāt Annai! Bet jys daudz par tū nabādōja. Golvonīs beja tys, lai Anna zynōtu jō jiuš, zynōtu jō nūdumus i tod atbildātu.

Jam vajdzāja ilgi gaidāt. Kaut gon valdāja jau krāsla, jys tūmār rādžāja, ka, dzierzūt jō vōrdus, Anna nūbōlāja, pīlyka rūku pi sirdš i tod pieški i nagaideiti īzasmāja. Šī jaunovys smīkly skanāja osi, grīzeigi i nycynūši.

— Par daudz gūda, Urbana kungs, — jei solti sacāja, — par daudz gūda vīnkōršai lauku jaunovai.

Urbans mulsi vārās Annā. Atbīldá, gaideita, kōrōta atbīldá tai tod skanāja nūraidūši. Jys sajuta styprys sōpis taišni sirdi, tod jam rōdājās, it kai aptymstu gaisma, ocu priškā aizvyrmōja nazkas malns i atbaidūšs, bet jys pōrvarāja sovu ocumirklá vōjumu.

„Tai tod vysys ilgys, vysys cereibys beja veļteigys,” jys dūmōja, „veļteigs beja tōlŷs ceļš. Maņ tá nikas nav doroms.”

Jys mulsi pasmaidāja, tod dzili pazalūcāja pret Annu i bez dūmom grīzās atpakaļ, nasdams sáv leidza sōpeigu vīntuleibys i līguma tukšumu.

9

Īt beja gryuši. Kōjis škita kūkainys, nadzeivys i nagribāja klausāt. A golvonis — ausis skanāja Annys nycynūši smīkly i osa, izsmejūša atbīldá. Tei lyka sōpāt sirdái, nūžalōt sevi i bezcereigi raudzātis nōkūtni.

— Deļkō maņ vajdzāja braukt? — Urbans truly sáv pōrmátá.

Jys beja pavysam pīkusš. Vysmilōk jys apsāstu iz kaida paugura celá molā i atpyutynōtu nūgurušūs lūcekļus, bet jys zynōja, ka pogolma vydā stōv Anna i nūzarauga iz jū ar izsmejūšu skotu. Tō pec vajdzāja īt, īt, izgaist nu jōs redzis aplūka. Da, vajdzāja īt, i Urbans, zamu nūlīktu golvu, nasdams rūkā leidza pajymtū čemodanu, svīdrōtu pīri i sōpōs tik kū manomi pukstūšu sirdi gōja lānim sūlim iz prišku. Jys izaskatāja nūžālojams, nūvōrdzš i navareigs.

Tai, gondreiž bez dūmom, tik kū apjāgdams, kū jys dora, Urbans nūgōja kaidu pušķilometri. Nalelŷs meženš, kū škārsōja ceļš, paslāpá jū nu Annys skota, i ōrstis atvīglōti nūzapyutá. Tagad beidzūt varāja kur atsasāst, sakōrtōt dūmys i mieginōt tik golā ar sovom jiuom.

Bet jys napagiva tō izdarāt. Ōtru sūļu trūksnis, kas atskanāja jam tīpaž aiz mugorys lyka Urbanam sazatoryukt i turpynōt sovu gōjīni. Nā, tagad jys nagribāja rādzāt nivīna cylvāka, nagribāja ni ar vīnu runōt, nagribāja nikam raudzātis acīs. Vysupyrmā kōrtā jōteik ar sevi golā.

Sūļu trūksnis ik breidi kliva skaļōks. Vairs nabeja nikaidu šaubu, ka kaidis gryb jū panōkt, i Urbans atsavārā atpakaļ. Jys gribāja vaicōt gōjiejam ceļu iz tyvōkū vīnsātu, bet īraudziejš tū, klusāja, partū ka steidzeigi sūli, kū jys dzierdāja sāv aiz mugorys, napīderāja nikam cytam kai Annai.

Jaunova lykōs ļūti uzbudynōta. Jōs malnyjōs acīs leidza osorom dzierkstāja namīra i šaubu sōpis, parosti bōlūs vaigus šūražiz rūtōja ōtrō skriejinā sōrtums.

Satykusá Urbana gurdū skotu, jei sōpeigi pasmaidāja i lyudzūši stīpá jam preteim rūkys.

— Artur, — jei klusi čyukstāja, — Artur, voi tu navari maņ pīdūt, voi tu navari mani saprast? As tik ļūti tevī mīloju.

Urbans klusāja. Voi Annys vōrdi nabeja izalikšona? Varbūt jei gribāja vāļ vairōk izsmīt, vāļ vairōk nūnycynōt, vāļ vairōk aizvainōt jū?

— Kō jiuš gribit nu maná, Annys jaunkundz? — jys beidzūt klusi i pōrmatūši vaicōja. — Voi lai otkon klivstu par muļki i najāgu, klauseidams sovys sirdš bolsam i jiusu vōrdim? Ar kū as izapeļnieju jiusu nycynōšonu? Naasmu nikō jiusim ļauna dariejš. Ļaunit maņ it sovu ceļu!

Anna nascāja ni vōrda. Osoru pylnom acim jei ūrbās ōrsta skotā. Urbans rādzāja, ka jōs lyupys nervozi treisāja, a vaigi otkon beja klivuši bōly.

Jei klusi atvylka elpu, skumi papuryņōja golvu, nūlicá tū, aizklōja seji rūkom i lienī grīzās mōjup, bet jei napagōja ni pōrs sūļu. Urbans rādzāja, ka jaunovys stōvs pieški sazaļūdžāja i bez

skanis nūkryta zámī, i tod Anna palyka nakusteigi guļom iz mitra i solta pavasara celá.

Urbans nikō, it nikō nasaprota. Vyss nūteikūšīs, kū jys pīrādžāja pādejā pušstuņdī, jam rōdājās nadabisks, nareals i naišpiejams.

„Varbūt as vīnkōrši mūrgoju” jys navīlus sáv vaicōja. Bet nā! Jō priškā naveikli savylktu kermenī gulāja Anna. Jei beja taidā stōvūkli, kurā ikvīns cylvāks jai paleidzātu. Tys beja jōdora i Urbanam, vairōk deļtō, ka jys beja ōrstš.

Naviereigi nūlicš celá molā sovu čemodanu, Urbans nūzalicá par jaunovu i pyulājās atgrīzīt tū pi samanīš, bet vyss beja veļteigi. Anna naizrōdāja nikaidys dzeiveibys zeimis. Urbans ōtri izaškeira. Jys pacálá jaunovu i, nazarauģūt iz sovu nūgurumu, násá tū iz sātu. Tai vajdzāja darāt, tys beja jōdora, i Urbans tū darāja. Par laimi jaunovys kermenš nabeja smogs, ceļš nabeja pōrōk tōls, i Urbans ar sovu nasamū dreīži sasnādzá Zeļčovys dzeivojamū mōji. Iz Urbana skaļū saucīni nu klietš izskrāja moza, vāļ dīsgon nīpra váceitá i rōdāja jam ceļu. Pōrs minoti vālōk Anna beja īnasta ustobā i nūguļdeita gultā.

— Kas jai kaiņ? — váceitá vaicōja, kas izarōdāja par Zeļčovys kolpyuni. — Vysu laiku jei beja piļneigi vasala.

Pavieliejš atnāšt solta iudiná, Urbans nūzaryupiejušu skotu nūzaraudzāja jaunovys nakusteigijā kermenī. Annys geibūnš, bez šaubom, beja vadams cīžā sakareibā ar jō nagaideitū izarasšonu.

Bet kas nu Annu beja tai satraucš, ka jai vajdzāja zaudāt samani? Taču ni jys patš i ni jō atbīldá — tō Urbans gon nagribāja pīlaist.

Kolpyuná dreīži viņ atsagrīzá ustobā ar iudini, i Urbans apslacynōja Annys deneņus. Kai nūpyuta izalauzá nu jaunovys kryuņš. Jei atvārā acš i mulsi raudzājās ōrstā. Lykōs, ka jei navar atgōdōt vysa nūtykušū.

— Zeļča jaunkundzá, kas jiusim ir? — Urbans vaicōja. — Ļaunit, as jiusus izmekleišu!

Anna nūraidūši papurnōja golvu. Jei pyulājās satikt Urbana skotu, a kod tys izadává, tod jei kauneigi nūlaidá acš.

— Nā, navajag, — jei vōrgi atbīldāja, — asmu jau vasala. Maņ nikas nakaiņ, maņ nikas nakaiņ.

Urbans dzilā leidzjiuteibā glōstāja jōs bryunūs motus.

— Zeļča jaunkundzá, kas jiusim kaiņ? Jiuš kas nūspīž? Voi jiusus b̄ytu tai satraukusá muna nagaideitō izarasšona i muns byldynōjums? Ka tai, to lyudzu pīdūšonu! As nikaidā zinī nagribieju jiusus apvainōt.

Anna klusāja, a jōs acīs otkon izadzierkstāja osoru spūžums. Strauju, nagaideitu kusteibu jei satvārā Urbana rūku i pīspīdá tū pi sovom lyupom.

— Lyudzu, lyudzu, maņ pīdūdit! As nikod tai nadareišu.

Urbans vōji pasmaidāja. Anna reikōjās i runōja kai mozs nūzakauniejš bārns. Ari tagad jys nikō navarāja saprast.

— Varbūt̄ b̄jš lobōk, ka as išu, — jys turpynōja. — Jiusim vajdzeigs mīrs. — Urbans juta, ka jaunovys piersti, kas turāja jō rūku, krampaini izacierš mīsā.

— Nā, nā! — jei kaisli izasaucá. — Nā, as nikur jiusu nalaisšu. Palīcit, lyudzu, palīcit kaut mozu, pavysam mozu breidi! Asmu tik moz jiusus redziejusá, — jei biedeigi i skumi pībylda kai kū nūžālojūt.

Urbans zynōja nu pīredziejumim, ka taidūs gadiejumūs bez ībyldumu jōklausa. Anna beja satraukta, ļūti satraukta.

— As palikšu, Anna, — jys pīkryta, — as palikšu, ka jiuš tū vielejitās.

— Paļdis, paļdis! — Anna gurdi i kauneigi smaidāja, atlaižūt jō rūku.

Urbans izmátá eisu skotu ustobai, kurá jys atsaroda i par kurū jam beja stōstiejš Caune. Ōrā jau stypri krāslōja, kolpyuná beja idadzynōjusá sváci, kura, blōvi myrgojūt, lyka susātivim vōji kustātis.

Urbans īgōdōja, ka vestis kabatā jys nosōja sáv leidza stypriu īmydzynōtōju leidzekli. Annai jōs tānejā stōvūklī tys stypri nūdereitu. Mirkli vylcynojūtis, jys izjámá zōlis — tōs beja nalelys boltys pūdzenis — i pīspīdá Annu vīnu nu tōm nūreit.

— Tys jiusim nakaitās, Zeļča jaunkundzá, — jys mīrynōja jaunovu, — jiuš jussitās spiergtōka i vasalōka. Ticit maņ kai ōrstam!

— Tai? Bet as asmu vasala!

Urbans klusāja. Jys pyulājās saprast Annu i navarāja. Kū eisti nūzeimōja jōs dīvainō reiceiba i tikpaļ dīvainī vōrdi?

Kai ōrstis jys beja pīmiersš sevi kai cylvāku. Jys napačiteigi gaidāja, cikom īzadorbōš zōlis. Ar vaicōtōju iztrauktu skotu Anna sekōja kotrai jō kusteibai. Beja radzams, ka jei kaisli vielejās nazkū sacāt i tūmār naīzadrūsynoļ.

— Jiuš jau nikur naīsit, Urbana kungs, — jei žieli vaicōja, — voi nā?

Urbans pīkreitūši pamōvá ar golvu. Annys skots beja klivš mīreigōks, jei otkon satvārā Urbana rūku i otkon pīzaskōrá pi tōs ar sovom lyupom.

— Pīdūdit, pīdūdit maņ! — jei lyudzá.

Tod zōlis gīva viersrūku par jaunovys satraukumu, jei gurdi pīvārā acš, vīgli nūzapyutá i tūmār naatlaidá Urbana rŭkys.

— Jiuš paliksit voi nā? — jei čyukstāja, laižūtis mīgā. — Jiuš paliksit, Urbana kungs? Naejmit nikur, nikur! Jiusim jōpalik!

Pōrs minoti vālōk Annys mīreigī elpys viļcīni līcynōja Urbanam, ka jaunova guļ cītā mīgā, ōrstis zynōja, ka jei gulās leidz vālam reitam.

Urbans ar gondariejuma sajiutu nūzapyutá. Anna gulāja, i tagad varāja padūmōt par sevi, ļauṭ sáv atsapyuṣt i mieginōt tikṭ ar sevi golā.

Voi ir kaida izeja nu tagadejō stōvūklā? Voi nabytu lobōk, ka jys, nanūgaidūt Annys pazamūsšonys, mekleitu sáv cytur nakts vītu i reit agri nu reita dūtūs atpakaļ iz Reigu? Voi Anna nabeja atbīldiejusá iz jō byldynōjumu? Voi jō palikšona tá Zeļčovā nav lika i navajdzeiga? I kas partū, ka Anna beja lyugusá jai pīdūt! Jei vīnkōrši paklausāja sovys sirdšapzinis bolsam lobōt, sovu nūsūdamū izatureišonu. Nu tō jau nikaidā zinī naizritāja, ka Anna jū mīļōtu, kas jam tik ļūti vajdzeigs, pec kō ilgojās vysa jō bytá i iz kū ņaiz bolstōs vysys jō cereibys.

Urbans izmátá pieteitōju skotu jō priškā guļūšai jaunovai. Kū sliep sevī boltō, bryunu motu aizānōtō pīrā? Kaidys dūmys, kaidys cereibys tymā mōjoj?

Kaidys ilgys pauž jōs trauksmainō, namīreigō sirdš? Kas lyka jai tik nakonsekventi reikōtīs, zeimojūtīs iz jū, Urbanu?

Sovaidis, naizprūtams radiejums, gondreiz vāļ bārns i tymā pošā laikā jau nūbrīdusá sīvītá ar sovom jīutom, ar sovu napastōveibu i sovim untumim. Cik moz jei atgōdynōja sovu skaistū pušmōsu Helenu, kurys vīnkōršū dobu varāja saprast paṭ škoļņiks!

Ustobā klusim, šliucūšim sūlim otkon inōcá Zeļčovys kolpyuná. Ar dziļu leidzjīuteibu jei apraudzāja sovu jaunū saimīneicu, tod nūzamīrynōjusá grīzās pi Urbana.

— Voi jiuṣ nagrybātu pi mýsu pōrnakšņōt? — jei vaicōja. — Sūplok ir vīna breiva ustoba — Annys jaunkundzis dorba ustoba — kuru jei aizvīnu nūdává sovu cīmeņu reiceibā. Tagad jau vāls, i nu celá jiuṣ bysit krītni nūguruši. As pagatavōšu jiusim vakarinis.

Urbans šaubeidamīs izlyukōja vacū sīvīti, kas stōvāja jō priškā.

— Nazynu, voi tys b̄ytu vajdzeigs, — jys beidz̄ūt, sac̄āja. — Najiutu vairs nikaida izsolkuma, bet kas zeimoj̄ās iz naktšm̄ojom, to d̄ūmoju, ka b̄ytu lob̄ok, jo t̄os pamekleitu kur cytur.

Kolpyuná nagribāja klauseitis j̄u iblydum̄ūs.

— Nā, nā, jiusim j̄opalik, — n̄uteicá, — jiusim j̄opalik! Annys jaunkundzá ļ̄uti ļ̄aun̄os̄is iz mani, ka ļ̄ovu jiusim aizit̄. Jei tok skr̄āja jiusim pakaļ. T̄o jei kotru ř̄aizi nadora vys.

Pec eisom p̄ord̄ūmom Urbans izaškeira palikt̄. „Ka tá b̄ytu kaidis pazeistams, to gon as varātu darāt̄ kai gribieju, a kur lai as ejmu — voi pi piļneigi svešim cylvākim?”

— Labi, as palikšu, — jys sac̄āja kolpyunái. — Lyudzu, tik daudz nazaryupejit par mani! Maņ p̄itiks ar vysv̄ink̄oršok̄u gultu i maizis gobolu pi p̄ina gl̄ozis.

Vac̄o kolpyuná d̄ūm̄oja cytaižok. Jei ivádá Urbanu lelā, p̄orspeilāti teirā ustobā. Mebeli gon beja v̄ink̄orši, bet ļ̄uti izadarāja sovā vītā. Plots divans, kas st̄ovāja v̄inā ustobys styurī, aicyn̄ot̄ aicyn̄oja Urbanu izastipt̄ iz to vysā augumā.

Pec vakariņom, kas beja ļ̄uti bogoteigys, Urbans, nazaraugūt iz samārā agrū laiku, dāvās pi m̄ira. Pec iedīnā nūgurums lyka otkon sevi manāt̄, i ōrst̄s, tik j̄o golva p̄izadyurá meikstijam spylvynam, nazaraugūt iz vysim aizvadeit̄os d̄inys p̄idzeiv̄ojumim, igryma dzilā atspierdzyn̄ot̄jā mīgā.

Reigā Urbans gulāja samārā moz. Taipať i Zeļčovā, svešā i napazeistamā vītā, sp̄acyn̄ot̄ojs mīgs atst̄oja ōrstu, tikleidz beja nūgulāts irostis laiks.

Urbans atvārā acš i pyrmā breidī nazinī raudzājās sáv apk̄ort. Pa lelim i plotim, Latgolys apst̄oklim tik neparostim lūgim ustobā iplyudá jaunys d̄inys gaisma. Reits beja jauks i skaists. Stuņdiniks jau r̄odāja sastū stuņdi, i Urbans ōtri p̄izacālā. Ap pušd̄iņu laiku, kai ōrst̄s zyn̄oja, nu Aizkolna stacejis aizḡoja viļcīnš iz Reigu. Jys gribāja tū izmont̄ot̄, jo ilḡokai palikšonai Zeļčovā nabeja nikaidys nūzeimis.

Jys apzagierbá i uzmaneigi klausājās, cerādams kur sadzierdāt vacōs kolpyunis sūlus, bet nikō nadzierdāja — mōjī vaļdāja klusums, kū pōrtraucá tik jautra strodu čyvynōšona Zeļčovys dōrzā, kas prīcōjās par jauna pavasara atnōkšonu — kolpyuná taitod voi nu vāļ gulāja, voi beja kur aizgōjusá. Urbanam grybūt nagrybūt vajdzāja palikt i pacīteigi gaidāt iz vacōs sīvenis īzarasšonu.

Lai eisynōtu laiku, Urbans sōka uzmaneigi apraudzāt ustobu, kura jam beja īrōdeita. Kai jau saceits, tei beja lela i pateikama. Varāja nūmanāt, ka Anna tū izmontōja kai sovū dorba i atpyutys ustobu, vīnā kōktā Urbans rādžāja šyunammašini, pi lūga stōvāja lels rokstomgolds, iz kura navainojamā kōrteibā beja nūlyktys dažaidys grōmotys. Ziņkōreibys dzeits, Urbans pīgōja pi golda, lai izlaseitu autoru vōrdus, bet jys napaspāja tō izdarāt. Jō uzmaneibu saistāja plōna, vīnkōršūs mapis vōkūs īsīta kladá iz kurys lelym, taisnim Annys burtim beja raksteits: „Muna dīnys grōmota.” Urbans atroda sevī dīsgon spāka, lai apvaļdeitu vieleišonūs izzynōt, kū izticāja Anna sovai dīnys grōmotai. Jys nūlyka tū molā i, pajiemš pyrmū nu daudzim siejumim, kū atroda iz golda, ceņtās īzadzilinōt kaidā Blaumaņa novelis laseišonā. Tai reikojūtīs, jys tik naapzineigi gribāja sevi pīmōnāt, slovonīs „Purva bridējs” ōrstam beja par daudz pazeistams, lai varātu tū nu jauna saistāt.

Urbana skots otkon i otkon atsadyurá pret plōnū mapi, kurā, kai ōrstis dūmōja, slāpās vysys Annys dīvainōs reiceibys atrisynōjums.

Bet jys turpynōja lasāt noveli. Izlasiejš vīnu lopyspusi, jys mehaniski pōrsleidāja acim iz cytu, bet tod pieški sagiva sevi pi dūmom, ka nikō napīmiņ nu izlaseitō. Nyknu kusteibu jys aizvārā grōmotys vōku, pīzacālā nu golda i pīgōja pi kaida lūga cereibā īraudzāt iz pogolma vacū kolpyuni i šūražis jys nikō narādžāja. Urbanam otkon vajdzāja atzeit, ka Zeļčovys vīnsātys ļaudš voi nu vāļ vysī gulāja kai Anna, voi beja kur izgōjuši.

„Sovaida mōja, sovaiddi ļaudš,” Urbans sprīdā. „Dīscik ilgi maņ bīš jōpalik tá vīnam pošam?”

Tod jys dūmōja, ka Annys dīnys grōmota nabeja nicik bīza. Tymā navarāja bīt vairōk kai dažy desmiti lopyspušu. Ziņkōrá zynōt tōs saturu Urbanā pīauga ik breidi, bet i šūražiz tū pōrvarāja ģaudzynōtys pīklōjeibys lykums.

— Tai navar, — jys ceņtās sevi pōrlīcynōt, — tai navar! Tys bītu tikpať nūsūdami kai lasāť svešys viestulis i pať vairōk. As tod myužeigi kauneišūs patš par sevi. A kur, Dīva deļ, palykuši šōs mōjis apkolpōtōji? Voi tá myužeigi volda taidis kopa klusums?

Jys atsagrīzá nu lūga, pi kura stōvāja, i lelim, ōtrim sūlim gōja pi durovom, pa kurōm jys cerāja nūklivť siņčōs.

Vyss beja veļteigi. Urbans puščelā apstōja, tod pīgōja pi golda, ōtru kusteibu atsyta dīnys grōmotys vōku i sōka lasāť.

11

29.septembris. Sovaidi, tik šudiņ, sovys pylngadeibys pyrmijā dīnā, maņ ģgō prōtā rakstāť dīnys grōmotu, kurai vareišu izticāť vysys sovys dūmys, vysys sovys ilgys, cereibys, vysu tū, kū cyti ļaudš, kas dzeivoj mozōk vīntuli nakai as, iztiť brōlim, mōsom vacōkim i draugim.

Asmu tagad pylngadeiga — tai tod nūdzeivōjusā lelu, skaistōkū, jaukōkū i laimeigōkū dzeivis cielīni. Voi muna leidzšinejō dzeivá beja skaista, jautra i laimeiga? Līkās, ka ar pylnom tīseibom as iz tū varu atbīdāť nūraidūši.

Sovu mōti as pazaudieju agrā jauneibā — kod maņ vāļ nabeja pylnu desmit godu. Jōs pieška i nagaideita nōvá mani satrīcā tik lelā mārā, ka, jo nabītu palicš tāvs, as dīszyn voi spātu kod naviņ atspiergť nu tōm smogōm cīššonom, kurys maņ sagōdōja munys mīlōs dzymdynōtōjis ōtrō šķieršonōs nu šō pasaulā.

Tik kū nūbeigusá pamatškolu, kurā leidzeigi cytim bārnim as izavuicieju lasāṭ, rakstāṭ i daudzom narōtneibom, iz tāva vieleišonūs as izastōju apriņka piļsātys gimnazejī, kur jau seņ mōcājās muna skaistō pušmōsa. As apmeklieju vydusškolys pādejū klasi, a Helena jau mōcājās Reigā, konservatorejī, kod pieški tāva telegrama mani aicynōja iz Zeļčovu. Māš ar Helenu tūmār izarodom par vālu, lai kai nazasteidzám. Tāvu beja saspierš nikeigs zyrgs, māš atrodom jū jau myrušu. Agrā pavasarī, kod kūkūs brīst pypmuri jaunai dzeivái, palākā aprilá dīnā māš ar Helenu guļdājam tāvu mīlyjā dzimtinis zámī. Māš niu bejom palykušys gluži bōrineitis. Muna pušmōsa, līkās, daudz nabādōja par tāva pōragrū nōvi. Jei jau beja izadzeivōjusá piļsātys apstōklūs i nazakavāja tī otkon atsagrīžṭ. Jei dzeivōja sovu patstōveigu dzeivi, a maņ tōs vāļ nabeja. Napīrodušai pi liktiná likstom, tāva mīlesteibys pasorgōtai nu vysom ryuṑom, maņ nu pieški vajdzāja pazaļauṭ vīneigi iz sovim spākim iz sovu apjiemeibu. Maņ tūražiz vāļ nabeja pylnu septeiņpadsmīt godu!

— Kū māš darāsim, Geleiṭ? — as vaicōju pušmōsai, kod bārinīki beja aizkleiduši nu Zeļčovys, — mýsim vairōk nav apgōdnīka. Kai lai dzeivojom?

Helena ilgi dūmōja i tod sacāja:

— Zeļčova pīdar maņ, a ka tu gribi tū valdāṭ i pec godim īgiuṭ īpašumā, tod tāv jōzastōj tāva vītā i ik mienesi jōsyuta maņ iz Reigu zynoma naudys summa, kai tū dareja nabašnīks. Kod nūbeigšu konservatorejī, as nu tevá sajymtū naudu atskaiteišu nu vīnsātys pōrdūšonys vierteibys. Nu, voi esi ar mīru?

Maņ nabeja nivīna, kas maņ paleidzātu ar padūmu šymā izškireigijā breidī. Bez tam, lai nu kai, Helena beja i palyka muna pušmōsa, kas pec tāva nōvis klīva maņ tyvōka i mīlōka. Grybādama sáv padarāṭ lobu, as řaizī gribieju, lai i jai býtu labi. Lai gon jauna, bet as beju stypra, as varieju strōdōṭ vysus zemneicys dorbus i dūmōju, ka vareišu bez gryuteibom izpīldāṭ vysus Helenys

nūsaciejumus. Bez tam as par kotru cenu gribieju paturāt sáv Zeļčovu, kur as pīdzymu, izaugu i kurys malnō maizá izveidōja nu maná gon augumā nalelu, bet spieceigu i vyngru jaunovu. As mīlieju Helenys zāmi, Helenys vīnsātu. As vieliejūs vysu tū īgiuļ. As dūmōju, ka maņ pītiks spēka i pīkrytu vysim Helenys nūteikumim.

Nōkamā dīnā Helena aizbraucá iz Reigu, a as, napabeigusá vydušškolu, sōku saimnīkōļ jōs sātā. Nā, nabeja vys vīgli Helenys nūteikumi — as par tū dreizi pōrzalīcynōju, tūmār nagribieju atsakōpļ nu mýsu leiguma. As gribieju paturāt Zeļčovys zāmi. As saleigu strōdnīkus i strōdneicys. Dažus nu tīm vielōk atlaižu, dažus dereigōkūs paturieju. As pīmiersu školōs īvuiceitōs gudreibys i narōtneibys. Tik valis breižūs — i cik moz tūs maņ beja! — as palasieju grōmotys, vysu pōrejū laiku maņ vajdzāja strōdōļ — ilgi i smogi.

Nu tāva nōvis niu ir pagōjuši vairōk kai četri godi. Helena dzeivoj Reigā, strōdoj kaidā īstōdī i mōcōs konservatorejī, as dzeivoju i strōdoju Latgolys vīnsātā, kurai nu vysom pušom ir valštāi pīderūšīs mežš i pūri. As dzeivoju vīntuleigu, vīnkōršu zemneicys dzeivi i nazažaloju par liktīni. As zynu, ka cyti munys ciltš brōli i mōsys strōdoj vairōk, a īgiun mozōk. Kotram cylvākam Vysuvaronīs Radeitōjs licš iļ sovū ceļū. Kai šys ceļš býš nūīts, taida býš olga pec dzeivis.

Asmu pylngadeiga. Tū īdūmojūt, maņ sazamat tai kai žāl sevá. Tik daudz nūdzeivōts i tik moz pīdzeivōts i pīrādžāts! Dažys munys školys bīdrinis seņ izgōjušys pi veira, strōdoj sovā sātā, aukleļ bārnus, mīļoj, prīcojās. Maņ nu tō nav bejš nikō. Voi nōkūtnī maņ vajdzās dzeivōļ taipaļ? Da kas tū lai zyna? Kaidš kaimiņu sādžys puisš, Kapacš vōrdā, lyka maņ saprašļ, ka lobprōt klīvtu muns veirs. Jys ir centeigs i darbeigs jauneklīs. Jys soka, ka mīļoj mani. Maņ beja kauns atsazeiļ, ka nikō pret jū najiutu. Dažkōrt svātdīņōs jys atīt pi maná voi palyugļ, voi atdūļ kaidu grōmotu, kas maņ

sazaglobōjušys nu školys laikim, bet mās narunojom par mīlesteibu. Jys pasād kaidu laiceni i aizīt. Asmu sūliejusās, ka goda beigōs paziņōšu jam sovu atbīldi, bet i tagad as nazašaubu, ka nūraideišu jō byldynōjumu, jo munai sirdāi jys ir piļneigi svešs i nalik tai pukstāt laimeigā satraukumā.

14.novembris. Dīnys grōmota izlīk pīnōkumu kōrteigi rakstāt, bet as šū pīnōkumu nagrybu īvārōt. Nav valis. Vysu šū laiku nōcās smogi strōdōt, īvōcūt i izviertejūt ražu. Ai, as nagivu nikaidys peļnis, a Helena, nazaraugūt iz munim lyugumim, nagryb ni mozōkā mārā pīzakōpt. Jei nazaklausa munūs dybynōtūs ībyldumūs i sūlōs pōrdūt Zeļčovu. Maņ tod vajdzātu īt paceļu. Bet nā, as strōdōšu, strōdōšu! Maņ mīly Zeļčovys teirumi, kur ir krytušys munu vacōku svīdru lasis, maņ mīlys Zeļčovys ganeibys i pļovys, kas dūd bareibu munim lūpim. Maņ jōapzabruņoj ar pacīteibu i iztureibu, i gon kod naviņ as izmoksōšu vysu porōdu sovai pušmōsai.

Kapacš par šū laiku beja apcīmōjš mani tik pōrs ņaizis. Jys sādāja tāpať munā dorba ustobā kluss i mīreigs, nanūlaižūt nu manā skota. Maņ pateik vārtīs jō gaišijōs acīs i vieleigā smaidā, bet as jū namīļoju. Tū saprūtūt, jys aizīt skumeigs i dryums, a as najiutu pret jū nikaidys leidzcīteibys.

Dobā nu ir rudinš. Lauki, pļovys i mežš — vysy sastynguši dreizys zīmys gaidōs. Maņ pateik šys dryumis laiks, kod lej leits, kod īplokōs guļ solta mygla, kod likās, ka Vysuvaronīs iz laiku atļovš namiersteigom dvāseļom kleišt pa zāmis viersu. Golva tod nūzalic par zeimi paklauseibai pret Jō grybu, a lyupys skaita vacōku īvuiceitu lyugšonu: „Myužeigu duseišonu dūdi vysim nūmyrušim...”

Helena aicynoj mani iz Reigu. Mani baida lēpīlsāta, kur as asmu bejusā tik pōrs ņaižu i kur aizvīnu jūtūs vysim līka i par nostu. Tī smolki izviertej kotru spartū sūli, kotru smaidu, kas izplaukst iz lyupom. Voi, aicynojūt mani, Helenai bātu kas padūmā?

Nazynu. Helenys soltō sirdš aizvīnu beja deļ maná nūslāpums. Varbūt jei gryb pīrunōt mani izīt pi Kapača, par kurū tyku jai rakstiejusá?

Pyrms pōrs nedēļom — Dvēseļu dīnā atlaižu vysus vosorys strōdnīkus, paturādama Zeļčovā vacū Onufri ar sīvu Katri. Gon mās pa zīmu trejotā tiksīm ar vysīm dorbim golā. Nav jau tūs daudz — tik apkūpt lūpus i pīvāsť molku.

3.decembris. Jau tīpať divejis nedelis kai izastōja zīmā. Sasolušū zāmi klōj pabīza snīga kōrta. As šū laiku izmontōju, lai pīgōdōtu molku. Mýsim ar vacū Onufri vajdzāja kōrteigi pīstrōdōt. Bet lāga večukam tūmār moz spāka! Nūlaižūt kūku, jys bīži pīkust i ar izbreinu raugōs manī.

— Táv jau puiša spāks, — jys soka i lyudz atļōvi izpeipāt peipeiti. Ciersma ir tōli, i eisijā decembra dīnā mās tik vīnu ņaizi varom atvāsť molku iz Zeļčovu. Dorbs ir gryuts, bet maņ tys pateik, i kotru ņaizi, kod, atsagrīžūt ar vazumu as tōlumā saskotu sovu Zeļčovu, muna sirdš izadrab teira prika jiutōs. Cik ļūti as mīļoju šū zāmi, kur tyka kōrts muns šyupelš! Manī dzymst i aug vieleišonōs pec īspiejis dreizōk atpierkť tū nu Helenys. As jiutu, ka nīkur cytur navarātu dzeivōť kai Zeļčovā i ka preteji sovys sirdš bolsam as tūmār dareitu cytaiž, tod liktinš maņ smogi atsarībtu.

Helena otkon aicynoj mani pi sevá. Jei vylynoj mani ar teatrim, kino i koncertim. Asmu izaškeirusá paklausāť jōs lyugumam i pavadāť Reigā dažys dīnys. Vacō Katrá ir pīteikami saprōteiga, lai munā prūjombýtnī naizdareitu kaidu klūdu. Grybu rādžāť, kai Helena dzeivoj i kū jei ir īgōdōjusá par naudu, kū sajāmusá nu maná. Napalikšu ilgi golvys piļsātā! Navaru saprast ļaužu, kas tī dzeivoj. Voi jīm napateik vārtīs dobys skaistumā, dabasu plašumā i iudiņu kūšumā? Pať mozijā aprīnka piļsātā, kur as vuiciejūs, mani ik breidi aicynōja lauki. Kai cylvāki var dzeivōť akmiņu mōjōs, nateirā gaisā, naizjiutūt dobys varoneibu? Bet tai ir,

kai ir! Maņ navāg tīsōt cytus, ka nagrybu poša tik tīsōta. Katrá jau sakrovoj munys lītys. Jei nūzaryupiejusá par munu apgierbu. „Kai vareisi tu rōdātīs smolkīm piļsātys ļaudīm?” jei vaicoj. „Parkū tu naiģōdoj nikō deļ sevá, a vysu naudu syuti Helenai?”

Lobō, lobō Katrá. Jei nazyna, cik styngra naudys lītōs ir muna pušmōsa. Nu kō lai as pierku sáv kleitys, ka as naasmu samoksojúsá par zámái?

9.decembris. Pymō dīna Reigā. Ir stypri vāls. Helena, īzaslāgusá sovā ustobā, jau soldi guļ. Asmu pavadiejusá tá vīnu eisu zīmys dīnu, bet tūmār tykusá skaidreibā par daudzom litom. Helena beja mani aicynōjusá, lai pīdōvōtu maņ vītu kaidā bankā.

„Naasi nimos tik naizgleitōta, lai navarātu veik t vīnkōršu īriednis dorbu, kaidu as ari izpyldu. Maņ ir lobys attīceibys ar prišknīceibu i asmu pōrlīcynōta, ka jau pōrs dīnōs varātu šū lītu nūkōrtōt. Tovā dzeivī tys bītu lels sūļš iz prišku. Bankā i pi maná tu giutu vajdzeigū lelpīļsātys audzynōšonu, i napaītu ni gods, kod tu varātu taipat kai as tagad skaitāt sovus pīlyudziejus iz obeju rūku pierstim. Šaidā veidā tu bez pyuļom nūdrūšynōtu sovu nōkūtni,” Helena maņ sacāja.

As iz nūteiktōkū atraidieju jōs prišklykumu.

„Maņ naīt ni prōtā paklausāt tovam padūmam, mōs,” as atbīļdieju. „Ar tū as padareitu sovu dorbu Zeļčovā nikam navierteigu i nūstateitu sevi atkareibā nu prišknīceibys žielesteibys. Nā, as lobōk kolpoju zámái nakai cylvākim.

Muna atbīldá Helenu naapmīrynōja. Jei ilgi pyulājās mani pīrunōt, a kod rādzāja, ka vyss ir veļti, na pa jūkam sazadusmōja.

„As vieleju tāv vysu lobōkū,” jei īgni sacāja. „Voi zyni, ka daudzys jaunovys ar augstškōlys izgleiteibu bītu laimeigys, dzierzūt munu pīdōvōjumū? Piļsātā atrast dorbu ļūti gryši.”

As palyku pi sova. Mani vojōja aizdūmys, ka Helena ar šū prišķlykumu sliep kaidus ļaunus nūlyukus, zeimojūtīs iz Zeļčovys zāmi.

„As ni myužam naatstōšu Zeļčovys,” as styngri nūteiču. „Deļkō lai mekleju dorba, ka maņ taidys jau ir?”

Helenai vajdzāja sazamīrynōt ar munu styurgaļveibu. Pīspīsti smaidūt, jei lyudzā mani palikt pīlsātā dažys dīnys.

„Reit as draugu vydā svineišu sovu dzimšonys dīnu,” jei sacāja. „Pazacīmoj pi maná leidz Zīmyssvātkim! Laukūs tagad, cik zynu, dorba navar bīt daudz.”

As pīkrytu, bet tagad nūžāloju tū. Nā, maņ napateik pīlsāta, maņ napateik pīlsātys ļauds, kas pa lelōkai dalái nav patīsi. As tik cerieju, ka na vysy ir taidi kai Helena. As pec īspiejis dreizōk steigšūs iz sātu. Maņ nav tá kū darāt.

10.decembris. Šudiņ Helenai dzimšonys dīna. Kod jei atsagrīzā nu dorba, jū gaidāja vasaly kliēpi dažaidu puču i dažaidys skaistys dōvynys.

Radzams, ka Helenai patīši ir daudz draugu, kas nazaskūpoj, lai jū īprīcynōtu. Helena vakariņōs īlyudzā vairōkus cīmeņus. Maņ nōcās krītni pīstrōdōt, lai sagatavōtu pīklōjeigu vakariņu goldu, a Helena nabeja mīrā. Jei zvanāja iz vysom pušom, pasyuteidama gon šū, gon tū. Tagad as zynu, kai teik izlītōta maná syuteitō nauda — iz dōrgim tārpim, dōrgim izkūžamim i tikpaļ dōrgim dzierīnim. Brangu naudu moksoj Helenys greznīs dzeivūklis, kū jei īrej ar vysim mebelim. Kod as īzaminieju, ka jei kai vīnkōrša konservatorejis audzieknā i kaidys bankys īriednā gon varātu vīnkōršōt sovu dzeivis veidu, tod Helena otkon sazadusmōja.

— Nazajauç cytu dareišonōs! Tāv nu pīlsātys dzeivis nav nikaidys jāgys.

Helenai atsyuteitōs puçis beja breiniškeigys. Tī beja tulpis, lilejis, bet vysvairōk rūzis, i vyss tys soltyjā zīmys dīnā.

Šymā zinī Helenu var apskaust. Maņ vysvairōk patyka sorkonōs rūzis, kurōs beja atsyutiejs kaidis doktors.

„Jys mīļoj tevi, Helena,” as sacieju, „sorkonys rūzis nūzeimoj mīlesteibu.”

Helena laipni pasmaidāja. Jai patyka muni vōrdi.

— Varbūt jā i varbūt nā. Doktors Urbans nūteikti apzasūlāja ģzarast. Ka grybi, nūsādynōšu tevi jam leidza. Maņ jōsād ar cytu.”

„Ak jā, lyudzu!”

Eisi pyrms cīmeņu ģzarassōnys Helena pieteitōju skotu apraudzāja munu garderobi. Jai patyka muna kleita, a kūrpis, kas maņ beja kōjōs, gon nā. „Tāv jau ģlys apovi, Anna,” jei sacāja. „Leljš Dīvs, kai tāv ģnōcā prōtā braukť iz Reigu bez zeida kūrpom? Tāv vajdzās pajimť munys.

As beju ar vysu mīrā, lai tik vairōk nasakaitynōtu Helenu, kura acimradzami nervozāja, beistūtīs par vakariņu lobu izadūšonu.

Jeī patīši ģrōdāja maņ vītu pi golda sūplok doktoram Urbanam. Dreīži priķšnomā sōka skanāť cīmeņu zvoni, i Helena steidzās atvārt. As palyku ādamustobā, sakōrtojūt traukus. Doktors Urbans ģzārōda kai pādeģīs. Taišni sešūs Helena stōdāja mani prišķā sovīm draugim. Tūs beja daudz, vysvairōk as ģvārōju doktoru Urbanu. Tys beja lels i slaidis, na vysai jauns veirīť ar šauru seji, kū rūtōja zyļu ocu mīreigs i sylts skots. As sirsneigi nūzaprīcōju par Helenys ģzvieli, lai gon patš doktors rōdāģās par tū stypri naapmīrynōts. Jys, bez šaubom, mīļoj Helenu.

Pa vakareņu laiku as centūs saistāť jō uzmaneibu pi sevā i ar gondariejumu tagad pīzeimōju, ka tys maņ pylnā mārā ģzadāvā. Mās trīcām par mīlu, par šū, par tū i beidzūt klivom gondreiž draugi. Helena tū ģvārōja i, radzams, tys nadareja jai priķu. Vakariņu beigōs jei pīzacālā nu golda i, pīģōjusā pi mīsīm, vaicōja doktoram, kai as jam pateikūt. Nā, patīši Helena naprūt palikť mīreiga. Likās, ka tū

pamanāja doktors Urbans i atbildāja, ka vālātūs sáv taidu mōsu kai as.

Taids atzynums mani patiši ļūti īprīcynōja. Itys doktors Urbans, bez šaubom, ir krītņys i kōrteigs cylvāks. Žāl, ka aiz Helenys skaistuma jys narādž jōs dvāselis tukšuma. Pec vakariņom Helena spielāja cīmenim iz klaviřom, i jōatzeist, ka jei tū darāja ar lelu prasmi. As beju mozlīt pacylōtā gora stōvūklī i prīcōjūs, ka īpazazynu ar doktori Urbanu i ka beju atstōjusá iz jū lobu īspaidu. Dīvamžāl mýsim dreizi vajdzāja škiertīs. Urbanam pīzvanāja kaidis kolega i lyudzá jū steigtis pi vīnys pacientis. Maņ vajdzāja jū izvadāt, jo Helena turpynōja muzicāt, a pōreji cīmeni — jū klausātīs. Priķšnomā máš bejom divi viņ. Kod Urbans beja apgierbš mieteli i pajiemš rūkā platmali, as, poša nasaprošdama, kū eisti doru; mešūs jam ap koklu i vairōkys řaizis jū nūbučōju, tod gondreiž ar varu izgryužu ōrā pa durovom. Bez šaubom, jys beja ļūti pōrsteigts par vysu nūtykušū, i as breinōjūs par tū na mozōkā mārā. Kaut kas styprys, voldūneigs i napīkōpeigs lyka maņ pīmierš kaunu i bučōt gondreiž piļneigi svešu cylvāku. Voi tei býtu mīla, lela, navoldoma, kaisleiga mīla, par kuru tyku lasiejusá i kura padora cylvākus řaizi ļūti laimeigus i řaizi sagōdoj tím lelys cīsšonys? Nā, as tū nagrybu. Kōpec as apzasūlieju Helenai palikt Reigā vāļ dažys dīnys?

12.decembris. Ir pagōjušys tik pōrs dīnys, kai as pyrmū řaizi dzeivī redzieju doktori Urbanu, i as otkon ilgojūs jū satikt. Maņ nazanōcá gryuši atmināt sovys sirdš ilgys i saprast, ka as mīļoju doktoru Urbanu. Šei apziná sagōdoj maņ lelys cīsšonys. Vakar vokorā, izmontojūt gadiejumu, ka Helena beja palykusá vīna, as pec īspiejis nauzkreitūšōkā kōrtā ceņšūs nūskaidrōt, kas eisti ir doktors Urbans. Helena atbildāja maņ ļūti nagribeigi. Asmu pōrlīcynōta, ka i jai jys nav vīnaldzeigs. Tīsa, Helenai ir ūtrys pīlyudziejs — bankys prokurists Rolands Vīļņš, taču muna praktiskō pušmōsa labi saprūt, ka doktors Urbans materialā zinī viertejams augšōk par bankys

īriedni. Turklāt Urbans, līkās, pīdar pi tō veirīšu tipa, kas sovūs jīutōs ir pastōveigs i patīss. Vysbeidzūt jys ir ļūti centeigs i jau tagad, nazaraugūt iz sovīm napylnim četradesmit godim, īgīvš lelu popularitati slymojūšūs reidzinīku vydā. Pec godu desmit voi pīcpadsmī, dūmoju, jys jau bēs slaveneiba, i Helena vysu tū labi saprūt.

— Parkū tu tai interesejīs par doktori Urbanu? — jei maņ dzestri vaicōja, — voi jys tāv pateik?

Cik spādama labi izalikūt, as nūraidūši pakratieju golvu.

— Nā, jys maņ ir vīnaldzeigs, — as atbīļdieju, — as vaicoju tik partū, ka atsavodūt doktorš Urbans raudzāja mani nūskūpstāt. Sovaidis cylvāks, voi nā?

Helena beja tik ļūti pōrsteigta, ka lobu breidi nazynōja, kū sacāt. Jei dūmōs napīlaidā varbēyteibu, ka as malōtu, i tod as redzieju, ka jōs acīs īzadaga vōji slāpts naids pret mani.

— Da, veirīši vysī vīnaidī, — jei beidzūt solti nūteicā.

Ar tū mēsū saruna izabeidzā. Helena nūteikti kū darās, lai mani pazamynōtu doktora Urbana acīs. Maņ nu gon tys gluži vīnolga. As tik dūmoju, ka munu malu rezultatā doktorš Urbans līku ļaizi īzarass pi Helenys i maņ otkon bēs izdeveiba jū rādzāt. Voi lai as cereju iz sovstarpeju mīlu? Nā, nikod! Mēsū storpā ir daudz napōrvaramu škieršļu taidu, ka i kūpejim spākim tī nabēs pōrvarami, bet as mozlīt prīcojūs, apzazynojūt, ka munā sirdī ļaiz īzadaga mīlesteibys gunš. Jei dora dzeivi tik ļūti skaistu, i atminis par tū kod naviņ izleidzynōš nōvis bailis i cīššonys.

13.decembris. Šūvokor Helenys nav sātā. Asmu pōrlīcynōta, ka jei bēs nūrunōjusā sazatikšonu ar doktori Urbanu. Voi asmu greizsirdeiga? Nazynu. Grybātūs sacāt, ka da. Kam kam, a Helenai, lai gon jei skaitōs muna pušmōsa, as Urbanu nagrybātu nūvielāt.

As vāl ļaizi ceņšūs nūviertāt jīutys, kas mani saista pi doktora. Da, i maņ vālļraiz beja sāv jōsoka, ka as mīloju jū kvieli i stypri.

Likās, ka as nikō nažālōtu, lai tik izapeļneitu jō pretmīlesteibu. A voi tys īspiejams? Nūteikti nā, jys nikod nagribās saistāt sovus liktiņus ar vīnkōršu, pušizgleitōtu lauku meiču, kam eistineibā nav nikō vierteiga.

I nu ūtrys pusis ir vāļ šķiersli mýsu sazavīnōšonai, pilaižūt varbýteibu, ka mýsu mīla kod naviņ klivš sovstarpeja, šys šķierslis ir Zeļčova. As par daudz stypri mīloju sovys pušmōsys zāmi, par daudz asmu tai pīzacārusā, lai tū ņaiz atstōtu, i as pazateicu Vysuvaronijam, ka muna mīla pret Urbanu, par kurū nivīns nazyna i nazynōš, ir i palikš vīnpuseiga. Gon as sevī atrasšu spēkus, lai cik naašņōtu par tū muna sirdš, pōrvarāt mīlesteibu pret zāmái svešu cylvāku.

Eistineibā maņ býtu jōbrauc nu Reigys. Maņ tá vairs nav kō darāt. Likās, Helena tagad nūžāloj, ka lyugusā mani palikš kaidu laiku. Asmu jai par apgryutynōjumu, bet as vāļ palikšu tá kaidys dīnys. Deļkō? As poša nazynu, bet as grybātu atsvešynōt doktori Urbanu nu Helenys, kas vairōk kāroj pec monta, pec stōvūklā nakai pec mīlesteibys.

14.decembris. Šūreit Helena pyrms aizīšonys dorbā aplynkus maņ apzavaicōja, voi as vokorā býšu sātā, voi nā. Maņ nabeja gryuši atmināt jōs apslāptōs dūmys. Tai tod jei kaidu gaida, bet kū? Voi doktori Urbanu, voi Rolandu Viļni? Jei nagryb, lai as rādžātu jōs cīmeņus. As atbiļdieju, ka nabýšu, i pec Helenys aizīšonys tivleit pīzvanieju Viļnām, i lyudžu jū parōdāt maņ Reigys priškpīlsātys. Jys paklausāja gon ļūti nalobprōt. Tai tod šudiņ pi Helenys atnōkš doktorš Urbans. Grybu sagōdōt jam pōrsteigumu i Helenai, īzarūnūt sātā nalaikā. Zynu, ka partū maņ nivīns napazateikš, bet as pavysam nūpītni vielejūs pasorgōt doktori Urbanu nu lauleibys ar Helenu. As mīloju doktori i nagrybu, lai jys vysu dzeivi býtu nalaimeigs.

15.decembris. Naboga Helena! Jei tagad jiut sevi iz krystcelim i nazyna, kuram nu sovim pilyudziejim dūt priškrūku. Muna reiceiba lik jai dreži izaškiert.

Vakar vokorā, kai as tū paredzieju, īzarūnūt sātā Viļnā i Vilmys Caunis pavadeibā, mās atrodom sāv priškā jau doktori Urbanu. Helena beja na mozumu pōrsteigta. As spielieju gluži navaineigys i nikō nazynōtōjis maitinis lūmu, kas tik gadiejuma pec izjaucā Helenys i doktora intimu otkonredzeišonūs. Helenai vajdzāja lobōt sovu pōridariejumu Viļnām i īzadzilinōt ar jū garōkā sarunā, a maņ otkon rodōs izdeveiba pōrmaināt pōrs vōrdu ar doktori Urbanu. Ka jys zynōtu, cik par tū as beju pateiceiga liktinām! Doktorš Urbans pec mūsu īzarasšonys nazakavāja ilgi i steidzās iz sātu. Priksnomā šūražis maņ par lelu pōrsteigumu jys gribāja mani nūskūpstāt, kai as tū beju dariejusā īpriškdeju ņazi, bet as napazaļōvu jō īgrybai. Munā dvāselī bangōja vasala vātra, kod as saprotu jō nūdumu. As pīspīžu sevi izalikūt mīreigai i nūpītnai. As izaraisieju nu jū skovom i rōmi sacieju, ka nagrybu bīt nūskūpsteita, bet itei izalikšona maņ moksōja miļžu pīpyuli. Tikleidz aiz Urbana aizaciertā durovys, as īskrieju sovā ustobā i ilgi raudōju... As dūmoju, ka dreži braukšu prūjom.

18.decembris. Gribieju braukt iz Latgolu, bet palyku. Navaru atstōt Reigu vāl ņaiz naredziejusā doktori Urbanu. Helena iz mani dusmojās i nasoka gondreiz ni vōrda.

Šudiņ pošā aizgōju pi doktora Urbana cereibā jū satikt, bet munys cereibys napīzapiļdāja. Doktora Urbana nabeja sātā, i jō saimineica, vaca, lobsirdeiga vāceitā navarāja pascāt, kod jys atīs. As veļti nūzagaidieju divys stuņdis, tod gōju prūjom, atstōjūt Urbanam zeimeiti, ka reit, svātdiņ, apmekleišu bazneicu i grybātu jū satikt. Dīszyn, voi jys paklausās munam lyugumam i sagaidās mani?

As tagad gondreiž napazeistu sevá. Maņ vairs nav agrōkō dvāselis mīra; munys dūmys, kas vāļ pyrms pōrs nedeļom ļōvās prōta voldūneigam bolsam, tagad kai nūbīdeitu putnu bors kleist nazinī bez vajdzeibys i bez mierká.

Reit īšu iz bazneicu. Varbūt lyugšonōs svātai Jaunovai maņ izadūš atrast zudušus dvāselis spākus, nu jauna atgiuť mīru i mozynōť sovys nalaimeigys, bet ņaizī skaistys mīlesteibys cīsšonys.

19.decembris. Beju bazneicā. As izmeklieju vīntuļōku vītu i cerieju remdāt sovys sōpis lyugšonōs. As pōrdūmōju sovū dzeivi, sovus pīnōkumus, sovys ilgys i lyudžu nu svātōs Jaunovys padūmu i spāku. Preteji cytim bazneicōnim, kas beja atnōkuši pazalīlāt ar sovīm tārpiem voi ar religiozitati, as, klausūtīs svātū Misi, smieļūs cereibys nōkomai dzeivái. As atzynu, ka muna mīlesteiba pret Urbanu ir veļteiga, ka tei ir moza i nanūzeimeiga saleidzynōjumā ar munu mīlesteibu pret zámi, jo pādejō ir myužeiga. Miļojūt Urbanu, cylvāku nu piļsātys, as nūzazīdžu pret zámi, kura uzticeigi kolpōja maņ i munim vacōkim, ņaizī prosūt kolpōšonu sáv. Tūmār naprōteigō sirdš lyka maņ raudōť, izadūmojūt par šķieršonūs nu Urbana. As ņaizī nūžālōju, i ņaizī prīcojūs, ka beju rakstiejusá Urbanam sagaidāt mani pi izejis nu bazneicys. Cik dīvainys i naizprūtamyis ir cylvāka dvāselis ilgys! As tūmār atstōju bazneicu ar stypru apzajimšonu vairs nikod nikod nameklāt izdeveibys satikt doktori Urbanu.

Bet voi maņ! Jys mani tūmār gaidāja. As ļūti prīcōjūs i atklōti scieju jam tū. Kaidu laiceni máš kleidom pa Īksreigas īleņom, tod gōjam iz kaidu kafejneicu. As lyudžu Urbanu, lai jys maņ kū pastōsta nu sovys dzeivis. Jys tū lobprōt darāja; tod as jam stōstieju par mýsu Latgolū. Jys klausājās ļūti uzmaneigi. Jys izrōdāja navyltōtu interesi pret vysu tū, kam beja kaidš sakars ar mani, i, pamaniejš munys skumis, darāja, cik spāja, lai as tōs pīmierstu. Atsavodūt jys spīdá maņ rūku i lyudzá atļōvi mani nūskūpstāt. As

biedeigi pakratieju golvu i jys atsasacāja nu sovys vieleišonōs. Māš izaškeirom, nasaciejuši vīns ūtram nikū. Reit agri nu reita as braucu prūjom. Partū, prūtams, vysvairōk prīcōsis Helena, varbūt doktors Urbans, bet as? Tū sāv vaicojūt, maņ bierst osorys.

9.janvarš. Pagōjuši i Zīmyssvātki, i Jaunīs gods, i Treju Kienēnu dīna. Māš ar Onufri tagad naatlaideigi kulstom lynus. Dorbs ir smogs, partū as tik prīcojūs. Vokorā paādusá, as atkreitu gultā i dreizi īmīgu, nazaļaudama atmiņu varai. Tak pavysam as navaru vys pīmieršt doktori Urbanu. Ir breizi, i tī nav rati, kod sirdš, olkojūt pec sovstarpejis mīlesteibys, otkon lik munai atminái izbūrť ocu prīškā jō tālu, lik skanāt munōs ausīs jō klusynōtam, pateikamam bolsam.

Bet as ceņšūs pōrvarāt sevi! As tod paceļu skotus pret Zeļčovys zámī, pret skaidrim dabasim i pyulejūs pīmieršt nūtykumus Reigā. Zámá, skorba, voldūneiga zámá iz myžu saistiejusá mani pi sevš. As mīloju tū varbūt vāļ vairōk, vāļ kaislōk i vāļ kvālōk nakai Urbanu, i as zynu, ka jei munu mīlesteibu atolgōš ar svieteitu ražu vosorys beigōs. Sirdš dziļumūs manī sliepās bailis pret zámī. As nadreikstu tai pōri darāt, nadreikstu nu tōs atsasacāt, jo zámis taisnō tīsa ir borga tīsa i peļneitis sūds mani čārš vysvōreigōkijā vītā. Tū as zynu, par tū asmu pōrlīcynōta i tū jiutu.

31.janvarš. Vakar sajiem nu Helenys viestuli. Jei ni ar vōrdu namināja tymā kū par doktoru Urbanu — jei žālōjās par gryutīm laikim i lyudzá syutāt naudu. „As nazynu, kū as īsōkšu, kod tu galeigi izpierksi Zeļčovu,” tai jei nūbeidzá viestuli, jo dzeivá Reigā nav nīka līta.”

As ilgi dūmōju par Helenu, izlasiejusá jōs viestuli. Pi vysa sova vīgla dorba, pi vysa sova skaistuma, pi vysys sovys izgleiteibys i apdōvynōteibys jei atzeist sevi nalaiemeigu. Voi tys ir izalikšona nu Helenys pusis, voi taisneiba? I ka taisneiba, tod parkū tai ir? Helenai taču nikō, it nikō natryukst.

Šudiņ otkon styprys soltums pec vakareja atkušná. Apovusá garus zōbokus, as pīvakarī ilgi kleidu pa Zeļčovys pļovom, teirumim i ganeibom. Nūrītūšys saulis stori apgierbá snīgu i kailūs kūkus sōrtā, draudūšā gaismā. Maņ palyka naomuleigi, vārojūt šū dobys rūtali, i as kluseibā sáv vaicōju, voi tys kū nanūzeimoj? Voi zámá i doba mani nabreidynoj? Zámá. Klusa, varona i borga tei gulāja zam munom kōjom, gaidūt pavasara atnōkšonu. Nā, as nadreikstu, nadreikstu nikō darāt tai pōri. Voi tei nav jau atribusá Helenai?

Vakar galeigi nūraidieju Kapača byldynōjumū. Sacieju, ka navaru bīt jam loba sīva. Tikpaļ kai ni vōrda nasciejš, jys klusi aizgōja, kai beja nōcš.

Pavasarš nav tōli. Maņ bīs lelys ryupis ar sovīm trejim kumelim, sameklejūt tīm pīmārōtus pierciejus. Īgiutū naudu as nūsyuteišu Helenai i taidā kōrtā tikpaļ kai galeigi nūleidzynyōšu jai sovu porōdu. Tod nikas, nikas naatjimš maņ Zeļčovys.

24.marts. Šudiņ nu Zeļčovys aizbraucá gleznōtōjs Caune, kas beja tá īzaradš nu Reigys, lai maņ paziņōtu, ka jys izgleznōjš mani, i vaicōja, voi as šū pōrdrūšeibu najimšu ļaunā. Helena jam saciejusá, ka tys tai varātu bīt. As navarieju vaļdāt priku, smīklus i zynomys skumis. Kōpec Helena aprunoj mani tīm nadaudzīm reidzinīkim, kas mani pazeist? Voi asmu jai nūdariejusá kū ļaunu? Caune tá izakavāja pōrs dīnys. Jys ir ļūti laipnys i pateikams kungs. Sovu gleznu jys pōrdevš doktoram Urbanam. Šys apstōklis satraucá mani leidz pošīm sirdš dziļumim.

— Urbans, līkās, bītu moksōjš kotru cenu par gleznu, — stōstāja Caune. Ai, voi tys varbīt kū nūzeimoj? Varbīt as varu cerāt iz pretmīlesteibu? Voi kaidu dīnu tá tikpaļ pieški naīzarasš doktorš Urbans? Kū as jam atbiļdeišu?

31.marts. Pavasarš. Ilgi gaideitis, kūšīs, jaukīs pavasarš nu ir pīnōcš. Pīzatur sylts, saulains laiks. Pagōjušōs nedelis leiti pōrvārtá

zámis snīgus par nateirim polu iudinim, kas jautri burbuļoj i čaloj, i aiznas sáv leidza zīmys palīkys.

Šudiņ pa īrodumam ilgi kleidu pa ōrīni. Mitra i jaunai dzeivái pazamūdusá zámá naradzamom rūkom tvará munus sūļus i palānynōja munu gaitu. Īt beja gryuši, bet as gōju, ļaudamōs vieja šolkom, ļaudamōs saulis glōstim, dzili ielpojūt pavasareiga spiergtuma pīsōtynōtu gaisu.

Kai as mīļoju zámi! Maņ gribājās kur sausōkā vītā nūzamást ceļus, paslāpt sovū seju teirumu irdonijā smīļkti i kai senejam pogōnam ilgi, korsti pīlyugt dobys spākus. As gondreiž nūžālōju, ka tū darāt aizlīdz mýsu bazneicys lykumi.

Ir eists polu laiks. Mýsu mozō, šaurō upeitá, kas vosorys laikā kotram bārnāam ļaun pōrbrišt sevi, pōrzavārtusá dzilā, plotā straumī i draudeigi šalkojūt, likās, atgūdynoj kotram cylvākam tō nīceigumu i naspieceibu.

As ilgi stōvieju pōrplyudušijā upeitis krostā, vārojūt iudiná skriejīni. Maņ mātās baist, īzādūmojūt sevi straumis vydā. Voi šys varonīs dobys i zámis spāks naspiej kam atsarībt, naspiej kaidu padarāt nalaimeigu, naspiej kam nūlaupāt eislaiceigas dzeivis laimi?

As jūtūs vaineiga pret zámi, pret dabasim, pret sauli par sovū mīlu pret piļsātnīku. Kōpec maņ beja jōnūraida Kapacš, kas ir mīls i lobs cylvāks; kōpec sovys jauneibys naprōtā muna sirdš osoroj i raud, ka nav rodusá Urbana pretmīlesteibu?

Bet nā! Zámá, kurys myužeigū spāku as zynu, kurys spāku asmu vuiciejusās saprast vysu sovū dzeivi, zámá maņ paleidzās, ka tys býš vajdzeigs. I jo kod navīņ, jo tys vyspōri nūtīkš voi nu pec pōrs dīnom, voi pec daudzim godim, tá Zeļčovā īzarasš kaidš, vīnolga, voi lai tys býtu Urbans, voi kas cyts, lai mani vastu iz tōlom piļsātom, zámis spāka styprynōta, as nazaļaušu sovys sirdš naprōteigim mōnim, muna vīta ir tá.

Ar tū nūzabeidzá Annys dīnys grōmota. Beidzš lasāt, Urbans dzili īvyłka elpu i ilgu laiku dūmōja. Tagad jys zynōja vysu. Jys beja ŗaizī prīceigs i ŗaizī ļūti nalai-meigs. Dzilá leidzjiuteiba mūdōs jymā pret Annys īškdejū ciņu. Kas tagad jam beja dorams? Beja vīnaidi slykti, voi palikt, voi iņ. Bet nā! Jys mīļōja Annu. Anna beja jam vajdzeiga. Sovys i Annys laimis deļ jys dūmōja, ka jam ir tīseibys palikt. Zámá, kuru Anna mīļōja i nu kurys beidōs, Urbanam nazarōdāja kai pīteikami svareigs faktors, lai tō lobā vajdzātu izauperāt i jam, i Annai.

„Paīš godi i, pīrodusá pi piļsātys dzeivis, auklejūt bārnus, Anna ar klusu smaidu pīminās sovys napamatōtys bailis pret zámi,” Urbans tai dūmōja, „nav lelōka nūzīguma kai nūzīgums pret mīlu.”

Kluss klauviejīņš pi durovom pōrtraucá jō dūmys. Kai nadorbā nūgiuts, jys ōtri nūlyka Annys dīnys grōmotu molā, bet beja par vālu. Durovys atsavārā, ustobā īnōcá Anna i klusi tyvōjās Urbanam. Jei beja īvārōjusá ōrsta kusteibu.

— Jiuš lasājat munu dīnys grōmotu? — jei čyukstūt vaicōja.

Urbans ilgi naatbiļdāja, ceņsdamīs atmināt jaunovys pījymtū lāmumu. Nanūlīdzami Anna beja raudōjusá — jōs acš beja sorkonys, i nanūlīdzami, ka Anna prīcōjās — iz jōs breinummozōm lyupom kleida kluss, padeveigs smaids.

Atbiļdis vītā Urbans māmi pīvyłka pi sevá jaunovu i maigi skūpstāja jōs osoru pīlītōs acš.

— As mīļoju tevi, Anna, — jys sacāja, — as mīļoju tevi tik stypri, kai nivīna cylvāka natyku nikod mīļōjš. Mīļoju tevi vāļ korstōk, vāļ kvālōk, nakai tu mīļoj Helenys zámi.

Anna otkon sōka raudōt. Jei paslāpá seji pi Urbana kryutš i, spieji treisūt vysam kermenám, namiteigi atkōrtōja:

— Soki, soki maņ tū! Soki maņ tū šudiņ, reit i pec godim! Soki maņ tū vīnmār!

Tymā dīnā Urbans nikur naaizbraucá. Jys nūlámá aizakavāt Zeļčovā vāļ kaidu laiceni, jo nagribāja i navarāja atstot Annu vīnu pošu. Anna par tū tik prīcōjās. Urbana klōtbyutnī jei jutōs drusku drūsōka i vairōk ticāja sovai laimái, bet galeigi atsabreivōt nu sovom baiļom pret zámí jei navarāja. Kod Urbans, tū īvārōjš, gon jūkojūt, gon nūpītni aizrōdāja, ka jōs baiļom nav nikaida pamata. Jaunova gryuši nūzapyutá i nūraidūši papurynōja golvu.

— Tai nasoki, Artur! Zámis tīsa ir borga tīsa, grāks pret zámí ir lels grāks.

Jaunovys pōrlīceiba, ka jei ir nūzazīgusá pret zámí, beja tik lela, ka Urbans dūmōs nūsprīdá kū ni dreizōk aizvást Annu nu Zeļčovys.

— Máš sazalaulōsim pec divom nedeļom, — jys nūteicá.

Tōs pošys dīnys nūvakarī Anna kai vīnumār izvádá nu stallá sovus pošaudzātūs kumelšus. Divi nu tīm beja vāļ jauni, trešīs, vairōk kai divu godu vacs, trameigs i labi nūaudzš dzeivinīks, īmontōja Urbana uzmaneibu, kas cytaidi beja vīnaldzeigs pret vysu, kam beja kaidis sakars ar zyrgu audzeišonu.

Kumelš nagribāja ļautīs povodai. Jys slājās pakaļkōjōs i, īraudziejš svešinīku, dusmeigi sprauslōja. Nalels, lūkons Annys stōvs saleidzynōjumā ar spieceigū dzeivinīku škita Urbanam kai moza i trausla rūtaļlītená.

— Sorgīs, Anna! — jys klīdzá, — sorgīs, zyrgs pagryusš tevi pi zámis!

Jaunova liksmi īzasmāja i naizrōdāja nikaidu baiļu.

— Voi dūmoj, ka jys maņ nūdarās kū ļaunu? Jys pazeist mani i mīļoj mani. Nu Karim, īsim, īsim! — jei grīzās pi kumelá. — Kōpec tu šudiņ taidis napaklauseigs?

I jei otkon vylka povodu.

Bet dzeivinīks nabeja savoldoms. Voi jys izatraucá, radzūt sovā tyvumā svešinīku, voi kaida cyta īmeslá deļ, bet jys darāja vysu īspiejamū, lai atsabreivōtu nu povodys.

— Īsim, Karim, īsim! — Anna otkon saucá.

— Anna sorgīs!.. — bet vōrdi Urbanam pamyra iz lyupom. Pieški kumelš strauji mātās sōnim, i jaunova, kas iz Urbana breidynōjuma saucīni beja pagrīzusá pret ōrstu sovu skotu, dzeivinīka kusteibys pōrsteigta, nūkryta zámī.

— Anna, Dīva deļ, Anna!..

Nalaimeigā kōrtā jaunova beja aptynusá povodys golu ap rūku i navarāja atsabreivōt. Urbans steidzās paleigā mīļōtai jaunovai i ar tū vāļ vairōk sabīdāja kumeļu. Pādejīs vāļ ŗaizi strauji palācá i bāga. Annys kermenš bez grybys i spāka vylkōs jam pakaļ, tod spieceigi atsasyta pret stallá myura pamatu, pret ratneicys smogōm durovom i, aizāčierš storp izvylktys linejdroškys skrytulim, palyka nakusteigi guļom. Kod Urbans pīskrāja pi Annys, jys rādzāja, ka jaunova beja jau myrusá.

13

Urbans beja kai nu kūka. Pīgōjš pi ustobys lūga, jys trulom acim raudzājās iz Zeļčovys pogolmu. Tī beja stallš, kur trameigīs Karims, vacō Onufra sagiusteits, nu jau otkon stōvāja pi sovys silis i ādā auzys, tī beja ratneica, tī oka, tī klietš. Vysu kūpā jemūt, tei beja vīnkōrša lauku sāta, kaidu ir daudz gon Latgolā, gon Vidzemī, gon Kurzemī.

Da, lauku sātu ir daudz, a Anna, Anna gon beja vīna šymā pasaulī. Vacōs Katris treisūšu rūku itārpta lobōkijā kleitā, labi sasukōtīm sovīm bryunīm motīm, kas skotam slāpá drausmeigu sitīni pakausī, bykla, trausla, siereigu smaidu iz lyupom, tagad jei gulāja tāpaļ ūtrā ustobā klusa i nadzeiva, divu svāču apspeidāta, kas, vōrgi myrgojūt, daga šķiersta obejōs pušōs.

Urbans gurdi nūvyļka ar rūku par seji.

Šudiņ jau trešis vokors, kai Anna myrusá. Reit b̄yš b̄aris. Helena telegrafāja, ka navarās īzarast, i lyudzá Onufri izajimt̄ saimnīceibys vadeišonu.

Pogolmā pazarōdāja kaidis saleicš sīvītis stōvs, tod vāļ vīns i vāļ vīns... i vāļ. Urbans zynōja, ka tōs ir saļmōtōjis, i dreizi viņ beja dzierzami jūs veceigī bolsi dzižom lyugšonys vōrdus:

„Volūdu munu pijám, Kungs, iz ausim Tovom, saprūti kligšonu munu. Tykuši klausī bolsu lyugšonys munys, Kienenš muns i Dīvs muns!”

— Klausī munys lyugšonys, Kungs! — Urbans siereigi atkōrtōja, — klausī bolsu munu, Kienenš muns i Dīvs muns!

Tod jys eiii i ryugti īzasmāja.

Kū leidz lyugšonys, kū leidz nūžālys i osorys, kū leidz šei siereigō melodeja, kurā dzīd saļmōtōjis? Vōrdi i skanis taču napīcāļš Annu.

Jam tryuka gaisa. Spieceigu kusteibu jys atvārā lūgu, bet nu tō nakliwa lobōk. Bezgaleigs smogums beja izagulš vysai mīsai, vysai jō dvāselái i naļōvā ni breivi dūmōt, ni breivi elpōt, ni cerāt. Lykōs, ka vyss zam šō smoguma beja zaudiejš sovū nūzeimi. Urbans nikō nagribāja, nikō nazavielāja, ni pec kō nazailgōja.

„Vād mani ikš Tovys patiseibys i mōcāj mani! Aiztō Tu esi Dīvs, Pesteitōjs muns i Tevi gaidieju par vysu dīnu. Pīmiņ, Kungs, iz Tovys mīlsirdeibys i iz apzažālōšonys Tovys, kotrys ir nu myuža... grākus jaunuma muna i nazynomus munus grākus, Kungs, napīmiņ! — saļmōtōjis turpynōja.

— Voi Anna grākōja, ļaudamōs mīlesteibys varai? — Urbans sáv vaicōja. Patš Dīvs liemš m̄ysim, cylvākim, šū skaistū dzeivis īprīcynōjumu i remdiejumu.

Jys īgōdōja Annys nadybynōtōs bailis. „Grāks pret zāmi ir lels grāks,” jei beja saciejusá. Jys tūražiz smājās par šīm vōrdim, a tagad?

Jys pazavára caur lūgu. Pōri pogolmam, lājōk iz upeitis pusi, vītom malna i vītom palāka beja tei zámá — draudeīga, borga i nažieleīga.

— Voi as lai pīlyudzu tevi, zámá? — dusmōs čyukstāja Urbana lyupys, — beistūs nu tevš i olkoju tevš? Tevi, kas laupiejusá maņ dzeivis jāgu i saturu? Nā, nā, tyukstūš řaiz nā!

„Aiztō apkōrť maņ ir bādys matušōs, kurys izskaitāť navaru. Sagiva mani nataisneibys munys i navarieju rādžāť.”

Urbans gurdi pōrvylka ar rūku sejai. Jys moz kū saprota nu saļmōtōju lyugšonom i vāļ mozōk nu šūs lyugšonu patīsys nūzeimis, bet jys tūmār juta, ka šōm lyugšonom i tūs nūzeimái ir izškeirieja, gondreiž golvonō lūma Latgolys cylvāku myužūs i liktiņūs. Šajānis ļaudš dzeivōja cytu dzeivi, vadājās nu cytim lykumim nakai jys, cylvāks nu piļsātys.

Voi pīnōkš řaiz laiks... jys nanūbeidzā sovu dūmu. Kū lai jys cerej, jys, kam vairs nav nōkūtnis. Annys vairs nav storp dzeivijīm!

I jys otkon dryumi i sōpeigi izasmāja.

Kod nōkamā dīnā apkōrtnis īdzeivōtōji izvadāja Annu iz kopsātu, Urbans bārinīku gōjīnám sekōja kai pādejīs. Jys nikō nadūmōja, jys naraudōja i, līkās, ari nacīta. Jys škita vīnaldzeigs pret vysu.

Kopūs jys palyka ilgōk par cytim. Garō pavasara dīna jau tyvōjās beigom, kod Urbans, vairōkys stuņdis raudziejīs iz svaigū kopu, nūlāmá iť prūjom.

Vajdzāja sacāť ardivys Annai, jo jys mīļōja i myužam mīļōs šū Latgolys jaunovu.

Bet kū lai soka nūmyrušam? Urbanam nabeja vōrdu, kurus Anna dziedātu. Vāļ pastōviejš, Urbans zamu nūlicá golvu, nūzamátá ceļūs i skaitāja eisu lyugšonu, kurū pādejōs trejōs dīnōs jys tik bīži beja, dziediejš nu saļmōtōju mutis:

„Myužēigu duseišonu dūdi vysim ticeigim nūmyrušīm, o Kungs! Lai myužēigīs gaišums speiđ vinim! Amen.”

Tod, pōrmetš krystu, jys pīzacālá i lieni grīzās atpakaļ.

MUZYKANTS NU DĪVA VALIS

Pīvakarī, kod saulá ģryma krúná mežā, kas auga azara ūtrijā krostā, i kod palyka mozlīt vāsōks, vacīs Putrāns otkon gōja pi Bonifaceja.

— Vīnŗaiz tei lita beidzūt jōnūkōrtoj, — jys murmuļōja, — tys jau taišni Dīvam i cylvākim par izsmīkli, ka mās divu godu laikā navarom vīnōtīs par pļovu vierteibu i apmaināt tōs.

Īgōjš Bonifaceja vīnsātys pogolmā, Putrāns satyka tī jō sīvu Veroniku, kas, stōvūt nalela klāva priškā, kopōja sili cyukom bareibu. Īraudziejusá nōcieju, jaunō sīvítá jautri i zūbōjuši ģzasmāja.

— Vasals, vasals, vacūtāv! Voi otkon esi klōt, lai runōtu par pļovom? Bonifaceja šŗaiz nav mōjōs, bŗš izgōjš kur pi sābrim. Sacāja, ka atīš tik vālā vokorā.

Putrāns dusmeigi ģzakōsāja. Nu laika gola jam napatyka itei Veronika, kura beja vasta nu tōlīnis. Jei vysu laiku dzeivōja pa mōjom, nasazagōja ar cytom sīvītom i naizrōdāja jam, pogosta bogotōkijam saiminīkam, nikaidys cīneibys. Turklōt svareigijā pļovu apmainis jautōjumā Veronika tik tū viņ darāja, ka musynōja veiru napīkriš jō, Putrāna, prišklykumam.

— As pagaideišu, mait, — Putrāns lieni sacāja, atsasās dams iz gaņkom, — nu gara celá asmu stypri pīkusš. Strōdoj viņ! Veronika nīceigi paraustāja placus.

— Ka gribi gaidāt, gaidi, — jei skorbi nūteicá, — gaņku jau nav žāl, a ka tu dūmoj, ka ar sovu lopsys māli vareisi pīrunōt Bonifaceji, lai jys pajem tovys pļovys, kas nu goda iz godu stōv zam iudiná, i atdūd sovys, to natierāj veļti laika i áj paceļu. I maņ tá ir sova teikšona.

Putrāns otkon aizakōsāja. Itōs Veronikys volūda beja tik skoborgaina kai naosu ciervi aptāsta bolka. Jys dusmeigi vārās iz jaunū sīvīti. Nalela auguma, naparosti plotim placim i pavysam šmaugu vyduci, ōtra kusteibōs, volūdā i dorbā, parupu meļnišku seji, vosorā aizvīnu gierbusās nakauneigi eisā katuna kleitā, taida nu beja Bonifaceja sīva.

— Parkū tu, mait, nagribi, ka mās ar Bonifaceji apzamaiteu pļovom? — Putrāns vaicōja, veikly slāpdams napatyku, kū jys juta pret Veroniku. — Tys ir izdeveigi kai jam, tai maņ. Tys miernīks beja pavysam dulns, kas jiusim īdalāja pļovys pi munys zāmis, a maņ sovukōrt tāpaņ pi azara blokum jiusu vīnsātai. Voi tei ir kōrteiba?

Veronika, kas iz mirkli beja pōrtraukusā sovu dorbu, otkon sōka kopōt bareibu lūpim.

— Miernīks reikōjās pavysam pareizi, ka sādžys lobōkōs pļovys pīškeira tam, kam mozōk tyka zāmis, — jei atbiļdāja.

— A tys likīs ceļš, tys likīs ceļš, kas mēsīm kotru godu jōtaisa, lai tyktu pi sovom pļovom, tō tu par nikū naskaiti? — Putrāns ībylda. — Padūmoj poša, cik daudz tys prosa laika i dorba!

— As nu dorba nazabeistu, — skanāja eisa i ōtra atbiļdā, — i nikod nazabeišu. — Strāči vaļdāja klusums. Putrāns otkon izmátā dusmeigu skotu iz jaunū sīvīti. — Cīta rogonā, — jys kluseibā dūmōja pi sevš, — napazadūd. Ai, koč tam Bonifacejam bētu druscenā sova prōta!

— As varātu šū tū pīmoksōt, na daudz, prūtams, — jys lieni īsōka kai nagrybūt, a, īraudziejš Veronikys acīs izadagom dusmu guntenis, kauneigi apklusā.

— Mēsīm zāmis vajag, Putrān, na naudys, — jaunō sīvītā osi atsacāja, — zāmis, voi saprūti?

— Putrāns napacīteigi nūzasplōvā. Itei Veronika ar sovu styurgaļveibu kotru cylvāku var īvāsť grākā. Natiklā!

— Jiusim zámis gona, — jys sacāja. — Cik ža jiusim tōs saimis!
— poši divi i divi dāly. Cik i tō, a zámis jiusim tīpaž desmit desetyns.

Veronika mozlīt nūzalīcá, lai sajauktu sakopōtū lūpbareibu. Plōna kleitená, kas cīži pīzakļōvá jōs stōvam, pi šōs kusteibys nakauneigi pazacālá drusku augšōk, i Putrāns īraudzāja, ka viers celá Veronikys mīsa beja taipāž saulis nūbryunynōta kai plykōs rūkys i kōjis.

— Maņ bēs daudz bārnu, Putrān, — jei dūmeigi i tai kai izklaideigi sacāja, — maņ bēs daudz bārnu i bārnim vajdzās zámis...

Putrāns pīzacālá. Nabeja nūzeimis tōļōk runōt ar šū Veroniku. Kur Bonifacejam beja acš, kod jys vādá sova tāva sātā taidu sīvu?

— Nu, par bārnim tai narunoj, Vereiņ! — jys pamōcāja. — Bārni nōk pasauli tik nu Dīva valis.

Veronika nakauneigi i izaicynūši īzasmāja.

— Bārni nōkš i nu munys i Bonifaceja valis, — jei sovukōrt pavuicāja Putrānu.

— Ar lobu vokoru! — sacāja cīmenš.

— Dzeivoj vasals, Putrāna tāv! As pasceišu Bonifacejam, ka tu beji atnōčš i ka mās nūrunōjam ar pļovom nazameiņ. Dzeivoj vasals!

Putrāns otkon nūzapļōvá i gōja nu pogolma ōrā.

* * *

Kluss i skaists vokors beja nūzalaidš par smaržōjūšōm pļovom, par zīdūšim rudzu laukim, par lelū azaru, kas rōms i nakusteigs mīreigi gulāja sovūs krostūs, kurus vītvitom rūtōja veituly i nīdris. Dīnys korstums beja pavysam rimīs, i, ejmūt iz mōjom, Putrāns ar patyku īelpōja azara vāsmys i puču smōrda pīsōtynōtū gaisu. Jys pōrcylōja prōtā niupaž nūtykušū sarunu ar Veroniku.

— Rogona na cylvāks, — jys dusmeigi murmuļōja. — Atsasoka nu naudys, natiklā... Zámis vajagūt šōs bārnim... Dīva nazabeist. Naboga vāzdu izpeļnās sáv Bonifacejs ar taidu sīvu. Nu, pagaidi viņ,

mōseņ! Tovys pļovys as dabōšu, koč maņ par tōm vajdzātu divŗaiz samoksōt. As savaļdeišu tovu skoborgainū māli!

Vokora klusumu i Putrāna naideigōs dūmys pieški pōrtraucá klusa i skaista garmaņkys muzyka, kas, lykōs, nōcá taišni nu azara.

Putrāns īzaklausāja, prīceigi pamōja ar golvu i nūzapyutá. Jys pazyna spieļmani. Tik skaistys, tik jaukys skanis vysá Vydānu pogostā prota izbūrť vīneigi Veronikys veirs Bonifacejs. I tei natiklá sacāja, ka veirs aizgōjš pi sábrim!

Putrāns nūzagrīzá nu stidzenis i pōri pīmierkušai pļovai gōja iz azara krostu. Jys nabeja maļdiejīs. Kaidys kuplys īvys ānā iz lela malna akminá, kura pamatus skolōja azara iudini, sádāja Bonifacejs. Rūkōs jam beja vaca, nūlītōta garmaņka, i, tik kū monomi sleidūt pierstim pa tōs kaulenim, jaunīs veirīts, dūmeigi raudzeidamīs nūrītiejušōs saulis atblōgznī, spielāja kaidu vacu tautys dzīsmi.

— Lobvokor, sábrim! — Putrāns sveicynōja jau par gobolu. — Voi otkon salobōji sovu garmaņku ?

Skanis apklusa. Bonifacejs, pazinš nōcieju, atjámá sveicīni, mozlīt sazakustāja i aicynōja Putrānu atsasāšt sáv blokum, kū tys i darāja.

— Skaists vokors šudiņ, tāv! — Bonifacejs sacāja, — nimoz nazagryb īť iz mōjom. Cik labi bỹtu, ka cylvāks vysu myužu varātu tai sádāt i raudzātīs dabasu i zámis skaistumā!

Putrāns pīkreituši palūcāja golvu. Jys nikō daudz nabādōja, voi zámá i dabasi ir skaisti, voi nā, jys dūmōja, ka nabỹtu labi šūŗaiz napīkrišť Bonifacejam, kurs jau nu pošys bierneibys beja mozlīt sovoidōks nakai cyti puiši. Kod vajdzāja, Putrāns varāja bỹť pīteikami gudrs i vilteigs.

— Pi iudinim vysod ir skaisti, — jys atbiļdāja, — vīnolga, voi tys ir azars, upá voi olūts. Tei ir lela laimá, ka kaidam cylvākam kai tāv pīmāram, ir īspieja dzeivōť taidā vītā. Paspieļáj vāļ, Bonifacej! — jys

lyudzā. — Klausūtīs tevī, maņ tai likās, ka atsagrīž senejī godi, kod as beju tikpaļ jauns, tikpaļ skaists i izveiceigs kai tu tagad...

Putrāna glaims, lykōs, naatstōja iz Bonifaceji nikaida īspaida. Jys gryutsirdeigi pasmaidāja, nūzapyutā i nūraiduši papurynōja golvu.

— Garmaņka par vacu, — jys skumeigi atbīldāja, — navar nikai salobōt. Tei nadūd skanis, kaidys as grybu spielāt.

— Tjā, tjā, — Putrāns gari nūvylka, — to gon žāl. To tāv jōpierk jauna garmaņka.

Iz breidi īzastōja klusums.

— Seņōk, kod as beju mozs puika, — Putrāns dūmeigi īsōcā, — tys bīš kaidu sešdesmit voi vāļ vairōk godu atpakaļ, Vydānu muižā par saiminīku beja vīns generals, kuram taipā kai tāv patyka spielāt garmaņku azara krostā.

— Tai? — Bonifacejs, radzami īintereseits, atvaicōja. — Kū ta jys spielāja?

— Vysaidys dzīsmis i daņčus. Jam beja loba garmaņka, Bonifacej, na taida kai tāv. Tei beja lela i skaista, a tūs pūgu i nasaskaitāt. Nu, tāv vajdzāja gon dzierdāt, kai spielāja vacīs generals! Paļ mās, puikys, navarājam vaļdāt osoru jū klausūtīs, par bōbom i večim nimos narunojūt.

— Pūgu i nasaskaitāt, — jys dūmeigi atkōrtōja. — Voi tu namaloj, Putrān? Kotrai garmaņkai vajag bīt...

Vacīs dusmeigi īzakōsāja.

— Kod as tāv soku, sābri! — jys aprāja Bonifaceji, naļaudams tam nūbeigt teikumū, — kod as tāv soku! Tōs pūgys, tys nav nikas. Vysa garmaņka beja kolta nu teira sudobra, i kod gadājās, ka generals spielāja mienesneicā, tod breinumim nabeja gola. Speidāja azara iudini, speidāja generala spūži epoleti, speidāja poša garmaņka. Mās, sprosti ļauds, tod kluseņom gōjam iz krostu i,

pazaslāpuši voi nīdṛōs, voi veitulūs, klausājāmās vacū generalu. Da, tam gon beja garmaņka!

Otkon īzastōja klusums. Bonifacejs gora acim raudzājās senejā pagōtnī, kuru niupaṭ beja tālōjš Putrāns.

— Sudobrā kolta garmaņka, — jys siereigi nūmurmynōja, — sudobrā kolta garmaņka! Koč maņ kod naviņ taidu turāṭ rūkōs!.. Koč maņ vīnu ṛaizi iz taidys paspielāṭ! Ek jiuš, vacī cylvāki, rādzājat vairōk skaistuma nakai mās! — Bonifaceja vōrdūs izskanāja daudz žāluma, skumu i skaudeibys.

— Da, kungi prota skaisti dzeivōṭ, — Putrāns atbiļdāja. — Kas jīm bādys! Vysa beja dīsgon, kotrs darāja, kū gribāja. Redzi, kod generala maita gōja pi veira i kod vysa muiža skanāja pīkā i gaviļōs, jōs tāvs saderāja par lelu naudu ar kaidu cytu muižņīku, ka jys vysim gostim likš raudōṭ. Dereibys palīk dereibys, kotrs dūmōja, ka mūsū generals gon pazaudās naudenī. Kas kōzōs īš raudōṭ? Vysi tok pīcojās i dzīd, a mūsū generals tik smājās.

— Rādzāsīt gon, rādzāsīt gon, — jys sacāja, — ka vysim bierš osorys.

— Maņ vāļ nivīns nastōstāja, — Bonifacejs nadrūsi īzamināja, — ka mūsū muižā ṛaiz dzeivōtu taidš generals. Kod tys eisti nūtyka?

Putrāns apklusā. Ka navaļdeitu vokora krāsla, tod Bonifacejs rādzātu, ka pi itō jautōjuma vecš dūsmōs spieji pītveika. Putrāns tūmār savaļdāja sovū napatyku nu tō, ka sarunys bīdrs īzadrūsynōja apšaubāṭ jō vōrdu patīseibu.

— Tys beja ļūti seņ, puis, — jys mīreigi atbiļdāja. — Dūmoj patš, ka ap tū laiku ni tovs tāvs, ni tova mōṭš — myužeiģu duseišonu jīm! — vāļ nabeja pīdzymuši. — Klausīs tōļōk! — vecš turpynōja. Pīvakarī vysi gosti i muzykanti gōja iz muižys parku, lai tī doncōtu. Aizgōja i generals, pajmydams sovū garmaņku. Muzykanti sōka spielāṭ poļku, a jys sovū dzīsmi — skumu i siereigu. Spielāja muzykanti i generals. I skotīs! Vīns ūtrs doncōtōju pōrš jau apzastōj i sōc

klausātis generalu. Dreīži apklusā i muzykanti, a generals spielej viņ, spielej viņ, i tai skumi skumi. Līkās, ka garmaņka taišni runōtu, taišni stōsteitu... par tū, cik daudz ir bādu pasaulī, cik moz ir eistys prīcys. I raugi, vīna ūtra pōra acīs jau paspeidāja osorys...

Bonifacejs pieški satvārā Putrānu pi rūkys. Viļteigō veča stōsts beja jū stypri satraucš.

— Generals tod dereibys laimāja ? — aizsmacš jys vaicōja.

Putrāns palūcāja golvu.

— Da, sābri. Da. Moz beja taidu, kuri tymā vokorā, klausūtis, kai spielāja generals, naraudōtu. Nu da, jam beja lapna garmaņka, — vecš dziļdūmeigi pībylda.

Breidi otkon vaļdāja klusums. Beja jau stypri vāls. Nu azara cālās palāka mygla, kliva pavysam tymss. Ni Bonifacejs, ni Putrāns tūmār nadūmōja iņ mōjōs.

— Dīzkur tei garmaņka tagad palykusā? — Bonifacejs dūmeigi vaicōja.

Putrāns klusāja. Dūmōs jys sāv vaicōja, voi jō stōsts par vacū generalu i garmaņku beja pīteikami īspaidōjš i īinteresiejš Bonifaceji. Vecš nūžālōja, ka beja tymss i jys navarāja rādžāt Bonifaceja sejis izteiksmis i skota.

— Tyku dzierdiejš, ka tei garmaņka tūmār sazaglobōjusā, — jys pīsardzeigi atbiļdāja. — Generals mierstūt asūt tū atdōvynōjš kaidam sovam kolpam, kas jū vyslobōk kūpā.

— Kur tys kolps dzeivoj i kai jū sauc? — Bonifacejs naatsalaidā.

Putrāns nazasteidzā ar atbiļdi. Jys vāļ ŗaizi pōrlyka, voi varās pīrunōt Bonifaceji apzamaināt pļovom. Nā, nabytu gudri tivleit atbiļdāt iz Bonifaceja vaicōjumu.

— Kai tū kolpu sauc, as vairs napīminu, sābr, — jys sacāja, — kur tī laiki, kod muiža nūdaga, mās kotrs gōjam iz sovu pusi. Dzierdieju tik, ka tys kolps dzeivojūt nazkur kaimiņu aprinkī i asūt tikpať vacs cik as.

Otkon īzastōja klusums. Beja klivš tik tymss, ka moz kū varāja rādžāt.

Bonifacejs nūzapyutá i nūlácá nu akminá, iz kura beja siediejs.
— Īsim mōjōs! — jys sacāja. — Reit agri jōzaceļ, īsim!

Putrāns steidzeigi sačará jū pi rūkys. Jys nikod nabeja dūmōjš, ka Bonifacejs golu golā tik vīnaldzeigi izaturās pret jō stōstu par garmaņku.

— Pagaid, pagaid, puis! — jys čyukstāja. — As jau varātu mieginōt dabōt tū garmaņku. Vīgli tys nav, a ka tu būtu ar mīru tū nūpierkt, to...

— Maņ nav naudys, Putrān, — skumī atbiļdāja Bonifacejs, — tū tu zyni patš.

— As jau varātu dalikt, puis, — Putrāns naatsalaidá. — As jau zynu, ka munys pļovys nav tik vierteigys kai tovys...

Bonifacejs strāči klusāja. Putrāna naatlaideiba ļová jam secynōt, ka vacō garmaņka ir patiši sazaglobōjusá. Sovaidi jau nu gon tys beja, a kārdynōjums rādžāt garmaņku, par kuru Putrāns prota tik daudz kū stōstāt, beja pōrōk lels, lai Bonifacejs spātu galeigi nūraidāt veča prišklykumu.

— Atnessi garmaņku, tod rādžāsim, — jys izvaireigi atbiļdāja.
— Kai lai kū sūlu, naradzūt, kas maņ teik pīdōvōts ?

Tagad i Putrāns sovukōrt nūlácá nu akminá.

— Labi, puis, — tys sacāja, grīzdamīs iz sovys sātys pusi, — as pagōdōšu tāv generala garmaņku, tod tu patš redzeisi, voi as maloju, voi nā. Gaidi mani pec kaidys nedelis šymā pať vitā!

Paspīduši vīns ūtram rūku, Putrāns i Bonifacejs izaškeira.

Putrāna stōstā par garmaņku beja daudz kas izdūmōts, a beja i dalá patiseibys. Vecš vyspyrms malōja, apgolvojūt, ka Vydānu muiža nazkod pīderiejusá generalam. Ka Bonifacejs papieteitu, kas bejuši jō tāvu tāvu kungi, tod jys izzynōtu, ka muižys īpašņiks, par kurū stōstāja Putrāns, beja navys generals, a vīnkōršs, pyrms laika

atlaists nu dīnastš kapteins. Ūtrkōrt, šys paṭ kapteins vysu myužu nūdzeivōja nazapreciejs i bārnu jam nabeja, deļtō i kōzu svātkus, i sovaids dereibys taipaṭ vajdzāja atzeiṭ par malym. Treškōrt, kapteins nimoz naprota spielāṭ iz kaida muzykys instrumenta i, lels dzārōjs bēdams, nu vysom skaņom vysvairōk cīnāja ols i šnāba glōžu škindūni.

Sudobrā kolta garmaņka tūmār eksistāja i nabeja nikajds izdūmōjums. Bonifacejs bētu ļūti izabreinojs, kab dabōtu zynōṭ, ka garmaņka nikur tōli nav meklejama i ka tei atsarūn Putrāna vysod cīži nūslāgtijā skreinī, kurā vecš jau vairōkus godu desmitus globōja sovu vierteigōkū montu, nivīnam tōs narōdeidams.

Vāļ bētu jōpaskaidroj, deļkō Putrāns, paṭš naprosdams spielāṭ, beja atsaļovš īzagōdōṭ taidu dōrgu i greznu muzykys reiku i turāja tū slepeneibā. Paṭ ti nadaudzī veči, kas atgōdōja Putrāna jauneibu, kod garmaņka tyka īgōdōta, nazynōtu iz tū nikō atbiļdāṭ. Tik Putrāna senejūs dīnu draugs, slymīs i oklēs Jerumāns, kas mytynōjās pogosta naspiejniku patversmī i jau seņ beja pīmiersš nūdzeivōtūs godu skaitu, varātu pastōstāṭ, ka garmaņka nav īmontōta gūdeigā celā, a par nīka naudu nūpierkta nu kaida čygana, kuru vysi turāja par zagli i laupeitōji. Partū i Putrāns sorgōjās rōdāṭ sovu pierkumu.

Bet nu — tys vyss beja nūticš tik ļūti seņ i, taisneibu sokūt, varbēṭ varāja interesāṭ tik taidu sovaidniku i muzykys mīļōtōji, kajds beja Bonifacejs, kam patyka spielāṭ i dūmeigi raudzātīs dabasu i zāmis skaistumā. Putrāns cerāja, ka jam tagad nazarasš nikaidu napatikšonu, ka jys beidzūt likš lītā sovu izdeveigū pierkumu, jo Bonifaceja pļovys patiši beja ļūti lobys.

Putrāns beja vacs, skūps i viļteigs. Jys vīnumār panōcā tū, kū vielājās, nimoz nazakaunūt vajdzeibys gadiejumā pīlītōṭ malus, glaimus voi likuleibu. Bez tam jys beja ŗaizī apdūmeigs i pacīteigs. Tam, kas gribāja īzalaist ar Putrānu kaidā dariejumā, vajdzāja bēṭ seviški uzmaneigam, lai natyktu pīkrōpts.

Pagōja dažys dīnys nu Putrāna sarunys ar Bonifaceji azara krostā. Vysu šū laiku vecš dzeivōja pa mōjom i sorgōjās rōdātīs kur sābrūs. Jys gribāja radāt īspaidu, ka b̄ytu kur izbraucš, i ar tū viņ Putrānam napītyka. Jam beja drusku bailis nu volūdeigōs i uzmaneigōs Veronikys, i deļtō, lai galeigi attaisnōtu sevi jōs i cytu acīs, ka kod navīn nōkūtnī pec tō rostūs vajdzeiba, jys kaidu reitu, nivīnam naradzūt, patiši aizbraucá iz aprīnka piļsātu i atsagrízá mōjōs tik saulái rītūt.

— Beju tōlu ceļu braucš, — jys stōstāja vysim pazeistamīm, kurus tūvokor satyka, — vajdzāja nūkōrtōt šaidys taidys dareišonys. Vysi kauļy tai i sōp. Ak tys vacums, tys vacums!

Tymā pošā naktī, aizsōvš sova kambara durovys i aizkōrš lūgu, lai nivīns navarātu rādžāt, kū jys dora, Putrāns sameklāja drūsā vītā paslāptu atslāgu i attaisāja dzeļzi koltu skreini, kas stōvāja pi pošys jō gultys.

Vysa sovā myužā Putrāns nivīnam nabeja ļōvš īzaskatāt, kas atsarūn šymā skreinī. Putrāna sīva i divi vacōki dāly tai i nūmyra, nazynūt, kas globōjās veira i tāva cīži nūslāgtijā monta krōtuvī.

Paceļūt vōku, ustobu pīpīldāja napateikama šņaucamō tabaka i naftalina smoka, ar kū bogoteigi beja nūbārts vyss skreinis saturs.

Nu pošys augšys Putrāns izjāmá ryupeigi izgludynōtu i salūceitu vacu krīvu viersinīka tārpu. Vecš jau patš napīmināja, kur i kaidūs apstōklūs tys tyka īgiuts.

Viersinīka tārпам sekōja nalels, bet dōrgs pliša tepikš, kū Putrāns beja pīsovynōjš pīktō goda namīru laikūs kaidā muižā. Tod vecš ar vyslelōkū, uzmaneibu izcālā nu skreinis vairōkus dōrgus škeivus. Tī beja tykuši jō īpašumā taipat kai tepikš bez kaidys moksys. Tod pec kōrtys tyka nūlykti iz greidys blokum škeivim pōrs sīvīšu mieteļu, dažys grōmotys, rūkys šivnamō mašiná i vysbeidzūt — garmaņka. Garmaņka beja īteita lelā i syltā vylnys lokotā.

Skreinis dybynā beja vāļ palicš šaids taidš montš, vecš tam šūražis naveļtāja nikaidys viereibys. Iztinš garmaņku, jys nūlyka tū iz gultys, a vysu pōrejū montu nūvītōja atpakaļ sovā lōdī. Nūsliedzš tū i pasliepš atslāgu sīnys bolku šķierbā, Putrāns pajāmā garmaņku i, paspīdš gaisa klapi, izplātā tū. Pliešys beja gaiši zylys ar sudobrōtom molom. Nā, jys patiši nabeja malōjš Bonifacejam, apgolvojūt, ka garmaņka kolta nu teira sudobra. Šur tur garmaņkys izrūtōjumi misinā voi vīnkōrša skōrda vītā patiši beja darynōti nu šō dōrgō metala. Apraugūt montu, Putrāns sāv kluseibā tagad vaicōja, voi Bonifaceja i jō pļovu vierteibu starpeiba ir tik lela, ka jam bŷtu izdeveigi atdūt garmaņku šōs starpeibys segšonai. Vieleišonōs īgiuļ kōrōtōs pļovys i vieleišonōs paturāt šū skaistū, nu sudobra i sorkonkūka darynōtū muzykys reiku ilgu laiku spākōjās veča sirdī, naspādamys pōrvarāt vīna ūtru, tik tod, kod Putrāns īdūmōja, ka, īgiunūt Bonifaceja pļovys, jys ŗaizī bŷš atsarībš volūdeigijai i nakauneigijai Veronikai, bŷš lauzš tōs īdūmeibu i lepneibu, žālums šķiertīs nu garmaņkys jō sirdī mozynōjās i zaudāja sovū osumu.

— Reit padūšu ziņu Bonifacejam, — vecš styngri apzajāmā, — golu golā ŗaiz tei līta jōnūkōrtoj.

Pasliepš garmaņku paguļtī i nūpyuťš lampu, vecš izagierbā i gōja pi mīra. Vāļ ilgi jys navarāja īmigť. Atminis, izburūt senejūs dīnu nūtykumus, lyka jam namīreigi vaļstātīs nu vīnim sōnim iz ūtrim i dūmōs dzeivōť jauneibys dzeivi, kod jys beja jauns, vasals i styprys.

* * *

Vajdzāja īarť izvastūs iz izvōrdeitūs māslus. Agri nu reita Bonifacejs gōja pi dorba i, kod beja izdzinš daudzys vogys cītijā popivis zāmī, apzastōja, ļaudams pīkusušijam zyrgam mozlīt atsapyust.

Beja pagōjusā tīpať nedelā nu sarunys ar Putrānu. Jaunīs veirītš tagad dūmeigi sāv vaicōja, voi vyspōr varāja ticāt viļteigijam

večam. Voi tys naizaklausāja sovaidi, ka nazkur beja sazaglobōjusā sudobrā kolta garmaņka? Voi tys naizaklausāja natycami, ka nazkod kaidš generals spieliejš tāpať azara krostā i sādžu ļaudš raudōjuši, dzierzūt jō spieli?

Bonifacejs beja vīnkōršs i navuiceits cylvāks. Vāl tagad, — jau pyrms pōrs vosorom sasniedzš pylngadeibu i bōdams saimis cylvāks, jys daudzējaidā zinī atgōdynōja nanūbrīdušu jaunekli ar sovom napīpyldamom ilgom, ar sovīm sapnim par skaistū nōkūtni, i ka Dīvs nabūtu liemš Bonifacejam saistāt sovus liktiņus ar spareigū, praktiskū i nūteiktū Veroniku, kas ikražis nūrōdāja veiram, kai jōzareikoj, lai giutu sāv koč mozumeni lobuma, to drūši viņ syurijā i gryutijā dzeivis celā Bonifacejs, īdams vīns patš, pagurtu i dreiši apzastōtu.

— Natici, natici, Boneiť, Putrānam! — Veronika mōcāja veiru, — natici jō lopsys mālāi!

Tūmār beja, gryuši naticāt. Gaišys dīnys laikā, kod dabasūs spūdri speidāja saulā, kod zaļō zámá izgorōja daudzū puču smōrdā, kod dzīdōja putni i šur tur skanāja cylvāku bolsi — da, tod varāja naticāt Putrānam, i veča izbūrti tāly lykōs nadzeivi i naīspiejami. Cytaižōk beja vokorūs i gaišijōs junā naktīs. Bonifacejam tod škita, ka krāslys polsyjā myglā vysur atdzymst senejō dzeivā. Tei izskanāja azara viņu čalōs, kas līgi i klusi atsasyta pret grantainīm krostim, vieja pyusmā kūku golūtnōs, tei atsagrīzā mieneša i zvaigžņu sudobrainā gaismā.

Tei beja vysur — senejō dzeivā. Raiz tei bejusā, i Bonifacejs dūmōja, ka bejusā skaista. Deļkō to vaci ļaudš, īgōdojūt sovu jauneibu, gryuši nūzapyuš i, klusu cīsdami, kavejās sovōs atmiņōs, ni ar vīnu nagrybādami tymūs dalātīs? Deļkō ta naticāt, ka raiz bejš generals, kurs pratš skaisti spielāt garmaņku. Parkū Putrāns lai malōtu? Voi tagad nav īspiejams skaisti dzeivōť?

Bonifacejs dūmeigi apsāda iz ežys molys, palaidš zyrgu sovvalī.

Voi dzeivī nav skaistuma? Voi nav skaists saulis lākts, kod pyrmī saulis stori, nadrūsi, pagōjušōs nakts tymsa caurānōti, kai tausteidamīs, skar mīgā snaudušū zāmi? Voi nav skaisti vīglī i gaiseigī nūvakaris mōkuli, kas ņaizjom greznōs ryndōs, ņaizjom gleznainā nakōrteibā trauc pa zylīm dabasim iz vysom pasaulā molom — dīszyn kur?

Voi ņaizjom nav skaists patš cylvāks, jō dorbi, jō dzīsmis, jō gors? Voi nav skaisti, ka vari likt draugam prīcōtis, liksmōtis i gavilāt, nikō par tū sāv naprosūt?

Ai, i tagad dzeivā ir skaista — vajag tik prasť skaistumu atrast, īraudzāt i parōdāt tū cytim.

Bonifaceja sapņōšonu iztraucāja kaida skriejēja ōtrī sūli. Jaunīs veirītš pazavārā i īraudzāja kaidu zānu, kurs pa ežmali skrāja taišni pi jō. Bonifacejs pazyna zānā vacō Putrāna mozdālu, Jezupeni.

— Kō tu gribi, puis? — Bonifacejs vaicōja, kod zāns apzastōja i drūši snādzā jam preteim sovu mozū i nateirū rūceni. — Atgōji maņ paleidzāt?

Puika nūraiduši papurynōja sovu gaišū gaļveni. Nūgurš nu tōlō skriejinā, jys smogi elsōja.

— Nā, nā, Bonifacej — jys beidzūt sacāja, — atskrieju dareišonōs. Mani sytāja pi tevā muns vacīstāvs i sacāja, lai tu šūvokor bȳtu azara krostā. Jys pi tevā atnōkšūt. Voi bȳsi?

Bonifacejs juta, ka jam lyupys pieški klivst nacīšami sausys i ka vysu kermeni pōrjem naizprūtams gurdonums.

Voi Putrāns patīši namalōja?

— Tu soki taisneibu, puis? — jys atvaicōja. — Voi tovs vactāvs sacāja, lai atnōku šūvokor iz azaru?

Puikys gaišū gaļvenā apstyprynojuť pazalūcāja vairōkys ņaizis.

— Tai ir, tai ir, — jys apstyprynōja, — vacīstāvs pascāja, lai tu kotrā zinī aizītu iz tū vītu, kur jiuš obi bejot pagōjušū ŗaizi. Voi bysi?

Breidi Bonifacejs dūmōja. Kū sacās Veronika, ka dabōš zynōt, ka jys paslapyn sazateik ar Putrānu, kuru jei navarāja īrādzāt?

Jys pīgōja pi zyrga i, mozlīt satraukts, otkon jjudzā tū orklā. Zāns nāpaciteigi sekōja jam iz pādim.

— Voi bysi, Bonifacej? — jys vālŕaiz vaicōja.

Jaunīs veirītš nūzapyutā. Nabeja, nabeja labi tai apzaīt ar Veroniku, a voi jys darāja kū slyktu?

— Voi tu beji munōs mōjōs? — jys vaicōja.

— Nā, — skanāja ōtra atbīldā, — as skrieju pa stidzeni i īraudzieju tevi.

Bonifacejs otkon nūzapyutā, tod pīkreitūt pamōja ar golvu.

— Soki vacijam tāvam, ka atnōkšu, — jys čyukstāja, kai beidamīs, lai kaids cyts, atskaitūt Jezupeni, nadzierdātu jō atbīldis, — soki, ka bīšu.

Naatsasveicynōjš, Jezupenš skrāja prūjom. Pagōja daži breiži, i jō gaišō gaļvenā izgaisa veitulu bīzūkni, kas auga pa azara molu.

Bonifacejs otkon givōs pi dorba. Zyrgs laiski vylka smogū orklu, breižim apstōdami. Bonifacejs nu tō na moz dūsmōjās. Jō dūmys beja pi Putrāna, pi vacō generala, pi sudobrā koltys garmaņkys, kas spulgōja mienesneicys gaismā i skanāja tik skaisti, ka lyka ļaudim raudōt. Vokorā jys rādzās itū garmaņku.

Lai eisynōtu laiku, Bonifacejs ar vysu sporu turpynōja arč. Jys pač īsyta lānijam zyrgam.

— Voi tu ŗaizi kusteisīs, slynkīs kleperi?

Ai, koč dreizōk paītu garō vosorys dīna!

* * *

Saulā jau beja nūrītiejusā, kod Bonifacejs namīrā pukstūšu sirdi tyvōjās sovai īmilōtai vītai azara molā. Tá auga kuply veituly i vītvitom, dzili īgrymuši viļņu izskolōtā zāmī, gulāja malni, opoly

akmiņu bluči. Putrāns nikur nabeja radzams. Apsiedš iz sova akminá, Bonifacejs nūlaidá bosōs kōjis syltyjá iudinī i pa irodumam ļōvá sleidāḡ skotim pa azara gludū leimini. Dīnvydaustrumūs dzeiva i smaidūša pret zylym dabasim cālās augšup dzaltoni palāka mieneša ripa. Pec korstōs dīnys, kod tyka tik daudz strōdōts, vokora i azara vāsma teikami atveļdzāja jaunō veirīša nūgurušūs lūcekļus.

Bonifacejs nadūmōja par nūgurumu, kas beja īzagulš jō rūkōs, kōjōs i placūs. Jys nadūmōja i par sīvu, kurai beja samalōjš, ka aizīš iz kaimiņu sādžu pi kaida pazeistama, lai pazarunōtu par īspieju kur īzagōdōḡ jaunus skrytuļus rotim salyuzušūs vītā. Vysys Bonifaceja dūmys tagad saistāja vacō generala garmaņka. Jys tagad našaubēigi ticāja kotram Putrāna vōrdam. Nā, lai Veronika soka kū saceidama, a vecš nav melš.

Klusi i zaglēigi sūli, kurus Bonifacejs dreizōk nūjauta nakai sadzierdāja atskanom kūku ānā nūslāptijā stidzenī, lyka jam pīzatorykḡ i viereigi atsaskatāḡ. Nu myglys, kas cālās nu azara iudinim i jau beja apjāmusá nīdrom i veitulym apaugušū krostu, iznyra Putrāna saleikušīs stōvs. Podusī vecš nāsá nazkū lelu i smogu.

— Bonifacej, voi tu tys esi? — jys klusi vaicōja.

Izrunōtīs nūlácá nu akminá, iz kurō beja siediejš, i steidzās nōciejam preteim. Putrāns bez ībyldumim ļōvá atjimḡ nu sevá atnastū garmaņku.

Moz, gaužam moz vīnmulijā i smogijā Bonifaceja dzeivī bejš taidu breižu, kod jys bḡtu jutīs tik satraukts, tik pīceigs kai tagad, drabūšim pierstim aptauksteidams atnastū muzykys reiku. Taidus līksmus namīra i gaviļu breižus jys pīmināja pōrdzeivōjš tik divys řaizis — kod straujō i mozlīt nakauneigō Veronika beja teikusá jam sovu da vōrdū i kod ūtrijā godā pec lauleibom jam vajdzāja pagatavōḡ sovam pyrmijam dālukam šyupeli.

Putrāns, tUSDams i ni vōrda nasceidams, apsāda iz akminā. Smogō garmaņka i dīsgon patōljš ceļš veci beja ļūti nūgurdynōjuši. Tik pec pōrs minotim, kod aizkususā sirdš sōka pukstāt otkon mīreigi i lieni, vecš eisi vaicōja:

— Nu, Bonifacej?

Bonifacejs nikō nadzierdāja. Jys tik vōji nūjauta, ka sād, azara krostā, ka ir skaista vosorys nakts, ka mīreigijā iudinā spīgeli vyzuļoj mienesneicys spūkainō gaisma. Jys beja pīmiersš Putrānu, Veroniku, sovus bārnus. Jys beja pīmiersš sovus sapņus, sovu zámi i patš sevi. Rūkys maigi glōstāja garmaņkys gaiši zylōs pliešys, piersti nadrūsi i baileigi pīzaskōrá daudzijīm kaulenim, tūmār kautrādamīs radāt skanis.

Jaunīs veirītš pīteikami labi pazyna garmaņkys konstrukceji. Vysa jō byutā nu pošys bierneibys beja par daudz nūzadavusā skaņu soldonijam reibumam, lai jys nadaudzūs mirklūs naizprostu, kas jōdora, kai jōspielej, lai dzymtu jaunys melodejis i jaunys dzīsmis.

— Nu, Bonifacej? — Putrāns vāļražais atkōrtōja sovu vaicōjumu. Vacīs skūpulš, vārojūt Bonifaceja māmū satraukumu, navarāja izprast, voi jaunīs veirītš prīcojās par garmaņku, voi nā. Nu tō Putrānam beja atkareiga sasōpiejušō pļovu apmainis jautōjuma lobvieleiga atrisynōšona. Partū jō vaicōjums šūražais skanāja napacīteigi.

Bonifacejs i tagad klusāja, tod jō piersti izvylynōja pyrmūs akordus, gon skaistus i līgus, řaizī nalaikā aprautus i nadrūsus. Kai azara viļņu čalys tī tik kū jaušami satraucā nakts mīreigū klusumu i iznyka.

— Skaņ, skaņ garmaņka! — Bonifacejs izasaucā i pagrīzá pret veci sovu trauksmainā prīkā apgorōtū skotu. — Skaņ!

Putrāns pīkreitūši palūcāja golvu. Jam pītyka šūs nadaudzūs vōrdu nu Bonifaceja mutis, lai ar pylnu pōrlīceibu sáv saceitu, ka,

nūdūmi, zeimojūtīs iz kōrōtū pļovu īgiušonu, beidzūt ir pīzapiļdiejuši.

— Da, skaņ, — jys atzineigi sacāja i pec strācis vāļ ar uzsvoru pībylda: — Skaisti skaņ, taipaļ kai tūražis, kod spielāja generals.

Bonifaceja piersti otkon pīzaskōrá garmaņkys kaulenim, šūražis drūšōk i mīreigōk, otkon dzyma akordi. Tī sekōja vīns ūtram, izaveidōja skumā, gryutsirdeigā melodeji i otkon apklusa.

Putrāns sazakustāja. Jam napatyka taida nīkōšonōs nu Bonifaceja pusis.

— Saspielāj kaidu maršu voi poļku! — jys pamōcāja jaunū, veirīti. — Ai, kaidūs daņčūs as vacūs laikūs natyku lūciejš sovys kōjis!

Bonifacejs klusi i ar gondariejumu īzasmāja. Daņčus, poļkys? Nā, nā! Šei garmaņka beja par skaistu, par lobu, par greznu, lai radeitu skanis, kas goram i sirdái nadūd nīkō. Dzīsmis i melodejis, kas satrauc i savaņgoj cylvāka dvāseli, tōs, tik tōs gribāja jys spielāt iz šōs garmaņkys.

Vōreigi, bet drūši, kai mōtá sajem rūkōs sovu bārnu, Bonifacejs tagad trešū ŗaizi ļōvā sleidāt pierstim pa mieneša gaismā vyzuļōjūšim garmaņkys kaulenim. Voi tei beja dzīsmá, kū jys šūražis izbūrá, voi deja? Tō nazynōja ni patš Bonifacejs, ni Putrāns, a skaņom, kas sōka sleidāt pōri azaram, pīmyta naizprūtama mōka stōstāt par jiutom, kū globōja sevī muzykanta namīreigō dvāselá. Ik breidi dzyma akordi, ik mirkli traucās tī pa mieneša storu iztaiseitīm celim, lai savoldzynōtu kotru, kas prūt līksmōtis, prīcōtis i raudōt.

Jauki spielāja Bonifacejs šymā vosorys naktī, tik jauki, ka vacīs Putrāns nagrybūt ļōvās muzykys varai, kas padarāja jō acš volgonōkys kai cytkōrt. Vāļ i vāļ gribāja jys klausātīs šymā spielī, vāļ i vāļ izprast, Bonifaceja sirdi.

Kod skanis apkłusa, kod azara vāsma, sakustynojuť veitulu golūtnis i nīdris izteicá sovū nūžālu, ka Bonifacejs vairs naspielej, Putrāns atzineigi izsyta jaunijam veirīšam iz placa.

— Nu gon, sābri, tu sapeļneisi daudz naudys, staigojuť ar sovū garmaņku pa kōzom.

Bonifacejs kavājās ar atbiłdi. Staigōť ar garmaņku pa sādžom i spielāť pīdzārušim kōzinīkim? — Nā, nā!

Taidys litys jū nimos navylynōja. Ka skanis ir skaistys, to tōs jōzakłausa ar bījeibu i skaidru prōtu kai lyugšonys bazneicā. Jys nūjautá, gon naskaidri, ka muzyka, ka spieleišona var padarāť cylvāku lobōku, taisneigōku i gareigi bogotōku.

— Vysim, vysim as grybu spielāť, Putrān! — jys izasaucá, — lai kotrs dzierđ skaistumu, lai kotrs mōcōs tū saprast! Vysim as grybu spielāť, Putrān! — i, īgōdōjš veča nūstōstu, kam jys tagad piļneigi ticāja, jaunīs veirīťš kauneigi pībylda:

— Taipať kai vacīs generals.

Putrāns prota nūslāpť smīnu. Jys kaidu laiceni gaidāja, lai nūzarymst Bonifaceja satraukums, tod lītiški sōcá runōť:

— Kai ta bījš ar mīysu pļovom, Bonifacej? Voi vīnŗaiz mās tōs naapmaināsīm? Redzi, as varātu dalikť šū garmaņku, lai gon Dīvs tam līcinīks, ka as nadabōju tū par veļti, — jys pībylda, kai nūžālojuť.

Bonifacejs nūgryma pōrdūmōs. Jys īgōdōja Veroniku, dālus i osi izjiutamū zāmis bodu — cik nu jam tō araminá, tik napylnys divi desetynys beja īdaliejš ūsainīs krīvu miernīks, — tod jō skots kryta iz garmaņku, kū jys turāja sovōs rūkōs. Garmaņkys sudobra apkolumi patiši speidāja mienesneicys gaismā. Niparkū nagribāja jys atdūť večam atpakaļ šū dōrgū montu, niparkū!

— Putrāna pļovys nimos tik slyktys nav, — jys sevi mīrynōja. — Kas zyna, azara leimini varbīť ar laiku pazamynōš i tod īmaineitōs

pļovys bēs tikpaļ lobys kai munys, — i jys pīkreitūši pamōja ar golvu.

— Labi sābri! — jys sacāja. — Ka tu dūd garmaņku, to as asmu ar mīru.

Putrāns izstīpá sovū dzeislainū rūku. Bonifacejs satvierš tū stypri saspīdā.

— To nūrunōts, Bonifacej? — vecš priceigi vaicōja, — nūrunōts, voi nā?

— Nūrunōts, sābri, — jaunīs veirītš apstyprynōja. — Ka grybi, to jau reit nūtaisāsīm papeirus.

Putrāns atvīglōti nūzapyutá. Vairōk jys nikō nagribāja.

— Tu tik naklausi Veronikys! — jys pamōcāja Bonifaceji. Bōbys, patš zyni, moz kū saprūt nu veirīšu dareišonom.

Bonifacejs namīreigi sazakustāja.

Jys zynōja, ka Veronika pascās jam daudz ryugtu vōrdu par nūslāgtū dariejumu.

Bet garmaņka? Bonifacejs tū otkon aptaukstāja. Garmaņka beja par daudz loba, lai tōs deļ varātu pacīst peļneitūs Veronikys pōrmatumus.

— Naklauseišu, naklauseišu, sābri, — jys apsūlāja, — kas nūrunōts — nūrunōts.

Kaidu breidi Putrāns dūmeigi klusāja. Sīna laiks vairs nabeja tōli. Jys nūlāmá ka navajag zaudāļ laiku. Kas zyna, varbūt garmaņkai ir kaidi tryukumi? Tūs atrūnūt, Bonifacejs atsasacās nu pļovu apmainis.

— Saulái lācūt as ījiugšu zyrgu i brauksim iz piļsātu pi notara, — jys sacāja. — Voi esi ar mīru?

Bonifacejs pamōja ar golvu: — Brauksim, tik leigumā īrakstāsīm, ka garmaņka tagad ir muna.

Putrāns klusi pazasmāja i, nūkōpš nu akminá, gōja iz krostu. Beja jau stypri vāls.

— Kai tod, kai tod, Bonifacej! — jys pīkryta, — tū izdarāsim! Pi notara vysu smolki nūrakstāsim.

Bonifacejs palyka dūmeigi siežom iz akminá, a vecš gōja iz mōjom. Putrāns dūmōja, ka nabeja vārtš tai izalikṭ i pyulātīs, kai jys tū beja dariejs. Vīntīseigīs Bonifacejs ni ar vōrdu naīzarunōja, kaidā celā i nu kō garmaņka beja dabōta.

— Nā, nu itō Bonifaceja gon nikod nabȳš eista saiminīka! Taidam viņ i staigōṭ pa kōzom ar garmaņku pi sōnim, — jys sprīdá. — A labi, pogōns, spielej! — Putrānam vajdzāja atzeiṭ. — Patiši labi!

Kod jys beja nūgōjš nu azara lobu gobolu, jys otkon izdzierdá laipnys, mīreigys skanis, kas nōcá nu vītys, kur Bonifacejs palyka siežom.

Putrāns iz breidi izaklausāja. Melodeja beja skaista i maiga kai šei nakts, kai šī dabasi, kai vyss dobys jaukums. Tod jys nu jauna gōja prūjom.

— Labi, pogōns spielej! — jys vāļraiz sáv sacāja. — Kur jys tai izavuiciejš?

* * *

Moza petrolejis lampená vōji apgaismōja ustobu. Beja dryums i tymss febralá vokors. Aiz nūsormōjušim lūgim žieli kaucá zīmys vātra, i nazkur tōlumā rāja i gaudōja sunš, voi nu viestejūt nalaimi, voi lyugdams saiminīku īlaist tū kur sylvumā.

Veirīšu skotu pavadeita, Veronika klusu cīšūt nūkūpá vakariņu goldu. Tagad Veronika nabeja tei otrō, izaicynojūšō i mozlīt nakauneigō Bonifaceja sīva, kū pyrms divdesmit godim vacīs i tagad jau seņ myrušīs Putrāns tik ļūti naīrádzāja. Tagad Bonifacejs i septeini jō dāly rádzāja pīdzeivōjušu, dorbā pīkusušu sīvīti, kas kustājās i strōdōja vairōk aiz pīnōkuma nakai aiz prīcys. Gryuta zemneicys dzeivá beja monami pōrvārtusá Veroniku. Jei tagad tikpaṭ kai vairs ni ar kū naatsaškeira nu pōrejom Vydānu sādžys sīvīṭom leidzeigā vacuumā, tik řaizjom, kas gon beja ļūti reši,

Veronikā kai atsadzeivōja senejōs dīnys. Tod jei otkon beja mozlīt osa, mozlīt skorba i mozlīt nakauneiga. Bonifacejs tod, vārojūt sīvu, otkon dūmōja sevi jaunu i kluseibā prīcōjās partū, a, kai jau saceits, tōs ņaizis, kod Veronika juta sevī atsamūstam jauneibu, beja reši. Pa lelōkai dalāi jei tagad staigōja klusu-cīšūt, dareidama sovu dorbu i nazaļaudama jiutu varai. Aizvadeitīs laiks beja īviļčš dzilis rīvys jōs nazkod skaistijā seji. Tōs rādzājās vysur — ocu koktūs, iz byudim, vysvairōk iz pīris. Da, Veronika, Bonifaceja Urtāna laulōtō draudzina, tagad beja vaca i pīdzeivōjusā sīvītā.

Veronika tū skaidri apzazynōja, bet jei nakūrņāja i nazažālōja. Jei najuta smoguma sirdī īgōdōdama, ka nazkod bejusā stypra i skaista. Voi sovu daiļumu i spākus jei nabeja atdōvynōjusā sovim daudzijim dālym! Vot, pi golda sād, Pīterš — slaidis i lūkons, kai mežā augusā prīdā! Vot, Ontons, kura mīreigōs zylōs acš naz deļkō atgōdinoj dabasus i azaru! Tī pi ceplā, veidojūt skalini, strōdoj Jōņš, kuru vysī tyvu i tōli sauc par strōdeigōkū pogosta puisi. Voi Veronika navar lepōtīs ar Onufri, kurs tagad īt pamatškolā pādejū godu i gryb mōcātīs tōļōk, jo puikai gaiša golva, i jys daudz kū zyna? Voi jei namīļoj nu vysys sirdš sovu lutekleiti, sovu vysjaunōkū dāluku Ignatu, kuram ap Jura dīnu bjš desmit godu i kurs taipaļ kai brōli, ka Dīvs vielās, izaugš skaists i styprs? Tī iz gultys sād i stōsta vīns ūtram nazkū smīkleigu vāļ divi Veronikys dāly: Aļuks i Viktors, kuri pīdzyma ņaizī i kuri pagōjušūs Zīmyssvātkūs klīva septeīņpadsmīt godu vaci.

Nā, Veronika nazažāļoj, ka vairs nav skaista i stypra. Sovu daiļumu i spāku jei deveigu rūku beja izdōvōjusā bārnim, i tys beja labi.

I Bonifaceji laiks nabeja saaudziejš. Moz, ļūti moz kas, raugūtīs šymā pavacā, nūsiermōjušā veirā, atgōdynōja tū ņaizī trauksmainū i ņaizī klusū sapņōtōji, kurs par speiti sovys sīvys grybai, par speiti prōta sliedzīnim, lai tik īgiutu kōrōtū generala

garmaņku, beja nazkod īzalaidš apmainis dariejumā ar viļteigū Putrānu, atdūdams tam sovys lobōs pļovys i tūs vītā pajymdams nikam nadereigys. Nazaraugūt iz sovu vacumu, Bonifacejs īškdeji tūmār palyka taidš, kaidš bejš, i tagad klusynōtōš, maigōš melodejis, kū jys ņaizjom izvylynōja nu sovys garmaņkys, jam izalyka daudz vierteigōkys, daudz nūzeimeigōkys dzeivī nakai materiala rakstura lobumi.

Taipat kai Veronika, i jys prīcōjās par sovu krītni lelū bārnu puļceni, bet preteji Veronikai, kas bārņūs saskatāja sevi pošu jauneibā i skaistumā, Bonifacejam ar nūžālu vajdzāja atzeiņ, ka nu jō poša dāly nikō nav montōjuši i ka nivīns nu tīm naizjiut jō olkainūs ilgu pec daiļuma i pec skaistuma.

Vysi dāly beja īdzymuši mōtī i, viertejūt dzeivis nūtykumus, tī vysi vadājās tik nu lītderēibys vīdūklā, nazaceņšūt saklausāt sirdš volūdu i tōš ībyldumus, kas Bonifacejam izalyka tik ļūti svareigi. Nivīns nu dālym nabeja montōjš jō prasmi spielāt iz garmaņkys. Skaistōš melodejis burveibu jī vysi viertāja mozōk nakai dūbju i ausāi napateikamu kuļmašiņu trūksni. Dāly nasaprota muzykys — jī nazailgōja dzierdāt kū skaistu i beja ļūti apmīrynōti, ka jīm rodōš izdeveiba vysim kūpeigi runōņ par dorbu, par izpeļni, par zāmi i zāmis bodu.

Loba, loba garmaņka! Bonifacejs nazkod sūlājās spielāt iz tōš vysim sābrim, vysim pazeistamīm i rodim, lai vysi īmīļōtu muzyku i saprostu tōš nūzeimi i skaistumu. Tak, dīvamžāl, jys navarāja izpiļdāt sovu sūliejumu i na jau poša, a gon klauseitōju vainis deļ, kuri atklōti izrōdāja sovu naapmīrynōteibu ar Bonifaceja speli.

— Sarauņ kaidu poļku voi cytu daņci! — jī lyudzā. — Kū tu myužeigi spielej taidus gobolus, kam nav ni gola, ni sōkuma, ni kaida satura?

Tik nīvōjūši viertāja sābri Bonifaceja mōku. Tys aizvainōja jīuteigū spieļmani, jys apklusā, īzarōvā sevī i nikod vairs nabeja

nikur radzams ar garmaņku pi sōnim, bet jys turpynōja kolpōt skaņu teiksmynūšijam i myužēigijam skaistumam.

Ka gadājās izdeveiba bīt vīnam, to Bonifacejs bīži jāmá rūkā garmaņku i spielāja patš sáv i par sevi. Ka vāļ pyrms divdesmit godim vacīs i daudz kū pīredziejušis i pīdzeivōjušis Putrāns beja spīsts atzeit Bonifaceja lobū spīeli, to tagad Bonifacejs patīši spielāja kai eists mōkslinīks nu Dīva valis, jo sovā muzykys izpratnī i mōkā skaņōs izteikt sovys dūmys jys par šīm aizvadeitijīm godim beja audzš īvārojāmā mārā. Saprūtams, ka Bonifacejs naspielāja tautā tik īmīlōtus daņčus voi maršus. Nā, Bonifacejs, palykdams uzticeigs sovai gaumái, nikod tūs naspielāja. Generala garmaņka, par kurys kaulenim sleidāja spīelmaná breinum-vyngri i garī piersti, izdává cytys skanis, kam nabeja ni deju voi maršu taktu, ni tautys dzīsmu vīnkōrša mīleiguma. Tī nadaudzī sābri, kas, ziņkōreibys dzeiti, dažkōrt paslapyn ceņtās nūzaklausā, kū tagad spīelej Bonifacejs, aizvīnu jutōs vylušīs. Jī nasaprota Bonifaceja muzykys, atrosdami, ka tei ir garlaiceiga, dryuma i bezsatureiga.

— Ari tagad jys spīelej kai namōkulš, — sprīdā sābri.

Bonifacejam sōpāja sirdš, dzieržūt šaidu jō spīelis viertiejumu, bet jys nikō i nikod nascāja i vāļ vairōk īzarōvā sevī i klusāja. Patš jys sovu spīeli atzyna lobu, gon tūmār nūjausdams, ka leidz piļneibai vāļ ejams tōls ceļš.

* * *

Nūkūpusá goldu, Veronika apsádzá tū ar puškōtu, pošys austu goldautu i, atsasādusá iz sūla, sacāja:

— Nu, puiši, tagad kōrteigi pōrsprīssim, kas bītu doroms ar vacō Putrāna zámí!

Bonifaceja dāly klausāja sovai mōtái iz vōrda. Viktors i Aļuks, izdzierduši Veronikys aicynōjumu, mátá mīru sovīm jūkim i palyka gluži nūpītni, Jōņš nūlyka pi molys sovu skalīni, Ontons apsāda blokum mōtái i sovom zylyjom acīm ceņtās tvártj jōs skotu, a

Onufris pacāla golvu nu grōmotys, kurū beja lasiejš, i taipat ziņkōreigi raudzājās mōtī.

— Da, jōpōrrunoj gon par tū Putrāna zāmi, — sacāja Pīterš. — Voi ta myužeigi māš tik viņ tū i darāsim, ka kotru pavasari meklāsim izdeveibys nūmōt kur kaidu pļovys voi teiruma gobolu? Tāt, kū tu dūmoj par itū litu?

Bonifacejs pazemeigi nūzavārá Pīterī. Tys beja jō vacōkīs i styprōkīs dāls. Nikaidš dorbs nabeja par smogu šam stoltyjam, spieceigi nūaugušijam jauneklām. A na jau Pītera spēku i izveiceibu mīlōja Bonifacejs. Jauneklis vairōk par sovīm cytim brōlim beja jam pīzačierš i kotrā litā vielājās dziedāt jō sprīdumu.

— Da, tāt, kai to bjš ar Putrāna zāmi? — sovukōrt vaicōja i Viktors, pavysam jau pīmiersdams nazkaidu smīkleigu atgadiejumu, kū niupať beja jam stōstiejš Aļuks.

Bonifacejs dūmeigi klusāja. Vysys saimis skoti beja vārsti iz jū. Bonifacejs zynōja, ka nadreikstāja sacāt kū nūraidūšu. Jau seņ jys i vāļ vairōk Veronika izjuta osu zāmis bodu. Godim ilgi Veronika lūlōja sevī dūmys īkrōť kaidu mozumeni naudys i īpierkt dālym zāmi. Moz beja zāmis Bonifacejam, i tagad, īgōdojūt sovu dariejumu ar Putrānu, jys dūmōja, ka patīši pīnōčš laiks koč kū darāt sovys saimis lobā.

Ar Putrāna zāmi beja tai. Vacīs skūpulš nūmyra, naatstōjūt pec sevā nikaida reikōjuma sovys nōvis gadiejumam. Divi jō dāly, dolūt montōjumu, nūnōcā streidā, sōcā tīsōtis i nadaudž godūs vīglprōteigi izputynōja vysu tū, kū myrušīs tāvs gon taisneigi, gon nataisneigi beja krōjš i sorgōjš vysu sovu garū myužu. Tagad Putrāna zāmá — napylni pīcdesmit hektari — kurūs itylpa i pļovys, kas nazkod beja pīderiejušys Bonifacejam, beja pōrgōjusá kaidys Reigys bankys īpašumā. Veronika vielājās par kotru cenu īgiuť sovīm bārnim šū Putrāna zāmi. Bāda beja tik ar naudu, jo, lai cik

körteigi i taupeiigi Veronika saimnikōja, jei tūmār nabeja nikō ikrōjusá. Zámi vajdzāja pierkņ iz porōda.

— Onton, voi tu beji pogostā? — Bonifacejs atbiļdis vītā vaicōja dālam. — Kū tī runoj par Putrāna zámi? Voi banka pōrdūd ?

Ontons palūcāja golvu.

— Da, tā! — jys atsacāja. — As beju pogostā. Darbvedš nikō nūteikta navarāja pascāt. Putrāna mozdāls Jezups tai kai ari grybūt nūpierkņ koč kaidu drusceni nu sova vacō tāva zámis. Darbvedš sacāja, ka máš grybom īgiuņ šū zámi, to mýsim pošim jōbrauc iz Reigu i jōrunoj ar bankys veirim.

Īzastōja klusums. Ceļōjums iz greznū, bogotū i tik bīži daudzynōtū Reigu mozlīt bīdāja i satraucá kai Bonifaceji, tai jō dālus, nu kurim Jōnš i Pīterš jau beja izpiļdiejuši obligatoriskū kara dīnasti kaidā mozā provincis pīlsietenī. Nivīns nu saimis lūceklim vāļ nabeja bejš golvys pīlsātā i tagad dūmōja, ka, sazateikūt tī ar mōceitim i bogotim ļaudīm, jī, vīnkōrši cylvāki būdami, varāja izdarāt kū napareizu voi oplomu i galeigi samaitōt kōrōtōs zámis pierkšonys litu.

Veronika, napacīteigi īzakōsāja. Tik jai vīnai nu vysys saimis lūceklim braucīnš iz Reigu nasagōdōtu nikaidu gryuteibu. Veira i dālu mozdūšeiba jū mozlīt kaitynōja.

— Ka jōbrauc, to jōbrauc, — jei apjiemeigi nūteicá, — vajag kalť dzeļzi, koleidz tys korsts. Cik to ilgi máš vāļ ubogōsim pec zámis? Boneiņ, — jei grīzās pi veira, — reit tu aizáj iz pogostu, daboj vysys vajdzeigōs aplīceibys i brauņ iz Reigu. Vajag, vajag mýsim koč kū darāt. Pavasarš vairs nav tōli, a banka zámi pōrdūd iz lobim moksōšonys nūteikumim.

Bonifacejs klusi palūcāja golvu. Jys otkon īgōdōja, cik naizdeveigi beja apmainiejš sovys pļovys ar Putrānu, cik ļūti skuma tūražis i raudōja partū Veronika, cik lelu zámis bodu izjuta saimá, i dūmōja otkon, ka nadreikšņ sacāt kū nūraidūšu.

— Labi, sīv! — jys atbildāja, — pareit agri nu reita as braukšu. Veronika nazkū naatlaideigi dūmōja. Jei atgōdōja, ka pyrms vairōkim godim ar veiru draudzājās kaidis puika, vōrdā Stanislavs. Taipāṭ kai Bonifacejs ari zāns jiusmōja par muzyku i, kod rodōs izdeveiba, nūzaklausāja, kai spielāja jō lelṷš draugs. Stanislavs beja kaidys nabadzeigys atraitis dāls, kas dzeivōja cīmā, kur atsaroda pogosta vaļdá. Mōtái nūmierstūt (tys nūtyka godu pīcpadsmī atpakaļ) puika ar kaida attōla radinīka pabolstu beja aizbraucš iz Reigu i palyka tī dzeivojom i strōdojom.

Veronika beja dzierdiejusá, ka, nazaraugūt iz sovu nabadzeibu, ceņteigīs puika beja izgōjš augstys školys i tagad it kai dīnāja tymā pošā bankā, kas beja nūpierkusá Putrāna zámī.

Jei vaicōja veiram, kai saucá Stanislavu pec uzvōrda. Izdzierdš sīvys vaicōjumu, Bonifacejs klīva drūsōks. Jys labi pīmināja Stanislavu. Puika taipāṭ kai jys ļūti mīļōja muzyku. Bonifacejs tagad nazašaubāja, ka Stanislavs, kas tagad pa šīm godim bṷš klīvš veirs pošūs spāku godūs, nalīgš jam sovu paleidzeibu.

— Jam palamá beja Rymšāns, — jys atbildāja sīvai. — Tys ir labi, Vereiṭ, ka tu jū īgōdōji. Stanislavs, dūmoju, maņ nūteikti paleidzās.

Tymā tymsā i soltā febralá vokorā Bonifaceja nabadzeigōs ustabenis lūgā ilgi speidāja vōja gaisma. Vysi saimis lūcekli gari i plaši pōrsprīdá izdeveibu nūpierkṭ vacō Putrāna zámī. Nu Stanislava Rymšāna Bonifacejs cerāja lelys lītys. Praktiskō Veronika gon šōm cereibom nagribāja ticāṭ, bet tūmār jei nabylda ni vōrda. Apsprīdī vysi vīnbalseīgi nūlāmá, ka Bonifacejam Reigā jōdora vyss īspiejamīs, lai varātu īgiuṭ tiseibys apstrōdōṭ pošraiz atmōtā stōvūšū Putrāna zámī. I Bonifacejs, mozlīt jusdams naskaidrys bailis pret lelū i bogotū Reigu, apsūlāja braukṭ i vysu tai izdarāṭ, kai jam lyka sīva i dāly.

* * *

Solts nabeja, nu Daugovys augšgola pusis pyutá brōzmainis i oss austrumu viejš. Bonifacejs, pīsardzeigi īdams pa tylta kōjceleni, bīži viņ beja spīsts obys rūkys turāṭ sova kažuka kabatōs, jo, aizbraukdams nu Vydānim, jys steigā beja pīmiersš pajimṭ leidza napīcīšamūs cymdus.

Krāslōja. Iz tylta beja īzadaguši daudzī lukturi, i tī, masdami iz steidzeigim gōjiejim sovu spūkainū īsorkoni dzaltonū gaismu, vāļ vairōk pastyprynōja Bonifaceja nalōdzeigū gora stōvūkli. Šymā lelpiļsātys burzmā i knádā, kur iz sūlá vajdzāja satikṭ cylvāku, kur blokum, taurejūt i zvonūt, lelā steigā traucās gon vīglys i smogys automašinis, gon spūži apgaismōti tramvaju vagoni i autobusi, jys jutōs naveikls, navareigs i liks.

Pyrms kaidom trejom stuņḏom jys beja ībraucš Reigā. Jys ilgi beja blūdiejš pa Vacpiļsātys leikumōtōm īleņom, leidz atroda banku, kur strōdōja Stanislavs Rymšāns i kura beja nūpierkusá Putrāna zámi, bet banka jau beja slāgta. Paļdis Dīvam, ka šōs bogotōs naudys īstōdis šveicars, kas Bonifacejam atvārá durovys, beja tik leidzcīteigs, ka, radzūt nūzavālōjušō klienta mulsumu i navareibu, paziņōja Rymšāna adresi i pastōstāja, kai vajag īṭ, lai pi tō nūklivtu.

— Kod izīsīt tyltam cauri, tod pajautojīt, kur atsarūn Āgenskolna īla! — beja mōciejš Bonifaceji lobsirdeigīs, spūžā i gleitā formā īzagierbušīs šveicars, dūdams zeimeiti, kurā beja īraksteita Rymšāna adresá, — tūmār bṫtu lobōk, ka jiuš brauktu ar tramvaji.

Veronika beja styngrī pīsciejusá Bonifacejam nikur bez lelys vajdzeibys naizdūt naudu, partū jys gōja kōjom. Bez tam skanūši i gaiši tramvaji jam īdvásá bailis.

Palyka pavysam tymss, kod Bonifacejs apzastōja kaida lela noma priškā, kurā, sprīžūt pec šveicara īdūtōs zeimeitis, nazkur dzeivōja Rymšāns. Bonifacejs nadrūsi atvārá smogys parāda

durovys i iz lobu laimi kōpá pa traþom iz augšu. Beidzūt beja atrosts vajdzeigīs dzeivūklá numerš.

Aiz spūži pulātom durovom skanāja klusi klavīru akordi. Kōpņu telpā beja sylts i gaišs. Bonifacejam nōcās atzeiþ, ka Rymšāns patiši beja ticš lelā tureibā, ka varāja dzeivōþ taidā lapnā nomā. Jys pīklauvāja, tod, atradš zvona pūgu, vāļ i tū pīspīdá. Muzyka apklusā, atskanāja steidzeigi sūli i durovys atsavārā. Iz slīkšná stōvāja gleita i slaida tymsmatá i ar naslāptu ziņkōreibu raudzājās Bonifacejī.

— Lyudzu, kū jys vielitās? — jei vaicōja, pietejūši aplyukojūt napazeistamō nōcieja smogūs zōbokus, zača capuri i slykti pašyutu palāku, lauku vodmolys pōrvylktu kažuku.

Nu gara celá i gōjīnā pīkusušīs Bonifacejs, kai prosdams, paskaidrōja sovu īzarusšonys īmesli. Jaunova uzmaneigi klausājās i, kod izdzierdá, ka Bonifacejs meklej Rymšānu, pīkreitūši palūcāja golvu.

— Nōcit tik īškā! — jei aicynōja, — jiusu pazīnā tá dzeivoj.

Pec strāčīs, lykusá Bonifacejam pīkšustobā nūvilkt viersdrābis, jaunova īvādā Bonifaceji gaišā i lelā vīsu ustobā, kur stōvāja fligelš, vairōki meiksti krāsly i pōrs nalelu gaļdeņu. Pi sīnom karīnā pōrs gleznu, plotūs lūgus rūtōja gaiši dzaltoni aizkori, greidu sádzá meiksts tepikš. Bonifacejs baileigi sekōja jaunovai, kura laiku pa laikam izmátá jam laipnu i mudynojūšu skotu.

Vīsustobys gaišōkā koktā pi gaļdená, iz kura stōvāja dažys veina glōzeitis i lels škeivš ar capumim, sādāja kaida vacōka dāma i jauns, gleits veirītš, kurā Bonifacejs nakļūdeigi pazyna sovu senejū draugu Stanislavu Rymšānu.

— Táv cīmenš, Rymšāna kungs, — sacāja jaunova i, škeļmeigi smaidūt, pībylda: — Grybu derāþ, ka nu pošys Latgolys.

Rymšāns pīzacālā, raudzājās Bonifacejī, kurs palyka nadrūsi stōvūt pošā ustobys vydā, i tod, pazīnš nōcieju, sirsneigi i draudzeigi pasmaidāja.

— Bonifacej, draugs! — jys aizkustynōts sacāja, izstīpdams rūku, — nu tik teišam tu mani pōrsteidzi! Kur tys laiks, kod tu maņ spielieji mýsu azara krostūs!

— A kō tu stōvi? Siestīs! Pag, pag, Maņ jōstota tevi priškā, — i ar puicisku narōtneibu, kas lykōs tik dabeiga jō jauneibai, Rymšāns statāja Bonifaceji obom dāmom priškā.

— Tá ir muns senejūs dīnu draugs Bonifacejs Urtāns, — jys sacāja. — Kod maņ bierneibā beja gryuši ap sirdi, as gōju pi jō cīmōtūs i klauseitūs, cik jauki jys spielej. — Tod, grīzīs pi Bonifaceja, Rymšāns čalōja tōļōk: — Itá, Bonifacej, muna lobō saimineica, Krastiņa kundzá ar sovu tikpaļ lobū maitu Ritu. Jōs obi jau sešus godus nalīdz maņ pajumtis, draudzeibys i daudz daudz laipneibys... — Mōtá i maita pateiceigi nūzavārā sovā ģrnīkā, tod Bonifaceji, kurs, sekojūt aicynōjumam, viereigi apsāda meikstijā krāslā.

— Jiuš prūtot spielāļ? — vaicōja Bonifacejam Rita Krastiņa, — voi dreikstu zynōļ, kū?

— Garmaņku, Rita, jys spielej garmaņku, — ģkryta volūdā Rymšāns, — bet tāv vajdzātu dzierdāļ, kai jys spielej.

Izdzierdusá atbiļdi, jaunova lykōs mozlīt naapmīrynōta.

— Pi mýsu piļsātā tū gon ļūti reši dzierd, Varbýļ jiuš prūtot spielāļ klavīris?

Bonifacejs baileigi apzavārā lelū malnkūka flģeli.

— Nā, — jys kauneigi atbiļdāja, — iz klaviřom as naprūtu spielāļ. Mýsim taidu muzykys reiku jau nav, — jys klusi piþylda, — tik bazneicā.

Iz Krastiņa kundzis lyupom pazarōdāja pīdeviejs smaids.

— Bazneicōs jau parosti ir ārgelis, — jei paskaidrōja.

Volūdys nagribāja veiktīs, bet trauksmeigōs Rymšāns naļōvā sevi ģspaidōļ. Jys aicynōja vysus izdzárļ par Latgolū, par azarim, apzavaicōja Bonifacejam, kai jys dzeivoj, deļkō atbrauļs, i, dabōjş

dzierdāt atbildi, skali paziņoja, ka vysu izdareišūt, kai nōkūtīs, lai Bonifacejs partū nazaryupejūt.

— Ka tāv ir lela saimá, to Putrāna zámá tova, — jys sacāja, — esi drūss! Gōdoj tik īmoku.

— A tu jau šūvokor brauc komandiejumā, Stanislav, — izarunōja Rita Krastiņa. — Voi as lai mozlīt pīpaleidzu tovam draugam bankā?

— Navajag, navajag, Riteņ! Pec kaidom trejom voi četrom dīnom as bīšu atpakaļ i vysu nūkōrtōšu. Bonifacej, tu pa tū laiku padzeivoj Reigā! Vareisi gulāt munā ustobā...

Bonifacejs baileigi vārās gon noma mōtī, gon jōs skaistijā ríaitā, gon Rymšānā. Tik tagad jys ivārōja, ka Stanislavs mozlīt ireibš. Jō sirdī izazoga namīrs i nadrūšeiba.

— Tu patīši, Stoņ, brauc šūvokor prūjom? — jys vaicōja nūzabādōjš. — As gon navaru palikť Reigā tik ilgi. Tod maņ vīnam pošam bīš jōkōrtoj tei dareišona bankā.

Rymšāns otkon vysim pīlāja glōzis.

— Jōbrauc, Bonifacej, — jys nūteikti atbildāja, — jōbrauc, tī nikō navar darāt — saprūti, dīnastš. Maņ jau nav tai kai tāv, breivijam cylvākam. Dīnastš. Pec stuņdis, — jys pazavārá nalelā pulkstynā, kas stōvāja iz kamīna dzagys, — mašiná bīš klōt. A tu nabādoj, Bonifacej! — jys turpynōja, rādžādams naapmīrynōteibu sova cīmená skotā, — nabādoj! As tū Putrāna lītu labi pazeistu. Dūd maņ tik sovus papeirus, as vysu izkōrtōšu! Rita, Rita, pasoki Bonifacejam, ka as vīnmār izdoru tū, kū sūlu!

Rita Krastiņa smaidūt pamōja ar golvu. Nabeja nikaidu šaubu, ka jaunišu storpā vaļdāja lela saskaná i mīla. Bonifacejs vylcynōdamīs pasnādzá Rymšānam sovys aplīceibys, kurys beja dabōjš nu pogosta vaļdis.

Naviereigi apskatiejš aplīceibys, Rymšāns pīkreitūši pamōja ar golvu i ībōzá tōs sáv kabatā.

— Dareits! Putrāna zámá tova! — jys nūteicá. — Golvonīs, ka táv ir lela saimá. Máš tū ļūti jemom vārā. Pec nedelis nu šos dīnys, ka nagribi palikt Reigā, gaidi nu maná paziņojumu.

Bonifacejs naticeigi pasmaidāja.

— Voi tys tik vīnkōrši izdoroms? — jys šaubeidamīs vaicōja.

Rita Krastiņa izmátá jam sovu laipnū uzmundrynōtōja skotu.

— Stanislavs patiši tur sovu vōrdu, — jei aplīcynōja.

Tikkū dzierzūt, stuņdinīks iz kamīna dzagys nūsyta sešys ņaizis. Rymšāns namīreigi sazakustāja sovā krāslā i jautōjūši pazavārā sovā draudzinī i jōs mōti.

— Kai tod bēs ar koncertu? — jys vaicōja, tod, nasagaidiejs atbiļdis i patš sajiusmynōts par sovu izdūmōjumu, nūteicá: — Draugi, as atrodu izeju! Urā! Riteņ, munā vītā tevi iz koncertu pavadās Bonifacejs. Kundzá, — jys grīzās pi noma mōtis, — jiusim tak nabēs nikaidu ībyldumu pret tū! I munam draugam tys bēs lels baudiejums. Da, tai tys jōdora.

Bonifacejs zynōja, kū nūzeimōj vōrds koncerts, bet tūmar jys mieginōja atsarunōt, jo beidōs, ka naprasš pīnōceigi izavāst i sagōdōš kaunu i sáv, i jaunovai, bet ni Stanislavs, ni obi dāmys, kurys acīmradzūt pīkryta it vysam, kū sacāja jūs īrnīks, nagribāja klausātis Bonifaceja ībyldumūs.

— Jums patiši jōnōk maņ leidza, Urtāna kungs, — sacāja jaunova. — Koncertā nabēs nikō taida, kas napatyktu. Jiuš dzierdāsit, kai spielej Reigā.

Rymšāns skali izteicá sovu pīku par šīm Ritys vōrdim.

— Áj, áj iz koncertu, Bonifacej! — jys sacāja, — a par tū zámi nabādoj! Kai as sacieju, tai i bēs.

Pušleidz nūzamīrynōjs, Bonifacejs ļōvā sevi pīrunōt i apzajámá aizīt iz koncertu.

* * *

— Nōcit tik drūši iškā! — mudynōja Rita Krastiņa Bonifaceju, atvārdama smogs konservatorejis durovys, — nazabeistit! Mūsīm ir taidi paṭ bileti kai vysim cytim, kas steidzās šur. Nōcit tik drūši iškā!

Beja jau mozlīt naparosts skots, radzūt blokum dailijai i ar izmaklātu gaumi tārptijai Ritai Krastiņai vīnkōršu Latgolys sādžys zemņiku inōkam konservatorejis gaiši apgaismōtōs telpōs. Rita Krastiņa sajuta tū tik paṭ labi kai patš Bonifacejs, bet, apszynōdama sovu daiļumu i sova tārpa vierteibu i labi pazeidama golvys piļsātys sabīdreibys tryukumus i natyklus, jei ni iz mirkli naļōvā sevi īspaidōt ni sova pavodūnā nadrūšeibai i kautreibai, ni cytu koncerta apmeklātōju izabreinojušim vii nycynojušim skotim. Lapni pacaltu golvu i laipni smaidūt, jei drūši gōja lelā zālī iškā i, kod apkolpōtōjs, kū iztraucā Bonifaceja smogī zōboki, nazkū skali nūmurmynōja par naaptāstim laucinīkim, jei tam īdāvā lelōku naudys gobolu, izmātā dusmeigu skotu i eisi nūteicā:

— Naizarunojit!

Nadaudz minotu leidz koncerta sōkumam Bonifacejam pagōja mūcūšā naveiklumā. Jys nazynōja ni kur nūbōzṭ sovys lelōs kōjis, ni kur nūguļdāṭ sovys rūkys. Rita Krastiņa kai drūsynōja jū ar sovu laipnū smaidu. Pamaniejusā, ka Bonifacejs mūkōs ar sovom rūkom, jei pasnādzā jam celā nūpierktū koncerta programu i īteicā tū izlasāṭ.

Bonifacejs ceņtās paklausāṭ jōs padūmam, bet jys tik paṭ kai nikō nasaprota.

— Kas tys ir Bethovena pastoralō simfoneja, kū tys nūzeimoj?
— jys paklusom vaicōja sovai pavadūnāi.

Rita klusāja. Ar navyltōtu izbreinu jei raudzājās iz Bonifaceja rūkom. Tik tagad jei īvārōja, ka zemņika dorbā nūcītyņōti Bonifaceja piersti tūmār ir naparosti slaidi, skaisti i seviški gari.

— Par simfoneju sauc lelōku muzykys gobolu, — jei beidzūt atbīldāja, — bet Bethovens ir bejš tys komponists, kas itū simfoneji

sarakstāja. Programys ūtrijā dalī mās dziedāsim tō poša slavonō komponista vīneigū vijōlis koncertu. Bet uzmaneibu! — jei pībylda, nūmonūt, ka satymst zālis gaišis apgaismōjums, — tagad tivleit̄ sōksis. Mīreigi siedit i klausitās! As dūmoju, ka šys vokors jums patikš ļūti labi.

* * *

Iz breidi īzastōja klusums, tod, paklausūt dirigenta rūkys mōjinām, orkestris sōcā spielāt. Jau pyrmōs mīreigōs i apvaļdeitōs steidziniku skanis voldūneigi pakļōvā sāv vysu Bonifaceja byutni. Jys pyrmū ŗaizi myužā dziedāja eistu i lobu muzyku, bet tū saprota tik labi kai varbūt̄ reši kurs nu vysim koncerta apmeklātōjim. Ļaunūtis skaņu varai, Bonifacejs juta sevi atsagrīžom iz laukim. Nazkur izgaisa zālis sīnys, daudzī muzykanti... dirigents, vysī koncerta apmeklātōji i paņ šei laipnō i draudzeigō Rita Krastiņa. Reitu, jauku lauku pavasara reitu juta Bonifacejs. Rosainu zāmi sadz vāļ sudobra palāki rītūšō mieneša stori, bet dīnys sōkums jau nav vairs tōli, i jaunīs reits īdveš cylvāka sirdī pŕiku i dzeivōšonys liksmi. Bonifacejam izalyka, ka šymā muzykys izbūrtijā pasauli jys dzied̄ pazamūstūšu putnu dzīsmis i rādž putnus lidynojamīs nu vīna zora iz ūtru. Kungs Dīvs, cik skaists ir Tevis radeitīs pasaulš!

— Tei beja pyrmō dalā — allegro ma non troppo, — Rita čyukstāja, kod orkestris apklusa. — Kai jums patyka?

Bonifacejs naatbiļdāja. Jys navarāja saprast̄, deļkō jō pavadūnā tagad gribāja runōt. Tys tak tik stypri traucāja. Jys tik klusi palūcāja golvu. Klausūtis simfonejys ūtrū i trešū daļu, Bonifacejs navarāja vairōk slāpt̄ sovu sajiusmu i uztraukumu. Ciži saknībtom lyupom, leidz sōpom sažņaugtom rūkom, jys viereigi sekōja kotrai skanái, kas dzyma orkestrī. Otkon i otkon Bonifacejs jutōs sovā zāmī, sovā dzimtinī, kur azarūs i strautūs spīgeļojās zyl̄y dabasi, kur veitulu brīstūši pypmuri klusi nūzalic viers spūdrijīm iudinim, kur zemniku jautrīs puļcenš dzīd̄ sovys vīnkōršōs dzīsmis i dejoj sovys

dejis, koleidz pieški iznōkuša nagaisa dōrdi napōrtrauc tūs svātdīnis izprīcu.

Starpbreižūs Bonīfacejs nascāja ni vōrda. Jys mulsi raudzājās sāv priškā iz dirigentu, iz muzikim, iz apmeklātōjim, naspādams aptvārt, porkū tī, kas sād jam leidza, naizjiut bibeibys pret melodejom, kas niupaņ vāļ valdāja zālī. Šymūs mulsuma breižūs Bonifacejs saprota vāļ kū cytu. Jys saprota, ka muzykys vara ir lela, skaista i cyldona. Kai krōšnā, lelyska bazneica izalyka tagad Bonifacejam šei skaņu vara.

Cik mozs i nīceigs sovōs sacerātōs melodejōs rōdājās Bonifacejs tagad patš sāv, pyrmū ņaizi dzierzūt eistys muzykys myužeigū skaistumu! Bonifacejs zamu līcā sovu īsiermū golvu tō cylvāka priškā, kas beja radiejš pasaulām i jam taidu skaņu daiļumu,

Simfonejis beigu dalī, kas klauseitōjim otkon stōstāja par dobys krōšņumu i varonumu, Bonifacejs sagiva sevi pi dūmom, ka i jū pošsacerātys melodejis dažkōrt gon naveikli i pōrōk vīnkōrši atgōdynōja dzierzāmōs skanis. I tā, i tī beja tys patš vīneigīs i myužeigīs, svātsvineigīs, gaišīs priks.

— Nu, kai jums patyka? — Rita Krastiņa otkon vaicōja Bonifacejam, kod simfoneja beja beigusās i kod apmeklātōji, jautri tārzojūt, dalājās vīns ar ūtru sovūs īspaidūs. — Jōatsazeist, ka maņ Bethovens izalik mozlīt par smogu i svešaidu.

Bonifacejs naticieigi raudzājās sovā pavadūnī.

Voi dzierdātōs skanis beja smogys i svešaidys? Šūs pošys skanis, kas paudā vysteirōkū skaidreibu i dīviškū vīglumu? Kas nōcā nu sirdš pi sirdš, kas stōstāja par mīru i gaismu?

Bonifacejs nasaprota Rītu Krastiņu. Jys napačiteigi gaidāja koncerta ūtrū dali i divņaiz pōrlasāja programu, kurā beja raksteits, ka tikšūt izpiļdeits Bethovena vijōlis koncerts D-durā.

Tak pagōja vairōk kai catūrtalá stuņdis, cikom sōcās koncerta turpynōjums. Bōls, drabūšu sirdi, naļaudams izalauzť nu kryutim ni mozōkai nūpyutai, Bonifacejs kōri tvārā varonū komponista jiutu izpausmi, tārptu vysbreiniškeigōkā skaņņu veidōjumā, i kod larghetto dalī sōka skanāť breinumdailā i slavona melodeja, kas lykōs atraisom dvāseli nu zāmis smoguma i ceļom tū pret dabasim i sauli, Bonifacejs izprota tū kai lyugšonu i pateiceibu vysuvaronijam Dīvam. Jys otkon zamu nūlicá golvu, paslāpá tū sovōs cītijōs rūkōs i klusi raudōja.

Tai raužūt jys palyka leidz koncerta beigom.

Rita Krastiņa, radzūt šū sova pavodūnā vōjuma breidi, jutōs mozlīt naveikli i kluseibā dusmōjās iz sevi, ka beja paklausiejusā Rymšāna padūmam i atvadásā iz koncertu šū sentimentalū zemņiku. Tai izavāsť sabīdreibā! Jei dusmeigi kūdāja sovys nūkrōsōtōs lyupys i dūmōja, ka muzyka laikam bỹš ļōvusā atdzimť Bonifaceja atminī kaidam biedeigam nūtykumam, kas tagad lyka jam raudōť.

Jī obi kai pādeji atstōja koncerta zāli. Daudzi apmeklātōji ari tagad nazaskūpōja vāršť iz jīm sovus nycynōjuma i leidzcīteibys skotus, i tik tys apkolpōtōjs, kas koncerta sōkumā jutōs aizskorts par Bonifaceja īzarasšonu i kas pa koncerta laiku beja, vārōjš naporostū pōri, palaižūt šūražis tū sāv garum, dzilā cīneibā nūlicá golvu.

* * *

Nōkamū reitu Bonifacejs Rityš Krastiņas pavadeibā tūmār gōja iz banku, kas beja nūpierkusā Putrāna zāmi. Rymšāna energiskō draudzina nazakautrāja pať apmeklāť augstōs īstōdis direktoru, lai tik panōktu vysu tū, kū Bonifacejs vielājās. Apstōklis ka Bonifacejam beja lela saimá, izškeira lītu jam par lobu.

— Mās sadalāsim Putrāna zāmi divōs vīnsātōs, nu kurom vīnu pōrdūsīm jiusim, a ūtru — jiusu vacōkijam dālam, — nūteicá

direktors. — Gōdojit tik vajdzeigū ģmoku! Tōs apmāru mās ģiusim paziņōsim pec kŭpsaimnīceibys pōrvierteišonys.

Lai gon vieleišonōs vāļraiz aizīṭ iz kaidu koncertu beja ļūti lela, Bonifacejs tōs pošys dīnys vokorā tŭmār braucá atpakaļ iz mōjom, bet celā jys mozōk dŭmōja par zāmi, kuru ģgiuṭ niu jam beja nŭteiktys izredzis, bet gon vairōk par koncertu, kuru beja dzierdiejš konservatorejī, i Putrāna garmaņka, vīneigīs muzykys reiks, kas jam pīderāja, tagad rūdājās Bonifacejam ģgiunom jaunu i daudz lelōku vierteibu, nakai tys beja leidz šam.

* * *

Pagōja četrus dīnys kai Bonifacejs atsagrīzá nu Reigys. Beja svātdīnā. Vysi mōjiniki beja izgōjuši kur kurīs, i Bonifacejs sādāja ustobā vīns patš.

Sovōs dŭmōs Bonifacejs otkon kavājās pi naaizmierstamō vokora, konservatorejī. Jys tagad otkon nŭžālōja, ka nabeja aizakaviejš golvys piļsātā i nabeja nŭzaklausiejš vairōkus taidus koncertus, bet patiseibā jam pītyka vysa tō, kŭ jys beja dzierdiejš. Jys atmināja gondreiz kotru melodeji, kotru temu, kotru temys variaceji, kŭ muzykanti beja atskaņōjuši.

Bonifacejs pīzacālā, aizgōja leidz ustobys koktam, kur stōvāja lela, dzeļzī kolta sīvys pyura lōdā, i izjāmā nu tōs Putrāna garmaņku. Par vysim šim godim Bonifacejs ļūti ryupeigi beja sorgōjš savu muzykys reiku, i tys tagad skanāja tikpaṭ krōšni, tikpaṭ skaisti kai tymā vokorā, kod jys pīkryta viļteigō veča prišķlykumam apmaināṭ pļovys.

Ar parostŭ bijeibu Bonifacejs pīzaskōrá garmaņkys kaulenim. Atskanāja kluss akords, tod vāļ i vāļ, i nabadzeigōs ustobys sīnys pyrmŭ raizi dzierdāja slavonŭ Bethovena vijōlis koncerta ūtrōs dalis maigŭ i dzidrŭ, i tik ļūti daiļŭ melodeji.

Bonifacejs atkōrtōja tū vairōkys ņaizis, i ik ņaizi garmaņka paklauseigi izdāvā skanis, kurys Bonifacejs vielājās dziedāt i spielāt.

Loba, loba garmaņka!

Bonifacejs pīvārā acš. Cik skaista i breinumdailā ir muzykys vara! Cik lelā mārā tei var padarāt cylvāku lobōku, teirōku i gareigi bogotōku! Tik tagad, dziediejš koncertu, Bonifacejs tū aptvārā vysā piļneibā, i jys kluseibā ļūti prīcōjās, ka leljš Dīvs beja liemš jam saprast muzykys bŷteibu i tōs eistūs uzdavumus. Leidz sovys dzeivis pādejam mirklām, leidz sovai pādejai nŷpyutai jys gribāja palikt ŷticeigš šai skaistijai varai i nikod nu tōs naatsateikt.

Pogolmā atskanāja vairōku nōcieju sŷli, i Bonifacejs kauneigi paslāpā garmaņku otkon lōdī. Vysu sovu septienu dālu pavadeita, ustobā īnōcā Veronika. Cymdōtā rūkā jei turāja viestuli. Voi nu gōjīnā, voi ari nu soltuma, kas valdāja ōrā, voi nu kō cyta — vysu Bonifaceja pidereigū vaigus rūtōja veseleigš sōrtums.

— Boneit, tāv viestulā nu Reigys, — Veronika skali sacāja. — Drūši viņ tī bŷš, kas saceits par zāmi. Ša, losi! — i jei pasnādza veiram, šauru, vāļ vīgli smaržojūšu aplŷksni.

Viestulis syuteitōja beja Rita Krastiņa. Jaunova rakstāja, ka Rymšāns otkon bejš kur izbraucš steidzamōs dareišonōs, bet tŷmār pagivš īspaidōt sovu prišknīceibu pījimt konkretus lāmumus Putrāna zāmis pōrdūšonys litā. Ka nu Bonifacejs grybūt īgiut Putrāna zāmi, to jam nedelis laikā jōisyuta bankai, attīceigš lyugums i jōizdora īmoksa par zāmi diveju tyukstūšu apmārā — pōrejō pōrdūdāmō nakustamō īpašuma vierteiba jam tikšūt īskaiteita ilgterminā aizdavumā.

„Bet vysu praseitū gon izpyldot kōrteigi,” rakstāja beigōs reidzineica, „jo iz Putrāna zāmi ir daudz grybātōju.”

Divi tyukstūšys! Tei beja catŷrtō dalā nu Putrāna zāmis vierteibys.

Bonifacejs zamu nūlicá golvu. Divi tyukstūšys! Kur tūs dabōt?
Nauda tik ļūti dōrga!

Veronika turpretim izaslāja, i jōs acīs īzadaga gondariejuma priks.

— Puiši, tagad pi dorba! — jei reikōja, — tagad nadreikstim kavātis! Tyku jau runōjusá ar Pūramolu Ontonu, jys gryb nūpierkt mýsu zámi, bet sūla tik vīnu tyukstūšu, ūtra tyukstūša mýsim jōdaboj pošim.

— Bet kur i kai? — Bonifacejs nadrūsi vaicōja. — Maņ ir tik nadaudzi desmitniki.

— Jōpōrdūd vyss, bez kō varom iztikt, — nūteicá Veronika, — jōpōrdūd. Voi nav tai, puiši?

Vysi dāly pīkryta jōs prišklykumam.

— Da, da, jōpōrdūd vyss, kas nav vajdzeigs! — skanāja nu vysu muņom.

— Bet kas? Mýsim jau nikō nav, — Bonifacejs vōji pretōjās. — Cik nu tōs īdzeivis!

— Jōatrūn, — Veronika borgi nūteicá i tod, pasnāgusá Onufram zeimuli i papeira gabaleni, lyka tam pīrakstāt vysys pōrdūdāmōs lītys.

— Divi kažuki, linejdroška, Pītera jaunīs uzvolks, Jōná skryuvbeņčs... pošys Veronikys austi goldauti i pologi...

Dūbji i skumeigi kai kopa zvonu skanis beja izteikti i apklusuši vōrdi.

Beja jōzaškir nu vysom mīlom i īrostom lītom. Kotram bārnām vajdzāja kū zaudāt, bet napīcīšamō summa vāļ nasanōcá. I tod Veronika, izmatusá veiram leidzcīteigu skotu, sacāja:

— Roksti, Onufri, tāva garmaņku...

Bonifacejam izalyka, ka jō sirdš stōjās pukstāt. Voi tys varāja bīt tīsa? Zāns izmátá tāvam skumeigu skotu, pyrms izpīldāja mōtis vieleišonūs.

— Garmaņku... Garmaņku, — Bonifacejs sōpeigi atkūrtāja, — nā, nā, tū gon nā! — i raužūt kai mozs bārns, jys skali klīdzá: — Niparkū, niparkū!

Veronika, otkon izmátá veiram skotu, bet šūražis jōs acīs nabeja ni mozōka žāluma.

— Nazanīkoj, Bonifacej! — jei solti nūteicá, — nazanīkoj! Dūmoj par saimi i par nōkūtni!

Bonifacejs strauji pīzacálá, sōpōs nagleitu seju paspárá iz sīvys pusi kaidus pōrs sūļus, kai grybādams tai sist, tod pieški atsagrīzá i, pagivš nu vadža kažuceni i capuri, izskrāja ōrā.

Veronika kaidu breidi klusāja, nūzaraugūt veira reiceibā. Tod jei pamōja ar golvu i turpynōja diktāt, dālam. Vysi bārni nascāja ni vōrda...

* * *

Solts zīmeļu viejš pyutá Bonifacejam taisni sejī. Jau krāslōja. Zyl̄ dabasi naīcīteigi vārās iz soltumā sastyngušīm teirumim i pļovom.

Paš naapsazynōdams deļkō, Bonifacejs skrāja iz azaru, kur tik bīži beja spieliejš garmaņku. Tagad azars, lada i snīga skauts, gulāja lels, mīreīgs i tikpaž kai nasaradzams.

Nūnōcš sovā īmīļōtā vītā, Bonifacejs apsāda iz akminá i ryugti īzasmāja. Tá pyrms daudzim daudzim godim jys beja īgivš garmaņku, nu kurys tagad vajdzāja škiertīs.

— Voi Veronika sprīdá i reikōjās pareizi?

Vokora soltums styndzynōja seji i auss, bet Bonifacejs nu tō nikō nasajuta. Dūma, ka vajdzās pōrdūt garmaņku, naļōvá jam īvārōt kū cytu.

— Pōrdūt! — Pōrdūt garmaņku... — lobu prōtu atsasacāt nu klusa i cāla muzykys prika, atsasacāt nu daiļuma, atsasacāt nu īspiejis kluļ gareīgi bogotōkam.... teirōkam... atsasacāt nu vysa, kas leidzšinejā dzeivī jam lykūs tik dōrgs i vajdzeīgs!

Bonifacejs otkon nūlicá golvu. Par jō vaigim tácāja osorys, kas, vieja styndzynōtys, kliva ik breidi soltōkys i soltōkys...

— Atsasacāť nu melodejom, kuru burveibu jys tik tagad sōc saprašť i nūviertāť, sagrauť sovā dvāselī skaistuma bazneicu?..

Vyss Bonifaceja byutnī pretōjās šam nūdūmam. Garmaņka jō apzini beja i palyka vīneigīs leidzeklis, kas saistāja jū ar muzykys daiļumu.

Deļkō lai jys vysu tū dora? Zámis deļ, sovu bārnu deļ, kas aug gon leli i spieceigi, bet tūmār nikō naizprosdami i vīnaldzeigi pret skaistumu, kas pauž Dīva asameibu.

— Deļkō?

Pagōja loba pušstundá, a Bonifacejs navarāja rašť atbīldis. Kliva pavysam tymss. Vajdzāja iť mōjōs, jys kautrājās i nagribāja tū darāť.

Pieški sáv aiz mugorys Bonifacejs izdzierdá steidzeigus sūļus. Jys atsagrīzá i īraudzāja Veroniku. Taipať gierbusās kažucenī, syltūs fiļca zōbokūs, lelu lokotu golvā, sīva nōcá taišni pi jō. Klusu cīsdama Veronika apsāda veiram blokum.

— Kō tāv tá vajdzāja? — Bonifacejs solti prasāja. — Varieji palikť ustobā pi bārnim.

Veronika kaidu laiceņu klusāja. Tod jei sōka runōť, i šūražis jōs bolss skanāja mīreigi, līgi i laipni.

— Bonifacej, as zynu vysu, cik mīla tāv garmaņka, as zynu, cik ļūti tu esi pīzačierš sovom pošsacerātom dzīsmom i zynu, cik tōs tāv dōrgys, bet, Bonifacej, sova myuža pyrmū pusi labi voi slykti tu esi nūdzeivōjš. Tovys dzīsmis, tevis izdūmōtōs skanis zusš leidz ar tevi. Tovi dāly nu tō nikō namontōš, jo leļyš Dīvs nagribāja īlikť jīm sirdī piļneigōku skaistuma izpratni, kai Jys ir tū dariejš, zeimojūtis iz tevi. Sovōs dzīsmōs, sovā skaistuma izdūmā, tāv vīgli beja pacīšť dzeivis gryuteibys, a ar tovim bārnim tai tys nav. Jīm tryukst tovu spieju saprašť daiļumu i dzeivōť deļ tō. Esi tōpec žieleigs pret sovim

bārnim i leidzynoj gryuteibys jūs dzeivis celā, jo sovā gorā, sovā dvāselī jī ir daudz nabadzeigōki kai tu, muzykants nu Dīva valis...

Vāļ daudz daudz kū šymā soltijā febralā vokorā sacāja Veronika veiram, siežūt jam blokum iz akminā azara krostā, i jei pōrlīcynōja Bonifaceji, ka atsasaceišonys uperš ir skaistōkīs nu vysim uperim, kū cylvāks cytu lobā var likt iz skaistuma i daiļuma oltora.

Pavasari, nūpiercš Putrāna zāmi, Bonifacejs ora sovus jaunūs teirumus. Garmaņka beja seņ pōrdūta, a Bonifacejs, sīvys itakmāts, nikū daudz par tū nabādōja. Jys centeigi strōdōja, rōdeidams ar tū paraugu sovīm dālym, i cerāja, ka jau pec nadaudz godim jys tikš pi tureibys i leidz ar tū pi jaunys garmaņkys, kas skanās vāļ daiļōk, vāļ skaistōk kai vacō, kas ļauš jam vāļ piļneigōk saprast muzykys nūslāpumus... partū, ka dzeivā vāļ nabeja izdzeivōta...

TEKLIS KUNDZIS ATVALINŌJUMS

1

Maja pādejōs dīnōs Reigys ōrstá Teklá Arklōna kundzá, kai parosti, pōrtraucá pacientu pījimšonu iz vīnu mienesi, kū attīceigi izziņōja caur laikrokstim.

— Kur to tu pavadeisi sovu atvalinōjumu? — vaicōja Teklái jōs sirsneigōkō draudziná Anna Širmane, kaidys Reigys gimnazejis školōtōja, — voi otkon brauksi ar veiru iz ōrzámom

Obi dāmys beja sazatykušys īmiļōtā Vaļņu ilyš kafejneicā i, dzerūt nu mozom taseiņom malnu kai tiņtá kafeji, pōrspridá tyvōkōs nōkūtnis planus. Širmane projektāja pavadāņ vosoru Reigys jyurmolā.

Teklá nazinī paraustāja placus. Nazaraugūt iz sovīm trejdesmit ostoinim godim, pretstotā mīsōs izplyudušai Širmanei, jei beja slaida i gracioza kai jaunivá. Ar gaumi izvālātis tārps i frizera mōksla beja padariejuši jōs dabeigū pīviļceibu gondreiž par skaistumu. Vysbeidzūt īpatnejis smaržys, pūderš i lyupu zeimulš, kū Teklá pīlītōja ar teicamu māroneibu, panōcá tū, pec kō popularō ōrstá ilgōjās, — kotrs jū skaitāja kai dzymušu i augušu ļūti lobūs apstōklūs.

— Arklōna kundzá ir aristokratá i dāma, — spridá par Tekli golvys piļsātys prominentōkō sabīdreiba, — mýsu jaunōtná nu jōs daudz kū var mōcātis.

Teklá lobprōt izklausāja šūs slavynōjums.

— Ōrzámū ceļōjumi stypri nūgurdynoj, mīlō Anna, — jei atbiļdāja. — Turklōt veirs šūgod vysu vosoru strōdōš laboratoreji i navarās braukņ maņ leidza. Taisneibu sokūt, as vāļ naasmu galeigi izāškeirusá, kur pavadeišu nōkamū mienesi.

Širmane, kas taipaļ kai Teklá beja gierbūsās pec jaunōkōs mūdis i ceņtās volūdā i izatureišonā sekōļ sovys draudzinis paraugam, dūmeigi pasmaidāja.

— To táv vīnai pošai bjš jōizarauga kaida skaistōka vītená, — jei sacāja. — Zyni kū? Brauļ iz Baldōni! Tī tu vyslobōk vareisi atsapyuļ.

Teklá nūraidūši papurnōja golvu. Draudzinis īteiktīs kurorts jai pavysam napatyka.

— Baldōná mani garlaikoļ, — jei atbīldāja, — bez tam as jau tyku tī nūdzeivōjusá vasalys divi vosorys. As mīļoju dažaideibu, Anna.

— Nu to brauļ iz Vidzemis jyurmolu!

I šūražiz Teklá nūraidāja draudzinis padūmu.

— Tī par daudz vīnkōrši deļ maná, — jei atsacāja, — tī nikō nav — tik dziļō jyura, akminim pībōrsteita pludmalá i zvejnikī, kas pi tam tik najauki smird. Nā, lobōk tod palikļ piļsātā.

Iz breidi īzastōja klusums. Atnōkuši muzykanti, pušbolsā sazarunoļūt, skaņōja sovus instrumentus. Kai parosti vosorā, apmeklātōju kafejneicā beja ļūti moz.

— Maņ īnōcá prōtā originala ideja, — Anna īzarunōja otkon. — Klausīs, Teklá, voi tu nagrybātu pavadāļ atvalinōjumu kur navīņ sovā dzimtinī iz laukim? Īdūmoļ tik, kas rudini tys bjtū par sensaceji, kod vysi mjšu pazeistamī dabōtu zynōļ, ka tu sovys breivdīnys aizvadieji tympuļ Aivīkstái, kur iz kotra sūlá acļ atrūn jaunu azaru, kur celá molys rūtoļ Krystā Systō tāly i kur ļaudš dzeivoļ cytaižōk, sovaidōk kai más...

Školōtōja beja ļūti sajiusmynōta par sovu izdūmōjumu i, šūražiz nadzieržūt Teklis nūraidiejuma, dzeivi turpynōja:

— Patīši, Teklá, táv jōbrauc iz mōjom. Apskoti řaiz tōs vītys, kur tu pīdzymi i dzeivōji kai bārns! Cik godu tī tu naasi bejusá?

Teklá dūmeigi klusāja. Jai beja kauns atsazeiņ, ka sovu dzymtū zāmi jei viertāja tikpaņ moz kai vysu cytu, kū piļsātys ļaudš apzeimōja ar nīvōjūšu vōrdu — provincā.

— Naasmu tī bejusā vairōk kai divdesmit pīci godi, — jei sacāja, — nikod naizjiutu seviškys vajdzeibys braukņ iz Rymšānu sādžu, kur nazkod pīdzymu. Maņ nav tī eistu rodu, — jei ōtri pībylda, radzūt draudzinis skotā izbreinu, — pamōtā, pušbrōli i pušmōsys, kas tagad saimnīkoj muna myrušō tāva saimnīceibā, maņ izalyka sveši i tōly. Kō lai as mekleju sovā dzymtā pusī, Anna? Pamōtā, nadūd Dīvs, vāļ izadūmōš, ka as grybu prasāņ sovu zāmis dali, — nūbeidzā Teklā ar mōkslōtu jautreibu.

Lobsirdeigō Anna nūsūdūši pakratāja golvu.

— Teklā, Teklā, tai tu nadreiksti runōņ! — jei pōrmátā draudzināi. — Pīdūd, bet maņ līkās, ka tu nagribi braukņ iz Latgolū navys partū, ka tāv tī nav tāva i mōtis, a gon partū, ka tī ļaudš kai jau iz laukim, dzeivoj vīnkōršōk, nabadzeigōk i tryuceigōk. Maņ līkās, ka tu kaunīs sovu rodu, Teklā, i tys nav labi.

Teklā ilgi naatbiļdāja. Anna, kas beja dzymusā i izaugusā piļsātā i nikod nabeja bejusā Latgolā, prūtama līta, navarāja izadūmōņ tū nabadzeibu, kas nazkod valdāja Rymšānūs. Vīnpadsmīt cylvāku iz četrim hektarim vīglys smiļkšainys zāmis. Pazateicūt laimeigam gadiejumam, pošys spākim i naatlaideibai, Teklā nu bōrinis, kurai nikas napīderāja, beja niu klivusā pi lelys tureibys. Voi nabeja teiri dabeigi i saprūtami, ka jei tagad izavaira nu vysa, kas atgōdinoj tryukumu i pūstu? Voi jei peļņiejusā Annys pōrmatumu? Nā, nikod, tyukstūš ŗaizis nā!

— Pazaklausī mani, Anna, i tik tod tīsoj! — jei sacāja. — Tai eisti nav, ka as kauneitūs sovu rodu, bet ir cyti īmesli, parkū as vysu šū laiku kaviejūs apcīmōņ sovu dzymtini.

Jei iz breidi apklusā, tod turpynōja:

— Pa dailái tu jau zyni munu dzeivis gōjumu. As pīdzymu tryuceiga vīnsātnīka saimī kai pyrmīs bārns. Mōtá maņ nūmyra pavysam mozaī asūt, tāvs tod apzaprecāja ūtraiz. Vysi ļaudš runoj slikši par sovom pamōtom. As gon tō navaru sacāť. Taipāť kai muns tāvs, jei beja vīnkōršs i navuiceits lauku cylvāks. Jei naizaturāja pret mani ļauni. Nā. Jōsoka, ka jei zynomā mārā mani pať miļōja i cerāja, ka as leidzeigi vysom cytom Latgolys sīvītom agri izīšu pi veira i pīdzeivōšu daudz bārnu. Taidā gorā jei mani audzynōja.

Lauleibā ar munu tāvu jai desmit godu laikā pīdzyma ostoini bārni, a zámis mýsim beja tik napylni četri hektari. Ka as tagad pīminu sovu bierneibu, tod as radzu mýsu ustobys gaišōkū koktu, kur beja kōrts šyupelš. Šyupeli gulāja bārns, kas reši smājās, a vairōk raudōja i prasāja āst. Gribājam āst, daudz āst i mās, vacōkī bārni, i biži mýsim nabeja kō āst. Voi tys nav biedeigi, pavysam biedeigi, Anna? Tik lela saimá beja parlīku smoga nosta munam tāvam. Nanūdzeivōjš leidz pylnim četradesmit godim, jys nūmyra, atstōdams sīvu ar deveinim mozim bārnim. As tūlaik skaitieju sáv divpadsmytū vosoru, beju drusku gōjusá školā. Muna pamōtá beja tikpať vaca kai tāvs. Ļaudš stōstāja, ka jauneibā jei bejusá seviški skaista. A kaida jei izaskatāja, kod muns tāvs tyka guldeits kopā? Nūvōrgusá, naspieceiga, izraudōtom acim i tik ļūti nūžālojama. Grumbu izvogōtā seji nabeja ni viestš nu agrōkō skaistuma. Tai viņ lykōs, ka jōs eistō vīta ir tīpať kur veiram — smīļkšainā i soltā kopā. Asmu pōrlīcynōta, ka tūraiz i jei taipāť dūmōja... A mōjōs, šyupeli gulāja jōs jaunōkīs dāls, partū nadreikstāja ļautis naspākam i izmysumam. Vajdzāja dzeivōť, vajdzāja strōdōť, gon mozōk deļ sevá, vairōk deļ bārnu, kuru beja tik daudz. Pamōtá tū i darāja. Laimeigā kōrtā mani īgōdōja munys eistōs mōtis mōsa, kas daudzus godus strōdōja Reigā kai apkolpōtōja kaidā fabrikā i kas dzeivōja vīna poša. Jei atbraucá maņ pakaļ, i kaidā soltā rudinā dīnā as atsavadieju nu sovys sādžys, nu sovu vacōku kopa, kai ari nu

pamōtis i jōs bārnim. Piļsātā as īzadzeivōju gluži labi. Muna mōtis mōsa peļņāja ļūti moz, bet tūmār laidá mani školā. Moz pamozam as pīmiersu tāva vīnsātu. Grōmotys, mōceibys, draudzinis vairōk i vairōk atsvešņōja mani nu sovys dzymtōs pusis. As nabeju vāļ nūbeigusá gimnazeji, kod muna labdará pieški saslyma i tikpať pieški nūmyra. As palyku vīna poša, bet tūmār napazaudieju golvu. Dabōjusá kaidu vītu, as strōdōju i řaizi turpynōju izgleiteibu. Vīgli gon tys nabeja, bet as spītieju liktinám i napazadevu. Tod beidzūt nōcá tei laimeigō dīna, kod as dabōju ōrstis diplomu. Asmu izaugusá ļūti ļūti tryuceigūs apstōkļūs. Voi tys ir kaidis kauns, ka as ilgojūs lobōkys, gaišōkys dzeivis? Vysu sovu enerģeji, vysus sovus spākus as zīdōju tam, lai tyktu pi monta, pi tureibys. As vairōju sovys zynōšonys, lai tik maņ nasekōtu pūsta i nabadzeibys spūks, kas dīnu nu dīnys cīmōjās muna tāva sātā. As zynōju, cik tys drausmeigs. Izgōjusá pi veira, as naļōvu sevī pazamūšť mōtis instinktam. Tymā laikā, kod pec dobys lykumim maņ vajdzāja iznosōť bārnus, as siedieju pi grōmotom i otkon mōciejūs voi strōdōju, lai tik piļņeigi nūdrūsynōtu sáv mīreigys vacuma dīnys.

Teklá apkļusa. Anna Širmanē, kas ar navyltōtu uzmaneibu beja sekōjusá draudzinis stōstam, gryutsirdeigi nūzapyutá.

— Maņ žāl tovys pamōtis, — jei sacāja.

Teklá pikreitūt palūcāja golvu i ryugti pasmaidāja.

— Máš vys žālojom nabogus, a voi nu tō nabogim kliust vīglōk? Tagad maņ bītu īspiejams paleidzāť pamōtái, bet ir jau par vālu. Vysi muni pušbrōli i pušmōsys tagad jau pylngadeigi, i jīm pīzanōk gōdōť par sovu mōti. Drūši viņ jī dzeivoj taidu pošu nabadzeibys dzeivi, kai dzeivōja muns tāvs i muna pamōtá: strōdoj bez māra i pacīteigi nas vysys liktiná nostys, nikō, it nikō par tū nasajemūt. Voi moz dziedāts, ka lelys saimis tāvs voi mōtá golu golā nūmierst ubogu patversmī? Ai Anna, lobōk narunōsim par tū! Tys vyss mani ļūti satrauc. Tagad tu saprassi, deļkō as nikod nabrauču iz sova tāva

mōjom i nikod narakstieju sovim rodim. Da, maņ baiļ nu nabadzeibys, as nagrybu tōs rādžāt, as nagrybu tōs zynōt. Turklōt as navaru pacīst naizgleitōtu, navuiceitu cylvāku. Jī mani garlaikoj i nūgurdynoj ar sovom tāvu tāvu gudreibom i pamōceibom. Muns dzeivis ceļš nav tys ceļš, pa kuru īt muni pušbrōli i munys pušmōsys Latgolys sādžā.

Īzastōja klusums. Anna izdzārā pādejū guldzi kafejis i dūmeigi nūlyka tukšū tasi pi molys.

— As tūmār naradzu īmeslā, parkū tu navari apcīmōt pamōti, — jei sacāja. — Pīdūd, bet ir bierniškeigi apgolvōt, ka tu beistīs rādžāt nabadzeibu i navari pacīst tyvumā naizgleitōtus cylvākus. Nimoz nav teikts, ka, dzeivis gudreibys vuiceiti, taidi naizgleitōti cylvāki vīnā ūtrā litā nav pōrōki par mūsīm, kas lepojoms ar sovim diplomim.

Teklā naatbiļdāja, i Širmane turpynōja tōlōk:

— Bez tam, Teklā, maņ jōsoka, ka tovs sprīdums par pamōtis pōrlīku gryutū dzeivi varbūt vāļ ir apstreidams. Golu golā kū māš, sīvītis, kas vāļ nikod naasom spīdušys pi kryuṣ sova bārna, varom sprīdelāt par mōtis gryuteibom i cīsšonom? Varbūt taišni šymōs gryuteibōs, šymōs cīsšonōs ir mōtis lelōkīs priks i lelōkō laimā...

— Tu sōč filosofāt i klivsti sentimentala, Anna, — ironiski ībylda Teklā, kurai vuspōri nikod napatyka, ka kaidis atsaļōvā apšaubāt jōs vōrdu pareizeibu. — Nā, Anna, namieginoj mani pōrlīcynōt, ka as bētu sprīdusā nataisni! Tympuš Aivīkstāi, kur daudz azaru i celā molōs radzamu krystu, vāļ vairōk ir osoru i naradzamu krystu, kurus vysu sovu dzeivi nas tīnīnis īdzeivōtōji, poši naapsazynōdami, parkū jī ir tik nabadzeigi i parkū jūs myužš ir tik smogs.

Draudzinis pīzacālā i, samoksōjušys tiereni, gōja iz izejis pusi. Nadaudzi veirīši, kas beja īzaroduši kafejneicā, ar radzamu ziņkōreibu i lobpatyku pavadāja skotim vyngrū Teklis stōvu.

— Interesanta sīvītá, — ōrstá dzierdāja kaida rasna večuka pīzeimi par sevi, — bet likās solta i napīitama.

— Nu, voi brauksi iz tāva sātu? — Anna naatsalaidá. — As īteiktu tāv tū darāť. Tu redzeisi, kas bȳš nūtičš pa vysu itū laiku, kod tu tī nadzeivōji.

Teklá dūmeigi aizpūgōja sovus cymdus, kas beja darynōti nu smolkys ōdys.

— Varbȳť da, varbȳť nā, — jei izklaideigi atbiļdāja. — Redzeišu, kū iz tū sacās veirs. Īsim, Anna! Ir jau vāls. Bez tam as šudiņ vāļ grybu tikť iz koncertu.

2

Tūvokor Teklá Arklōná vieli pōrnōcá mōjōs. Beja tai ap pušnakti, kod jei, pavysam nūgurusá, atslādzá savu lelū i klusū dzeivūkli. Izgōjusá virknái tukšu i lapni ikōrtōtu telpu, jei beidzūt pīnōcá pi veira dorba ustobys, kurā speidāja gaisma.

— Tu vāļ naguli, Arvīd? — jei vaicōja, atverūt durovys.

Arvīds Arklōns, dzimš reidzinīks, pec izgleiteibys kimikis, kas pyrms kaidim pīcpadsmīt godim beja pajiemš par sīvu tik ļūti čaklū i energiskū Tekli Andžāni, īraudziejš nōcieji, vōji pasmaidāja. Jys sādāja pi lelō, grōmotom i žurnaly m pīkrautō golda i nazkū rakstāja. Tys beja lels i kaļsnejs pušmyuža cylvāks, gludi škiutu seji i škidrom motu atliķom iz golvys. Palāku i mozu ocu skots beja kluss i mīreigs.

— Tik vieli mōjōs, dōrgō? — jys vaicōja, nūlykdams pi molys dorbu i pīzacaldams nu krāsla. — Voi beji kur vīseibōs?

Teklá eisi īzasmāja i, satvārusá veiru pi rūkys, aicyņōja tū atsasāšť sāv blokum iz divana, kas stōvāja ustobys styurī.

— Da, Arvīd, — jei atbiļdāja, — beju kafejneicā, tod pastaigōju pa veikalym, šū tū īpierkdama, tod gōju iz koncertu, kur satyku Krampiņus i vysbeidzūt ar tīm vāļ īzagrižu restoranā. Storp cytu, voi kolpyuná dāvá tāv āšť?

Arvīds Arklōns klusi pamōja ar golvu.

— Da, dōrgō. Nu, i kū tu IZdūmōji, zeimōjūtis iz sovu atvalinōjumu. Voi tu kur brauksi? Maņ gon nu taidim prīkim šūvosor bjš jōatsasoka. Dorba sanōcá pōrlīku daudz.

Teklá sadryuma. Jei mīļōja sovu veiru i mozlīt cerāja, ka tys mož varēs atsabreivōt.

— Žāl, — jei gari nūvyłka, — patīši žāl, ka tu esi tik aizjymts. Tod jau maņ cyts nīkas naatlīk, kai paklausāt Annys padūmam. Zyni, kū jei maņ īteicá? Lai as ņaiz apcīmoju sovus rodus Latgolā. Kū tu par tū teiksi?

Arklōns otkon vōji pasmaidāja. Jys labi pazyna sovu sīvu i nu pīdzeivōjumim zynōja, ka nav vārtš atrunōt Tekli nu ņaiz pījymta lāmuma.

— Dūmoju, ka Annys padūms nīmoz nav slykts, — jys izvairēigi atbīldāja. — Pec patīseibys tāv jau seņ vajdzāja tū izdarāt. Kotrā zīnī reikōjīs tai, kai poša atrūņ par pareizu!

Teklá breidī padūmōja.

— As tik beistūs, ka mysu jaunō kolpyuná tevi sliksi kūps, Arvīd. Cytaidi as mīreigu prōtu brauktu iz Rymšānim.

Arklōns pateiceigi izlyukōja sīvu i nūzalicá, lai nūskūpsteitu tōs rūku.

— Par tū naizatrauç, dōrgō! — jys aizkustynōts sacāja. — Gon as prasšu pazaryupāt par sevi. Brauç viņ laimeiga i krītņi atsapyuť! Pagōjušū zīmu tāv vāļ vairōk iznōcá strōdōt nakai maņ, nabadzeitá.

Teklá pīzacālá. Šymā breidī jei galeigi nūlāmá apcīmōt sovu pamōti.

— Ka tai, to labi, Arvīd. As pareit dūšūs celā. Kod pōrbraukšu mōjōs, maņ daudz bjš kō tāv stōstāt. Bet nu, — i jei izmátá skotu stuņdinīkam, kas tik kū sadzieržami čēikstāja iz kamīna dzagys, — ir jau stypri vāls. Voi tu naīsi gulātu?

Arklōns ari pīzacālá.

— Nā, dōrgō, maņ vāļ šys tys jōnūkōrtoj. Ar lobu nakti!

Teklá nūskūpstājā veiru i gōja nu ustobys ōrā.

— Ar lobu nakti, Arvīd! — jei nūvielāja sovukōrt, klusi aizvārdama durovys.

* * *

Div dīnys vālōk, jaukys juná dīnys nūvakarī Teklā izkōpā nu viļcīnā kaidā mozā Latgolys stacejī.

— Voi nu šajinis var nūklivt iz Rymšānim? — jei vaicōja, stacejis prišknīkam, kurs, palaidš viļcīni, ar nalīkuļōtu izbreinu raudzājās iz lapnū dāmu, kas stōvāja jō priškā.

Jys pamōja ar golvu.

— Jā, kundzá, — jys atbiļdāja, veļti ceņsdamīs atmināt, kō meklāja šei atbraucieja nabadzeigijā Rymšānu sādžā. — Ájtá viņ pa itū celeni, — i jys nparōdāja iz šauru stygu, kas aizalūcāja pret bārzim i aņsom apaugušu kolnu. — Varbūt jiusim pagōdōt zyrgu?

Teklá atsateicá.

— Nā, navajag. Rymšānu sādža nav tōli nu šajinis: kaidi trejs kilametri. Voi nav taisneiba?

— Pareizi, cīneitō kundzá.

Pazateikusá stacejis prišknīkam, Teklā gōja pa nūrōdeitū celeni. Rūkōs jei nāsá vīglu ōdys čemodanu; vysu pōrejū montu, kū jei gribāja jimt leidza, Reigys stacejis ekspresš izsyutāja багаžys syutiejumā.

Sovaidis naspāks i uztraukums pōrjāmá Tekli, kod, izkōpušai pa stidzeni kolnā, jai otkon pec daudzim godim atsaklōja senejis i seņ aizmierstīs skots. Dzili līknī spulgōja paprōvs, nīdrom apaugušīs azars, tam vysapleik dōrzu kūku ānā dusāja moziņkys, pa lelōkai dalái ar cysom jumeitys ustabenis.

— Kancāni, Teļagrādys, Pūrāni, — Teklā skaitāja sādžys, kurys jei tagad rādžāja; a tī, azaram ūtrā pusī beja jōs Rymšāni. Dīskas

tagad dzeivoj tāva sātā? Varbūt jās pušbrōli i pušmōsjs jau seņ bēs pōrdavuši montōtū zāmi i izkleiduši kur kurīs?

Teklā tagad nūžālōja, ka nabeja nikō rakstiejusā pamōtāi.

— Varbūt muns braucīņš ir veļteigs? Varbūt as nivīna, naatrasšu?

Pastōviejusā kaidu breisneni kolna golā, Teklā lānim sūlim gōja tōļōk. Pīrodušai pi lēpīlsātys trūkšnā, namīra i dryuzmys, sovaids i neparosts jai lykōs klusums, kas vaļdāja tā iz laukim. Celā nu stacejis jei nabeja satykusā nivīna cylvāka. Nazkur tōli i augši dzīdōja ceirulš. Tod vāļ lykōs, ka nazkur kas stabulātu skumu i žālu dzīsmi. Guneiga saulis ripa jau beja zamu nūsleidiejusā iz rītumim, dabasi gaiši zyly, a zámá — Teklis dzymtō zámá — sovā pavasareigā kūšumā beja zalá i skaista.

— Kluss, ai, cik kluss! — Teklā navīļši īzasaucá i pasmaidāja, pošā nazynūt deļkō.

Vysskaistōkīs tūmār beja azars. Tys globōja dabasu, saulis i zāmis daiļumu. Tī, ūtrā pusī, kur veituly zamu nūlicá sovus zorus leidz pošam iudinā leiminám — cik ŗaizis Teklā tī nabeja maudōjusās! Tīpaļ vacūs laikūs aiz glumijīm, zaļgonijīm akminim jei pa ratam beja atrodusā malnus viežus, kas, palaisti krostā, mitrijā zōlī, tik smīkleigi rōpuļōja atpakaļ i iz prīšku.

Naz deļkō Teklái pieški īzagribāja bīt narōtnai i palaidneigai. Jai lykōs, ka vysys tōs seikōs ryupis, kas vojōja jū lēpīlsātā, ir izgaisušys iz laiku laikim.

— Vajdzātu nūauļ kūrpis, — jei nūdūmōja, — i īt tōļōk bosom kōjom, kai tū darieju bierneibā. Tys jau ir ļūti veseleigi.

Bet jei atmátá šū nūdūmu. Tys bītu par daudz smogs pōrbaudiejums jās vōrgai mīsai.

— Varbūt vālōk.

Niu Teklā beja nūgōjusā leidz pošam azara krostam. Styga tagad tá mátá azaram leikumu. Puču smaržai pīzavīnōja rakstureiga

iudiná smoka. Tá, azara molā vyscauri auga garys nīdris, kas tik kū monomi šyupōjās vieja pyusmā.

— Da, cylvāki pīdzymst, dzeivoj i nūmierst, — Teklā dūmōja, — a azars ir i palikš. Tys ir myužeigs kai šī lauki, kai šī dabasi, kai šei zámá. Slavá táv, dobys skaistums!

Vyspōrejū klusumu nagaidūt satraucá žāla vuškys vākššona, Teklā nagrybūt sazatoryuka. Ā, tī skrīn tei vaineigō i jai nūpakaļ divi spiergti bolti jiereni. Cik smīkleigi i naveikly tī ir! Tod Teklā īraudzāja vāļ dažys vuškys ar jierenim, kas pōrskrāja ceļu. A kur gons? Tī jau jys sādāja zam kryuma i sovom zylyjōm acim ziņkōreigi jū apzavārā.

— Puis, kai tevi sauc? — Teklā vaicōja.

Ganenš naatbiļdāja. Tys beja godu ostoinu vacs, nabadzeigi gierbīs puika.

Pec pušstuņdis gōjīnā Teklā sasnādzá sova tāva vīnsātu.

Tī poši teirumi, tei poša zámá, tōs pošys ganeibys kai seņōk. Tik kryumōja, kas nazkod auga pošā azara molā, vairs nabeja: tys beja pōrvārsts par pļovu.

Da i vacū kōrmu vairōk nabeja, nivīna.

Teklā varbūt vāļ ilgōk kavātūs skotim pi jaunōs i dišgon lelōs dzeivojamōs mōjis, naseņ caltom pōrejom saimnīceibys ākom, ka jai preteim, ļauni rejūt, naizskritu paprōvs pynkains sunš.

Teklā, mozlīt nūzabeidusá, apstōja.

— Pynka, voi tu kluseisi? Āj atpakaļ! — aprōja suni dzidrs sīvītis bolss. — Voi nav kauna rīt iz cīmeni?

Nu atvārtōs klietš durovom izgōja jaunova godu sešpadsmīt vīnkōršā katuna kleitenī.

— Nōciť tyvōk, kundzā! — jei aicynōja Tekli — nazabeistit suná! Jys tik rej, a nakūž.

Teklā īgōja pogolmā i nazinī otkon apstōja.

— Pīdūdit, as grybātu satikt kaidu sovu radineicu, — jei sacāja jaunovai. — Pirms kaidim divdesmit pīcim godim tá dzeivōja Marija Andžāne. As vieleitūs jū satikt.

Jaunovys gaišijā seji pavidāja laipns smaids.

— Jiuš meklejot munu vacū mōti, kundzá, — jei atbildāja. — Da, jei tá dzeivoj. Lyudzu ustobā!

Pa šaurōm siņcom, kur smaržōja pec sīna i apeinim, Teklá, jaunovys pavadeita, īgōja lelā ustobā, kur tivleit īraudzāja sovu pamōti. Vacō sīvītá sādāja pi golda.

— Lai bēs pagūdynōts Kungs Jezus Kristus! — Teklá īgōdōja latgaļu sveicīni.

Pamōtá uzmaneigi vārās īnōciejī.

— Vacūmōt, pi tevá cīmenš! — sacāja jaunova. — Kundzá gribāja ar tevi runōt.

Teklá paspārā vāļ dažus sūlus iz prīšku i nūlyka pi sīnys sovu čemodanu. Apvoldūt radzamu ziņkōreibu, jaunova klusi izgōja nu ustobys ōrā.

— Myužeigi myužam, — pamōtá klusi atjāmá sveicīni i tod pībylda: — As napazeistu tevá, mait, i nazynu, kō tu nu maná grybi.

Teklá eisi īzasmāja. Jai glaimōja pamōtis nazinā.

— Atbrauču pi tevá gostūs, mōt, — jei sacāja. — Naasmu tá seņ bejusá, — i radzūt, ka vacō sīvītá vāļ navar atmināt, kas jei ir, Teklá pībylda: — Bet voi tu patiši navari maná pazeit? Asmu tova parnaita, kas pirms vairōk kai divdesmit godim pādejū řaizi nūbučōja tevi.

Pamōtis acīs pieški pazarōdāja osorys.

— Jezus Marija, Tekleit, mait, voi tu tei esi? — jei vaicōja, apkampdama sovu gašku. — Ak Dabasu Tāvs, cik lela tu izaugusá! Siestīs, siestīs, mait! — i pamōtá ar jōs vacuumam naparostu ōtrumu sameklāja lobōku krāslu i īsādynōja tymā Teklí.

— Nu, soki, ka Dīvs naizklausu mýsu lyugšonys! Cik řaizis as dūmōju par tevi, Tekleit, cik řaizis nanūskaitieju par tevi rūžu

krūni! Pagōjušu godu palyudžu bazneickungu nūturāt svātū misi, lai tāv labi klōtūs. Parkū agrōk naatbrauci? Bet pag, pag, kū as, vaca bōba, tik runoju viņ!

Paskriejusá leidz durovom, pamōtá atvārā tōs i skali saucá!

— Geneiņ, máiten, pagatavoj kū āš! Pameklej kletī svīsta, sīra, izcáp ūlinīku! Pavaicoj — varbūt pi Odumāna vāļ būs palykusá kaida druscená ols!

Teklá gon nagribāja ni āš, ni dzárt. Jū tūmār aizkustynōja pamōtis ryupeišonōs i sirsneiba.

— Atsaváļç, atsaváļç máit! — vacō sīvītá skubynōja Tekli, — atsapyuť! Nu kureinis to eisti esi atbraukusá? Voi nu pošys Reigys?

Teklá pamōja ai golvu i volgom acim raudzājās pamōtis grumbuļainijā seji. Jai vajdzāja atzeiņ, ka piļsātā nabeja daudz tik vīsmīleigu cylvāku. Pamōtá beja palykusá stypri vaca. Jei staigōja, zamu nūzalīkusá. Sastrōdōtōs rūkys bīži drebāja. Nu da, divdesmit pīci godi nav nikaidis eiss laiks!

— Tu esi loba, mōť, — Teklā sacāja, nūjymdama sovu vosorys capuri, kū pamōtá tivleiņ ryupeigi ītyna laikrokstā, — ka naasi aizmiersusá pamaitu.

Pamōtá otkon īzaraudōja.

Nu kai as varieju tevi aizmierš! Tu jau maņ tikpať kai pošys bārns. Pošys audzāts i audzynōts. A parkū tu nikō mýsim narakstieji? Nu koč dažus vōrdeņus! Būtu īprīcynōjusá mani vacū.

Teklá nūdyurá golvu. Voi lai soka patīseibu?

— Moz beja laika, mōť, — jei izvaireigi atbiļdāja, — ļūti daudz dorba. Tagad atbrauču pazavārtu, kai jiuš vysī dzeivojot, kū dorot. Voi tá — tāva sātā tik tōs saimis kai tu i tei jaunova?

Vacū sīva līksmi īzasmāja.

— Nu kai tai var dūmōť, máit? Mýsim saimá lela, tik vysī aizbraukuši iz bazneicu. Šudiņ atlaidys. Voi tu jau pīmiersi?

— Kas tá saimņikoj? — vaicōja Teklā.

— Tavs vacōkīs brōļš Jezups.

— A pōrejī? Varbūt būs kaidis jau nūmirš?

— Nā, nā, paļdis Dīvam, vysi dzeivi i vasaly. Tovys mōsyt dabōja veirus, jaunōkī brōli izgōja īgōtņūs. Dīvs nadalaidā nivīna pi nabadzeibys. Vysim ir bārni, vysim ir saimis, vysim ir zámeitá. Reit jiugsim zyrgu i kotru apbraukōsim. Stōsti, stōsti, máit, kai táv vysu laiku klōjās? Ai, kur tys laiks, kod tu nu mēsīm aizbrauci!

Teklái vajdzāja stōstāt. Ar kotru jōs vōrdu pamōtis seja kliva gaišōka. Nalīkuļōtā prīcā vacō sīva raudzājās sovā pamaitā.

— Jezus Jezus, cik lels cylvāks tu esi tagad! — jei īzasaucá, kod Teklá nūbeidzá sovu stōstu. — Tikpaļ lels kai mēsū doktorš i bazneickungs. A varbūt i lelōks?

Teklá pīkreitūši palūcāja golvu:

— Apmāram, mōt.

Pamōtis mozmaita Genovefa, īnásá ustobā ōtrumā pagatavōtys vakarinis. Tá beja sīrs, svīsts, maizá, pīns i vyss cyts, kas tik dabojams vīnkōršā lauku saimisteibā.

Jaunova, monomi pītveikusá, beja atnasusá div vīnkōršus škeivus, dažys dakšenis i nāžus.

— Pazaver, Tekleiļ, iz myusu Geneiti! — slavāja pamōtá sova dāla máitu. — Voi nav skaista jaunova? Geneiļ máiteņ, tei ir tova tāva mōsa, par kurū as táv bīži stōstieju...

Jaunova pītveika vāļ vairōk. Naveiklu kusteibu jei sakōrtōja iediņus i traukus iz golda.

— Genovefa, voi tu esi gōjusá kaidā školā? — Teklá vaicōja.

— Jei nūbeidzá pogosta školū, — ikryta volūdā pamōtá, — nūgōja sešus godus.

— I vairōk nagrybi mōcātīs, Genovefa?

Jaunova klusāja, i otkon par jū atbīldāja pamōtá.

— Kur nu laiš tōļōk školōs! Māš tagad gaidom svōtu. Dīvs dūs, jei dreizi klivš ļaudavená.

— Bet, mōt, — Teklá aprōja vacū sīvu, — Genovefa tok vāļ ir bārns.

— Nu, nav vys, nav vys, máit — mýsu Genovefai nu Jura dīnys īstōja septeīņpadsmytis gods. Kod lai īt pi veira i auklej bārns, ka na jauneibā?

Teklá klusāja. Da, pamōtá nabeja klivusá cytaida. Pamōtá dūmōja i reikōjās taipaļ kai catūrtdaļsymta godu atpakaļ, — jei dūmōja i reikōjās taipaļ kai vysys pōrejōs Latgolys sīvītis.

— Tekleiņ, pasoki, máiteņ, cik tāv pošai bārnu? Drūši viņ vysus syuti augstōs školōs? — vacō sīva nagaidūt vaicōja.

— Maņ nav nivīna bārna, mōt, — Teklá atbīdāja.

Váceitis izbreins beja tik lels, ka jei nūlyka dakšeni, ar kurū beja naveikli cantusās izdūrt sīra gabaleni.

— Tāv nav nivīna bārna, máit, — jei lieni atkōrtōja. — Parkū? Voi Dīvs nagribāja, voi tik naseņ izgōji pi veira?

Teklá mozlīt apmulsā. Genovefys klōtbūtnā līdzá jai izateikt skaidrōk.

— Piļsātā ar bārnim ir gryuši, mōt, — jei atbīdāja. — Bez tam as asmu myužeiģi aizjymta. Genovefa, — grizās jei pi jaunovys, vālādamōs nūvirzāt sarunu iz cytom lītom, — siestīs i ād! Kū tu vysu laiku stōvi? Pasoki, kū tu dori, kū strōdoj tāva sātā?

Jaunova paklausāja i, vāļ sorkstūt, ceņtās atbīdāt iz Teklis jautōjumim. Pamōtá turpretim klusāja. Jōs vīnkōršam prōtam lykōs gondreiž naīspiejami, ka cylvāks lobprōteiģi atsasoka nu bārnim. Jei gryutsirdeģi nūzapyutá i nalīkuļōtā leidzjuteibā raudzājās iz sovu pamaitu.

— Jai gryuts myužš, nabadzeitái. Jei gluži nabogs cylvāks, — vacō sīvená dūmōja i jōs acīs īzazoga žāluma osorys.

Pagōja vairōk kai divi nedelis nu tō vokora, kod Teklá sovai vacijai pamōtái par lelu prīcu i pōrsteigumu nagaideiti īzaroda sovā dzymtījā Rymšānu sādžā.

Nā, jei nanūžālōja, ka beja paklausiejusā draudzinis Annys padūmam i izaškeirusā pavadāt sovu atvalinōjumu tāva sātā. Eistineiba nimos nabeja tik ļauna, kai Teklá tū sevī iztālōja dzeivojūt Reigā. Tūmār beja daudz lītu, ar kurom ōrstā nikai navarāja sazamīrynōt. Garōkā viestulī Annai Širmanei Teklá sovus īspaidus par Latgolū attālōja tai:

Navar nūlīgt, kai doba tá izšķierdiejusā vairōk krōšņuma i daiļuma, nakai tys ir cytur mýsu dzimtinī. I na jau daudzynōtījūs azarūs i kolnōjūs viņ sliepās šys skaistums. Tys sastūpams vysur iz kotra sūlā — leičōtu pļovu leidzonumā, kryumōjim apaugušōs līkņōs, dabasu zilgmī i pošu cylvāku sirdīs. Voi pīmini, ka mās runōjam par krystim Latgolys sādžōs? Jā, tūs tá ir daudz. Vīnkōršu rūku darynōtu Krystā Systā tālu tá sastūpom kotrā sādžā. Prūtams, navar bīt runys partū, ka šīm veidōjumim nu kūka ir pōrōk lela mōkslinīciska vierteiba. Tūmār, nūzaraugūt šymūs krystūs, kuru pa lelōkai dalái rūtoj pōrs kūceņu, kas īstateiti blokum, manī pret pošys grybu mūstās nazkaida sovaida n aizprūtama mīra i klusa prīka sajiuta, i muns prōts meklej vōrdu, lai lyupys varātu skaitāt lyugšonu. As nazynu parkū tys tai. Voi cālūnš tam meklejams tymā vīnkōršā, paņ nabadzeigā dzeivī, kuru dzeivoj muni rodi i jūs sābri, voi kaidā cytā apstōklī? Ir fakts, ka jiutom i sirdái tá beja i ir izškeirieja nūzeimā. Prōta sliedzīnim ļaudš tá sekoj tik tod, ka tī nastōv pretrunā ar sirdš vieleišonūs. Dzeivojūt tá as reikojūs iz mota taipat. Jā, apkōrtnā paklaun sáv personeibu.

A voi ir pareizi, ka ļauds tā īvāroj sirds bolsu i nūraida prōta padūmus? Tam as nikaidā zinī navaru pīkrist. Nūteikti nā. Sovai pamōtāi tū as vāļ naasmu saciejusā ni vōrda, tūmār dūmoju, ka ņaizi tys bŷs jōdora. Tāv jōzyna, ka muna pamōtā, nazaverūt iz sovu gryutū dzeivi, ir saglobōjusā gora mūžumu i, kab maņ izadūtu jū pōrlīcynōt sovu īskotu pareizeibā, to as mīreigu sirdi varātu sāv sacāt, ka asmu veikusā lelu audzynōšonys dorbu.

Tu vaicōsi, parkū eisti vītejūs zemnīku dzeivā, kas dybynōta iz sirds i jūtu sprīdumim, manī roda naapmīrynōteibu?

Nu, vyspyrms jau materialu apsvārumu deļ, ir zynoms, ka romantiki — sovus ciltš brōļus as ar pylnu tīseibu grybātu tai nūsaukt (pīmāram, tā vāļ pavysam nūpītni tič pōsokom par nūgrymušōm bazneicom, par vacūs latvīšu bojāru apbūrtijom ņaitom itt.) — nikod nav bejuši i nabŷs lobi saiminīki i praktiki.

Gon ir skaisti i aizkustynojūši nūvārōt, ka vīns sābrš tā nikod naatsoka ūtram i paleidz, kai viņ var i kod viņ var, bet šai sovstarpejai izpaleidzeibai leidztakus rūnās smōdejama īraža — myužēiga pazaļaušona iz cytim. Lelōkūs dorbus tā veic ar tolkom — nikod patstōveigi, i rezultatā cylvākā zyud paļōveiba iz sevi. Kod nu atsagoda ka gryutōkā, izšķireigā breidī aptryukst paleidzeigu draugu rūku, tod taidz romantiks ir navareigs i naspieceigs kai bārns. Vot parkū latgalīši, kas pīroduši dzeivōt sādžōs i sovstarpeji izpaleidzāt, izgōjuši iz vīnsātom, biži viņ nav variejuši klivt pi lelōkys tureibys, kai tys nūvārojams cytūs mŷsu dzimtinis nūvodūs.

Kai vysur cytur, tai i tá — materialai nabadzeibai bīži sekoj gareiga nabadzeiba. Myužeiģōs ryupis par izturu, par nōkūtni, šaubys par sovīm spākim nūmōc cylvākā īdzymtōs tīksmis pec zynōšonom, pec gora plašuma, školōs īgiutys mōceibys paleidz samārā moz, jo dreīži pīzamierst.

Vysbeidzūt, cytkōrt lūti teicamys jiuutys — mīla pret sīvīti, mīla pret veirīti i bārniem tá veicynoju gluži navajdzeigu sairīnu pazalelynōšonu, kas jū seviški nūsūdama, īvārōjūt vyspōrejū moztureibu. As tá īģōdōju tovu apģolvōjumu, ka bārni varbūt sagōdoj sovīm vacōkim, seviški mōģom, lelu prīcu i paleidz tīm ar sovu mīlesteibu pōrvarāt materiala rakstura gryuteibys. Dīvam-žāl tai nav. Bārnu i vacōku attīceibōs nikō tamleidzeiga, zeimōjūtīs iz jiuutom, kas paceļ mūs pōri ryupom, as natyku īvārōjusā. Jimsim, pīmāram, muna pušbrōlā Jezupa liktini. Jys ir montōjš nu tāva četrus hektarus zāmis. Lai cik intensivi jys apstrōdōtu sovus nalelūs teirumus, tī navar dūt nikaidu lelu īnōkumu. Labi ka nu šōs zāmis var pušleidz cīšami eksistāt trejs četri cylvāki. A munam brōlām ir septeini bārni, pi kam mozōkijam dālam īstōja catūrtīs gadenš, a vacōkai maitenāi Genovefai jau ir pylni sešpadsmit.

Jaunōki bārni ir taidi poši kai piļsātys bārni leidzeigā vacuumā, varbūt tī viertejami vāļ augstōk par pādejim, jo ir veseleigōki. A vot vacōkī napīteikušys izgleiteibys i slyktys audzynōšonys deļ manī mūdynoju lelu leidzjiuteibu. Jī nikaidā zinī nav saleidzynojami ar sovīm vīngadnīkim piļsātā.

Mineitō maitinā Genovefa, gleita, kautra jaunova, kas sovu sirdš dūteibu pec ir gluži naikdīnišks cylvāks,

cytaidā zinī atstoj vielātīs ļūti daudz kū. Maņ vajdzāja pīlikļ daudz pyuļu, cikom as jai kōrteigi īmōcieju, kai vajag klōļ goldu, kai vajag āst, kū dreikšt i kō nadreikšt runōļ jōs vacumā. Jei nimos nav izgleitōta — pamatškolā īvuiceitys gudreibys jai jau krītni pīzamiersušys. Jei nazainterešej par grōmotom, jei nikod nav pierkusā sāv laikrokstu voi žurnalu (nav i naudys), jōs rūkroksts burtiski drausmeigs. Jei nazyna tikpaļ kai nikō, ka naskaitāļ mōju i lauku dorbus. Vōrdu sokūt, tei ir veseleiga, dailā, navuiceita i naaptāsta rāitinā. Jōs lelōkō vieleišonōs ir dreiši izīļ pi veira, vīnolga kaidys tys bȳtu — tikļ saimineicys gūdā i auklāļ bārnu. Tū vysu jai īmōciejusā muna pamōtā. Vairōk nu dzeivis muna pušbrōlā rāita nikō, it nikō naprosa.

I taidu jaunīšu kai Genovefa tā ir ļūti daudz, navajdzeigi daudz. Jī vysy ir veikly, spieceigi i jautri, a nōkūtņi derās tik smogam fiziska dorbam i dzymtys turpynōšonai. Labi vāļ, ka bazneicys svieteiga ītekmā nūvoda šūs jaunīšu primitivū energeji pušleidz cīšamā paklauseibys, i sovstarpejis mīlys gultņi.

Nā, nu Dīva pusis, as nanūlīdzu dzeiva cylvāka vierteibu. Tai nav. As iz vysstyngrōkū nūsūdu tūs vacōkus, kas, laisdami bārņus pasaulī, nadūmoj ni par sovu, ni par bārņū nōkūtņi. Tai, vodūtīs tik nu instinktim, varāja reikōtīs dzimtnīceibys laikūs na tagad. I cik vārtš ir taidys cylvāks, pīmāram, kai Genovefa? Kaidu lobumu jei var dūļ cytim, poša nikō nazynūt i naprūtūt? Nikaida. I ka jei naizīš pi veira, to jai vajdzās īsōkļ smogys laukstrōdneicys gaitys, i tik lobīs Dīvs zyna, kai jei nūbeigš sovu gryutū dzeivi? Biedeigs,

dryums liktiņš šam tagad smaidūšam, dailijam radiejumam.

Ka munam pušbrōlām b̄ytu tik v̄ina Genovefa viņ, jys koč ar gryuteibom t̄umār varātu syutāt jū gimnazejī, a tagad, kod jam jōzaryupej par desmit golvu lelu saimi, jam nav nikaidys īspiejis sagōdōt koč v̄inam bārnam lobōku i gaišōku nōkūtni.

Latgola ir skaista zámá, mīlō Anna. Sova sirdš-skaistuma deļ daili ir Latgolys cylvāki. Bazneicys tykumi, dzīsmis i sovstarpeja mīlesteiba ļaun šajīnis cylvākim nūdzeivōt Dīva dūtū dzeivi bez kūrneišonys i syudzeišonōs.

T̄umār maņ tá jōatkōrtoj nazkod táv teiktī vōrdi (i as tū doru pavysam nalobprōt) — vysumā munys cilts brōli i mōsys ir nabogi kai materialā, tai gareigā zinī. Ai, cik ļūti nabogi! Jīm tryukst vysakō. Jīm tryukst vysminimalōkūs dzeivis ierteibu. Munuprōt, vajdzās aizritāt vāļ daudzim godu desmitim, pyrms ļaudš tá dūmōš i reikōsīs cytaižōk, pyrms jī saprašš, ka cytur dzeivá nastōv iz vītyš, ka tei īt iz prīšku preteim gaismai, preteim tureibai, preteim laimái i ka ir pīnōčš laiks pec tō vysa ceņstīs, sasnāgt. As ceru tik, ka cytur Latgolā nav tik ļauni apstōkli kai itá, Rymšānūs, jo, pīmāram, Riezeknī as redzieju daudz jaunōtnis, kas nosōja škoļnīku capuris, tys nūzeimoj, ka cytūs pogostūs munā dzimtinī ļaudš sōc dzeivōt, pīzamārojūt laika goram, bet dīvam-žāl, Rymšānūs tai vāļ nav.

Teklá

P.S. Maņ ļūti īpazatyka Genovefa. Dūmoju jimt̄ jū leidza iz Reigu. Maitiná tam pīkreit. Gon mās ar veiru

izveidōsim nu jōs krītnu jaunkundzi, kas darās gūdu kai mūsīm, tai sovīm vacōkim.

* * *

Pōrlasiejusá viestuli i ilykusá tū aplūksnī, Teklá apmīrynōta pasmaidāja. Viestulá rōdājās litiška i objektiva, nazaraugūt iz tū, ka vīnā ūtrā gadiejumā jei ar nūlyuku beja sabīzynōjusá krōsys. Golvonīs beja tys, ka jei ar zynomom tiseibom varāja otkon atkōrtōt tū, kū beja saciejusá draudzinái kafejneicā. Ōrstá beja konsekvents cylvāks. Patiseibu sokūt, jai bītu daudz vairōk kū rakstāť Annai. Jei beja nūdzeivōjusá Rymšānūs vairōk kai pušmienesā i beja givusá tik daudz jaunu īspaidu, ka, lai tūs attālōtu, napītyktu daudzēju tikpať garu viestuľu.

Teklá aizvārā acš. Kas tik nav pīrādzāts šymā pušmienesī? Cik daudz jaunu pazazeišonu nav nūdybynōts? Pamōtá i Genovefa beja izvyzynōjušys jū pa vysīm tōlym i tyvim rodīm. Labi, ka jei Reigā nabeja žālōjusá naudys i nūpierkusá daudz rūtaľlītu, kū dōvynōť sovu pušmōsu i pušbrōľu bārnim, kurū skaits, kai izarōdāja, snādzās tyvu pušsymtam. Tik daudz jaunu, mozu radinīku!

Vysur Teklá tyka sagaideita ar gūdu i nalīkuľōtu sirsneibu. Vysur jōs vōrds tyka apsvārts, pōrdūmōts i vārā lykts. Daudzi sōkumā nagribāja ticāť, ka jei ir tei poša Tekleitá Andžāne, kas divdesmit pīci godi atpakaľ nateirā kleitenī skraidelāja pa azara krostu, gonūt kūpejōs ganeibōs Rymšānu sādžys vuškys.

— Dīva Mōtá vieliejusá tāv laimi, mait, — sprīdá veči i vácis. — Esi jai pateiceiga! Voi naasi pīmiersusá svātū bazneicu? Naklivsti lapna, mait, iz sovu montu! Īdūmoj par myužeigū dzeivi! Kotru dīnu nūskaiti navaineigai Jumprovai par gūdu rūžu krūni, gon tod jei, vysu nabogu labdará i aizstōvā, paklausās tovom lyugšonom i pīškierš tāv vyslelōkū bogoteibu, kurys tāv tryukst i kura nav pierkama par naudu. Īdūmoj par myužeigū dzeivōšonu, mait!

Teklá smājās. — Maņ jau nikō natryukst! — jei sacāja.

Veči i váceitis iz tū dūmeigi grūzāja siermōs golvys i klusāja.

Taidys runys i padūmi lykōs Teklái mozlīt sovaidi i nasaprūtami. Ūrstá namaļdeigi juta, ka daudzys sādžu sīvītis, nūzaklausiejušys jōs dzeivis stōstu, kai par koč kū skumtu i bādōtūs. Vīnŗaiz atsagadāja, ka divejis daudzbārnu mōtis, Teklái dzierzūt, izteicá par jū sovu sprīdumu.

— Tik daudz mōciejusās, tik gudra i tik ļūti naboga! Lai Dīva Mōtá apzažāloj par jū!

Vysu tū pōrdūmojūt, Teklá nazinī saraucá sovys skaistōs uzacš.

— Kū tys nūzeimōj, ka dažas sīvītis izatur pret mani kai pret slymu, vōrgu i nūžālojamu cylvāku? Varbūt jōs dūmoj, ka mōceišonōs prasāja nu maná par daudz lelu spāku pīpyuli? Ka tai, to gon jōs moldōs.

Vysvairōk Tekli nūdarbynōja Genovefa. Ar kotru dīnu jaunova jai patyka vairōk i vairōk. Maudojūtīs azarā ar Genovefu, Teklá kotru ŗaizi navarāja beigť prīcōtīs par jaunovys daiļū i vyngrū stōvu, kū tá, iz laukim, narūtōja nikaidis peldu kostims.

— Tu esi eista karalīná, Genovefa! — Teklá jiusmōja. — Kungs Dīvs, cik skaists var bỹť cylvāks!

Genovefa, dzierzūt uzslavi, kauneigi sorka i slāpās azara syltyjā iudini. Jei mōvá labi i drūši kai zivš.

— Jei ir saprōteiga i vysu pīsovynoņ dīsgon ōtri, — Teklá tagad dūmōja. — Divu voi treju godu laikā kōrteiga školōtōja uzraudzeibā maitiná tik tōli varās sazagatavōť, ka nūlikš eksamenus gimnazejis programys apmārā i izastōš augstškolā.

Teklá gribāja jau pec pōrs dīnom braukť prūjom, partū i nūlámá jau vokorā, pazataigojūt ar pamōti, nūkōrtōť šū lītu ar Genovefu.

— Lai maitiná teik iz augšu — jei ir tō vārťš! Máš ar Arvīdu nu tō napaliksīm nabogōki, a Jezupam tei bỹš lela laimá.

Tos pošys dīnys vokorā Teklā aicynōja pamōti pastaigōt, kam tei lobprōt pīkryta, jo vacuma deļ parosti ilgi navarāja īmigť. Kod jōs obejis beja aizgōjušys leidz azaram i atsasādušys iz lela akminā, kas gulāja krostmolā, Teklā pastōstāja pamōtái par sovu nūdūmu jimť Genovefu leidza iz Reigu.

— Tá, Rymšānūs, jei veļti nūsyť laiku, nikō lela nadorūt, a godi jai it kai vysim cytim. Jōs vacumā, mōť, vajag mōcātis, naatlaideigi i intensivi mōcātis. Asmu pōrlīcynōta, Jezupam nabyš, nikaidu ībyldumu pret tū, ka Genovefa dūsīs maņ leidza iz Reigu. As ryupeišūs i gōdōšu par jaunovu kai par sovu maitu — dūšu ustobu, apgierbu i vysu vajdzeigū. Tikleidz īzarassim mōjōs, as samekleišu jai školōtōjus i ceru, ka napaiš ni trejs godi, kai Genovefa bjš tik tōli tykusā iz prišku, ka varās īzastōť voi nu universitatī, voi kaidā cytā augstōkā mōceibys īstōdī. Vōrdu sokūt, mōť, as pataiseišu nu Genovefys taidu pať cylvāku, kaida as asmu i kaidys ir munys draudzinis. Pec godim septeinim voi ostoinim, kod jei bjš nūbeigusā sovys mōceibys, jei varās dūmōť ka gribās par saimis dzeivi.

Teklā beja pōrlīcynōta, ka pamōtā ļūti prīcōsīs par jōs prišklykumu i bez ībyldumu tam pīkriš. Jei apzamōnāja. Skumeigu skotu pamōtā raudzājās vokorūs saulis atblōgznī i klusāja.

As lyugtu tevi, mōť, — Teklā runōja tōļōk, — īspaidōť Jezupa sīvu, lai nazapretoj munam nūdūmam. Saimnīceibā labi var iztikť bez Genovefys. As jau saprūtu, ka Monikai ir žal škiertīs nu sova mīseiga bārna, bet agri voi vālu Genovefai šai voi tai nōksīs atstōť tāva sātu. I as naspīššu maitinis strōdōť, kai tys jai bĶtu jōdora izejmūt pi veira. Gluži ūtraiz: munys kolpyunis bjš piļņeigi jōs reiceibā. Jai bjš tik jōzamōca, daudz i ilgi jōzamōca, lai panōktu vysu tū, kŶ jei nŶkaviejusā par pādejim divim godim pec pamatškolys nŶbeigšonys.

— Tu esi ļūti loba i deveiga, Tekleiņ, — pamotā naskaidri nūmurmynōja. — Lai Dīvs tāv atmoksoj par lobū sirdi!

Teklá napacīteigi sazakustāja. Jei napatyka pamōtis volūda.

— Maņ navajag nikaidys atmoksys. Taisneibu sokūt, attīceibā iz Genovefu as doru tū pošu, kū attīceibā iz mani nazkod darāja muna radineica Agnesá, kurys as nikod naaizmiersšu, cik ilgi viņ dzeivōšu. Genovefa ir vārts, lai nu jōs izveidōtu krītnu, izgleitōtu i gudru cylvāku.

— Taidu kai tu, Tekleiņ, voi nā? — pamotā vaicōja.

— Da, taidu kai as, — Teklā apstyprynōja, — taidu kai daudzi cyti školōti ļaudš. Laiks nastōv iz vītyš, mōt. Tá Rymšānūs vāļ dzeivoj pec tāvu tāvu īroduma i naveižoj mōcāļ bārnuš, a cytur tai nav. Bārnuš vajag laiš skolōš, mōt!

— Da, školys ir loba līta, — pīkryta pamotā, — tōš dūd daudz gudreibys.

— As jau tyku runōjusá par šū lītu ar Genovefu, — Teklā, turpynōja. — Maitiná beja ļūti īprīcynōta. Tik beistās, ka vysu šū lītu var samaitōt Monika. Jei mīļoj bārnuš i mīlys deļ nagryb nu jīm škiertīs, bet jai jōsaprūt, ka tai nadreikšt reikōtīs.

Pamotā gryutsirdeigi nūzapyutá, tod, pazagrīzusá pret Tekli, klusi, kai nagrybūt, sacāja:

— Maņ ļūti žāl, Tekleiņ, i as dūmoju, ka nu tō nikas naiznōkš. Monika nagribās, lai jōš maita klivtu taida poša kai tu. Taisneibu sokūt, — pamotā pībylda pavysam skumi i klusi, — i as tō nagrybātu.

Izdzierdusá šū nūraidūšū atbiļdi, Teklā beja tik ļūti pōrsteigta, ka pyrmijā breidī jai pītryuka vōrdu, lai izteiktu sovu sašutumumu. Ilgu laiku jei vārās iz pamōti dzilā nasaprasšonā.

— Tá bīš kaidš pōrprotums, — jei beidzūt mōkslōtā jautreibā īzarunōja, — as navaru tam ticāļ, kai as saprotu tovu atbiļdi, mōt. Voi patīši jiuš obejis ar Moniku nagribit, lai Genovefa ar laiku klivtu taida paļ kai as?

Pamotá píkraitūši palūcāja golvu.

— Da, tai tys ir, — jei klusi nūteicá.

Teklá juta, kas jōs sirdī varbūt pyrmū ņaizi myuzā dzymst dzilá nycynōšona pret pamōti. Jei tagad nūžālōja, ka beja atbraukusá iz Rymšānim.

— Ak tai, mōt! — jei beidzūt naskaneigi, solti i izsmejūši sacāja, — ak tai! Pec tovom i Monikys dūmom, as, vyss muns dorbs, vysys munys zynōšonys, kū pīnōceigā kōrtā viertej augstōkōs mōceibys īstōdis i tyukstūšys izgleitōtu cylvāku — tys nav nikas? Pec jiusu dūmom, ikvīna sīvītá Rymšānīs, kas nikō nav redziejusá, kas nikō nazyna, atskaitūt lauku dorbu i bārnu kūpšonu, ir viertiejama daudz augstōk nakai as, kas vysu sovu myužu — i tik eiss tys nimoz vairs nav — tik tū viņ darieju, kai tik mōciejūs i mōciejūs? Voi nav tai, mōt?

— Tai jau tys būs, mait, — pamotá pazemeigi nūteicá, — tai jau tys būs.

Teklái saskrāja osorys acīs i jei prīcōjās, ka vokora krāslys del pamotá navar tōs rādžāt.

Ai! — skali i patetiski jei īzasaucá, — cik tymsa vāļ ir muna dzimtiná! Mōt, ka tu zynōtu, cik ļūti as kaunūs tagad par tevi i par vysom cytom Latgolys sīvītom, kas dūmoj i reikojās kai tu! Ai, kauns jiusim vysom, kauns!

— Māš nasmōdejom, mait, tovu dorbu i tovu mōceišonūs, — īzarunōja pamotá, saklausiejusá Teklis volūdā elsys, — tai nav, mait! Gluži ūtraiz, māš apbreinojom tevi, tovyš spiejis i tovyš sasnīgumus. Māš prīcojomās, ka tu esi tykusá pi tureibys i gūdā svešā, lelā piļsātā. Māš asom lapni, ka tu izaugusá mýsu sādžā. Bārnu bārnim, māš mōcāsim tovu vōrdu i statāsim tevi par paraugu, tik na vysōs lītōs, — da, na vysōs lītōs, mait! — pamōtis bolsā, izrunojūt pādejūs vōrdus, izskanāja lelyš skumis.

— Kū tod jiuš, borgōs tīsōtōjis, maņ pōrmatot? — Teklá aizkaitynōta īzasaucá, — voi tū, ka as nastrōdōju jiusu dorbu, voi tū, ka as aizbrauču nu tāva sātys i vairs naatsagrižu, voi tū, ka as napalyku taida kai jiuš?

— Máš tāv pōrmatom tovu nabadzeibu, máit! — skanāja atbiļdá, — i as i muna vadakla, máš nagrybom, lai Genovefa bȳtu tikpaņ naboga.

Teklá izaicynōjūši izasmāja. Jei beja satraukta leidz sirdš dziļumim.

— Nabadzeibu, nabadzeibu, jiuš maņ pōrmatot! Kas to jiusim eisti pīdar? Voi tei nūžālojamō zámá, kas dūd tik slyktys ražys, voi tōs nabadzeigōs ustabenis, kū Jezups ar aizjāmumim i tik brīsmēigom pyuļom beidzūt izcielš? Nikō vairōk jiusim nav. Ka maņ īnōktu prōtā, as varātu nūpierkt gondreiž vysus Rymšānus ar vysom ākom, ar vysim cylvākim.

Pamōtá pazemeigi nūlicá golvu.

— Zámi i ākys varbȳt, máit, tam as tycu, a cylvākus gon nā, jo cylvāks nav pierkams, vysmoz par naudu nā.

— As tod nikō nasaprūtu, — sacāja Teklá, veļti pyulādamōs atmināņ, kū pamōtá dūmoj. — Ka nu ŗaiz tu atzeisti, ka asmu tureigōka par jiusim vysim, deļkō maņ pōrmatot nabadzeibu? Paskaidroj maņ!

Pamōtá klusāja. Jei izmátá vaicojūšu skotu pamaitai, kai beidamōs tū vairōk apbādynōt, tod lieni i klusi īsōcá.

— Pazaver vysapkōrt, máit! Tu redzi šū azaru, šūs zylūs dabasus, kas tik tōli nu mȳsim, šū zámi... Maņ dūmojās, ka munu tāvu i vactāvu laikūs i vāļ ilgi pyrms tam beja taipaņ — beja šei paņ zámá, šys paņ azars, šī paņ dabasi. As asmu pōrlīcynōta, ka i pec munys nōvis vyss tys palikš kai bejš. Muni bārni pīktā i dasmytā i vāļ tōlōkā augumā rādzās tū pošu. Lelȳš Radeitōjs sovā naizmārōjamā gudreibā beja gribiejš, lai pasaulī bȳtu myužeigys

lītys, kas pastōvāja, pastōv i pastōvās nazamainūt i napōrzaveidojūt. A tu, Tekleiņ, jau zyni i varbūt vāļ lobōk nakai as, vīnkōrša i navuiceita váceitá, ka Dīva pasaulš ir daudz skaistōks, daudz krōšņōks, daudz dyžonōks. Mūsus īprīcynoj na viņ azari, dabasi i zámá, a vāļ daudz kas cyts — vysaidi kūki, vysaidi kustūni i vysbeidzūt patš cylvāks, kū Radeitōjs veidōjš sáv leidzeigu. Vyss tys preteji dabasim i zámái it kai nav myužēigs. Kūks aug vairōkus godu desmitus voi godusymtus, beidzūt nūkolst voi tū nūcārt ceņteigīs leidumnīks. Cytim augim vāļ eisōks myužš. Skaistīs kumelš nadzeivoj vairōk par pōrs godu desmitim, patš cylvāks labi ka rādž Dīva pasauli pīcdesmit voi septeiņdesmit vosoru. Tod nōk breidš, kod vacuma voi slimeibys deļ mās it kai aizajem nu šōs dzeivis. Voi tai nav, Tekleiņ?

Teklá uzmaneigi sekōja pamōtis runai. Izdzierdusá vaicōjumu, jei pīkreitūši palūcāja golvu, tūmār pībylda:

— Asmu ticeigs cylvāks i zynu, ka cylvāka dvāselá ir namiersteiga.

— Lyktūs sovaidi, — pamōtá turpynōja, kai nadzieržūt sarunu bīdris ībyldumu, — ka lelēš Dīvs, pīšķierdams nadzeivom lītom myužēibys skaistumu, bītu tū līdzš jaukijai pučái, stolyjam kumelám i gudrijam cylvākam. Dīvs tok ir tik lobs!

— Da, tī táv taisneiba, mōt, — Teklái vajdzāja pīkrišt: — Bet kai lai mās saprūtom Vysuvaronō grybu?

— As dūmoju, mēsīm ir ļauts šū grybu saprast, — pamōtá pazemeigi turpynōja. — Kai zámái, kai dabasim, kai azaram, tai i pučái, kūkam, dzeivīnikam i cylvākam Dīvs ir pīškeirš tū pošu namiersteibu, i na tik dvāselis namiersteibu viņ. Jys pīškeira mēsīm vysim i mīsīs namiersteibu, tik skaistōku, daiļōku nakai nadzeivom lītom, i prūti: napōrtrauktā atdzimšonā i atjaunōšonā. Voi mežā tu natyki redziejusá jaunaudzi, voi tovā dōrzā pavasarī naizzīd jaunys pučis, voi kāvái naatskrīn kumelš, voi cylvākam napīdzymst

cylvāks? Vyss, kū mās radzom, kū mās jiuom, kū mās dzieržom, vyss, kū radiejš leļyš Dīvs, ir namiersteigs. Muns tāvs ir myužeigs manī, munā dālā, munā mozmaitā. Muns dāls bjš myužeigs sovūs bārnūs i tūs bārnū bārnūs. Tovi vacōki ir dzeivi tevī, Tekleiņ. Partū i, — skanāja tōļōk pamōtis rōmīs bolss, — manī nabīdej nūtykums, kū mās saucom par nōvi i kas nōkš pi maná reit, pareit voi pec nazcik godim. As zynu, ka as dzeivōšu, koleidz dzeivōš muni bārnī voi jūs bārnī, i nūmieršu tik tod, kod nivīnā cylvākā vairs naritās muns ašnis. Bet as tycu, ka žieleigīs Dīvs tik borgi mani nastrōpās, — vacō sīva pazemeigi nūbeidzá.

Teklá klusāja. Sovaidī pamōtis īskoti beja jai gluži kas jauns.

— Tu dūmoj, mōt, ka maņ, ka mýsim ar veiru... — jei navareigi īsōcá i nūzakauniejusá apklusu.

Gara, skumeiga nūpyuta izalauzá nu vacōs sīvītis kryuťš.

— Da, mās vysi tai dūmojom, — skanāja atbiļdá. — Mās dūmojom, ka, nazaraugūt iz sovom zynōšonom, iz sovu tureibu, jiuš obi ar veiru asot tik ļūti nabogi, jo jiusu sirdīs nikod nav mōjōjusá mīla pret sovim bārnim i nikod jiuš naizjutot bārnū mīlu pret sevi. Jiuš nu loba prōta laupejot sáv sovu nōkūtni, sovu namiersteibu, jo nav cylvāku, kurūs jiuš tōļōk dzeivōtu pec sovys nōvis. Mīrs lai ir tovai mōtái, Tekleiņ, kurys eisīs myužš galeigi nūzabeigš ar tovu pādejū nūpyutu!

Klīva jau pavysam tymss. Nu azara jau seņ pyutá vīgly vieji, tī beja atnasuši malnus mōkuļus, kas kai draudūt obojom runōtōjom vyscauri aizsádzá dabasu zylgmi. Teklá veļti pyulājās pōrvarāť nervozys treisys, kas jai breižim izgōja, klausūtīs pamōtis rōmijā runōšonā.

— Taisneiba, mait, bārnū i piecnōcieju deļ, mýsu pastōveigu ilgu deļ bjt myužeigim mýsu dzeivá cytkōrt ir dryuma i biedeiga, — turpynōja pamōtá. — Tu pareizi pōrmeti mýsim monta nabadzeibu. Mās naasom spiejeigi izcālť lelys, bogotys ākys kai tys ir cytur.

Mýsim moz zámis. Bārnu deļ mýsu dzeivá aizriņ tryukumā. Máš asom i palikom vīnkōrši, navuiceiti ļaudš, smogi strōdojūt, smogi nūzapyulejūt, lai nūpeļneitu dīnišku maizi. Nu i kas. Tys vyss ir moznūzeimeigs nīks. Gon pīnōkš laiks, kod máš sovūs piecnōciejūs ņaiz tūmār býsim tikpaņ gudri, tikpaņ vuiceiti i tikpaņ tureigi kai tu, Tekleiņ, i varbýt vāļ vairōk deļtō, ka mýsim pīdar myužeiba, a tāv tik daži godi i, kas zyna, varbýt vāļ mozōk. As lyudzu tevi, Tekleiņ, nazaļauņoj iz mýsim, ka máš nūraidom tovu lyugumu. Nadori tō, máš naasom taidys kai tu, kas drūsu skotu raugōs sovys dzeivis golā. Mýsus bīdej nōvā bez atdzimšonys, máš grybom augt i veidōtīs kotrā sekōjūšā paaudzī preteim sovai laimái, preteim piļņeigumam i skaistumam. Máš nikod napīkrissim tam, lai Geneitá klivst tāv leidzeiga — bez bārnu, bez nōkūtnis. Atstōj mýsim mýsu maitini! Máš grybom, lai jei dzeivōtu myužeigi, kai tū ir liemš augstīs Dīvs. Máš grybom, lai jei piļdeitu Jō lykumu.

Pamōtá apklusā. Beja klivš vyscauri tymss. Tik azara namīreigijā leiminī vītom vōji spulģōja nazkaida spūceiga gaisma. Varbýt tei beja tōlūs zibiņū atblōgznā. Zamu nūdūrtu golvu Teklā pōrcylōja prōtā vysu niupaņ dziedātū. Jei juta sevi mozu, navareigu i nabogu. Jai vajdzāja atzeiņ, ka pamōtái taisneiba. Acīs jai beja osorys, kū gon tymsuma deļ navarāja rādžāt.

Pieški pamōtá sazakustāja. Jai izalyka, ka Teklā kū runōtu.

— Voi tu maņ kū sacieji, mait? — jei vaicōja.

Teklā strāči klusāja, tod ryugti izasmāja:

— Nā, mōt, as nikō nateiču, — jei atbiļdāja. — Kū as lai soku? Maņ... maņ jau nikō nav, kū tāv ībiļst... nikō nav! — i jei otkon ryugti i sōpeigi izasmāja.

Pagōja eiss laicēš, tod obys sīvītis, kai nūzarunōjušys, vīnlaikus pīzacālā nu akminā, iz kura beja siediejušys i klusādamys grīzās iz mōjom.

* * *

Atsasaukdama iz steidzeigom dareišonom, Teklā nōkamā dīnā aizbraucá iz Reigu vīna poša. Genovefa palyka Rymšānus. Jei tūmār sekōja sovai tāva mōsai iz golvys piļsātu, kod Teklái beja pīdzimš pyrmīs dāls. Tys nūtyka vīnu godu vālōk.

ĪGŌTNIS

I

Gars, godu četradesmit vacs veirītš pōrkōpá nabadzeigys ustobys sliksni i, nūjiemš nu golvys apputiejušū capuri, prasāja pec saiminīka.

Obys sīvītis, kas sādāja pi pušdīņu golda, izdzierdušys vaicōjumu, kai sazatoryuka i sōcá namīreigi raudzātis vīna iz ūtru. Lykūs, ka napazeistamō cīmená nagaideita īzarasšona jōs apmulsynōtu. Strāči valdāja napateikams klusums. Beidzūt vacōkō nu obejom, seika, izsteidziesusá, bet vāļ dīsgon mundra vácá, atbiļdāja, ka znūts ir stypri slyms.

— Vōrgoj nabadzenš jau nu pošā rudiná, — jei pībylda, gryuši nūzapyusdama, — dīszyn, voi kod pazaprōvās. Voi gribieji jū rādžāt?

Pa tū laiku, cikom mōtá runōja, rāita, nabylstūt ni vōrda, pīzacálá nu golda i, paspārusá dažus sūļus iz ceplá pusi, kas stōvāja pošā ustobys vydā, atbeidāja nu divim dečim darynōtu aizkoru, kurs slāpá šauru kūka gultu i sliminīka nakusteigu stōvu iz tōs.

— Jezup, pi tevá atnōčš kaidš cīmenš, — jei sacāja. — Voi gribi pazarunōt?

Slymīs klusi pamōja ar golvu. Atnōciejs atāsāda iz moza sūlená, kas stōvāja blokus gultai, i nalīkuļōtu leidzjyuteibu raudzājās sova bierneibys drauga bōlyjā seji.

— Voi tu pazeisti mani, Jezup? — jys vaicōja. — Asmu nu tova dzymtō pogosta, tykom nazkod kūpā gonūs gōjuši.

Pa slymō nūgurušim vaibstim pōraalaidá it kai smaids. Jys izstīpá nu deča apakšys garu i tīvu rūku, kū atnōciejs strauji satvārā i draudzeigi pakratāja.

— Ir labi, Pīter, ka tu mani īgōdōji, — jys īzarunōja klusā, bet dīsgon nūteiktā bolsā, — dūmōju, ka nūmieršu, naatsavadiejš ni nu vīna nu sovīm vacijīm draugim.

Pīterš Rasnuplis, kas vairōk kai pīcpadsmīt godu nabeja redziejš Jezupu Mykažānu, ilgi klusāja. Jys nikod nadūmōja, ka atrasš sovū draugu, kurs sovā dzymtijā pogostā skaitājās par styprōkū i iztureigōkū puisi, tagad tik slymu i navareigu.

— Kam runōt par mieršonu, Jezup? — jys pōrmátá slymijam, — tu tak naasi vāļ nikajds vecš. Tagad vosora, Dīvs dūš, ka dreizi izaveseļōsi.

Pogolmā pieški izacálá trūksnis — sōcá rīt sunš, tod žieli īzablāja vuškys. Obys sīvītis, kas otkon beja apzasādušys pi golda i ar radzamu uzmaneibu sekōja sarunai, izskrāja ōrā, i atnōciejs ar sliminīku palyka divi viņ.

Jezups kliva tai kai spīrgtōks. Strauju kusteibu jys pīzacálá iz gultys sādus i, nūjiemš nu plaukta glōzi ar pīnu, kōri izdzārā tū gluži tukšu.

— Stōsti, Pīter, kai dzeivoj ļaudš m̄ysu pogostā! — jys lyudzā. — Kur niu tys laiks, kai natyku tī bejš! Kai tu īzadūmōji atbraukš iz šajīni?

Jezupa nagaideitā pōrzaviersšona pateikami īprīcynōja Rasnupli. Jys ploti pasmaidāja i ceņtās atbīldāt iz vysim jautōjumim, kurus slymīs tagad jam izdavá. Jys pastōstāja, ka atbraucš pi sovys naseņ izprecātōs m̄aitys Teklis, kura tagad dzeivojūt tāpaļ Auzānu vīnsātā.

— Bez tam reit jiusu cīmā tiergs, — jys runōja, — gribieju nūpierkš kaidu sugys kumeleiti. M̄ysim taidi kleperi viņ ir. Partū, kod pyrmū ŗaizi brauču itá, nūdūmōju, ka vajag apmeklāt i tevi.

Jezups otkon pasmaidāja.

— Paļdis, paļdis, Pīter, táv par tū! — jys aizkustynōts atbīldāja, — ka tu zynōtu, kai as prīcojūs tevi rādžāt!

— Bet kas tāv eisti kaiņ, Jezup? — Rasnuplis sovukōrt vaicōja.

— Voi patīsai tu vōrgoj jau nu poša rudinā, kai sacāja tei váceitá? Kas jei taida ir, — voi nabýš tova sīvysmōtá?

Jezups, nikō naatbyldūt, pīkreitūši palūcāja golvu.

— A tei ūtra, jaunōkō, tova sīva?

— Da.

Strāči vaļdāja klusums. Pīterš Rasnuplis viereigi apraudzāja ustobu. Tei beja moza, tymsa i nateira i lykōs tik ļūti nasadarom ar lobīm Jezupa laukim, jaunu i lelu augļu dōrzu i myurā caltom saimnīceibys ākom, kū vysu Rasnuplis beja uzmaneigi apskatiejš i nūviertiejš, ībraucūt drauga vīnsātā.

— Tu esi ticš pi monta, — jys atzineigi sacāja. — Šudiņ vysu garū ceļu natyku redziejš nivīnys mōjis, kas býtu tik labi īkūpta kai tova. Tik ustoba taida pavaca, — jys klusi pībylda, kai atsavainōdams.

Otkon strāči vaļdāja klusums, tod Jezups lieni atbiļdāja:

— Tys vyss prasāja daudz pyuļu, Pīter, daudz pyuļu, daudz strōdōšonys. Pyrms desmit godim, kod as Styuracalmūs īnōču kai īgōtnis, tá nikō vairōk nabeja kai akmiņaina atmata i šei vacō, nūzaškībušō ustabená. Kolpa gaitōs sapeļneitōs naudys krōjumenš maņ izseika jau pyrmijā godā, ceļūt myura klāvu i īgōdojūt sugys lūpus. Vysu pōrejū vajdzāja īgiuņ ar poša dorbu i ar sovu spāku, bet redzi, — i jys skumeigi nūzavārā iz sovom garijōm i tīvijōm rūkom, — i tō pītryuka...

— Kas tāv eisti kaiņ, Jezup? — Rasnuplis atkōrtōja sovu vaicōjumu, iz kuru nabeja dabōjš atbiļdis. — Voi plauškys nav kōrteibā, kas?

Slymīs nūraidūši papurynōja golvu.

— Nā, sirdš ir vaineiga, nadūd spāka, sirdš...

— Kū tod soka ōrstš? Voi nabýtu lobōk, ka tu brauktu iz slimineicu? Tī tu dreizi palyktu vasals.

Jezups sōpeigi sazavībá.

— Beju piļsātys slimineicā, Pīter, beju. Nūgulieju tī vairōk kai divus mienešus, lobōk napalyka. Atbrauču mōjōs tikpaṭ slyms, kaidš beju.

— Tod gon slykti. I kai tu paveici pavasara dorbus? Cik jiusim tá zámis?

— Sīva ar mōti nazkai tyka golā, beja saleigušys kolpu. Zámis tá ir daudz, ar vysom pļovom turpaṭ trejsdesmit hektari. Dzeivōṭ jau varāja. Kai sōku vást akmiņus jaunai ustobai izgōjušū rudini, tai i saslymu. Slimineicā sacāja, ka bỹšu pōrpyuliejš sirdi. Lyka nikō nadarāṭ, nikō nastrōdōṭ. Tagad dažkōrt guļu, dažkōrt volkojūs pa mōji, pi dorba naasmu vairs nikaidš. Kai pajemu rūkā kaidu reiku, tai ap acim klivst tymss i vyss jōmat molā.

— Bārnu jiusim nav? — Rasnuplis vaicōja tōļōk, nimos naiṽvārōdams, ka garō runa beja sliminīku monomi nūgurdynōjusá.

— Beja vīns, nūmyra i vairōk nav.

Ustobā atsagrīzá Jezupa sīva. Rasnuplis viereigi jū aplyukōja. Jei nabeja ni skaista, ni nagleita. Seiku meļnišku seji, eisi apcierptim motim, bet lela i spieceiga, jei Rasnuplám nazparkū napatyka. Palākūs ocu skots beja taidš paṭ kai mōtái — solts i nadrūsš.

— Ar tōm vuškom ir teirīs nagols, — jei ōtri sacāja, — otkon beja saskriejušys dōrzā.

— Iļz, tá ir muns vacūs dīnu draugs Pīterš, — slymīs naskaneigi sacāja, — atbraučš nu Patmaļu pogosta. Esit pazeistami!

Rasnuplis i Jezupa sīva paspīdá vīns ūtram rūku.

— As pagatavōšu jiusim kū ādamu, — Iļzá lieni sacāja, — celā bỹsit nūguruši i izsolkuši.

Rasnuplis pīzacālá.

— Nā, nā, kundzeiņ, — jys atteicá, — tō gon navajag! Auzānūs izprecāta muna maita, pi tōs as i asmu braučš. Gribieju tik pazavārt, kai dzeivoj Jezups, seņ nabejom tykušīs.

— Nicik labi, kai redzit, jys nadzeivoj, — Iļzá atbīldāja, — vōrgoj i slymoj. Koč leidz vosorys dorbim palyktu vasals!

Rasnuplis pajāmá rūkā capuri.

— Da, leidz pļōvis laikam vairs nav tōli, — jys pīkryta. — Ūbulenš jiusim gon nūaudzš stypri brangs. Prīks pazavārt.

— Reit, braukdams mōjōs, otkon īzagrīz pi maná! — Jezups lyudzá draugu, — maņ vāļ šys tys tāv sokams.

— Īzagrīzšu, īzagrīzšu, par tū nabādoj! — Rasnuplis apsūlāja i, padūmōjš, pībylda: — Zini kū, Jezup? Muna znūta brōlinīks tápať kaimiņu pogostā ir par ōrstu. Kivrāns jam palámá. Maita rakstāja, ka jū vysi slavejūt. Kas b̄ytu, ka as lyugtu jū atbraukť iz Styuracalmim? A varb̄t jys tevi jau ōrstiejš?

Mozs cereibu starenš pavīdāja slymō skotūs, i tivleņ izdzysa.

— Nā, ōrstiejš pi jō naasmu, bet natycu, ka jys varās maņ kū leidzāt. Ka jau slimineicā nikō navarāja izdarāt... — i, nabeidzš teikuma, Jezups dryumi apklusa.

Iļzá izmátá Rasnuplám jautōjūšu skotu.

— Nazynu, voi jiusim vajdzātu tai pyulātīs, — jei lieni sacāja. — Pi m̄ysu jau bejuši vysaidi doktori gon nu tōlinis, gon tápať nu šajīnis.

Rasnuplis nūzakōsāja, tod spieceigi pakratāja Jezupam rūku.

— Veseļojīs, veseļojīs, brōļ! — jys skali sacāja, — Kivrānu as tāv šudiņ atsyuteišu vīnolga, voi tu gribi, voi nā. Reit atbraukšu otkon. Dzeivojit vasala, kundzeiņ! — i ōtrim sūlim Rasnuplis gōja nu ustobys ōrā.

II

Tos pošys dīnys pīvakarī Styuracalmūs ībraucá ōrstš Kivrāns. Jys ilgi i ļūti ryupeigi izmeklāja Jezupu, seiki izvaicōdams, kai izacālā slimeiba i kaidys zōlis tyka lītōtys. Patš pret sovu grybu slymīs ļōvās izaspaidōt nu ōrsta uzmundrynojūšō skota, i jymā otkon mūdōs izgaisušōs cereibys.

— Voi as dzeivōšu, ōrsta kungs? — jys vaicōja, kod Kivrāns, nūbeidzš izmekleišonu i nūmozgōjš rūkys, rakstāja recepti.

Ōrstš saprūtiši pasmaidāja. Jys labi zynōja, kai beja strōdōjš Jezups, kai tys beja pyuliejīs, lai īkūptu sīvys nūlaistū saimnīceibu, i tikpať labi Kivrāns tagad zynōja, ka nikaidu cereibu iz slymō izaveselōšonu nabeja.

— Ar sirdš sliminīkim, Mykažān, ir tai, ka tei stōjās pukstāt naatkareigi nu m̄ysu grybys. As tūmār dūmoju, ka dažus gadeņus jiuš vāļ izvilksit. Bet taupāt sevi vajag, Mykažān! — jys breidynojūši pībylda, maneidams, ka Jezupa skotā pi jō vōrdim izablēāzmōja lels priks. — Taupāt sevi vajag. Nikaidu uztraukumu, voi saprūtot? Vadāt sovu saimnīceibu varit, a strōdōt gon nā. Vysōs lītōs mīru i māru. Tys ir tys golvonīs.

Pogolmā pi rotim Kivrānu gaidāja Iļzā i jōs vacō mōtā Gelā.

— Nu kai ir, doktora kungs? — Gelā vaicōja. — Voi jys dzeivūs? Sokit, lyudzu, taisneibu! — tys m̄ysim ļūti nu svora.

— Da, doktora kungs, — pībolsōja Iļzā, — sokit m̄ysim taisneibu! Kai ir ar Jezupa veseleibu?

Kivrāns klusāja. Vaicōtōju bolsa izteiksmī jys nasadzierdāja nikaida uztraukuma, nikaidu ryuņū, kai tys parosti beja, kod jys apmeklāja cytus pacientus. Obom sīvīņtom beja vīnaidys palākys acš i vīnaidš skots. Jys nūlāmā teiktš taisneibu.

— Nav nikaidu cereibu, — jys eisi atbīldāja, — slymīs var nūmierť kuru kotru breidi, a var vāļ nūdzeivōť dažus mienešus. Ar Dīvu!

Obys sīvītis zeimeigi sazaskatāja. Izvadiejušys Kivrānu leidz pogolma vōrtim, jōs kai nūrunōjušys, klusādamas gōja iz kaidu nūmaļōku vītu Jezupa stateitā augļu dōrzā, kur beja nūvītōti vairōki sūly.

— Kū nu tagad darāsim, mōt? — Iļzā atsasāsdama dūmeigi vaicōja. — Vairōk cerāt nav nūzeimis. Nu Jezupa strōdnīka vairs nikod nabyš. Kū darāt, mōt?

Vácá nīceigi paraustāja placus.

— Kū darāsim, kū darāsim? — jei dusmeigi atkōrtōja, — vajaga darāt tai, kai sacieju, tod vyss bjš labi.

— A Jezups vļ ir dzeivs! — Iļzā ībylda. — Ūrstis sacāja, ka jys vļ var nūdzeivōt dažus mienešus!

— Nu, i kas partū? Voi dūmoj gaidāt, kod Jezups nūmierš? Tod muns prōts bjš par vālu. Redzi poša, kaidis tagad laiks! Pec nedelis bjš pļaunams ōbulenš, tod sīns, tod vyss pōrejīs.

Iļzā nikō naatbīldāja. Beja kluss i jauks vosorys vokors. Jezupa skaistijā augļu dōrzā, pi kura īreikōšonys jys beja nūstrōdōjš vairōkus godus, vaļdāja svātsvineigs klusums, kū pōrtraucá klusa dzagūzis kiukōšona tivlejā mežā i gona stabuleišona azara krostā.

— Maņ teiri kauns, mōt, īzadūmojūt, kai máš izaturom pret Jezupu! — Iļzā īzarunōja beidzūt. — Jys vysu sovu dvāseli, sovu jauneibys sporu, vysu sovu spāku ir zīdōjš Styuracalmim. Golu golā vyss, kū máš tá radzom, ir jō rūku dorbs. Voi pīmini, kas tá beja, kod jys atnōcá? — akminim pībōrsteita zámá, vacō ustobā i máš obys. A tagad...

Vacōs Gelis šaurijōs lyupōs pazarōdāja nirdzeigs smaids.

— Nasōc nu, mait, vļ raudōt par sovu Jezupeni, kas vōrgoj patš i cytim līk vōrgōt! — jei sausi sacāja. — Nivīns jō jau nadzan nu Styuracalmim. Tá nōkš tik jauns īgōtnis, kas strōdōš jō dorbu. I tys ir vyss.

— Da, nōkš vīns cyts, kas strōdōš Jezupa dorbu i pļauš tū, kū Jezups beja siejš.

Gelá otkon nīceigi paraustāja placus.

— Kaidam tak jōpļauņ, mait!

Ilzá strauji pīzacālā.

— Cik mās asom nakrītņys, mōt! — jei īzasaucá. — Voi nabȳtu symtkōrt lobōk, ka mās saleigtu kolpu, kai darājam tū pavasarī, voi kaidu deputatnīku? Bet tai, kai tu dūmoj, lai as, veiram vāļ dzeivam asūt, ļautūs cytam, kas kōroj pec Jezupa monta... Maņ kauns pošai par sevi i par tevi, mōt!

— Puisš moksoj lelu naudu, a deputatnīks divŗaiz vairōk, — skanāja Gelis strupa i osa atbīldá, — a kur mās lai jemom naudu? Voi tei nav izgōjusá tam pošam Jezupam par zōļom, par ōrstim, par slimineicu? Bez tam vyss tys monts napīdar vys Jezupam, a maņ i táv, partū ka mās asom tá saimineicys, i varom tá reikōtīs kai mȳsim pateik.

— Bet vysu tū Jezups ir īgivš ar sovim svīdrim, ar sovu naatlaideibu, ar sovu dzeiveibu, mōt!

Vacō Gelá klusāja. Jei vysumā nasaprota, deļkō maita vylcynoņās paklausāt jōs padūmam i pījimtȳ Styuracalmūs Odumānu Meikulu, kas beja strōdeigs i kōrteigs puisš. Sōkumā jys bȳtu kolps bez olgys, a vālōk, pec Jezupa nōvis — Ilzis veirs. Voi taidys lȳtys nav nūtykušys i nanūtikš? Laiks nastōv iz vȳtys. Eu, cik brangs šūgod pazadává ōbuls! Kuļtivateitōs pļovys jau tagad tikpaţ kai gaidāt gaida pļauņom-mašini. Styprys veirīša rūkys vajdzeigys vysur. Gelá kluseibā bādōjās, voi tik Odumānu Meikuls vīns patš spāš vysu veiktȳ. Taidu, kaidš beja Jezups, navā daudz. Tys jau kotru dorbu padarāja smīdamīs — vīnolga, voi tys beja vīgls, voi smogs. Na jau par veļti vysi, kas pazyna Mykažānu, saukōja tū par styprinīku.

— Reit ir tiergs, mait, — Gelá sacāja, — as paziņošu Meikulam, lai jys atbrauc pi mýsu ar sovu krystāvu. Saleigsim i tod vyss býš labi. Voi nav tai, mait?

Iļzá klusāja. Jei beja īsokusá šū sarunu ar mōti deļtō, lai attaisnōtu sevi tōs acīs. Patīseibā Iļzái beja vīnolga, kaidš liktiņš ari napīmāklātu veiru. Jei nikod nabeja mīliejusá Jezupu, a Odumānu Meikuls jai patyka gluži labi.

— Dori, kai grybi, mōt, — jei pīkryta, — tik vīnu as táv soku. Tikleidz Meikuls tá atīš, as Jezupam sovu ocu narōdeišu. Lai jū kūp, kas gryb!

Pazagrīzusá Iļzá ōtrim sūlim gōja atpakaļ iz pogolmu. Vacō Gelá, kas kaidu breisneni gribāja palikť dōrzā, lai nūskaiteitu vokora lyugšonys, dūmeigu skotu pavadāja maitu. Nazaraugūt iz sovīm trejdesmit pīcim godim, Iļzá gōja ōtri i vīgli kai jaunivá. Gelá nūdūmōja, ka Odumānu Meikuls nagaidās Jezupa nōvis.

— Nu, i kas? Ka tik mōjōs býš lobs strōdnīks! — jei sprīdá. — Gon jī obi kod navīņ izalyuģš bazneicys i Dīva svieteibu! — pōrzakrystiejusá Gelá sōcá skaitāt sovys vokora lyugšonys.

III

Jezups ilgi pietāja skotim apkvāpušus grīstus, tod, pagrīzš golvu pa labi, tikpať ilgi apraudzāja laikrokstim iztapsātū sīnu, mozu, šauru i nateiru lūgu, aiz kura beja radzams besakūka zors i gabalēš zyļu dabasu, pec tam: seņ nabolsynōtū cepli, kas stōvāja jō gultys golā, i, vysbeidzūt, sáv pa kreisi nu divīm vylņys dečīm darynōtu aizkoru. Itymā šaurijā telpā niu beja īspīsta vysa jō dzeivá, tei poša dzeivá, kas aizvīnu olka plašuma, saulis i vieja.

Slimeibys nūgurdynōtūs Jezupa vaibstūs īzagula ryugts smīns. Voi nabeja sovaidi, ka dzeivojamōs mōjis ceļšonys dorbus jys vīnmār beja atlicš nu gods iz godu i tai i napaspiejš tūs veikť. Ka jys laikā býtu pazaryupiejš par pīklōjeiga miteklá īkōrtōšonu, tod tagad

jam navajdzātu vys gulāt šymā koktā, kas beja tik nateirs, tymss i smaceigs.

Da, liktiņš nav lobvieleigs īgōtnām, kas naprūt pareizi nūviertāt sovus spēkus. Stuņdinīks aiz aizkora nūsyta divpadsmīt ŗaizis.

„Taitod patš pušdīņu laiks,” Jezups laiski prōtōja. „Dīzkod šudiņ Pīterš atbraukš? Vajdzātu jū ar koč kū pacīnāt.”

Jezups gribāja jau pasaukt sīvu voi sīvysmōti, lai pavaicōtu, voi nu Vosoryssvātkim nav palicš kaidš mozumenš ols, kū Rasnuplis vysod tik lobprōt dzārā, bet īgōdōja, ka obys sīvītis beja aizgōjušys iz tiergu cīmā, kas atsaroda pōrs kilamtru nu Styuracalmim.

— Labi, pateikšu vālōk.

Šaurijā telpā tryuka gaisa. Jezups pīzacālā i, šliucūšim sūlim pīgōjš pi lūga, atvārā tū. Nu dōrza ustobā īplyudā korsts, puču smaržys pīsōtynōts vosorys gaisš. Kaidu breidi pastōviejš pi lūga, Jezups grīzās atpakaļ i smogi atkryta gultā. Jys jutūs ļūti navareigs i pīkusš. Kivrāna vakardīnys apmekliejums beja mūdynōjš cereibys iz izaveselōšonu, i nakti tōs nabeja jam ļōvušys īmigļ.

— Voi tys moz īspiejams, ka as vāl dzeivōtu? — Jezups vaicōja sāv tagad. — Voi ōrstš namalōja? Kū jys bjš saciejš Iļzái i mōtái? Nu, a jōš jau nateikš taisneibu, koč i zynōtu!

Namonūt Jezups īmyga. Jys nūgulāja kaidu stuņdi, kod jū pamūdynōja skalis volūdys, kas skanāja tīpaļ dōrzā. Runōtōji beja kaidi divi veirīši i Iļzā ar mōti. Caur atvārtu lūgu Jezups labi varāja sadzierdāt kotru vōrdu.

— Bjš sabraukuši kaidi sīvys rodi voi pazeistamī, — Jezups gurdi nūdūmōja, — šudiņ jau tiergš.

Vīns nu veirīšim slavāja dōrzu.

— Tá jau taipaļ kai muižā, — Jezups dzierdāja, — Geļ, cik tá ir ōbeļneicu.

— Vairōk kai symtu, kūmeņ, — sīvysmōtá atbiļdāja, — i bumbīru i kiršu ar plyuņom tikpaņ daudz.

— Jezus Marija, cik to rudinī varāsīt nūpeļnāt? — i jautōjumā izskanāja nalīkuļōta sajiusma i atzineiba.

Vacā sīva liksmi izasmāja.

— Paskaiti nu patš, kūmeņ, paskaiti nu patš! Naasom ar Iļzi vys šū laiceni kliepī rūkys turiejušys. Škodá tik, ka kūceni vāļ pavysam jauni, a pec godim trejim voi četrim, tod gon īskriš lika kapeicená.

Jezups dryumi pasmaidāja. Jys īgōdōja, cik daudz ībyldumu cālá sīvysmōtá pret jō nūdūmu īreikōļ augļu dōrzu.

— Bet kai jiusim ir ar pļovom i ganeibom? — jautōja vacijai sīvai tys patš veirītš.

— Īsim, as parōdeišu! Cytaidi dūmōsi, ka līlejūs. Pi ņaizis redzeisi, kaidys gūvš mās ar Iļzi asom izaudziejušys. Īsim!

Jezups namīreigi sazakustāja sovā gultā. Lai nu kai, a sīvysmōtá reikojās nakrītņi. Ni piersta jei nabeja pīlykusá, lai īkūptu i pacaltu saimnīceibu, a tagad jei rōdāja sveša dorba rezultatus par sovejīm. Jezups nikod navarāja lōgā pacīstš šū nakauneigū, slynkū i līkuleigū váci.

— Nu, pagaidi maņ rogonā! — Jezups dusmōjās. — Gon as tāv kod naviņ atdareišu!

Pieški dōrzā izaskanāja Iļzis jautrō smīšonōs.

— Meikul, tu esi... tu esi troks! Nu kai tai var? Kū dūmōš par mēsīm ļaudš?..

— Kaida maņ dalá par tū, kū pļōpoj ļaudš! — taipā smīdamīs atbiļdāja sīvys cīmenš, kurā Jezups atmināja tagad Odumānu Meikulu, kaida daudzbārnu jaunsaimnīka vacōkū dālu, balamuteigu, bet dīsgon strōdeigu puisī. — As lobōk klausūs tevī, Iļz.

— Tai? Bet nūzadīvoj, Meikul, ka tu namaloj! Nūzadīvoj, ka...

Jezups tōlōk nadzierdāja. Iļzis bolsa izteiksmá lyka jam naprōteigōs dusmōs pīztryukt̄ kōjōs. Jys napagiva paspár̄t̄ ni sūlá. Ocu priškā aizvyrmōja sorkoni plankumi, kas tivleņ kliva gluži malni, i Jezups, zaudiejš samani, atkryta atpakaļ gultā...

* * *

Tū pošu dīnu ap septeinim vokorā Pīterš Rasnuplis atcelā iz mōjom otkon ībraucá Styuracalmu vīnsātā. Znūta i maitys krītni pacīneits, jys beja stypri īreibš. Pīsīts pi rotim, nūpakaļ rikšōja tiergā nūpierktis kumelš. Nu reita Rasnuplis beja saticš Kivrānu, i pādejīs beja jam pasciejš vysu patīseibu par Jezupa veseleibys stōvūkli.

— Vajag, vajag nu drauga atsavadāt, — šļupstāja Rasnuplis, — varbūt vairōk nimoz nasazatiksīm. Tys jau nikō, ka asmu mozlīt īdziers...

Nūzagrīzš nu celá i braucūt garom Jezupa stateitam dōrzam, Rasnuplis īraudzāja tī vairōkus puīšus i sīvītis. Tīpať beja vacō Gelá ar sovū maitu, kurai blokus sādāja kaidš veirītš. Zōlī beja radzama lela ols buca. Vīns jauneklis spielāja armoniku i nazkū dzīdōja.

— Kai jau tierga dīnā, — Rasnuplis nūdūmōja.

Nivīna naīvārōts, Rasnuplis ībraucá pogolmā i, smogi nūkōpš nu rotim, gōja ustobā īškā. Sáv par lelu izbreinu jys atroda Jezupu piļneigi apzagierbušu. Slymīs sādāja pi golda i napačiteigi dungōja ar pierstim. Jam blokus iz sūla beja mietelš, capurá i mozs veikšeitš.

— Voi tu beji kur izgōjš? — Rasnuplis nasaprasšonā vaicōja. — Nu da, šudiņ jau laiks lobu lobīs. Beji tiergā?

Athīldis vītā Jezups strauji pīzacālā i satvārā Rasnupli pi rūkys. Jō bōlū seji klōja sorkoni plankumi. Zylūs ocu skots paudá drudžainu namīru i navoldomys dusmys.

— Vád̄ mani prūjom, Pīter! — jys čyukstāja, — vád̄ prūjom! Ilgōk as tá navaru palikt̄.

Rasnuplis naticeigi myrkšynōja sovys naskaidrōs acš. Jys nikō navarāja sapraš.

— Kur lai as tevi vadu? — jys atvaicōja. — As braucu iz mōjom, nakti guleišu pi Leičupu Domkys — tys dzeivoj taišni pušelā.

— Vād mani, vād mani! — Jezups styurgalveigi atkōrtōja, izlykdams golvā capuri i pajymdams rūkā mieteli i veikšēiti, — vād, lyudzams!

— Bet, draugs, — Rasnuplis šļupstāja, — esi tak prōteigs! Kur tu grybi brauk? Tu tak esi slyms! Lobōk līcīs gultā! As tivlēņ pasaukšu tovu sīvu.

Slymīs otkon satvārā Rasnupli pi pierduknis.

— Jam mani leidz, aizvād mani iz mūsu pogostu! — jys čyukstāja. — Gon jau tī kaidis īzažālōš par slymu cylvāku.

Rasnuplis, nazaraugūt iz reibumu, otkon gribāja kū ībiļst, a, saticš drauga lyudzušū skotu, nateicā ni vōrda.

— Ka tu manā navessi, to as vīnolga īšu nu šajīnis prūjom — kōjom voi rōpu.

Padūmōjš, Rasnuplis klusi pamōja ar golvu. Jys nikō navarāja sapraš, bet, raugūtīs sōpu izkiemōtā drauga sejī, jam nabeja drūsmis tam atteikt.

— Kai gribi, Jezup, — jys sacāja, — siestīs niu rotūs! Dūmoju, ka tāv vajdzātu atsavadāt nu sovys sīvys i sīvysmōtis. Jōs tī dōrzā. Cytāidi jōs izatraukš i meklās tevi.

Grīzeigi, skali smīkly, ar kurīm izasmāja Jezups, lyka Rasnuplām baiļōs paspār? dažus sūlus i durovu pusi.

Jezups jū saprota.

— Nā, naasmu vys troks, — jys čyukstāja — naasmu vys. Deļkō tu gribi, lai as atsavodu nu lļzis i Gelis, ka jōs jau seņ tū ir izdariejušys? Voi dzierdi, kai tī spielej? — i Jezups pamōja ar rūku iz atvārtō lūga pusi. — Voi zini, kū tys nūzeimoj? Styuracalmūs munā vitā īzaradš jauns īgōtnis.

Rasnuplis pavysam apjuka.

„Asmu gon galeigi apzadzies,” jys dūmōja, „a, patiši, patš sovom acim redzieju, ka tī dōrzā līksmojās i ka Iļzái blokus beja kaidis veirīts.” A skali jys sacāja:

— Kōp tik rotūs, Jezup! Aizvesšu tevi, kur tik gribeisi.

Breisneni vālōk pa grantātu ceļu garom Styuracalmu jaunijam augļu dōrzam ōtri pabraucá roti, kurūs sādāja Rasnuplis i Jezups. Rotim pakaļ rikšōja Rasnuplá nūpierktīs kumelš. Braucieji narunōja ni vōrda. Jī obi klusāja i naticiegom acim raudzājās sáv pa labi, kur jaunūs ōbeļneicu pakrieslī kustājās vairōki stōvi. Jezupa sīva Iļzá jautri doncōja ar Odumānu Meikulu. Blokus lelai ols bucai iz zámis sādāja vacō Gelá i, plaukšynojuť rūkys, syta takti. Muzykants kairi spielāja armoniku.

Cytaidi vokors beja kluss i skaists. Gaisā beja nūmonams zīdušō ōbulená smōrds. Dabasūs peļdāja gaiši i vīgli mōkuli.

Tymsam īzastōjuť, pušcelā leidz Leičupu Domkys vīnsātai, kur Rasnuplis gribāja atpyutynōť zyrgus, Jezups nūmyra.

KRYSTS

Ūrā vaidāja baigs veļu mieneša vokors.

Paiedš vakarinis, Aloizs apvyļka tāva kažuku i gribāja jau dūtīs ōrā, kod ai jū īsoka runōt mōtā, kas vysu laiku sādāja aceplī i, pi myurenā sildeidama sōpeigūs sōnus, skaitāja vokora lyugšonu.

— Kur īsi, Aļuk, taidā laikā? Pazaklauš, kai gaudoj viejš i lej leits! Voi ta navari koč vīnu vokoru palikť sātā?

— As jau nicik tōli naišu; — Aloizs taisnōjās. — Tāpať leidz Kaļvim.

— Vysleidz. Pareit bēs dvāseļu dīna, a tu tī aizgōjš vysaiž bliņojīs. Varieji lobōk nūskaitāť kaidu lyugšonu par tāvu, kas varbūt cīs škeisteišonys gunī i gaida iz tovu paleidzeibu.

— Tū as izdareišu svātdiņ bazneicā. Drusku pavakarāt gon jōaizīt. Kū as tá siedeišu vīns patš?

Tū saciejš, jys satvārā durovu kliņdzi i izgōja ōrā.

Īskriejš nacaurradzamijā tymsā, kur jū viejš sagrōbā kai soltys, cītys rūkys i kai ar pōtogu seji sōka cierst leita lasis, Aloizs tai kai apmulsā i gribāja jau grīztīs atpakaļ, bet sovaida bravura i speiteiba jū vylka prūjom. Leidz pať lelcelām jys ceinājās patš ar sevi i nazynōja, kū darāt. Tod jam īgō prōtā Konstancā. Tys paleidzāja izaškiert. Golvu īrōvš kažucenā apaklī, jys sūļōja iz Kaļvu pusi.

Šei Konstancā. Jau nu pārnejōs vosorys tei jam beja īzadyurusā sirdī kai dadzš, kuru jys i grybādams navarāja izplāšť ōrā. Konstancā beja taida maitinā, iz kuru jau pazaskotūt viņ kliva sylts.

Pret Konstanci nabeja vīnaldzeigs i Kaļvu Jezups, pi kura jys niupať gōja. Tam beja lobys mōjis, patš lelōka augumā i skaistōks, vysmoz Aloizam tai lykūs. Bez tam jys mōcāja tai runōt, ka maitinis smājās kai kitynōtys, jys ari nazabeida tōs satvart ap vydu.

A kū jys? Jys naprota i vōrdu lōgā par lyupom izvált kur nu vāl kaidu ismīdynōt. Nikod jys nav variejš iz cytu puišu zūbōšonūs atbiļdāt tai, ka tīm mutá palīk cīt.

Ļaunōkīs beja tys, ka vysu laiku Jezups taidu Konstanci nabeja nimoz redziejš i tik pādejā laikā beja sōcš iz jū lyukōtīs, bet Aloizs nabeja tys, kas tik vīgli ļauš sovai laimái izsleidāt nu rūkom. Nā, jys vāl ceināsīs!

Saprūtams, Konstancái jys vāl nabeja saciejš, ka jei jam pateik. A voi tys beja jōsoka? Jei tok nabeja okla i poša vysu labi rādžāja.

Pieška suņu rīšona i cylvāku bolsi jū izsyta nu dūmom, jys rādžāja, ka atsaroda pi Kaļvu mōjom, kur lūgūs speidāja guņš. Spieceigys rūkys atrōvā vōrtus, i pa tīm pogolmā īgōja daži veirīši. Aloizs sekōja.

Pošā golda golā sādāja vairōkys maitys adieklīm rūkōs i pītveikušim vaigim lyukōjās iz īnōciejim. Tīpaž iz sūlim, kas stīpās nu kokta gar obom sīnom, kiupynōdami papirosus, skali trīcá puiši. Pi ceplá iz beņčeiša sādāja Jezupa tāvs i nu stryčīm pyna peternis.

Rádžādams, ka Konstancis nav, Aloizs apzasāda jam sūplok i sōka runōt.

— Kū tu, krystāv, leitā dareisi ar taidom?

— Runoj kai bārns! Býš zīmā ar kū mežā braukť. Apviļkšu zōbokim viersā i išu kai lelskungs.

— Tys nu gon... Táv taisneiba. A kur to Jezups?

— Nazkur izgōjš. Dreiz vajag býť sātā.

Saruna pōrtryuka. Vacīs veirs turpynōja strōdōť sovū dorbu, a Aloizs skatājās, kū dareja cyti jaunīši.

Tod atstaisá durovys i pa tōm īgōja Konstancá ar sovū vacōkū mōsu Adeli, a aiz jōm Jezups; nūvyļkušys mietelūs, jōs atsasāda pi golda.

Aloizam nūdrebāja sirdš i korsta ašná šaltš izasyta vaigūs. Jys vairs narádzāja, kas ustobā nūtyka. Kai pīsīts jō skots vysu laiku palyka pi Konstancis.

Konstancis atnōkšona ari pōrejūs jaunīšūs inásá saviļņojumu. Īsōktō rūtalá tyka pōrtraukta i breidi izastōja klusums. Tys nazavylka ilgi. Sōkōs spākōšonōs.

Divi puīši, dabōjuši slūtys kōtu, atsasāda iz greidys, sajāmá rūkōs vāzu i, kōjis salykuši preteim, raudzāja vīns ūtru pacáļt. Dreiž viņ vysu uzmaneiba pōrgōja iz jīm.

— Turīs Aļfon! — dalá puīšu saucá.

— Napazadūd, Robert! — cyti klīdzá pret. Kod Roberts pacálá Aļfonu, atskanāja taida klīgšona, ka baigō vātrys gaudōšona aiz lūga palyka piļneigi nadzieržama.

— Kas gryb ar mani spākōtis? — pieški, satviers vāzu, izasaucá Jezups.

— As! — panōkumu, idrūsynōts, izasaucá Roberts.

— Áj šur, putneņ! — Jezups smājās. — Izvilķšu kai dīgu!

— Tū vāļ rádzāsīm! — Roberts napazadává.

Atsasāda. Breisneni steivājās. Obim beja ašná piþlyudušys sejis i izpampušys dzeislys. Lykōs, ka nivīns ūtru navarās izvilķt, tod Robertam pīkusa rūkys, i jū pacálá stōvus. Vysi otkon klīdzá.

— Styprys, valns! — Jezups, nūrausdams nu pīris svīdrus, sacāja. — Kas vāļ gryb! Aloiz, áj tu! Tu tok maizi ád, na cysys!

— Nagrybu.

— Nagribi? Lobōk soki, ka baiš. Kai gon tevi mōtá taidá tymsā naktī vīnu laidá? Tagad ža veļu mienesš i vysur spūkojās.

Vysi sōka smītīs kai kitynōti. Aloizs juta, ka nazkas jōsoka preteim, a nikas taidš styprš nagō prōtā.

Jys juta, ka rūka daga kai nūkaitāta i gribājās kaidam nu balamutim tai mást, lai ūtru ņaiz nimos napraseitu...

Kai padūmu maklādams, Aloizs pazavārá iz Konstanci. Ari jei smājās. Nu jys juta, ka koč kas jōdora, cytaiž jō laimá b̄yš pagolam.

— Maņ tymsa baiš? — Aloizs, p̄jiemš nycynojūšu i v̄inaldzeigu sejis izteiksmi, īzasaucá. — As tagad varu koč iz ál̄ni aizīt voi pať kopsātā pōrgulāt, a tu, Jezup, pať iz reji tagad naaizīsi! — Aloizs uzvarūši uzsvārá.

Sm̄ikly apklusá, i vysy sōka skatātis iz obim k̄ildin̄ikim.

— Tu gribi, lai as aizejmu iz reji? — Jezups, rádžādams, ka jō uzvara sōc sleidāt pr̄ujom, nūzastōja Aloizam preteim i īzasaucá.

— Da.

— Labi. As tū izdareišu, a voi tu šūnakť vareisi pōrgulāt kopsātā, kai tū paťš sacieji?

— Da!

— A kai tu tū p̄irōdeisi?

— Jys pōrgulās sātā i pascās, ka bejš kopsātā, — kaidis sm̄īdamīs pōrtraucá klusumu.

— Kaidam jōpōrbauda, — saucá cyts. — Kas tū ar m̄īru darāť?

— As! — Jezups atsasaucá.

— Nā, tys tai naīt! — Roberts protestāja: — Jys var nazkur nūzaglobōť celá molā i gaidāt, cikom jū īš pōrbaudāt. Tod pa prišku aizalavāt leidz kopsātai i varūneigi sagaidāt pōrbaudeitōji.

— Pareizi, — Jezups p̄ibolsōja.

— As zynu, kai var! — kaidis pieški īzasaucá. — Lai aizīt iz kopsātu i atnas v̄īnu vacu krystu. Ar tū b̄yš p̄irōdeits, ka jys ir bejš kopsātā i ka jys nu tōs nazabeist.

— Táv taisneibai — Jezups i cyti saucá. — Lai atnas krystu!

— Voi jiuš esit prōtu zaudiejuši? — vysus pōrtraucá Jezupa tāva bolss. — Tys ir nōveigs grāks!

— Jys tū aiznásš atpakaļ! — jaunīši pretōjās.

— Vīnolga! Kas p̄īdar myrušim, tō nadreikšť aiztikť!

— Blienis! — Jezups nūvyłka. — Nu, Aloiz, voi tu tū esi ar mīru izdarāt? — Jezups, būdams piļņeigi pōrlīcynōts, ka Aloizs tō nadarās i ka palikš vāļ smīkleigōks, vaicōja.

Īzastōja mūcūšs klusums. Māitinis nūlyka adiekļus iz golda i baileigi vārōja Aloizu, kas bōls, cīži saknībtom lyupom, kai spīteidams pasaulām, stōvāja ustobys vydā.

— As jau sacieju, ka tu navareisi! Taidis māmys dielenš! — Jezups zūbōjās. — Natāloj nu nikaidu varūni i soki nā! — Jezups mōcās.

— Labi! As īšu... -- Aloizs izgryudā par lyupom.

Rádzādami jō dagūšōs acš i apjiemeibys pynū seji, vysī instinktīvi atsakōpā. Aloizs pajāmā nu vadža capuri i dāvās iz durovu pusi.

— Pec napylnys stuņdis bēšu atpakaļ, — jys vaļdeidamīs cītā bolsā sacāja.

— Aloiz — pieški īzaklīdzā kaida maitinā, — nadori to!

Jys rádzāja, ka tei beja Leiču Regina, bet vairs nazaklausāja. Izmetš dziļu skotu Konstancái, kas sādāja pi golda taidā kai nasaprasšonā, jys izgōja ōrā. Tymā breidī, smogi elsōdams, stuņdinīks nūsyta vīnpadsmīt.

Kopsāta atsaroda na vairōk kai divus kilometrus nu Kaļvu mōjom, syła molā, kaidu pušķilometri nu celā.

Klauseidamīs demoniskijōs vieju gaudōs i smogūs leita lašu šļaksteišonā grōvūs i iz izmierkušō celā, nu sōkuma jys nikaidu baiļu najuta i gōja tikpaļ kai iz sātu. Tik sirdš drusku tai kai sōpāja. Deļkō baiļōs par jū i leidzjiuteibā īzaklīdzā Regina, a na Konstancá? Voi patīši Konstancái beja vīnolga, kas ar jū nūteik, i voi tod patīši beja kaida nūzeimā uperam, kū jys lobprōteigi izajāmā? Bētu Konstancá pasciejusā koč vīnu vōrdu, nikaida pasaulā vara jū nabētu aizdzynusā, a jei klusāja.

Īdams gar savu sātu, kur vēl lūgā speidāja guntená, jys īgōdōja mōti. Jys zynōja, ka jei taipā kai cytom ņaizjom sādāja iz myurená i gaidāja jū pōrnōkam. Kū jei saceitu, ka dabōtu zynōt jō ceļu? Voi jōs sirdš jau vokorā naporādžāja šū ceļu, voi patiši jam var kas ļauns nūtikť? Kas tys varātu bŷť? Slapkova? Zvierš? Nu myrūnim jys vairs nazabeida. Šū slimeibu jys jau seņ beja izslymōjš i varāja it caurom naktim bez baiļom. Saprūtams, ka ar nūlyuku jys nikod nagōja gar baigijōm vītom, kai kopsāta i azarmalš, kur beja apglobōti divi pazakōruši krīvi, kas, pec ļaužu nūstōstim, saulái rītūt i pušnaktī, namīra dzeiti, staigojūt pa apkōrtņi, bet tik vysnapīcišamōkijā gadīnī i to, ka beja īspiejams, ar leikumu. Tagad nazyn parkū jys leida taišni kai ar pīri sīnā. Varbŷť, ka mōtis sirdš kū parādžāja...

Tymā breidi mōjōs žieleigi īzagaudōja sunš. Aloizam kōjis kai sazapyņa. Tys nabeja iz lobu. Voi nabeja lobōk it taišni iz sātu, labi izagulāt, pasyutāt pi valna vysus Jezupus i Konstancis? Tod jys vairs navarātu ni golvu izbōzť nu sātys i par Konstanci jam vairs nabŷtu kū dūmōť. Kas to tei bŷtu par dzeivi? Nā, jam jōit! Pōrliecš par grōvi, garijōm mietelá molom plondūtis vieji, jys aizgōja leidz vītai, kur beja zōrds, sataukstāja atspaidu i, tū sažņaudzš rūkōs, dāvās iz kopsātys pusi.

Nūzagrižūt nu lelcelá i dzierzūt baigū kopsātys kūku šaļkšonu, Aloizs juta, ka jū pōrjem nikod narādžātys bailis. Jys apzastōja i klausājās, kai vaidāja syls i šyupōdamīs brakšāja vacūs apsylnōjušus bārzū zori.

Pieški jū pōrsteidžá kas narādžāts: pōri kopsātai lidōja gaisys guntenis i izgaisa syļa bīzūkņi. Solti šārmys jam pōrskrāja par kaulym. Kas tys varāja bŷť? Prōts nikaidā zinī napīļōvá, ka tī varātu bŷť myrušūs gori, kas ar sváceiņom rūkūs dejoj viers savu mīsu atlikom. A kas tys beja? Sirdš drebāja kryutis kai putinenš rūkā i gribāja aizalaist iz Kaļvim pi Konstancis voi iz sātu, kur syltyjā ustobā mōtá jō gaidāja. Vysu mīsu jam dadzynōja narādžāts

korstums, i jys nimos najuta osūs vieja ciertīņu sejī. Kū darāt? Īzadūmojūt Konstanci, jys juta, ka nadreikšt apzastōt. Nā, jam ir jōit. Jam ir jōit, lai tī nūteik voi kas!

Sažņaudzš vaļ styngrōk mītu rūkōs, jys dāvās iz kopsātys pusi.

Nūnōčš pi vacijīm vōrtim, kas, vieja vyrynōti, čekstāja, jys iraudzāja, ka spūžōs guntenis, nu kurom jys beja nūzabeidš, nabeja nikas cyts kai dzierkstenis, kurys viejš pyutā nu gunkura, kū goni drūši viņ dīnā beja kurynōjuši kopsātys vaļnā molā. Tys jū drusku tai kai ilīksmōja i sirdī ilāja drūsmi. Niu jys otkon rādzāja, cik muļkeigi beja nu kotra nīka beitis, jys otkon rādzāja, ka vysaidim spūkim, par kū ļaudš stōstāja, nabeja nikaida pamata, ka tik tūs aplyukōja ar skaidru prōtu...

Nūsvidš tīpaļ kopsātys priškā mītu, jys atgryudā čekstūšūs kopsātys vōrtus i, brysdams pa čaukstūšū greisli, sōka meklāļ kaidu krystu. Tyvumā nivīns nūpyuš nazagadāja, jys sōka vīnu, ūtru kustynōt, cerādams kaidu dabōļ ōrā, bet, kuram jys na pīzadyurā, tys beja kai īmyurāts, i lykōs, ka tūs vysim spākim turāja myruši.

Beidzūt kaidis krysts pazadává. Aloizs īsplōvā rūkōs i sōka tū vilķt ōrā. Izadává. Pagivš krystu pozusī, kai zaglis jys steidzeigi izskrāja pa vōrtenim ōrā i tik kū napakryta iz mīta, kū beja nūsvidš vōrtu priškā. Sirdī gaviļādams par giutū uzvaru, jys krystu izlyka iz placim i dāvās iz Kaļvu sātu.

Pīnōčš pi sātys, Jys apzastōja pi lūga i vārōja, kas īškā nūteik. Jys rādzāja, ka Jezups sādāja sūplok Konstancái i, satvierš šōs rūku, nazkū stōstāja. Konstancá i vysy cyti smājās kai kitynōti.

Aloizu pōrjāmá nyknums. To taida beja tei Konstancá, kurys deļ jys juta iz sovys mīsīs nōvis svīdrus, kurys deļ jys izdarāja brīsmēigu grāku! Ka jau jei tagad, kod jys jōs deļ izajāmá taidu uperi i dāvās brīsmēs, varāja mīreigi smītis i par jū nadūmōt, to beja skaidrys, ka jei jū namīļōja, ka Jezups jai beja lobōks.

Tai dūmojūt, jū pōrjāmá brīsmēigys sōpis, jys gribāja jau krystu nūsvīšt tīpaž zámī i īt iz sātu. Reitā taipaž vysī rādžās, ka jys beja sovu apzajimšonu izpiļdiejš; bet tod jam īgō prōtā Jezups. Tys varāja krystu aiznāšt atpakaļ iz kopim voi sadadzynōt i pascāt, ka Aloizs nimoz nav bejš kopsātā, ka jys ir gliēvulš. Nā, sovu uzvaru jys nadreikstāja patš iznycynōt, jys nadreikstāja palikt par apsmikli cytu acīs. Jys īiš, nūsvīšš krystu pi Konstancis kōjom i, pascās, lai atpakaļ tū nas Jezups.

Ni mirkli vairs nazašaubēdams par sovys reiceibys pareizeibu, jys spieji atrōvā durovys i dusmōs zvārōjūšom acim nūzastōja, vysu prīškā ar drusku apsynōjušu, palāku krystu rūkōs. Rādžādami jō atplāstū mieteli, pakausī nūsleidiejušu capuri i nycynūšā smaidā sarautū seji, vysī šausmōs apklusā i kai dzalti sazarōvā.

— Nu! Jiuš nagaidājat manā atpakaļ tik dreiž, ha, ha, hā? — jys sovaidā bolsā īzasmāja. — Vot, tá ir krysts! Jiuš klusejot! As saprūtu... Tys pīdar Konstancái... Jám tū! — jys brīsmēigā bolsā īzaklīdzā i nūsvīdā krystu Konstancái pi kōjom. — Tevā deļ as tū nešu, tevā deļ as izdarieju šū grāku!

— Jezus, Jezus!.. — īzaklīdzā Regina.

Tys Aloizu tai kai nūmīrynōja; jys pīzaspīdā pi ceplā i māmi vārās iz Konstanci, Jezupu, Reginu i cytim jaunīšim, kas, golvys nūdyuruši, klusāja. Tod jys pazavārā iz krystu, iz kura karinā viejūs i leitūs izbalynōta lenteitā. Tai lykōs, ka šū krystu jys bētu nazkur redziejš. I cyti kai nūprota jō dūmys i sōka vārtīs iz tumsū rokstu.

— Ai! — Konstancá, izlasiejusá rokstu, drausmeigā bolsā īzaklīdzā.

— Ak šausmys!.. — Jezups, izlasiejš rokstu, īzavaidāja.

— Kam tys pīdar? — Aloizs, jusdams kū brīsmēigu, izdvásá.

Vysi klusāja.

Tod jys pīgōja patš, nūzalīcá pi zámis i burtōja:

— Do—mi—niks Lei—dums! — Ak Dīvs! Tys ža muna tāva krysts! — Aloizs īzavaidāja i sabruka par tū.

Vysi pīzacālā i, elpu aizturiejuši vārōja jū.

Mūcūšū klusumu pōrtraucá stuņdinīks, kas īzakōsāja i gurdi nūsyta vīnu pakaļ ūtraī divpadsmīt ŗaizis.

Lobu laiceni tai pušnasamanī guliejš, Aloizs pīzacālā, pajámá krystu i, ni vōrda nasciejš, dāvās iz durovu pusi. Vysi paškeira jam ceļu i ar izbaiļom nūzavará pakaļ.

Ticš ōrā, Aloizs vairs naīvārōja ni dubļu, ni leitu, ni vieju, skrāja kai iz gunšgrāku. Jys steidzās atdūt sovam mīlyjam tāvam tū atpakaļ, kū jys jam pec nōvis kaidys vīglprōteigys maitinis deļ beja nūlaupiejš. Jys nadūmōja, kaidu nūzīgumu beja izdariejš i kas jam būs. Jam beja baiš, ka jys tymsuma deļ navarās atrašt tāva kopa vītu i būs jōgaida leidz reita gaismai.

Īskriejš pa valī pamastīm kopu vōrtīm, jys gōja iz tū pusi, kur vajdzāja atsarasť tāva kopam. Naktš beja tik tymsa, ka navarāja atškiert na viņ kopu kūpenis, a i krystus, i šolcūšūs bārzus.

Nūgōjš leidz vītai, kur, pec jō dūmom, vajdzāja bīt mekleitijam kopam, jys nūlyka krystu zámī i soka ar rūkom taukstāť kopu kūpys, i kur jys na snādzās, iz kotrys atroda krystu. Tod jys pagōja gabaleni tōļōk i otkon sōka meklāť, i tī nabeja nikaidu panōkumu.

Nūzamūciejš jys atsasāda iz kaida kopa i izmisš vārās tymsijā naktī, klauseidamīs, kai aiz kopsātys vaidāja syls i, viejī čaikstādami, šyupōjās bārzi. Acš mierka osorōs, sirdī gulāja sōpis. Dūmōdams par tāvu, kas jū bierneibā šyupōja iz celá i sovom styprijom rūkom cālā leidz pať grīstim, jys pīmināja mōti, kas tagad nūskumusá gaidāja jū sātā. Jys pīmināja tū dīnu, kod tāvs, caldams kakžys jaunijam klāvam, nūkryta zámī i tai sazasyta, ka pec mieneša aizvārā acš iz myužim i atstōja jū ar mōti vīnus. Kai tod mōtá cītá i bādōjās, kai jei par jū gōdōja! A jys itai sovam tāvam izdora!

Drusku atviļņš elpu, jys otkon sōka rōpōt i meklāt tāva kopa vītu, bet kai navarāja, tai navarāja tōs atrast! Beidzūt jys atroda kaidu kopu, kuram nabeja krysta. Izlicš iz tō krystu, jys vāļraiz pōrmeklāja tyvōkūs kopus, tīm vysim beja krysti. Tod jys nūzapričōja ka beidzūt beja atradš mekleitū, satvārā krystu rūkūs i ar golu ciertā zāmī, tod pakustynōja tū i, izviļņš ōrā, gryudā meikstijōs smīļktīs nu jauna. Krysts īsleidāja labi dzili. Tod jys izvylka tū ōrā i gryudā vāļ ŗaizi. Krysts īsleidāja dziļōk. Tod jys izagula iz tō ar kryutim i ar rūkom sarausā tam apkōrt zāmi.

Rádzādams ka sovu pīnōkumu ir izpiļndiejš, jys nūzatupa ceļūs i sōka skaitāt lyugšonu. Dūmōs atsarosdams ustabenī pi mōtis, jys osorom acīs tik sirsneigi lyudzās, ka narádzāja, kas ap jū nūteik.

Pieški jam izalyka, ka nazkas tyvumā čaukstātu. Soltys šārmys jam proskrāja pa kaulym, i jys nūdrebāja, bet sazavaļdāja. Vajdzāja pabeigt lyugšonu. Tod jys iš prūjom. Bet kod jys izdzierdá kaidu bolsu, kas nōcā kai nu kopa i, pazavierš sōnim, īraudzāja nazkū malnu tyvojamīs, jys šausmōs īzaklīdzā i mātās bāgt, bet beja kai pīsīts i natyka vairs ni nu vītys. Tod jys īzaklīdzā vāļ brīsmēigōk i, navarādams atsarauļ nu kopa, pieški sabruka par tū.

— Aloiz, as tei asmu! — Regina, pīnōkdama jam klōtu, īzasaucā. — Beidamōs, ka tāv kas ļauns var nūtikť, kai tik izgōji, tivleņ sekōju tāv. Pi kopu celā apzastōju i gaidieju tevi, kod nōksi atpakaļ, bet veļti. Tod gōju poša. Nu celīs, īsim iz sātu! As zynu, ka tu brīsmēigi cīt, bet naskumsti! Gon jau laika straumā aizskolōš vysu prūjom, i tu otkon smaideisi. Nu, nōč! — jei, sajāmusā jū pi pierduknis, aicynōja, a Aloizs palyka nakusteigs. Kod jei satvārā jō rūku, kas jau sōka pamosam atdzist, jei šausmōs īzaklīdzā i izbāga nu kopsātys.

Gaismai austūt, pi kopsātys pībraucā pajiugs, nu kura izkōpā Regina, Jezups, Konstancā i Aloiza mōtā, kas vāļ nikō nazynōja.

Pīnokusá pi kopa par kuru sakņupš i pi krysta pīzačierš gulāja jōs dāls, mōtá naizturāja i īzaklīgusá apskōvájū.

Pōreji nūdyurá golvys i klusādami vārōja mōtis cīsšonys pi dāla, kas, dzanūt krystu zámī, beja izdyurš tū cauri mietelá stārbelái i tai pīnoglōjš sevi pi kopa.

Vieja šyupōti, klusi šaļcá kailý kopsātys bārzi, skumdami par cylvāku sōpom i cīsšonom.

“Tāve zemes kalendars - 1947”